Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	samlede af Emanuel Henningsen.
Titel | Title:	I Arnekrogen : Fortællinger, Digte og Skildringer af forskjellige Forfattere
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : N.C. Roms Forlagsforretning, 1882
Fysiske størrelse | Physical extent:	306 s. :

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

5° - 63.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

1 1 52 0 8 00704 1

+REX

BIBLIOTHECA REG. I. HAFNIENSIS

I Arnekrogen.

Fortællinger, Digte og Skildringer

af forskjellige Forfattere.

Samlede af Emanuel Henningsen.

Kjøbenhavn.

A. C. Roms Forlagsforretning.

Trykt hos J. H. Schultz.

1882.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Indhold.

	Side.
En Taarefader, af Anton Nielsen	1.
Gule Fanden, af C. A. Thyregod	39.
Nat og Morgen, af Zakarias Nielsen	119.
Besøg i Jærnværket, af N. C. Rom	131.
I Tugthuset, af Knud Skytte	159.
Et Barndomsminde, af Emanuel Henningsen.....	235.

En Taarefader.

Fortælling

af

Anton Nielsen.

Ad 8 4 8 a

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

Anton Nielsen.

Det var et muntert Lag. En halv Snes Bønder med røde Ansigter sad i en Kjælder i Kjøbstaden. Bordet svømmede i bajersk Øl og Brændevin. Krosa'er, med sit hvide Forklæde, stod med Klukflasken, færdig til at fylde Glassene, naar det forlangtes. Der blev ført en højrøstet Samtale, som tiltog i Styrke for hver Omgang med Snapse; nu havde den for Resten snart naaet Højdepunktet. Det var et muntert Lag, som sagt, dog var der to til Stede, som ikke af Hjærtet tog Del i Munterheden. Den ene var Krosa'er, som kun lo med af Pligtfølelse, men som ellers saa sløvt paa det hele og kun viste en virkelig Deltagelse, naar der blev forlangt en ny Omgang. Den anden var en lille hvidkrøllet Dreng, som stod tæt ved sin Fader og satte et meget alvorligt Ansigt op, især naar der blev skjænket i Glassene paa en frisk. Hver Gang der blev et lille Ophold i Grinet, sagde han: „Fader, skal vi nu kjøre hjem," og fik bestandig det Svar: „Ja, min Dreng; nu er jeg lige ved det". Men Faderen havde været lige ved at kjøre hjem i to fulde Timer, og dog havde han ikke faaet rejst sig

endnu. Efter at Barnet sidste Gang havde opfordret Faderen til at tage hjem, siger en af Mændene, Peder Nielsen:

„Ja, du kan s'gu sagtens sidde og drikke, Hans Jensen, du har din store Søn, som kan kjøre for dig hjem. Vi andre kommer vel nok til at trille paa Vognbunden og lade Bæsterne gaa, som de vil."

„Tror du, han faar Lov til at kjøre! Nej, jeg er den onde — —, Mand for at kjøre selv," svarede Hans Jensen og slog i Bordet.

„Ja, du er s'gu ogsaa Mand for at kjøre i Vejgrøften selv, for der har jeg da en Gang sanket dig op, og det er der nok flere af os, der har gjort."

Hans Jensen vilde rejse sig for at slaa den anden i Hovedet med en Ølflaske, men Drengen fangede hans Arm og trak ham ned i Sædet igjen.

„Aa, Skidt, er det noget at snakke om; det kan jo ske for enhver af os, naar vi faar en Snaps for meget. Og Hans Jensen er jo da altid sluppet godt fra det. Lad os hellere faa en Omgang til; nu er det nok min Tur at kræve ind," sagde en anden.

De fik nu en ny Hjærtestyrkning, og Hans Jensen blev glad paa ny. Men hans Modstander var utrættelig:

„Ja, bare vi nu var vel hjemme og havde faaet det første Lag Hug af vore Kællinger — Hvordan, mener du, det skal gaa dig, Hans Jensen?"

„Aa, det skal gaa udmærket. Jeg og vor Mo'er, vi er enige om alting for længe siden. Naar hun gaar ud at kjærestes, saa lukker jeg Øjnene, og naar jeg kommer hjem med en Donner, saa lukker hun Øjnene. Vi siger saamænd aldrig et ondt Ord til hverandre."

„Men kanske heller aldrig et godt?"

„Nej, vist ikke, enhver hytter sig selv. Ja, det er yndigt Hus, vi har. Ikke sandt, min Dreng?"

Drengen svarede ikke, men hans Læber begyndte at bævre. Hans Jensen blev ved:

„Ja, vi maa s'gu love for vor gamle Tridse. Hun hedder jo egentlig Sidse, men det er saadan et Kjælenavn, for det er nok hende, der holder det hele sammen og er baade Fader og Moder for Jørgen. — Jeg har tænkt paa, at jeg vil gjøre mig selv umyndig og gjøre Sidse til Formynder, for det er hun jo aligevel. Saa skal hun hedde Gaardbestyrer Tridse Pæersdatter, og hun kan godt blive valgt til Rigsdagsmand, for hun har ogsaa Alderen. Lad os nu faa en ny Omgang, saa vil vi drikke hendes Skaal!"

Værten havde allerede begyndt at løfte Klukflasken, da en af Bønderne raabte:

„Nej, holdt! Der skal være Maade med alting. Nu kjører vi hjem; vi kan godt nøjes med det, vi har faaet. Jeg er ikke blød af mig, men jeg kan, Fanden hugge mig, ikke taale at se, at det stakkels Barn staar og græder, saa den ene Taare ikke kan bie den anden."

„Aa, lad ham brøle! Han ved ikke, hvad han brøler for. Giv ham et Glas Mjød, Gjæstgiver, og giv os, hvad jeg har begjæret."

„Ja, saa kan du drikke alene, for nu gaar vi," sagde den anden, og de rejste sig virkelig alle op og bød Farvel til Hans Jensen. Men saa vilde han da med. Han dinglede saa hen ad Gaden, fik spændt for og rullede hjem ad. Den stærke Solvarme og Vognrumlen gjorde ham døsig. Han begyndte at nikke og lukke Øjnene. Da Jørgen saa det, listede han Tøm-

merne ud af Faderens Haand og kjørte to Mil, lige til de naaede Byen, hvor de hørte hjemme. Da fik han med stor Besværlighed vækket Faderen og fik ham selv til at kjøre til Hjemmet, som laa lidt paa den anden Side af Byen. Gaarden, som de kjørte ind i, var just ikke ny, men den havde gode grundmurede Huse. Den kunde have været smuk, naar den blot havde været vedligeholdt noget bedre. Da Hans Jensen holdt stille paa Gaardspladsen, kom der kun en Pige ud for at tage imod ham. Han smed Linerne til hende, lagde sig tilbage i Agestolen og sov paa ny. Pigen og den lille Jørgen spændte fra, vandede Hestene og trak dem i Marken. Ja, her ser vi saa den omtalte Tridse, eller Sidse Pedersdatter. Det var en Kvinde af Middelstørrelse, kraftig bygget, men rynket i Ansigtet, skjønt hun kun var 35 Aar. Smerte og Slid havde pløjet disse Furer; ingen Glæde kunde nogen Sinde harve dem ud igjen. Hun saa meget alvorlig ud, men en Gang imellem spillede der et Strejflys af Kjærlighed hen over hendes Træk og gjorde hende kjøn.

Da hun og Jørgen kom tilbage fra Marken, sad Hans Jensen endnu og sov.

„Ja, nu maa vi have vækket ham, for vi skal have Vognen skudt ind," sagde Pigen.

„Skal vi ikke lade Vognen staa og lade ham sove, til han vaagner af sig selv?" spurgte Jørgen.

„Nej, det kan vi aldrig være bekjendt; dersom der saa kom et fremmed Menneske og saa ham! Men lad os begynde at kjøre med ham."

Pigen og Drengen trak nu Vognen hen over den ujævne Stenbro. Da vaagnede Manden og raabte:

„Prrr!"

De holdt stille.

„Hvad Fa'en! Jeg har nok faaet nogle ny Bæster, mens jeg har sovet. Men de er spændte skidt for; den store skal gaa fjærmer; det ved I nok. Ja, lad mig saa komme af. Hvor er Marie?"

„Inde i Stuen," svarede Pigen.

„Ja, saa gaar jeg ud i Marken. Jeg lægger mig bag ved Hyldebusken, henne i Engen, for jeg skulde dog en Gang blive færdig med den Middagssøvn."

Han gik, og de andre skød Vognen ind i Skuret.

„Nu skal jeg ud at flytte," sagde Sidse.

„Jeg vil med."

„Ja, men saa gaa ind og tag dit gamle Tøj paa først, min Dreng."

„Nej, saa faar jeg kanske ikke Lov til at gaa med dig."

„Ja, kom saa."

Da de var et Stykke fra Gaarden, siger Pigen:

„Naa, du fik da Lov til at komme med i Dag."

„Ja, men jeg vil aldrig med mere, Sidse."

„Hvorfor? Jeg mente, det var morsomt at komme til Kjøbstaden en Gang imellem. Vi bor saa ene her ude paa Marken og du har ingen at lege med; derfor sagde jeg, du skulde forlange at komme med. Ja det var da ogsaa for en anden Tings Skyld."

„Ja, men jeg har slet ikke moret mig; jeg har grædt."

„Jøsses Navn, Jørgen, hvordan gik det til?"

Jørgen fortalte nu med Taarer, hvordan Bønderne havde gjort Nar ad hans Fader, og hvordan denne havde fortalt op om sig selv og om sin Kone.

„Hør, min Dreng," sagde Pigen, da han var færdig, „nu er du ni Aar gammel; det er ikke ret meget,

men du faar nok ikke Raad til at være Barn længer. Din Fader sagde, at det var et yndigt Liv her i Huset, men du kunde vel nok forstaa, at han mente det modsatte. For nu kan du jo nok begribe, at det er ikke nær, som det skulde være."

„Gud give, jeg var død, Sidse!" sagde Barnet grædende.

„Nej, vi har nok ikke Stunder til at dø endnu, nogen af os, endskjønt det var det bedste, for ellers gik det værre til; det er galt nok endda. Vil du nu holde op med at græde og høre paa, hvad jeg siger?"

„Ja."

„Du ser jo nok, at din Fader drikker sig fuld og lader alting passe sig selv. Nu ligger han og sover henne i Engen, mens vi har saa travlt med Høet i dette ustadige Vejr. Og hver Gang han kjører bort, som ikke er saa sjældent, er vi jo aldrig sikre paa at se ham igjen med hele Lemmer. Han har jo væltet fire Gange. Kunde du taale at se, at han blev baaret her hjem og havde brækket Arme og Ben?"

„Nej, Sidse, jeg vil nok tage med ham, hver Gang. Men u! saadan de grinte af ham — og saadan de gloede paa os, da jeg kjørte og sad ved den gale Side."

„Det maa ikke hjælpe, min Dreng. Der er ingen, som kan sige noget ondt om dig for det. — Din Moder er en meget dygtig Kone og hun passer ogsaa Huset nogenledes, men de holder ikke ret meget af hverandre, og det er ogsaa galt."

„Hvad er det, Fader siger om hende, at hun gaar ud og kjærestes?"

„Det er, at hun gaar ud at spasere i Steden for at blive hos ham."

„Men kan de da aldrig blive gode Venner?"

„Ja, Gud ved det. Gud alene kan gjøre det. Vi kan ikke andet end bede for dem og ellers gjøre, hvad vi skal. Lad mig se, at du er en god Dreng og er venlig og føjelig imod dem, saa kan du ikke gjøre mere."

„Ja, men Sidse, kan jeg ikke ogsaa bede for dem; — men maaske jeg er for lille endnu?"

„Nej, min Dreng, du er slet ikke for lille; du kan maaske allerbedst."

Nu gik Samtalen i Staa, for de havde naaet Kvæget, som skulde flyttes. Derefter gik de hen til Karlen og Drengen og hjalp dem med at kjøre Hø ind.

Da man nu nogenlunde kan forstaa, hvorledes Forholdet var her i Gaarden, saa er det bedst at fortælle, hvorledes det er blevet saadan.

Hans Jensens Forældre var velhavende og stræbsomme Folk. Hele Gaarden havde de faaet bygget om, og Marken var bleven forbedret, men deres største Glæde var Hans, deres eneste Søn. Det var ham, de stred og sled for, ham, de tænkte paa først og sidst. Men skjønt de ellers var fornuftige Folk, saa var deres Opdragelse af Sønnen meget taabelig. Hans var en meget livlig og opvakt Dreng, og han blev ogsaa stadig beundret og forkjælet. Han blev aldrig tvungen hverken til Arbejde eller Skolegang, men da han havde saa godt et Nemme, lærte han da noget alligevel. — Da Hans var tolv Aar, fik han en Legekammerat; det var en lille Pige, tre Aar yngre end han, et fattigt og forladt Barn, som hans Forældre ynkedes over og tog til sig. De kom heller aldrig til at fortryde det.

De to Børn, Hans og Sidse, for det var hende, blev snart gode Venner, som et Par Søskende, og de gamle gjorde heller ikke stor Forskjel paa dem, da de opdagede, hvad den lille Pige indeholdt. Hun var mere stille og besindig end Hans, men da han var godmodig, lod han sig gjærne sige af hende. De voxede nu op tilsammen, og Sidse vedblev at have en god Indflydelse paa ham, efter at de var blevne voxne, og hun holdt ham fra mange gale Streger.

Da Hans havde været Soldat, skete der kort efter noget uhørt: han blev Uvenner med sine Forældre. Strax efter at han var kommen hjem, forlangte han nemlig, at han maatte komme ud at lære noget; han vilde have en Tjeneste hos en dygtig og brav Landmand, hvor han kunde lære noget. Men endskjønt Sidse understøttede hans Bøn, saa blev den afslaaet; intet kunde bevæge dem til atter at lade deres Afgud komme bort fra deres Øjne. De havde lidt nok af Længsel og Frygt i de fem Maaneder, Hans havde været borte. Det var nok saa den første Gang, at Sønnen ikke havde faaet sin Vilje, siden han var bleven stor, og det gjorde et stærkt Indtryk paa ham. Han vidste jo, hvorledes han hidtil var bleven føjet i mangt et Indfald, som han selv maatte erkjende for taabeligt; at nu hans Forældre kunde sige nej til noget, som var saa nødvendigt for ham, og som han saa inderlig ønskede, det kunde han ikke forstaa — og det blev ikke mere saa godt imellem ham og Forældrene, som det havde været før. Han fik den Tanke, at de i Grunden dog tænkte mere paa deres egen Glæde end paa hans Velfærd. Naa, denne Uenighed gik tilsyneladende snart over igjen, men den groede lønligt i Sønnens Bryst og kom til at bære bitre Frugter.

Da Forældrene nu var blevne gamle og svage, vilde de ogsaa gjærne have forsørget Hans, hvad Ægtefælle angik, og den, de havde set ud til ham, var saamænd den fattige Sidse. Saaledes havde hun vundet deres Hjærte, og de mente jo tillige, at Sønnen aldrig vilde faa en mere trofast og hengiven Sjæl end hende. Forældrene begyndte nu saa smaat at lade sig forstaa med det for de unge, og disse lod til at være vel tilfredse med det; ja, de troede maaske en Tid, baade gamle og unge, at den Sag var i Orden; dog var der aldrig blevet talt et Ord derom mellem Hans og Pigen. Nogle Maaneder efter at Hans havde haft denne Uenighed med Forældrene, var han til et Ungdomsgilde og kom hjem der fra aldeles beruset. Det var første Gang, at Forældrene havde set dette sørgelige Syn, og det gik dem meget nær til Hjærte.

Da Hans havde faaet udsovet, skulde han drikke Kaffe med Forældrene, for det var først ved Kaffetid om Eftermiddagen, at han stod op. Da siger Faderen til ham:

„Det var slemt, saadan som du kom afsted i Gaar, Hans! Lad mig se, at det sker aldrig tiere. — Hører du, min Dreng! — Det er saa tungt for mig og din Moder at se.“

„Ja, jeg vil ikke have Skylden alene. I kunde have ladet mig komme ud og set mig om, saa kunde jeg have lært noget, som var bedre. Naar jeg skal gaa her i denne Afkrog hele min Levetid og kjede mig fordærvet, saa er det da ikke saa underligt, at jeg tager den Morskab, jeg kan faa her.“

Forældrene havde intet at svare herpaa. De mærkede nok, at der var sket en Forandring med Hans, for saadan havde han aldrig svaret dem før.

Da nu Sønnen fremdeles virkelig blev slem til „at gaa i Byen“, saa vidste de jo aldrig deres levende Raad; de sørgede saaledes, at det ligefrem svækkede deres Helbred. Endelig kom de i Tanker om, at hvis han blev gift og fik Familie, at det da vilde holde ham ved Hjemmet. Forældrene sagde nu til Hans, at det var deres Ønske, at han snart vilde gifte sig, da de var svagelige begge to.

„Ja, det vil jeg gjøre, saa snart I vil have det, naar bare jeg maa tage, hvem jeg vil,“ svarede Sønnen.

„Ja, det forstaar sig,“ sagde Faderen, „det kunde jo aldrig falde os ind at fornægte dig det.“

„Men hun har ingen Ting.“

„Det ved vi jo nok, og det kan ogsaa være det samme, for med Guds Hjælp faar I nok Udkommet, for vi sidder da ikke saa daarligt i det.“

„Ja, saa kan der blive lyst, naar det skal være, og saa kan du gaa hen og tale med Skrædderen en Gang i Dag; for det er naturligvis Marie, hans Datter, jeg vil have.“

„Men hvad siger du, Barn! Er det ikke Sidse!“ udbrød Moderen og slog Hænderne sammen.

„Nej, det er hende, som jeg siger. Jeg troede, I havde hørt lidt om det i Forvejen.“

„Vi har aldrig hørt et Ord om det,“ sagde Faderen.

„Men er det ikke Sidse!“ gjentog Moderen. „Herre Gud, hun ved ikke af andet. Hun vil gaa i Jorden af Sorg, og det vil vi ogsaa, dersom det ikke kan blive anderledes.“

„Nej, hvis jeg skal gifte mig, saa bliver det ikke med andre end med Marie. Sidse kan være god nok,

maaske for god til mig, men vi har jo gaaet som Søskende altid, og hende har jeg ikke Lyst til paa den Maade."

Denne Samtale glemte Forældrene aldrig, saa længe de levede.

Skrædderens Datter var en meget smuk Pige. Endskjønt hun havde været efterstræbt af de unge Karle, havde hun dog hidtil bevaret et godt Rygte. Det eneste, man kunde sige om hende med Grund, var, at hun havde stor Lyst til at pynte sig. Hans's Forældre kunde altsaa ikke gjøre nogen Indvendinger; de følte sig ogsaa bundne ved deres Ord. Hans Jensen drev nu selv paa Giftermaalet, og paa den kortest mulige Tid, dog uden Kongebrev, blev nu Marie hans Kone. De gamle, som havde besluttet at afstaa Gaarden til Hans, fik nu Betænkeligheder ved at lade Magten gaa fra sig, da den fine Pige skulde være deres Svigerdatter.

Og da det nu, efter et Aars Forløb, noget efter Jørgens Fødsel, havde vist sig helt tydeligt, at de unge Folk aldrig kunde komme til at leve lykkeligt sammen, og da Hans Jensen, langt fra at forbedre sig, blev værre til at gaa paa Kroen og til Svirebrødre, saa sørgede de gamle Forældre sig til Døde, ganske bogstaveligt.

Men Sidse, hvad sagde hun? Ja, hun sagde nu aldrig meget, men efter Hans Jensens Giftermaal sagde hun endnu mindre. Ja, hun sagde da op og vilde rejse, da hun hørte om Forlovelsen, men da de gamle, med bitre Taarer, bad hende om at blive for at lukke deres Øjne, saa tvang hun sit Hjærte og blev. Og der var ingen, som kunde mærke paa hende, at hun bar paa et brudt Hjærte. Hun var føjelig og

venlig mod den unge Kone, saa vel som mod de gamle, kun at hun blev lidt mere stille og læste meget i sin Fritid.

Fire Aar efter at den unge Kone var kommen der i Gaarden, døde hendes Svigermoder. En Aften, nogle faa Dage før hun døde, sad Sidse og havde fat i hendes Hænder. Den gamle Mand sad henne ved Bordet og lagde Hovedet paa sine Arme i stum Sorg. Saa sagde den syge Kone:

„Sidse, du har været bedre imod os end vort eget Barn. Gud ske Lov for dig."

„Men I har jo ogsaa været imod mig som mine kjødelige Forældre. Ellers var jeg jo kommen til at flakke omkring ligesom andre fattige Tjenestefolk. Det er kun lidt, jeg har gjort til Gjengjæld."

„Naar jeg nu rejser af — og vor Fader kommer snart efter, det ved jeg; gjør du ikke, Jens?"

„Jo, det gjør jeg, om det staar til mig," svarede Manden.

„Naar saa vi er borte begge to, saa kan du vel ikke blive her, min Pige?"

„Jo, her skal jeg være, det er min Plads; det mærker jeg mere nu end før. Jeg skal ikke forlade dette Hus, saa længe jeg faar Lov til at blive?"

„Nej, hører du, Jens, hun vil aldrig forlade vor Hans! Aa, Gud lønne dig, min Pige, at du vil endnu gjøre mig glad i min sidste Tid. Det ser mørkt nok ud for vor Hans, men du skal være hans Moder, nu jeg gaar bort — og hans Fader med."

„Du maa ikke være saa trøstesløs, Moder. Jeg kan jo ikke stort, saadan et stakkels Tingest, som jeg er, men der er en bedre og større, som raader for

Menneskene, og han skal nok gjøre det saare godt alt sammen; det har han før gjort."

Og nu kom den enfoldige Bondepige frem med Herrens Ord, som havde været hende Trøst og Styrke. Og disse Guds Ord, som hun af og til sagde til de gamle, blev Aarsagen til, at de begge kunde sove ind med et haabefuldt Smil, forsonet baade med Gud og Mennesker. Thi den gamle Mand døde fjorten Dage efter, at Konen var gaaet bort.

Hans Jensen var meget kjærlig mod sine Forældre i deres sidste Dage. Han var virkelig angerfuld over den Sorg, han havde tilføjet dem; han græd og lovede Bedring, fik ogsaa deres fulde Tilgivelse; men den Dag, Faderen blev jordet, drak Sønnen sig saa fuld hen paa Eftermiddagen, saa han gjorde Klammeri med Gjæsterne og havde faaet Prygl, hvis ikke det havde været i hans eget Hus.

Det var den almindelige Mening om hans Kone Marie, at hun havde alene taget ham for Gaardens Skyld. Hun var meget venlig og mild imod ham, inden de blev gifte, men kort efter blev hun mere og mere kold imod ham, saa at Hjemmet blev ham forhadt, og han søgte til sine gamle Drikkebrødre. En ung, smuk Karl, som tjente der i Gaarden, begyndte nu at gjøre sig lækker for Konen, og hun var let at bevæge til Utroskab mod den Mand, som hun ikke elskede. Da det blev opdaget, maatte Karlen, som var en Gaardmandsson der fra Egnen, rejse; men han rejste ikke længere end til sit Hjem, og der fra havde han jævnlig Stævnemøder med Marie. Sidse havde faaet en af sine Brødre til at tjene der i Gaarden, og han var lige saa tro imod den ulykkelige Familie, som hun selv. Konen havde gjort mange Forsøg paa

at faa disse to Søskende til at rejse, men da hun umulig kunde faa Hans Jensen til at samtykke deri, havde hun tilsyneladende opgivet det.

Vi vender igjen tilbage til Nutiden.

Dagen efter at Hans Jensen havde været i Kjøbstaden, kom han ind i Køkkenet til sin Kone lidt før Middag og spurgte:

„Er Maden færdig, for nu er vi komne fra Marken."

„Den bliver færdig Klokken tolv."

„Jeg vilde gjærne have spist noget før, at vi kunde komme lidt før i Marken."

„Ja, saa kunde du have sagt det noget før."

Hans Jensen svarede ikke, men rev sig i Hovedet og gik ud i Gaarden igjen. De havde jo saa travlt med Høet, og naar han var ædru, var han meget ivrig paa Arbejdet.

Da Klokken slog tolv, gik Hans Jensen ind med sine Folk, og de satte sig ved Bordet. Strax efter kom Konen og Sidse slæbende med de store Madfade. Efter at de havde spist lidt, siger Hans Jensen til Konen:

„I Morgen kan vi vel faa Middagsmad Klokken elleve, for vi bliver ikke færdige med Høet i Dag."

„Ja, I kan s'gu godt faa ham Klokken syv om Morgenen. Se, hvor travlt du har faaet paa en Gang, i Gaar havde du bedre Stunder."

Hans Jensen stak Spydigheden i Lommen, det var han nødt til; men han tænkte paa, hvorledes han skulde faa betalt den. Han holdt op med at spise førend de andre og sagde, i det han lagde sin Kniv:

„Sikken dejlig Appetit du har, Marie, og jeg kan næsten ingen Ting spise. Hvad mener du, det kan komme af?"

„Det ved s'gu ikke jeg," svarede Konen og sendte ham et arrigt Øjekast, for hun havde en Fornemmelse af, at Spørgsmaalet vilde komme til at gaa ud over hende.

„Jo, det er nu ikke saa vanskeligt at begribe, for, ser du, jeg drikker saa meget, derfor spiser jeg saa lidt."

„Ja, det kan være rimeligt nok," sagde Marie, helt lettet.

„Men Aarsagen, hvorfor du spiser saa meget, det er nok alle de lange Spasereture, du tager, for at se til gode Venner. Det er s'gu noget, som giver Appetit." Han saa til Folkene. Drengen og Husmanden trak paa Smilebaandet, men Konen blev blodrød og bed sig harmfuldt i Læberne. Den lille Jørgen fik igjen Taarer i Øjnene. Vel forstod han ikke, hvad Meningen var, men han forstod da, at Fader og Moder kunde ikke enes. Han havde vel saa tit hørt noget lignende Gnaveri, men det var først efter Sidses Forklaring i Gaar, at det ulykkelige Forhold mellem Forældrene var blevet ham tydeligt.

Mellemmaden var ellers Hans Jensens bedste Maaltid, for der vankede jo Snapse til. Om Eftermiddagen træffer vi ham og Husmanden, siddende ved en Høstak. De andre Folk havde gjort sig færdige og var i Lav med Høet. Husmanden vilde have været med dem, men da der var et Par Slurke i Flasken endnu, maatte han ikke gaa for Manden, thi denne var en af de selskabelige Drankere; han drak aldrig alene. — Naa, Husmanden var jo ikke saa vanskelig

at overtale, for det var jo behageligt at sidde i det bløde Hø og drikke Dramme.

„Ja, du hørte nok, vi huggede lidt sammen i Middags, jeg og Marie. Hun kan nu aldrig staa sig, ser du! For at hun lader mig høre, at jeg drikker, det er ligesom hun slaar Vand paa en Gaas, men naar jeg begynder at røre ved hendes Daarlighed, saa er hun færdig; for hun tror jo, det Tossehoved, at der er ingen, som ved det, uden jeg."

„Ja, da er det s'gu'tte saa nyt, ikke. He, he, he!" sagde Husmanden.

„Nej, det synes jeg heller ikke, og derfor er der jo kun to Ting at vælge iblandt: enten skal hun „være ved det" for alle Folk, ligesom jeg med min Skavank, eller ogsaa hun skal holde rent op med sine Udyder."

„Ja, det var nu det pæneste. Jeg ved s'gu'tte, hvor du kan være saa taalmodig med det, Hans Jensen, for dersom det var mig, jeg slog hende s'gu fordærvet — og ham med. Det er vist, jeg gjorde."

„Jeg har ogsaa taget mig det mere nær før. — Ja, vi skulde jo hen til de andre, men nu skal jeg dog fortælle dig en „Ferabel" om, hvordan jeg pudsede dem en Gang. Det var strax efter, at han var rejst, ham Fyren. Jeg gik en Morgen og pløjede der henne paa Agrene, hvor vi nu har sexradet Korn, men jeg skulde ellers ud at syne Skorstene til Middag. Saa hørte jeg, der var en af Hønsene, som vrælte saa meget forskrækkelig. Jeg tænkte jo, at Høgen var kommen efter hende, og jeg knejste og gloede omkring, men der var ingen Høg at se. Naa, Fanden med den skidt Høne, tænkte jeg, og jeg drev paa Bæsterne igjen. Da det blev halvgaaen Middag, spændte jeg fra, for det var jo saa nær ved Gaarden. Jeg kommer ind i

Stuen, der stod min Mad meget pænt — for hun er ordentlig nok med Maden; det var Synd at klage — men Madammen, hun var borte".

„Hvor er Marie henne!" siger jeg til Pigen.

„Hun er nok gaaet til Væveren."

„Haa, haa!" tænkte jeg, for nu var jeg klog paa det hele. Jeg gaar ud i Spisekamret og ser mig godt omkring; der opdager jeg jo i en Krog en stegt Høne. Det var hende, der havde vrælet — men nu var hun færdig med det. Hun lugtede s'gu saa dejligt —"

„Saa aad du hende da, kan jeg tænke?"

„Nej, hør nu kun —."

„He, he! Da havde jeg s'gu'tte ladet hende ligge."

„Men jeg var mere „indspekeleret", kan du tro. Jeg tager et Stykke Papir, saa gaar jeg ned i Faarehuset, og der fylder jeg jo Papiret med disse smaa sorte Rosiner, du ved nok; de var s'gu tørre og gode. Jeg gaar saa ind i Spisekamret og skærer Hønen op og tager Svedsker og Rosiner ud; dem aad jeg s'gu, de smagte ret godt, og saa fyldte jeg det andet Slags Rosiner i; de var vel knap saa gode —"

„Nu har jeg, Fanden, saa bandede jeg, aldrig hørt Mage!"

„Jeg lukker jo sammen igjen, og sætter Hønen meget forsigtig paa sin Plads."

„Men hvad sagde Pigen til det?"

„Det tog hun sig ikke af; hun gik ude i Bryggerset og passede sit. Jeg tager ud at pløje igjen. Lidt før Middag kom Marie hjem. Da vi havde faaet Mad, laver jeg mig til og gaar, men du kan tro, jeg gik aldrig saa fælt langt bort. Jeg lagde mig bag

ved Pilegærdet. Naa, Folkene tog i Marken, og da Sidse havde vasket op, gik hun ogsaa der ud, og kort efter kommer jo Gavtyven, han havde ogsaa ligget i Skjul i Nærheden. Nu var det om at gjøre, at komme til at se. Jeg kryber paa alle fire ind igjennem Haven og slipper lykkelig ind i den store „Skærsminbusk", der staar lige op til Vinduet af Mellemstuen. Naa, der var dækket en fint Bord, der var Vin og Kager. Han sad ved Bordet, og hun kom saa strax efter med Hønen, som var bleven varmet op. Hun skærer af og lægger for. Naa, jeg siger itte mere! Hun smed Kniv og Gaffel og slog sine Hænder sammen, men han sprang op og for ud ad Døren og ad Hjemmet til. — Og hun har saamænd aldrig kunnet faa ham til at komme her siden."

„Den var s'gu udmærket lavet, det er vist, den var! He, he, he! Har du ikke pudset dem saadan af tiere?"

„Nej, nu, siden han ikke kommer her, saa lader jeg alting gaa sin skjæve Gang. Hun lader mig drikke, og jeg lader hende spasere. Ingen af os kan lade vore Udyder være — men det gaar alligevel, for Sidse gjør det, som vi forsømmer."

„Ja, I maa s'gu love for den Pige, det er en Gang vist. — Der kommer den lille Jørgen springende! Det er en rask Dreng! Mon han skal blive saadan en Tamp som hans Fader? He, he, he! saadan til at regne hende ud?"

„Vor Herre fri og bevare ham, det stakkels forladte Barn, for at slægte nogen af sine Forældre paa! Vi er rent „spolerte", der er ikke noget at gjøre ved os, men kunde der blive et Menneske af min lille Dreng, saa havde jeg dog en Glæde i Verden. —

Du tror kanske, det er for Morskab, jeg drikker? Ja, det er en Fandens Morskab, den! Det er „Døden, der danser med sin Slave“, som der staar i Salmebogen. — Men saa, mens Dansen varer, saa glemmer man sin Ulykke ... Hvad skal du, Jørgen? spurgte han Drengen, som nu var kommen tæt hen til dem. Han svarede:

„Jeg skulde høre fra Sidse, om I vilde komme hen og hjælpe dem lidt; de kunde ikke ret godt undvære jer.“

„Ja, nu skal vi komme strax. — Kom lidt hen til mig, min Dreng!“

Jørgen gik der hen; Faderen sluttede ham i sine Arme og sagde:

„Holder du noget af din slemme fordrukne Fader, min Dreng?“

„Ja, jeg gjør, — men du maa ikke være fordrukken, Fader! Du maa ikke, Fader! hører du!“ sagde Barnet med bønlig Røst og taarefulde Øjne.

„Gaa lidt i Forvejen, Niels!“ sagde Hans Jensen til Husmanden.

„Maa jeg ikke, min lille Dreng?“ sagde han og trykkede Jørgen op til sig og kyssede ham. „Men dersom jeg nu er saadan en Stakkel, saa jeg kan ikke lade være?“

„Lille Fader, nu skal jeg fortælle dig noget, som Sidse sagde.“

„Ja, gjør det, Jørgen, for det, ved jeg, er noget godt.“

„Hun sagde, vi skulde bede til Gud for dig og Moder.“

„Mente hun, det kunde hjælpe noget?“

„Ja, hun vidste ikke andet, der kunde hjælpe.“

„Har du da saa bedet til Gud for os, min Dreng?“

„Ja, for dig. Det var i Aftes, da jeg var kommen i Seng.“

„Bad du saa ikke for din Moder?“

„Nej, for hun er jo ikke for—.“

„Nej, men hun kunde nok ogsaa have nødig, at saadan en lille uskyldig Sjæl skulde bede for hende. Glem ikke hende, naar du beder til Gud igjen.“

„Vil du saa lade være, Fader?“ spurgte Jørgen og knugede sig ind til ham.

„Ja, Gud er mit Vidne til, at jeg vilde saa gjærne lade være, for det er en grulig Synd, især mod dig, mit stakkels Barn; men hvor kan jeg love det, naar jeg tror, at jeg ikke kan holde det.“

„Ja, men du skal love mig det, Fader!“

„Men dersom jeg nu lover dig det og ikke holder det, saa skal du love mig, at du vil aldrig lide mig mere, aldrig holde af mig og aldrig snakke med mig, for saa er jeg ikke værd at være din Fader. Lover du mig det?“

„Nej, Fader, det maa du ikke sige! Hvem skulde jeg saa holde af? Hvor kunde jeg lade være at holde af dig, for du er jo min egen Fader.“

„Naa, saa du kan ikke lade være! Ja, Gud ske Lov for de Ord, han lægger i din Mund. Kan det ikke hjælpe, saa er der ikke den Del i Verden, der kan hjælpe.“

„Og saa lover du det, Fader?“

„Ja, i Guds Navn, saa lover jeg det!“ sagde Faderen og kyssede Sønnen endnu en Gang, mens deres Taarer blandedes.

De gik nu sammen hen til Høet og arbejdede med de andre Folk, og ingen kunde mærke noget paa Hans Jensen. Han spøgede lige saa muntert, som han plejede; men hans Hjærte var stærkt bevæget. Det var kun Sidse, der kunde mærke, at hans Spøg ikke havde den rette Klang. —

Efter denne Dag blev nu Hans Jensen, hvad man kalder et ordentligt Menneske en Tid. Han drak en Snaps til sin Mad, men ikke mere, og naar han skulde til Kjøbstaden eller paa andre Rejser, hvor der kunde være Fare for Tilbagefald, lod han Karlen gjøre Rejserne og blev selv hjemme.

Mens nu alle der i Gaarden var glade over den Forandring, der var sket, blev Konen, om muligt, mere fortrædelig. De var alle sammen flinke imod hende, men det hjalp ikke. Hun saa ogsaa daarlig ud, og Manden bad hende en Dag ganske venligt om at søge Læge, hvis hun fejlede noget. Men hun svarede ganske koldt, at han skulde ikke bryde sig om hende, saa længe hun ikke forsømte sit Arbejde. Derimod var hun usædvanlig blid imod den lille Jørgen, og nyttede enhver Lejlighed til at tale med ham, men da hun tidligere havde forsømt Barnet og skræmmet det, vilde det ikke lykkes nu at vinde dets Fortrolighed.

En Formiddag, Jørgen gik ude i Gaarden og legede alene, som han nu altid maatte, kaldte Moderen paa ham:

„Jørgen, her er en Pandekage med Syltetøj paa. Jeg har lavet Barselmad til min Søster, og saa skulde du ogsaa have en Bid."

„Ja, mange Tak!"

„Smager det godt?"

„Ja, det gjør."

„Saa skal du faa en til, for de er saa tynde. Værs'god!"

„Tak!"

„Er det dog ikke gruligt kjedeligt for dig, at gaa altid her hjemme. Du gaar jo altid saa ene. Længes du ikke efter andre Børn?"

„Nej, det synes jeg ikke."

„Og du kommer heller aldrig nogen Steder. Du har kun været i Slagelse to Gange, og der er ikke meget at se. Længes du ikke efter at se Stranden med de store Skibe? Og efter de store Stæder med høje Taarne og Slotte og Soldater med røde Klæder og blanke Sabler? Havde du ikke Lyst til at se saadant noget?"

„Jo, men det kan jeg jo aldrig faa at se."

„Nej, det kan du jo ikke, naar du skal blive her hjemme. — Men sig mig, min lille Dreng, enten du bedst kan lide Fader eller Moder?"

„Hm," sagde Jørgen og blev rød.

„Dersom du skulde undvære en af os, hvem kunde du saa bedst undvære, Jørgen? — Svar mig nu?"

„Jeg ved ikke," sagde Drengen og saa paa Gulvet; for han vidste det nok.

„Saa skal jeg sige dig det, for du kan daarligst undvære din Moder. Det er jo hende, som du maa til, altid, naar der er noget i Vejen for dig, naar du skærer dig i Fingeren, naar Klæderne gaar i Stykker, naar du bliver sulten eller syg. Det kan din Fader jo ikke hjælpe dig med. Vel?"

„Nej, — men det kan Sidse."

„Du tror nok ogsaa, Sidse kan alting," sagde hun opfarende, men hun tvang sig selv og sagde roligere:

„Men der er en Ting, som Sidse ikke kan, og det skal jeg dog sige dig, skjønt du vel knapt kan forstaa det endnu. Hun kan ikke elske dig som din Moder, der har baaret dig under sit Hjærte.“

Jørgen tog sin Kaskjet paa og rejste sig op; han ønskede, at han var vel udenfor, thi han havde en Anelse om, at Samtalen ikke vilde ende saa godt, som den begyndte; men hun standsede ham og sagde: „Hør, Jørgen, dersom nu din Moder rejste bort til andre Lande, hvor der er saa meget at se og meget bedre at være end her, saa vilde du vel nok følge med hende?“

„Skulde vi saa aldrig komme hjem mere?“

„Nej, saa fik vi os et nyt Hjem.“

„Skulde Fader og Sidse rejse med?“

„Nej, de skulde blive her og passe Gaarden. Men du skulde nok faa en ny Fader, en, som ikke drikker sig fuld. — Vil du saa rejse med mig, lille Jørgen?“

„Nej, jeg skal blive her. Nej, jeg kan ikke rejse fra min egen Fader!“ raabte Jørgen, og hans Øjne løb fulde.

„Naa, saa du kan ikke. Du, som er det eneste i hele Gaarden, som jeg bryder mig om at faa med! Jeg tænkte, at vi to skulde blevet lidt bedre Venner, naar vi var komne her fra, at jeg skulde have blevet en bedre Moder for dig i Fremtiden. Men du kan jo ikke, Jørgen, og jeg har ingen Ret at tale med — men det, som jeg nu forlanger af dig, det kan du, skjønt du er lille; du kan love mig, at du aldrig vil fortælle til noget Menneske, at jeg vil rejse bort. Vil du love mig det, Jørgen?“

„Ja!“

„Men husk nu paa, at Gud hører, hvad du har lovet. Og du faar det aldrig godt i denne Verden,

dersom du fortæller til nogen, hvad vi har talt om — førend jeg er rejst. Nu kan du gaa ud og lege igjen."

Jørgen gik ud i Gaarden igjen, men han satte sig stille og tankefuld ved Siden af sit Legetøj; han havde tabt Lysten til at lege.

Kort efter kom Faderen tillige med Folkene hjem fra Marken for at holde Middag. Ved Bordet hørte Jørgen, at Faderen talte om, at han skulde nødvendig til Slagelse næste Dag. Det var nogle Termins-forretninger, som Karlen ikke kunde udføre. Da saa Sidse vist paa Jørgen, og han vidste strax, hvad det skulde betyde. Efter at de havde spist, gik Hans Jensen ind i Sovekamret for at sove til Middag. Jørgen gik bag efter.

„Hvad, vil min lille Ven ind at sove til Middag hos mig? Det maa du gjærne," sagde Faderen.

„Nej, jeg kan ikke sove, Fader — men maa jeg komme med til Slagelse i Morgen?"

„Sikken Lyst du har faaet til Slagelse, min lille Dreng!"

Jørgen blev rød.

„Ja, jeg forstaar det nok, og Tak skal du have, fordi du vil følge med. Vi to vil følges ad altid; vi vil aldrig skilles, saa gaar det nok, min Dreng; ikke sandt!"

„Nej, jeg vil være hos dig altid, lille Fader. Maa jeg ikke nok?" spurgte Drengen ivrig og spændt; han huskede jo paa Samtalen med Moderen.

„Jo, det maa du da rigtignok, Jørgen, du, som er min eneste Glæde! Men hvor kan du spørge om det? Det er kun Vorherre, der kan skille os ad; men det nænner han ikke."

Næste Morgen rullede Hans Jensen og Jørgen ad Slagelse til. Vejen var lang og kjedelig. Det eneste, der var at se paa, var de store Skymasser, der trak sammen til et Uvejr. Luften var hed og lummer, og Skovene i det fjærne stod i en graagrøn Taage. Svalerne fløj nær ved Jorden og tæt forbi Hestenes Hoveder, ligesom de vilde advare de rejsende imod at drage videre. Fader og Søn talte ikke stort sammen. De blev ikke hyggeligt stemte ved at se de tunge Skyer, men de havde heller ikke hyggelige Minder fra den sidste Kjøbstadrejse. Jørgen syntes aldrig, Vejen havde været saa lang til Slagelse, men den fik da en Ende en Gang. Da de fik spændt fra i Kjøbmandens Gaard, gik Hans Jensen hen for at besørge sine Pengeforretninger, og da Jørgen ikke kunde følge med, blev han sendt hen paa Apotheket med en Recept til Husmandens Kone. Der bad de ham om at komme igjen om en Time, og Jørgen fordrev nu Tiden med at gaa og se paa Krambodernes Herligheder. Da Timen var gaaet, fik han, hvad han skulde have paa Apotheket; derpaa gik han hen i Kjøbmandsgaarden og spurgte efter sin Fader, men ingen havde set ham. Jørgen troede, at Faderen ikke var færdig paa Kontoret, og derfor tog han sig en ny Omgang. Men da han havde gaaet en halv Time, brød Uvejret løs, og det begyndte at regne. Han gik da hen i Kjøbmandens Port og ventede lidt, men da Faderen endnu ikke var kommen, blev han bange. Endskjønt der øste Vande ned, løb han hen til Kjælderen, hvor han forrige Gang havde været med Faderen. Han tittede ind ad Vinduerne. Aa, Gud! der sad hans Fader, ganske rød i Hovedet, og drak Snapse med Peder Nielsen, som ellers altid var saa slem til at drille ham.

Jørgen var snar til at komme ind ad Døren, han gik hen til Faderen, som udbrød:

„Naa, er du der, Jørgen! Du er nok bleven vaad. Ja, vi sidder godt her; vi bliver bare blødt indvendig, og det har vi godt af. — Hvorfor ser du saadan paa mig? Det skal du vænne dig af med, naar jeg er fuld, at sige; naar jeg er ædru, kan du gjøre ved mig, hvad du vil."

„Vil du ikke have en Kop Kaffe og en Basse, Jørgen?" spurgte Peder Nielsen.

„Nej, Tak!"

„Jørgen er nok ikke godt fornøjet. Han kan ikke lide, at jeg sidder og drikker, for han ved nok, hvad det ender med. For ser du, Pe'er Nielsen, mit Hjærte er saa stort, det begjærer saa meget; men mit Hoved er saa lille, det taaler kun saa lidt. — Det er nu heller ikke rigtigt af mig at sidde her og svire. —"

„Men det er da ikke Vejr at tage hjem i," sagde Peder Nielsen.

„Jo, jeg maatte s'gu meget hellere tage hjem, for jeg er sikker paa, at jeg havde bedre af at blive blødt udvendig, lige ind til Skindet, naar jeg skal tale rigtigt. — Men, skidt være med det! Det er aldrig værd at fange Griller, naar vi har Flasken saa nær ved. Nu giver jeg en Omgang. — Lad være at glo saadan paa mig, Dreng! Jeg ved nok, hvad du mener; men det kan ikke hjælpe. Jeg er et Svin og bliver et Svin, og det bliver aldrig anderledes. Kom med Flasken!"

Men Jørgen gik tæt ind til Faderen og lagde sit Hoved op til hans Bryst. Han sagde ikke et Ord, men hulkede voldsomt, og hans varme Taarer strømmede ned over Faderens Haand. Nu blev Hans Jensen ædru.

„Men Jørgen, mit Barn! tag dig det ikke saa nær! Skal vi kjøre hjem, strax?"

Værten skjænkede i Hans Jensens Glas.

„Væk med det Djævelskab," raabte han og slog til Glas og Flaske, saa de røg hen ad Gulvet. „Jeg skal være et Skarn, om jeg smager en Draabe mere! Er det dog ikke skammeligt, naar Gud har betroet mig solle Stodder saadant et dejligt Barn, som ikke der er Mage til! Og jeg skulde gjøre dig saa „forsørget" igjen, min egen lille Jørgen!"

Han rejste sig op, smed en Tokrone til Værten og sagde:

„Nej, jeg skal ingen have igjen, for det bliver vist de sidste Penge, du faar af mig. Farvel, Pe'er Nielsen, og Tak, fordi du bød mig her ned. Nu er jeg nok bleven klog paa, hvem der mener mig det godt." Derpaa tog han Jørgen ved Haanden og gik hen til Kjøbmandens. Han spændte for strax og vilde paa ingen Maade lade sig overtale til at vente paa Tørvejr. Derefter kjørte han hjem i en øsende Regn og sad hele Tiden med Tømmen i den højre Haand, mens han holdt Jørgen omslynget med den venstre Arm. De talte ikke sammen paa hele Turen, hver af dem havde nok at tænke paa, men en Gang imellem sukkede Hans Jensen dybt og trykkede Barnet ind til sig.

Da han kom hjem, blev hans Folk glade, thi det var længe siden, han var kommen saa ædru fra Kjøbstaden.

Det er mærkeligt nok, at den, som gjorde mest Gavn i Gaarden, og som ligefrem havde holdt det hele sammen i mange Aar, den er der mindst at fortælle om. Det var Sidse. Vel var Hans Jensen en dygtig Bonde, og Konen lige saa dygtig en Husmoder, men

naar hver af dem havde saa stærk en Lidenskab at drages med, saa kan man nok forstaa, hvad Samling de havde til at passe deres Ting. Naar de saa glemte den eller den Ting eller kun fik gjort det paa halvt, da var det, at Sidse sørgede for, at alt kom i Orden. Men hun gik saa stille med det og satte alt i Skik paa saadan en lempelig Maade, at der ikke blev lagt Mærke til det. Nu skal vi dog fortælle en Samtale, hun havde med Jørgen, for at hun ikke rent skal blive glemt.

Det var Dagen efter Slagelseturen. Jørgen fulgte med hende ud at malke til Middag. Han havde ikke noget der ude at gjøre, men han trængte til at tale med hende; dog kunde han ikke selv faa begyndt. Men da Sidse havde rejst sig fra den sidste Ko, saa hun paa ham og sagde:

„Hvad er der i Vejen, Jørgen? Du gaar og hænger med Hovedet hele Dagen, og jeg syntes, du maatte være glad over, at din Fader kom saa ordentlig hjem i Gaar."

Det var endnu svært for Jørgen at faa begyndt; der maatte et Par store Taarer til, inden han kunde faa fortalt, hvordan Faderen havde baaret sig ad i Slagelse. Da han var færdig, sagde hun:

„Ja, det var jo slemt, min Dreng! Jeg troede dog, at han havde overstaaet det, men han kan ikke staa imod, naar der er nogen, som forlokker ham."

„Ja, men det er jo gruligt! Hvad skal vi dog gjøre?"

„Jeg har jo sagt dig det eneste, vi kan gjøre. Har du husket paa det, Jørgen?"

„Ja, jeg har bedet mange Gange til Gud for

ham, og jeg gjorde det ogsaa i Gaar, inden vi kjørte, men det kan jo ikke hjælpe noget."

„Naa, lille Jørgen, græd nu ikke mere, men hør paa, hvad jeg fortæller. Der var en Gang saadan en rar, gudfrygtig Kone, og hun havde en Søn, der var saa slem. Hun græd mange modige Taarer for ham, og hun bad for ham, men det hjalp alt sammen ikke. Saa gik hun hen til Biskoppen og klagede sin Angest og Nød for ham. Men han svarede ikke andet end: „Tror du, at saadan en Taaresøn kan blive fortabt?" Og saa gik hun hjem, og saa tænkte hun, at det var umuligt, at alle de Taarer kunde gaa til Spilde, som hun havde grædt over Sønnen, at Gud nok vilde finde Vej til hans Hjærte, for saadan en Taaresøn kunde ikke blive fortabt. Og hun blev ved at bede og græde; og saa med Tiden, men ikke lige strax, saa blev Sønnen saadan et dejligt Menneske, som hun fik rigtig stor Glæde af. Se nu, Jørgen, det var en Taaresøn, som Moderen havde; han kunde ikke blive fortabt. Du har en Taarefader; du har grædt mange Taarer over ham og bedet mange Bønner for ham — han kan heller ikke blive fortabt, det maa du tro."

„Men det bliver jo ikke bedre."

„Du skal huske paa, min Dreng, at det er Gud, som skal gjøre det meste, og vi skal vente paa hans Time. Men du ved da ogsaa, at nu har det gaaet godt i lang Tid. Og i Gaar havde du dog mere Magt over ham, end baade den slemme Pe'er Nielsen og Brændevinen. Kan du saa se, at det gaar fremad — Jøsses, jeg snakker vist alt for længe! Kan du saa være glad igjen, min Dreng?"

„Ja, jeg tænker det."

„Skal du ikke hen at lege med Søren Hansens Børn? Det er saadant pænt Vejr i Dag, og her er jo ikke noget at bestille.“

„Nej, jeg vil helst lege her hjemme. — Men Sidse, tror du ogsaa, at Moder vil —“

„Hvad vil hun?“

„Nej, det kan være det samme.“

„Du kan godt sige mig alt, hvad du vil, min Dreng.“

„Men dersom jeg nu har lovet at lade være?“

„Nej, saa kan du ikke, saa vil jeg ikke høre det.“

Hans Jensen var nu atter skikkelig en lang Tid. Men en fire Uger efter kom der en Hestepranger, som vilde kjøbe den røde Plag og give 550 Kroner for den; dog, Hans Jensen vilde endelig have lige 600. Underhandlingerne skulde saa endes ved Brændevinsflasken, og Manden skjænkede flittig for at faa Prangeren til at „gaa i Tøjet“, men saa maatte han jo selv drikke med, og han var allerede kommen ret godt i Gang, da Jørgen kom hjem fra Skolen. Sønnen gjemte sine Bøger, og derpaa satte han sig stille hen ved Siden af Faderen, trykkede hans Haand og saa ham ind i Øjnene.

„Ja, det bliver nok saa ikke til noget,“ sagde Hans Jensen og rejste sig op.

„Ja, hvad Fanden, vi kan jo snakke om det. Giv os en Taar til!“ sagde Prangeren, som ogsaa satte sit Haab til Brændevinen.

„Ja, værs'god,“ sagde Hans Jensen og skjænkede op, men drak ikke selv. „Men det bliver ikke anderledes, end jeg har sagt.“

„Men nu har jeg jo lagt de 25 til.“

„Ja, men der mangler 25 endnu.“

„Det er dog nederdrægtigt, at saadan en stor Bonde kan ikke unde en fattig Mand — Ja, saa til Helvede, lad gaa med de 600. Naa, Lykke og Held!“

Nu fulgte Haandslaget.

Da alt var ordnet, og Hesteprangeren vel ude af Gaarden, hentede Hans Jensen sin store Brændevinsdunk og sagde til Sønnen:

„Jørgen, tag Flasken der og denne Dunk og gaa om paa Møddingen og hæld det ud der, hver Draabe. Maaske det kan gjøre godt paa Jorden; for det gjør ikke godt paa mig.“

Jørgen saa forundret paa sin Fader, men da han mærkede, det var hans Alvor, gjorde han, hvad der var bleven ham sagt, uden at sige et Ord.

Hans Jensen havde en Udlod, som laa en halv Mil borte. Naar de skulde bestille noget der ude, tog de bort om Morgenen og kom ikke hjem før Aften. Saa var de en Dag i Efteraaret der ude at tage Kartofler op. Jørgen skulde blive hjemme hos Moderen, for at gaa hende til Haande. Da Klokken var ti, kaldte hun ham ind, at han skulde have Mellemmad, og foruden „Stumpen“ satte hun en Tallerken Æbleskiver hen til ham. Hun talte ikke meget, men da han havde spist, sagde hun, at nu var det Tid, at han skulde gaa ud at flytte Faar. Efter at Jørgen havde rejst sig og var kommen ud i Gangen, gik hun efter ham, tog ham om Halsen og kyssede ham, men slap ham hastig og gik ind igjen.

Jørgen syntes, det var underligt, men han glemte det strax, da han kom udenfor, for han saa Høgen komme flyvende og blev nu bange for sine Duer. Han gav sig til at huje og skrige, og Høgen tog ogsaa en anden Retning. Men de Rovfugle, der kan flyve, er ikke de værste! Faarene stod i den anden Ende af Marken, og Jørgen gav sig gode Stunder. Da han kom paa Hjemvejen og naaede op paa Banken, hvorfra han kunde se Gaarden, saa han en Vogn med to Personer kjøre bort der fra. Det var et Mandfolk og et Kvindfolk, og han syntes, at hun raabte til ham og vinkede ad ham. Men da de blev ved at kjøre stærkt, saa tænkte han, at de vilde ham ikke noget. Han skyndte sig hjem for at spørge Moderen om, hvem det var. Men da han kom ind i Køkkenet, var der ingen der, heller ikke i Spisekamret eller i Stuen. Da begyndte han at blive bange. Men paa Bordet opdagede han en Seddel, hvorpaa der stod, tydelig strevet: „Farvel, min Dreng! Gud være med dig og med jer alle. Jeg rejser bort og kommer aldrig mere. Luk Dørene i Laas og gaa strax ud til din Fader.“ Da Jørgen havde læst Sedlen, for han ud af Gaarden for at løbe Vognen op; men den var hverken til at høre eller se. Han gik ind igjen og satte sig paa en Stol og græd. Men snart rejste han sig, tog Sedlen, lukkede alle Døre og gik eller mere løb den lange Vej ud til sin Fader. Da denne saa ham, raabte han Sønnen i Møde:

„Hvad er der paa Færde, min Dreng? Hvor du dog er forpustet og svedt! Du har jo grædt! Hvad er der i Vejen?“

Jørgen var ikke i Stand til at svare, men han

rakte sin Fader Sedlen. Da han havde læst den, raabte han til Folkene:

„Kom her hen, alle sammen!"

De kom strax.

„Vi spænder strax for, vi tager hjem og lader alting ligge."

„Gud, er der sket en Ulykke?" spurgte Sidse.

„Ja, jeg kan lige saa godt sige det strax, skjønt det er strængt at faa sagt det — min Kone er rejst sin Vej og vil ikke komme mere."

Ingen svarede et Ord. De spændte for og kom hjem i en Fart. Hans Jensen tog et Par andre Heste og kjørte, alt hvad de kunde løbe, hen til Forældrene til den Karl, som Marie var i Forstaaelse med. Han kommer ind i Stuen. Manden og Konen sad hver i sin Krog med bedrøvede Ansigter.

„Er min Kone her?" spurgte han ivrigt.

„Nej, hun er rejst med Anders, des værre."

„Hvor er de rejste hen?"

„De vil til Amerika. Nu er de vist paa Toget til Kjøbenhavn, og der er nok et Skib, som skal gaa strax, naar de kommer. Du kan ikke faa fat paa dem; og hvad kunde det ogsaa hjælpe?"

„Jeg vilde dog have bedet hende om at prøve det lidt med mig endnu, for nu tror jeg, Vorherre hjælper mig, saa jeg bliver til et Menneske endnu en Gang."

„Ja, det er godt nok, men Anders har jo ikke haft nogen Ro for hende i den senere Tid. Hun sagde, hver Gang de kom sammen, at hun hverken vilde eller kunde blive her i Landet. Hun er vel sagtens kommen galt afsted."

„Men dersom hun nu vil blive borte med det samme, saa skulde der dog være skiftet og delt imellem os.“

„Det sagde jeg ogsaa til hende, men i den Henseende var hun meget ordentlig, for hun sagde: „Jeg har ikke bragt noget ind i Gaarden, og jeg vil heller ikke have noget der fra. Jeg kan heller ikke tilkomme noget, saadan som jeg har baaret mig ad.“ Saadan sagde hun; det hørte vor Moder, som sidder der.“

„Ja, hun har vel sagtens taget mig for Gaardens Skyld, ligesom jeg tog hende for Kjønhedens Skyld. Nu er vi begge to blevne klogere, men det har rigtignok kostet Lærepenge.“

„Ja, det skal du have Ret i.“

„Men jeg kan dog ikke saadan skille mig af med hende; hun skal rigtignok have noget, naar bare jeg fik at vide, hvor det skal sendes hen.“

„Det kan vi nok skaffe dig at vide, for Anders skriver nok snart. Og dersom du vil unde dem noget, saa kan de nok trænge til det, for de fik ikke stort at rejse med.“

Hans Jensen tog nu hjem igjen. Mens han havde været borte, var alting kommen i den gamle Orden. Sidse havde faaet fat paa en Pige i et nærliggende Hus, og derpaa havde hun givet Folkene Middagsmad og sendt dem paa Udlodden igjen.

Om Aftenen, da Hans Jensen og Jørgen sagde Godnat til Sidse for at gaa ind i deres Sovekammer, vendte Manden sig i Døren og sagde: „Nu vil vi aldrig skilles, vi tre, førend Vorherre skiller os ad.“

Fire Aar derefter, da der Aaret forud var kommen Underretning om den bortrømte Kones Død, blev der Bryllup i Gaarden med et Par halvgamle Folk. Det var Hans Jensen og Sidse. Der var kun et lille Selskab af den nærmeste Slægt og de bedste Venner. Det var lige, da der var indhøstet. Da Middagsmaaltidet var forbi, gik de gamle Kjærestefolk alene ud i Marken. Da de havde gaaet noget i Tavshed, siger Bruden:

„Hans Jensen, jeg har aldrig været saa glad før i mine Levedage.“

„Gud velsigne dig, min Pige; det samme gaar jeg ogsaa og tænker paa. Jeg har saa tit været mere lystig og overgiven, men jeg ved ikke, hvordan det er med mit gamle Hjærte; i Dag er jeg saa glad, saa jeg kunde græde, hvad Øjeblik det skulde være.“

„Ja, der er ogsaa grædt mange Taarer over dig.“

„Ja, jeg husker nok, hvad du har sagt til Jørgen, at jeg var hans Taarefader jeg kunde ikke gaa fortabt. Og jeg har ogsaa været din Taareven, det ved jeg, men vil Gud unde mig nogle flere Aar, saa skal de kun bruges til at glæde jer.“

„Se, der kommer Jørgen springende med de andre Drenge. Gud dog, hvor han har rettet sig i de sidste Aar!“

„Ja, han trængte ogsaa til det, stakkels Barn. — Men se, nu kommer jo baade Piger og Karle her ud. — Nej hør, hvor kjønt de synger!“

Det var de faa unge Mennesker, som var med til Bryllupet. De sang:

„Blomster i Høst,
varmere Farver og rigere Glans,
Øjet til Lyst,

straaler saa kjækt mellem Frugter i Krans,
som om de vidste:
Kraften er størst paa det sidste."

„Det var et kjønt Vers," sagde Hans Jensen. „Bare man turde tro det."

„Ja, vi maa endelig kunne tro det, jeg og du, for vi har jo prøvet det," svarede hans Hustru.

Gule Fanden.

Fortælling

af

C. A. Thyregod.

Ned. 12091.

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

C. A. Thyregod.

I Nørre=Omme Kirke var der Dobbeltbryllup, i det Peder Madsen i Holmgaard bortgiftede sine to Døtre Karen og Kristine. Den førstnævnte, der var omtrent to og tyve Aar, ægtede den noget nær lige=aldrende Kristen Kodal, med hvem hun skulde eje og bebo hendes Faders Gaard, medens hendes fire Aar yngre Søster blev gift med Søren Tiphede, der var eneste Søn af en gammel Gaardmandsenke ovre i Muldbjærg og selv havde Gaard og Gods at føre hende hjem til. Det var et stort Bryllupsgilde, og der var mange pyntede Folk til Stede i den gamle halvmørke Kampestenskirke. Præsten holdt en dejlig Tale og priste den Lykke, der blev de tvende Par til Del. „Hvis eders Moder kunde se op af sin Grav," sagde han til Brudene, „hvor vilde hun da være glad over at se begge sine Børn paa en Dag saa vel for=sørgede!" Og begge Brudene græd ved at blive min=dede om deres Moder og ved de andre kjønne Ord, som Præsten sagde. Men da Vielsen var endt, og Brudene kom til Sæde nede i Kirken, blev Kristine ved at græde, hvorimod Karen tørrede sine Øjne, fæ=

stede dem sammenlignende paa de to Brudgomme og kastede derpaa et hoverende Blik paa sin grædende Søster.

Hun syntes sagtens, der var Grund til dette; thi Kristen Kodal var en af Egnens kjønneste Ungkarle, medens Søren Tiphede hverken var ung eller smuk. Han var mindst dobbelt saa gammel som sin Brud og var en svær rundrygget, duknakket Karl med et grost haarrigt Ansigt og en fremspringende Fiskenund, der oftest var halvaaben, hvorimod hans Øjenlaag sædvanlig holdtes sænkede og skjulte det mest tiltalende i hans Ydre, nemlig et Par milde og kloge Øjne. Karen havde ikke været fri for at misunde sin Søster hendes Skjønhed og Livlighed; nu havde hun dog opnaaet en lykkelig Bryllupsdag, hvilket nok var mere, end Kristine kunde sige for sit Vedkommende.

Den kirkelige Højtid var endt, og Bryllupstoget — atten Vogne og fire Forridere — ordnede sig til Hjemfarten. Det var en vaad og stormfuld Oktoberdag, det regnede Guld i Brudenes Skjød, sagde man; men det regnede ogsaa med hede Taarer ned ad Kristines Kinder, og hverken paa Hjemvejen eller siden i Brudehuset kunde hun give sig til Freds, uagtet hendes Fader ved opmuntrende Ord og ved strænge Blik opfordrede hende dertil. Det kunde Folk ikke lade være at lægge Mærke til, og en Kone af Søren Tiphedes Gjæstefølge sagde til en af Peder Madsens Nabokoner: „Den af Søstrene, der skal være i vor Egn, er da den kjønneste; men hun er da saa meget bedrøvet. Hvad mon det kan komme af?“

„Det kan jo hænds, hun heller vilde haft en anden,“ lød Svaret.

„Saa — aa! Hvem skulde det da være?“

„Det kan en ikke vide. Her er jo somme Tider et svært Rykind baade ved Nat og Dag af Smuglere, der bringer Varer til Holstebro og Viborg. Mange af dem er nogle slemme Knægte og kan let besnakke et stakkels Pigebarn. Ja, ja! Peder Madsen tjener Penge ved de Folk; men efter min Mening er der ingen Lykke ved det, der ikke kan drives aabenlyst."

„Naa, imidlertid bliver den grædøjede Tøs godt gift, for Søren Tiphede har Forraad i alle Kroge, og han og hans Moder er inderlig gode Folk, saa, hvis Kristine ikke er en Jesabel . . ."

„Det er hun slet ikke?" afbrød den anden. „Hun er blød og god; men Søsteren er anderledes bister —".

Nu fulgte der en Skildring af hende, som vi ikke vil overvære, ligesom vi heller ikke vil følge Kristine, der efter at have siddet til Stads ved Bordet i flere Timer, nu, siden Dansen var begyndt, færdedes rastløs og vaandefuld fra den ene mørke Krog til den anden, hvor hun troede at kunne skjule sig for den Glædesjubel, der omgav hende. Det andet Brudepar morede sig med at danse. Søren Tiphede dansede ikke, men sad og holdt Snak med nogle af de ældre Mænd og var slet ikke paatrængende over for sin kummerfulde Brud. Hun syntes jo ikke at holde af hans Nærhed, og hun kunde jo ogsaa nok være vemodig stemt, da hun nu skulde bort fra sit Fødehjem og leve blandt Folk, som hun næsten ikke kjendte noget til.

Holmgaard var den Gang en enlig, men temmelig stor Bondegaard, hvis langstrakte Stuehus vendte med Enderne i Øst og Vest. Denne Aften var hele Huset fuldt af en Uro, der var stærkest i den østre Ende, hvor der dansedes i Storstuen, men var mindre lar-

mende i de tilstødende Værelser, hvor de ikke dansende sad paa Stole og Bænke og morede sig ved Kortspil og Samtale, som de bedst kunde. Længer mod Vest var Køkkenet; der herskede Kogekonen med uindskrænket Myndighed over en Flok Haandlangersker, og her var Larmen af en anden Slags og strakte sig stundum ind i Husets vestligste Rum, hvor der var en Slags Bryggers med Bagerovn og Svinetønde og med en Mangfoldighed af større eller mindre Gjenstande, som her var hensatte for at være af Vejen og dog være ved Haanden, naar de skulde bruges. Fra Bryggerset var der en aabenstaaende Dør ind til Køkkenet og en anden ud mod Gaarden, et Spiddelys stod og brændte i et Vindue, skjønt her var for det meste folketomt.

Ud paa Aftenen lød listende Fjed uden for Bryggersets Udgangsdør, et Par ungdommeligt klare Øjne spejdede ind i det slet oplyste Rum, og strax efter traadte et Mandfolk ind, sneg sig forsigtig frem mellem de Gryder og Kar, der stod paa Gulvet, og for hen til en Krog, hvor der var ophobet en mægtig Dynge Lyngtørv, for at man nemt kunde have det fornødne Brændsel. Den kommende arbejdede sig ind mellem Tørvene, dækkede sig til med nogle af dem, saa han kunde være skjult og dog overse hele Bryggerset. Nu holdt han sig stille.

Maren Klink hed en fattig Kone, der gik til Haande i Køkkenet; hun blev sendt ud i Bryggerset for at hente en eller anden Gjenstand og tog Lyset fra Vinduet for at opsøge den; men nu gled Manden ud af Tørvedyngen og bød Godaften. Hun tabte Lyset og skreg af Skræk, men han bød hende tie, og saa tav hun, for hun turde ikke andet.

„Bliv ikke ræd?“ lød det i hendes Øre. „Forret

dit Ærende, men gaa saa hen og opsøg Kristine — Bruden, du ved — og sig til hende, at her er en Ven, som vil tale med hende."

„Ak nej, det tør jeg ikke," klynkede hun.

„Du skal! Ellers skal Djævelen komme og hente dig til Helvede, inden Dagen lyser."

„Jesus Navn! Hvem er du?"

„En god Ven af Kristine, hører du jo. Gaa! Gjør som jeg siger, men lad ingen mærke det!" Med det samme trykkede han hende en Gjenstand, som hun troede at være en stor Sølvskilling, i Haanden. Det ene virkede med det andet, og hun lovede at udrette hans Ærende.

Et Par Timer efter blev der tilfældigvis spurgt efter Kristine. Man søgte efter hende i de afsides Kroge, hvor hun tidligere havde holdt sig, men da hun ikke fandtes, blev der Uro for Alvor. Velunderrettede Folk vidste, at hun ikke godvillig var gaaet til Alteret med Søren Tiphede, og man tænkte sig Muligheden af en eller anden fortvivlet Handling. Der blev søgt ude og inde, i Brønden og i Vandingsdammen og andre Steder, men uden Nytte. Omsider rykkede Maren Klink frem med sin Viden, men det var egentlig noget forvirret Tøjeri; thi hun paastod, at en mørk Skikkelse pludselig var skudt op af Jorden foran hende og havde under de skrækkeligste Trusler paalagt hende at kalde paa Bruden. Hun dulgte ikke sin Mening, at den ubudne Gjæst havde været den onde selv, ja hun mente at have faaet et klart Bevis derfor; thi det Pengestykke, han gav hende, og som hun for Resten ikke omtalte, havde hun puttet i sin Lomme, og der fra var det sporløst forsvundet. Hun mente da, at fornævnte kunsterfarne Personlighed havde fraherret

hende Skillingen igjen, og tænkte sig slet ikke Muligheden af, at hun i sin Forskjelse kunde have ladet den glide uden for Lommen.

Peder Madsen havde dog sine egne Tanker om Sagen, og da Søgningen i Gaarden og dennes Nærhed viste sig forgjæves, bortsendte han nogle raske Karle til Hest ad forskjellige Veje. Næste Formiddag vendte de dog alle tilbage med uforrettet Sag. Kristine var og blev borte, og den nygiste Mand maatte finde sig i at drage hjem uden Hustru.

Om denne Tildragelse udbredte sig sære Rygter, der havde deres Oprindelse fra Maren Klinks tossede Sladder og modtog forbedrende Tilsætninger, alt som de bares videre. I en af de udførligste Skikkelser kom det i nogen Afstand fra Holmgaard og lige til vor Tid til at lyde saaledes: Den unge Pige havde en lønlig Elsker og havde ved dyrt besvorne Løfter forpligtet sig til aldrig at ægte nogen anden. Hun brød sin Ed og holdt Bryllup; men ved Midnatstid, da Gildeslystigheden var paa det højeste, indfandt sig en fremmed Mand, som bød Bruden op til Dans, rev hende med sig i den voldsomste Hvirvel og dansede til sidst med hende ud af Huset, hvorpaa begge forsvandt, uden at nogen kunde hindre det. Denne uindbudne Gjæst var selvfølgelig den slemme selv, til hvem hun var hjemfalden paa Grund af det brudte Ægteskabsløfte. Han førte den ulykkelige Brud bort gjennem Luften, men havde hende dog ikke fuldstændig i sin Magt, saa længe hun bar Brudekransen, og den kunde han ikke skille hende ved, da den var sat paa i Jesu Navn. Ude paa Marken mødte han en gammel Tigger, hvem han bød en Hatfuld Penge for at tage Kransen af hende; men Oldingen gjorde Korsets Tegn

for sig og vilde ikke. Fanden for da videre med sit kun halvt vundne Bytte, indtil han traf en Hyrdedreng, der for en gammel Kronedaler lod sig kjøbe til at borttage Kransen. Pengestykket viste sig siden at være en rundagtig Flintesten; men den mensvorne Brud maatte lade sit Liv paa Jomfruhøjen ovre ved Brejning Kirke.

Sagen med den forsvundne Brud hængte dog ganske anderledes sammen, som nu skal fortælles.

Nørre-Omme Sogn er — og var endnu mere den Gang — en vild og øde Egn med faa og vidt spredte Menneskeboliger, store og uvejsomme Mosestrøg, der gjennemskares af Smaabække, vældige Hedebakker, som kronedes af Kæmpehøje eller var oprevne af Sandflugt. Igjennem Sognet førte dog en Alfarvej, den saa kaldte Driver- eller Oxevej, der havde sit Navn og sin største Betydning af de store Kvægflokke, der fra Markederne i Holstebro førtes syd paa. Vejen var tillige Forbindelsesled mellem Øst- og Vestjylland; thi den sydligere Vej mellem Aarhus og Ringkjøbing er langt nyere. Den i Syd og Nord løbende Vej delte sig netop i Omme Sogn og afsatte Grene, der førte til Holstebro, til Viborg og endog til Aarhus og Horsens. Vejen var alligevel daarlig og var heller ikke meget befærdet til dagligdags, men netop fordi den var saa afsides, blev den brugt meget af Smuglere, der over Kongeaaen eller fra de sydvestlige Kystegne førte deres ufortoldede Varer mod Nord og Nordøst.

Toldbetjentene var blevne opmærksomme paa Vejskjellet ved Omme, de lagde sig ofte paa Lur der og gjorde ved Lejlighed betydelige Fangster, hvilket saa

gjorde Smuglerne mere forsigtige, saa at de saa sig om efter Smuthuller, som de kunde ty til, naar der var Fare paa Færde. Et godt Tilholdssted fandt de i Holmgaard, der laa ensomt og var omringet paa alle Sider med Vandløb og Moradser, hvor over der var kun faa og vanskelige Tilgange.

I Holmgaard kunde faas Føde og Husly til Folk og Heste. Varer kunde, uden at det blev set af uvedkommende, læsses af og paa Vognene, og der var Overflødighed af Gjemmesteder i Nærheden. Lige vesten for Gaarden var der et meget stort Mosestrøg, hvor man maatte være godt kjendt for at kunne færdes endog til Fods; længere borte var mægtige Bankerækker med dybe Kløfter, med sammenføgne Sandhøje og udhulede Vindbrud. Smuglerne betalte godt for Tilholdssted og Tavshed, og Peder Madsen var tjenstagtig, naar der kunde tjenes en Skilling ved det. Smuglerne kom og afgik mest om Natten, somme Tider opholdt de sig der i flere Døgn og svirede og tumlede. Peder Madsen holdt nok af at faa en Draabe at drikke paa andres Regning, kunde ogsaa nok lide et Slag Kort, og skjønt de fleste Smuglere sagtens var mere drevne Spillere end han, var de dog kloge nok til ikke at trække ham op, for at det ikke skulde rive ud med Venskabet. Mange af dem havde Alenvarer at fare med, og Gaardens Døtre blev rigelig betænkte med Pyntesager som Belønning for Nattevaagen og anden Umage. Da Kristine voxede til og blev smukkere og livligere end sin ældre Søster, fik hun baade de fleste og rigeligste Gaver, hvilket Karen ikke saa særdeles mildt til, og der var ikke det bedste Forhold mellem Søstrene.

Man maa ikke tænke alt for ilde om Forholdet.

Baade Karen og Kristine var vakre og anstændige Piger. Peder Madsen var i sin øvrige Færd en ærlig og agtværdig Mand og saa intet uhæderligt i, at han ydede Smuglerne Bistand og selv drog Fordel deraf, en Fordel, der var mindre, end den saa ud til, da baade et og andet forsømtes, fordi Husstanden idelig maatte staa paa Pinde for Gjæsterne. Disse var heller ikke just slette Mennesker, skjønt de drev en ulovlig Næringsvej; men i det hele var der dog noget usundt, der gjærne kunde hævne sig i Tiden.

Smuglerne var sædvanlig flere i Følge, eller ogsaa de havde lønnede Medhjælpere med sig. Hans Hovborg, som jævnlig kom der, havde saaledes et smukt og muntert ungt Menneske, der hed Povl Jakobsen. Hans Hovborg var en ganske skikkelig Mand, der hverken svirede eller spillede; men han var meget paapassende og stolede ikke synderlig paa sin unge Medhjælper, om hvem han dog sagde, at han var meget værdifuld, fordi han altid var saa opfindsom, naar det gjaldt om at narre Toldvæsenet. Povl vidste dog at indynde sig hos Kristine, hun troede hvert Ord, han sagde, han bragte hende værdifulde Gaver, fortalte, at han var rig og var ikke alene halvt med Hans Hovborg om dennes Smuglergods, men havde ogsaa betydelig Del i andre Foretagender. At den smukke mundrappe Svend saa synligt udmærkede Kristine, gjorde hendes Søster misundelig og opmærksom, og det unge Pigebarn kunde ikke dølge sin Længsel efter Povl, naar han var borte, eller sin Glæde, naar han var nær. Karen passede da nøjere paa hende, og snart vidste hun tilstrækkeligt. En Morgen, da Povl var tagen bort om Natten, tog hun sig for at bringe Sa-

gen paa Bane, medens hun med sin Fader og Søster sad ved Davrebordet.

„Du er nok ikke vel til Pas, siden Smuglerne rejste," sagde hun til Kristine. „Gav Povl dig maaske ikke noget denne Gang?"

„Jo, han gjorde," sagde Søsteren og rødmede.

„Hvad gav han dig da? Hvorfor har du ikke vist mig det?" spurgte Søsteren.

„For du kan jo ikke lide, at Smuglerne giver mig noget, naar du intet faar," sagde Kristine.

„Jo, jeg kan. Hans Hovborg sagde desuden til mig, at han ikke vilde give mig noget denne Gang, for han kom nok igjen inden mit Bryllup, og saa vilde han bringe mig en passende Brudegave. Men jeg kan ikke lide, at du modtager noget af Povl, for jeg ved — hvad jeg ved."

„Hvad ved du?" spurgte Faderen.

„Jeg ved, at hun drømmer om Povl baade sovende og vaagende, og at hun ikke har Tanke for nogen anden Ting. Hvad det videre har at betyde, kjender hun vel bedst selv; men jeg maa sige, at jeg nødig vilde have saadan en Landløber til Svoger, og det vil Kristen Kodal vist heller ikke."

„Povl er lige saa god som Kristen Kodal," sagde Kristine.

„Det tager du endda fejl i," sagde hendes Fader. „Kristen Kodal kjender vi fra Barn af, og han er en skikkelig og agtet Karl; Povl er slet ikke godt lidt af dem, der kjender ham bedst. Han er upaalidelig, og desuden ejer han ingen Ting."

„Han er rigere end Kristen Kodal," paastod Pigen.

„Det er heller ikke sandt. Jeg vilde ikke synes

ilde om, at Kristen Kodal var rigere, end han er, men han har endda en kjøn lille Skilling, og han er ellers et rart og godt Menneske, og da han og Karen synes om hinanden, saa har jeg sagt ja, til at han maa faa hende og Gaarden. — Povl Jakobsen ejer som sagt intet; Smugleriet er en daarlig Næringsvej, der baade er ulovlig og usikker. Du behøver ikke at være ræd for at faa ham til Svoger, Karen, for det bliver der intet af."

„Kristine er vist af en anden Mening," indvendte Karen.

„Saa er det endda mig, der raader," forsikrede Peder Madsen. „Jeg har taget min Bestemmelse med eder begge. Ja, ved I hvad, Pigebørn! I enes ikke altid saa godt, som I burde. Karen kan være stram nok somme Tider, og Kristine er barnagtig og selvraadig. Jeg tænker dog, I vil kjende hinanden som gode Søstre, naar I bliver skilte ad, og det skal jeg sørge for. Naar Kristine faar en forstandig og sindig Mand og et godt Hjem, saa gaar hendes Barnagtighed nok over, og saa kan vi alle være gode Venner og glade ved hinanden."

Det var sjældent, at Peder Madsen udtalte sig udførligt over for sine Døtre; men de vidste, at naar han havde sagt noget, taalte han ingen Indvendinger. Kristine fremkom heller ikke med saadanne; men hun vidste, hvad hun vilde, thi hun elskede Povl Jakobsen med stærk og utæmmelig Lidenskab, og de havde givet hinanden de mest bindende Løfter.

Da Povl kom der igjen, holdt Karen Øje med sin Søster, men det unge Par søgte alligevel at mødes, og i den hede Middagsstund, medens Karen syslede inde i Huset, og Peder Madsen og Hans Hovborg

troedes at ligge paa deres grønne Øre, traf Povl og hans Veninde hinanden omme bag Laden. Her udtalte hun sin Bekymring, og han forsikrede hende, at han hverken manglede Agtelse eller Formue, og at han nok skulde overbevise hendes Fader derom. Der blev imidlertid talt mindre, end der blev kysset, og under denne Beskæftigelse overraskedes de af Peder Madsen, der var bleven varskoet af Karen. De for nu fra hinanden, men i Steden for at træde den vrede Mand under Øjne og undskylde eller retfærdiggjøre sig og sine Hensigter, luskede Karlen af ud i Mosen, hvor Smuglergodset var skjult. Peder Madsen omtalte nu Sagen til Hans Hovborg, som lovede, at han ikke oftere skulde medtage sin vindige Medhjælper der til Gaarden. Han billigede aldeles, at Holmgaardsmanden ikke vilde have ham til Svigersøn, og lod sig forstaa med, at han vidste adskilligt mere og værre om ham, end han holdt af at sige.

Peder havde udset Søren Tiphede til Ægtefælle for Kristine, og Sagen var bleven aftalt med Sørens Moder; thi Søren selv var frygtsom og undselig over for unge Piger, da han godt vidste, at han ikke var smuk at se paa, og han havde desuden en Fejl paa Mælet, som tit havde gjort ham latterlig. De, der kjendte ham nøjere, lo dog ikke ad ham; thi han var en god Søn, en forstandig Bonde og et retskaffent og velsindet Menneske i alle Maader. Moderen ønskede nu, at han skulde gifte sig, og han var ogsaa i høj Grad bleven indtaget af den smukke Kristine, men var bare ræd for, at hun ikke vilde have ham. Moderen forsikrede ham, at der var ingen Ting i Vejen, og Peder Madsen, der saa mildt til Sørens gode Gaard og øvrige Velstand, sagde det samme, og saa maatte

han vel tro det. Det havde dog ikke været Meningen, at Bryllupet skulde finde Sted saa brat; men nu tog Peder det over tvært, fordi, sagde han, at Kristine skulde ikke gaa som Tyende hos sin Søster, men i Virkeligheden for at betage Povl Jakobsen alt Haab. Det var jo ogsaa en Besparelse at lade begge Pigerne holde Bryllup paa en Gang, og det blev saa bestemt, at det skulde ske i det kommende Efteraar. Kristine turde ikke aabenlyst sætte sig op imod sin Fader; Søren var betagen af Kjærlighed til den smukke Pige og indvilgede i Hastværksforbindelsen, uden at vide nøje Besked om hendes Mening, hvilket beviser, at ellers forstandige Folk kan af Elskov forledes til at gjøre Daarskaber.

En Dag lige før Høst var Kristine ude i Mosen for at slaa Lav til Kvægfoder. Hun vidste, at hun var lovet bort til Søren Tiphede, men tog sig det egentlig ikke saa nær; thi hun troede, der alene var Tale om større eller mindre Formue, og Povl havde givet hende høje Begreber om sin Rigdom. Naar det Forhold ret blev afsløret for hendes Fader, blev han nok til Sinds at lade hende faa sin Vilje. Hun syntes dog nu, det var paa Tiden at faa Tingene i Orden, og hun længtes daglig efter Povls Komme. Som hun nu gik der i Mosen og kunde overse Vejen helt op paa den anden Side af Kirken, søgte hendes Blik jævnlig mod Syd, og saa skulde det da ogsaa hændes saa belejligt, at der kom en Vogn, forspændt med rødblissede Heste, saadanne som Hans Hovborg sidst havde haft. Hendes Hjærte bankede lydeligt, da hun saa Kjøretøjet dreje om ad Holmgaard. Hun vedblev at holde Øje med Tingene og glemte rent sin Gjerning; men hun drog et dybt Suk, da hun saa, at Hans Hov-

borg selv satte Hestene paa Græs; thi saa maatte Povl dog vist ikke være med. Taarerne traadte frem i hendes Øjne, og hun vendte sig skuffet bort, men pludselig blev hun blussende rød og kom til at skjælve, saa hun næppe kunde holde sig oprejst; thi der kom just Povl fra den modsatte Kant, gaaende hen over Mosen og var hende allerede nær.

„Det var rart, at jeg traf dig," sagde han, i det han smed sig ned i en sammenhobet Dynge Rensdyrlav. „Jeg tænkte nok, at naar jeg gik forud, skulde jeg faa Held til at se dig."

„Du var altsaa ikke med Vognen til Gaarden," sagde hun.

„Nej, det maatte jeg ikke. Hans Hovborg sagde, jeg skulde blive i Ravnsbjærg Kro og saa i Morgen gaa lige frem ad Holstebrovejen. Jeg kunde lugte, at det var din Faders Paasund; men jeg blæser dem et Stykke, begge to. Da Hans var borte, gik jeg min egen Gang, og om jeg saa skulde overnatte her i Mosen, vilde jeg tale med dig."

„Tak skal du have."

„Ingen Tak! Den Æsel, Hans Hovborg, fortæller Løgne om mig og vil ikke, at jeg maa faa dig, for saa er han ræd for, at jeg skal trække mine Penge ud af hans Forretning; men han skal tage sig i Agt, for bliver det mig for broget, gjør jeg det inden ret længe. Kom og kys mig, min Glut!"

Hun satte sig hos ham. „Ja, du maa gjøre Alvor af det ret snart," sagde hun og fortalte, hvad der var tilsigtet. Han lovede alt. Han skulde i sin Tid forelægge hendes Fader saa mange rede Penge og Værdipapirer, at han skulde tabe baade Næse og Mund af Forundring. Smugleriet vilde han opgive og kjøbe en

Gaard i Omme Sogn eller i Nærheden. Der var ikke den Ting, hun kunde ønske, at han jo glat væk sagde ja til det, og hendes Øjne hang ved hans Læber, hun stolede trygt paa hans Ord og var som ellevild af Glæde. Dog saa syntes han at faa Betænkeligheder. Det kunde dog ikke gaa saa hurtig med at faa Pengene ud af de forskjellige Forretninger, der var vel heller ikke strax en saa god Gaard at faa til Kjøbs, som han vilde have. Hun maatte sørge for, at Bryllupet kunde blive opsat et Aar eller et halvt Aar, at han kunde faa Tid til at bringe alt i Orden.

„Ak nej, det kan jeg ikke," sagde hun. „Mit og min Søsters Bryllup skal holdes i Oktober Maaned, saa der er ingen Tid at spilde med at faa min Fader omstemt."

„Saa skal jeg heller ikke spilde Tiden," forsikrede han. „Du skal snart se mig igjen, og du skal ikke blive nødt til at tage den Varulv, Søren Tiphede, om jeg saa skal rive dig fra ham foran Alteret."

„Nej, saa længe tør det ikke vente, saa vil der blive Skam og Vrede af det, og det kan jeg ikke taale."

„Saa skal det heller ikke vare saa længe. Stol kun paa mig! — Alligevel var det maaske klogest, om vi tog det over tvært uden at spørge din Fader eller nogen ad. Ved du hvad, Kristine! Pak dit bedste Tøj sammen og kom her ud til mig i Nat. Lad os saa følges ad langt syd paa og der gifte os. Saa faar Søren Tiphede en ordentlig lang Næse."

„I nej da! Saadan kan jeg ikke forlade min Fader og mit Hjem!"

„Ikke? — Paa den Maade kunde vi da undgaa en hel Del ærgerligt Vrøvl. Men det skal være, som

du vil have det, for du er den sødeste og dejligste Pige, der er til." Og han tog hende i sine Arme og blev saa lidenskabelig i sine Kjærtegn, at hun stødte ham tilbage og sprang blussende op. Han lo ad hende, og hans Latter klang tvungent. Der var nu kommen en vis Skyhed over hende, og han syntes heller ikke at være ganske som før. Da hun ikke mere vilde sætte sig hos ham, greb han snart et Paaskud til at fjærne sig.

Saa gik Tiden. Hun ventede ham Dag efter Dag og spejdede idelig mod Syd. Der kom andre Smuglere; men han kom ikke, og Hans Hovborg kom tilfældigvis heller ikke. Der blev tillyst Ægteskab for hende, og hendes Angest og Sorg tiltog. Vilde han nu komme, saa vilde hun maaske følge ham ud i den vide Verden; men da han fristede hende dertil, nægtede hun det. Han havde ogsaa fristet hende paa anden Maade, og hun havde revet sig fra ham i blusærdig Vrede. Hun tænkte sig, at han maaske var bleven fortørnet paa hende, og i sin Barnagtighed tænkte hun ikke paa, at han i saa Fald ikke var en Tanke eller en Taare værd. Bryllupsdagen kom og gik til Ende, medens hun følte sig usigelig fortabt. Saa kom han. Hun gættede strax, fra hvem det var, Maren Klink bragte sit Budskab. Den ulykkelige Brud var næsten fra Sans og Samling, og da han forlangte, at hun skulde løbe bort med ham, adlød hun uden Betænkning.

Den, der bortførte Bruden fra Holmgaard, var ikke Djævelen selv, men en af hans værdigste Udsendinge.

Et Aar efter gjenfinder vi Soren Tiphedes Brud og hendes Forfører en Mils Vej østen for Ribe. De har opholdt sig paa forskjellige Steder og udgivet sig for Ægtefolk; nu har de lejet en Stue i et Hus paa Fæsted Hede. Den brødefulde og ubetænksomme Handling er maaske allerede fortrudt paa begge Sider, og navnlig har Kristine begyndt at skjønne, at hendes Fader vist ikke havde taget meget fejl i sin Mening om Povl. Den Rigdom, han roste sig af at besidde, har hun ikke fornummet noget til; thi rigtignok har de til sine Tider levet i Overflod, men stundum har hun næppe haft det tørre Brød. Hun ved, at han somme Tider hjælper Smuglerne nede ved Kongeaaen; men han synes ogsaa at have andre Erhvervskilder, som hun ikke kjender, og han bliver vranten, naar hun spørger ham derom. Nu ængster hun sig meget for Fremtiden; thi den Tid vil ikke være fjærn, da hun vil have en Mund mere at mætte, en hjælpeløs Skabning at værne og pleje. I sine ensomme og kummerfulde Dage har hun nu Tid til at tænke over sin Brøde, til at mindes sin Fader, til at angre sin Opførsel imod ham og mod den anden Mand, til hvem hun blev knyttet ved et helligt Baand, der saa brat blev sønderbrudt. Hendes Graad og Anger har bragt hendes Skjønhed til at falme og har svækket hendes Sundhed. Hun er ikke i Stand til som forhen at fængsle sin Forfører, paa hvem dog hendes Fremtid beror; thi hun er ene iblandt fremmede og er fattig paa alt — ogsaa paa Evner og kraftig Vilje. Hun ønsker inderlig, at hun maa dø, inden den Dag oprinder, da hun maa skjænke et andet Væsen Livet.

Men førend den Stund kom, skete der en Forandring med Povl, som tydede paa, at han dog ikke

helt var blottet for menneskelig Følelse. Han var nu ikke længer borte fra hende i ugevis ad Gangen, og skjønt han intet Arbejde havde, fandt han dog Udvej til at skaffe noget Forraad for den kommende Vinter. Hvor han fik det fra, begreb hun ikke; men hun skulde snart faa Øjnene op i saa Henseende.

En Nat og en Dag havde han været til Svirelag ovre i Obbekjær og kom hjem henimod Aften. Han trak et Sølvur op af Lommen og hængte det paa et Søm. Hun spurgte ham, hvor han havde faaet det fra.

„Det har jeg vundet i Kortspil," sagde han. „Du ved, jeg er en heldig Spiller."

„Jeg ved det," sagde hun; „men det er ingen god Næringsvej."

„Ba!" svarede han. „Den er lige saa god som enhver anden. Din Fader har da ogsaa gjærne villet spille Kort, naar han kunde vinde. Nu skal han dog have lagt det af, efter hvad jeg har hørt. Han har slaaet sig til Bibellæsning, den gamle Farisæer, og er ved at blive hellig."

Hun stak i at græde og sagde: „Jeg har voldt ham saa megen Sorg, at det vel kan have faaet ham til at tænke sig om."

„Ja, saamænd! Og har du været Aarsag til hans Omvendelse, saa var det jo en god Gjerning, at du løb bort; men hold nu din Mund, for jeg trænger til at sove; jeg skal hjemme fra i Aften."

Han lagde sig i Sengen, men var næppe kommen til at sove, før hun kaldte paa ham. „Du maa ikke blive vred," sagde hun, „der er saadan en Angest over mig, at jeg ikke kan lade dig ligge. Og der kommer en Flok Mænd fra Obbekjær tværs over Heden og sigter her efter Huset. Hvad tror du, de kan ville?"

„Hvor kan jeg vide det?“ sagde han, i det han sprang op og gik til Vinduet. Da han havde kastet et Blik paa de kommende, der spredte sig i en Bue, medens de nærmede sig Huset, gik han ud i Køkkenet, hvorfra en Dør førte igjennem Husmandens Lade, saa man ad den Vej kunde komme ud i det fri. Mændene havde imidlertid omringet Huset, og et Par af dem kom ind i Indsidderstuen. „Der hænger Uret,“ sagde den ene og stak det i sin Lomme; „men hvor er Tyven?“

„Hvor er din Mand?“ spurgte han derpaa, i det han vendte sig mod Kristine.

Hun var sunken maalløs om paa en Stol, hun pegede paa Køkkendøren, og ud ad denne forsvandt de fremmede.

„Hallo!“ raabtes der strax efter. „Han har hængt sig, han hænger oppe paa Loftet!“

„Skær ham ned!“ raabtes ude fra.

„Fanden heller, det er Rakkerarbejde!“ sagdes der. „Skær ham selv ned, hvis du har Lyst, desuden er der ingen Stige.“

Mændene, der var halv berusede, samledes nu inde i Stuen og drøftede, om de kunde undlade at skære den hængte ned, da dette ansaas for uærlig Gjerning. Manden i Huset kom omsider til, og han krøb op paa Loftet og fandt Strikken, men ikke Manden. Gavtyven havde hængt sig paa en saadan Maade, at han ikke kunde tage Skade af det, og havde oven i Kjøbet trukket Loftstigen op til sig. Da hans Forfølgere nu alle var inde i Huset, løste han sig selv ned, stak Stigen ud af en Loftsluge og smurte Haser.

Kristine var besvimet, da hun hørte Raabet om,

at han havde hængt sig, og hun forblev uvidende om, at han var undkommen. Da man havde Povl mistænkt for flere Tyverier, som i den senere Tid var øvede der i Egnen, troede man, at hun var Medviderske. Harmen var voxet, da de fik at vide, at Slyngelen havde narret dem, og før Kristine endnu var kommen ret til sig selv, blev hun sat paa en Vogn og ført til Ribe.

Her i Varetægtsfængslet fødte hun sit Barn. Det blev døbt i Ribe Domkirke og kaldet Marie efter hendes for længst afdøde Moder.

Povl var undsluppen og blev forgjæves eftersøgt. Kristine var uvidende om, at han havde begaaet noget andet ulovligt end Smugleri, og da der ikke fremkom noget, som kunde styrke Mistanken mod hende, blev hun omsider løsladt og kunde med sit Barn frit begive sig til sit Hjem paa Fæsted Hede. Der havde hun dog intet videre at tage vare eller at leve af, hun følte endog en vis Rædsel for at komme der. Norden for Ribe, hvor Hovedvejene skiltes, stod hun raadvild stille og valgte til sidst den Vej, der førte ligest mod Nord. Sit Barn havde hun indsvøbt i sit grønne Skjørt, som hun fik udforet med noget Hø for at holde den lille varm, og saaledes gav hun sig ud paa de lange Veje med det midt i Vinterens Hjærte. Hun havde nu intet Tilholdssted og ingen Ven paa den vide Jord; men hun længtes efter sit Barndomshjem, det Hjem, som hun havde voldt Sorg og Skam. Did vilde hun søge hen og først og fremmest bede om sin Faders Tilgivelse. Hun haabede, at han vilde tage sig af hendes Barn. Selv vilde hun da bære den Skæbne, der var hende forbeholdt. Hendes Rejse ad tilsneede Veje i Vintervejr medtog Uger, medens hun

tiggede sig frem. Føde og Husly gaves hende beredvilligt, og hun fik Lov til at tøve i dagevis, naar Vejrliget var alt for haardt. Hun tøvede dog ingensteds længer end nødvendigt; thi Længsel og Spænding drev hende fremad, medens under hendes møjefulde Vandring lysere og mørkere Haab skiftede med hinanden, betræffende den Modtagelse, der muligen vilde blive givet hende der hjemme.

Forholdene i Holmgaard var anderledes, end da hun rømte. Det var den Gang bestemt, at Karen og hendes Ægtefælle skulde overtage Gaarden og udbetale en Pengesum som Arvelod til Kristine, foruden at de skulde yde Peder Madsen sit Livsophold. Der blev gjort en lille Forandring i denne Ordning. Den gamle Mand var yderlig forbitret over Kristines ærløse Adfærd, og Karen smeddede, mens Jærnet var varmt, og Harmen var ny. Hun fik gjort ud, at hendes Mand fik Ejendomsbrev paa Gaard og Løsøre, og at Faderen fik sit Aftægtsbrev, men om Kristine blev der ikke Tale; hun var forskudt af sin Fader. Nu tog Karen sig for at herske, hvilket hun følte sig kaldet til, og da hendes godmodige Mand gjærne føjede sig efter hende, og den noget aandssvækkede gamle havde givet Afkald paa Magten, saa blev hun en myndig og viljestærk Herskerinde, der førte stramme Tømmer, om hun end ikke altid kjørte den rette Vej.

Ordningen der hjemme blev ikke dulgt for Povl Jakobsen, som let kunde skaffe sig Underretning gjennem sine Venner, Smuglerne. Povl var en Slyngel fra Isse til Fodsaal, og rigtignok var han bleven betagen af lidenskabelig Elskov til Kristine, men Beregningen blandede sig deri, i det han haabede ved hende at faa Del i den ret betydelige Velstand i Holmgaard. Det

var derfor hans Ønske at faa Pigen med hendes Faders Samtykke, og det, mente han nok, kunde lade sig gjøre, naar han kunde faa den gamle til at tro, at han besad en stor Formue. Han tænkte sig, at han fra ligesindede Kammerater kunde skaffe sig Vidnesbyrd, som Peder Madsen foreløbig vilde tro paa, og saa kunde det maaske lykkes ham at faa Pigen i sin Magt, inden Sandheden kom for Dagen. Han havde jo ogsaa lovet hende at indfinde sig med sine Bevisligheder, inden Bryllupet med Søren Tiphede fandt Sted; men der var gyldig Grund til, at Sagen gik i Langdrag for ham; thi han havde gjort sine Fingre for brede over for fremmed Gods. Øvrigheden i en af de sønderjyske Byer havde ønsket hans Nærværelse og omsider gjort Gilde for ham med nogle Dages Vand og Brød, uden at tage Hensyn til, at han skulde hen at hindre Søren Tiphedes Bryllup. Han skyndte sig dog afsted, saa snart han slap løs, og han rastede heller ikke meget undervejs, men kom alligevel ikke til Holmgaard, før Ægtevielsen var sket. Uden nærmere at overveje, opfordrede han den sorgfulde Brud til at lade sig bortføre, hvilket hun lige saa ubetænksom gik ind paa.

Saa havde han da hende, og han var ikke uden Haab med Hensyn til hendes Formue. Det var rimeligt, at den dybt krænkede Brudgom vilde søge at faa Ægteskabet ophævet, og saa kunde Povl vel med Tiden blive Peder Madsens lovlige Svigersøn og erholde Rettigheder som saadan. Dette Haab forsvandt, da han hørte, at Manden havde bortgivet al sin Ejendom til sin ældste Datter. En god Del af Kjærligheden til Kristine forsvandt maaske med det samme, om han

end ikke lige strax havde Hjærte til helt at overlade hende til sig selv.

„Jeg er meget kjed af, at jeg har bragt ham med her til Gaarden," sagde Hans Hovborg, da han atter kom til Holmgaard; „men jeg er jo da uskyldig, og jeg advarede dig da ogsaa for ham."

„Det gjorde du," indrømmede Peder Madsen. „Du sagde, at han var en Vindspiller; men du omtalte ikke, at han var et saa topmaalt ugudeligt Skarn."

„Naa, maaske vidste jeg det ikke. Jeg har nok set, at han var letsindig og kun lidet samvittighedsfuld; men overlagt Ondskab har jeg ikke mærket hos ham."

„Herregud! Hvordan mon den stakkels Kristine har det?"

„Ikke videre godt, er jeg bange for," sagde Hans, „og det skulde ikke undre mig, om hun en Gang kom her hjem og bad om godt Vejr."

„Her hjemme har hun intet at gjøre," snærrede Karen. „Vi vil ikke vide af hende at sige."

Faderen sendte hende et misbilligende Blik, og siden tænkte han mere end forhen paa sin tabte Datter. Han kom saa ogsaa til at tænke paa sin Adfærd mod hende og paa sit eget tidligere Liv, og han, der før havde anset sig selv for en retfærdig Mand, fandt saare meget hos sig, der ikke kunde staa Prøve for en retvis Dom. Da var det, at han, som Povl havde udtrykt sig, slog sig til „Bibellæsning og Hellighed". Sorg og Anger drev ham nærmere hen til Gud og Frelseren, og han vilde gjærne haft sin tilbageblevne Datter med ad samme Vej, men hos hende fandt han sin egen Selvretfærdighed og Egensind i forhøjet Grad. Hun spottede sin Faders forandrede Sindelag, som hun tog for en Virkning af hans begyndende Aandssvækkelse.

Det var en Søndag i Februar, en uhyggelig Dag med Regn og Storm, at Kristine tilbagelagde de sidste Mile af sin kummerfulde Vandring. Dyngvaad fra Top til Taa, overstænket af Vejens Smuds, stred hun sig frem mod Uvejret med sin kjære Byrde. Aftenens Mørke sænkede sig over den mørke endeløse Hede; men hun vilde ikke give tabt saa nær ved sin Rejses Maal, og den brede Drivervej var let at finde. Hun var forkommen af Træthed og Sult, thi i den hjemlige Egn havde hun ikke villet nærme sig til Menneskeboliger; men oppe paa et af Højdepunkterne i Omme Bjærge satte hun sig for at give sit Barn Die. Foran hende laa nu hendes hjemlige Slette, og et fjærnt Lyspunkt troede hun at kjende, som skinnende ud fra Holmgaards Vinduer. Da voxede i hende den ofte gjenkommende Frygt for, hvordan Modtagelsen vilde blive, og hun sukkede til Gud om, at hun dog maatte finde et Fristed for hendes Barn, om hun saa selv skulde blive hjemløs og venneløs sit hele Liv.

Inde i Holmgaard var der Varme og Lys og Hygge, og der anede man ikke, at en nødlidende Frænde var saa nær. Karen sad og vuggede sit Barn, hendes Mand havde strakt sig paa en Bænk, og gamle Peder Madsen sad for Bordenden og læste højt af Bibelen. Det Stykke, han læste, havde han dog nu oplæst saa tit, at Datter og Svigersøn omtrent kunde det udenad og derfor ikke hørte synderlig efter.

„Og se, der var en Kvinde i Staden, som var en Synderinde; der hun fornam, at han sad til Bords i Farisæerens Hus, hentede hun en Alabasterkrukke med Salve; og hun stod bag ved hans Fødder og græd og begyndte at væde hans Fødder med sine Taarer og af-

tørrede dem med sit Hovedhaar og kyssede hans Fødder og salvede dem med Salve.

Men der Farisæeren, som havde budet ham, saa det, talede han ved sig selv og sagde: Dersom denne var en Profet, vidste han jo, hvem og hvordan denne Kvinde er, som rører ved ham; thi hun er en Synderinde. Og Jesus svarede og sagde til ham: Simon! Jeg har noget at sige dig. Men han sagde: Mester! Sig frem! — Jesus sagde: En Mand, som udlaante Penge, havde to Skyldnere; den ene var ham hundrede Penninge skyldig, men den anden halvtredsindstyve. Men der de ikke havde at betale med, gav han dem begge det efter. Sig, hvilken af dem skal derfor elske ham mest?

Men Simon svarede og sagde til ham: Jeg holder for, den, som han eftergav mest.

Men han sagde til ham: Du dømte ret."

Nu bevægedes Dørklinken, og Husets fortabte Datter traadte ind og blev staaende tæt inden for Døren med sit Barn paa Armen. Karen holdt op at vugge, hendes Mand satte sig over Ende paa Bænken; men Peder Madsen skyggede med Haanden over Øjnene og gik saa hen til hende. Hun sank hulkende paa Knæ for ham, og han løftede hende op og kyssede hende. „Hvor du er vaad!" udbrød han. — „Karen, det er din Søster."

Karen saa det nok, men hun fik travlt med at tage sit Barn op af Vuggen og havde saaledes ingen Haand fri, som hun kunde række Søsteren til Velkomst.

„Karen!" begyndte den gamle Mand igjen, „hun er vaad og trænger til at faa tørt Tøj paa. — Den

lille Stakkel paa hendes Arm maa jo være frossen halv ihjel. Vuggen er tom og varm."

Karen slog med Nakken. Det smagte hende ikke at faa Søsterens Barn i sin egen ægtefødte Datters Vugge. Hun fandt paa et andet Raad og sagde: „Det er bedre, de kommer i Seng, begge to."

Raadet var godt, og snart laa Kristine med sit Barn i Hjemmets gode Uldbyner, og hendes Fader sad ved Sengen og holdt hendes Haand i sin. Saaledes slumrede hun ind, og han blev endnu længe siddende hos hende.

Hun havde faaet sagt, at hendes Forfører var død, og hun var hjemløs og forladt. Karen og hendes Mand plejede nu Raad om, hvad de videre skulde gribe til. „Vi har nu undt hende Husly for i Nat," sagde Konen. „Men hvad saa i Morgen? Vi kan vel ikke jage hende hjælpeløs ud i den haarde Vinter."

„Nej, det vilde være ukristeligt," sagde Kristen Kodal.

„Ukristeligt vil jeg ikke kalde det," mente Konen, „for hun ligger, som hun har redt. Hun har altid været en hovmodig og forfængelig Ting, og Hovmod staar for Fald. Det, ved jeg da, er et kristeligt Ord. Men Folk vilde synes ilde om, hvis vi saa brat slog Haanden af hende."

„Det vilde din Fader vel heller ikke have," ytrede Manden.

„Min Fader raader ikke her i Gaarden. Alligevel faar vi beholde hende for det første. Længer hen paa Foraaret kan hun faa sig en Tjeneste, og saa kan hun sætte sit Barn i Pleje for Betaling."

„Det kan blive haardt nok for hende," mente Kristen.

„Slet ikke værre end for mangen en anden Pige, der har baaret sig galt ad og maa ty til den Udvej. Og hun har endda gjort sine Ting galere end de fleste saadanne Piger."

Siden talte Karen med sin Fader derom, men han billigede ikke hendes Beslutning. Den Gang han afstod sin Gaard, var det vel Meningen, at han skulde være Medlem af de unges Husstand, men for tænkelige Muligheders Skyld var der lovlig tilsikret ham visse Ydelser af Livsfornødenheder efter Maal og Vægt, der var bestemt en Stue til Bolig for ham, og nu sagde han, at han vilde kræve sin lovlige Ret og saa lade sin Datter med hendes Barn bo hos sig.

Karen snøs af Harme, thi der var stor Forskjel paa at have i Kost en nøjsom, gammel Mand, der gjorde Gavn for Føden, og saa udrede de bestemte Ydelser. Nu faldt hun paa, at Søren Tiphede vist var forpligtet til at forsørge sin ægteviede Hustru, og hun fik sin Mand til at prøve paa, om han var villig dertil. Det var han dog ikke. „Jeg har aldrig begaaet en større Fejl," sagde han, „end da jeg indlod mig i den Sag; men hun var saa smuk, saa god og saa glad, og jeg havde hende kjærere, end jeg kan sige. Jeg var vis paa, at naar hun bare vilde blive min Kone, skulde jeg nok omgaas hende saadan, at hun ikke skulde fortryde det. Men jeg tog for lidt Hensyn til, at jeg var en gammel Karl, der aldrig har været egnet til at logre for Pigerne eller stikke dem i Øjnene. Man dulgte for mig, at det var hende saa meget imod, og at hun havde en anden Smutkjæreste. Det fik jeg dog til min Sorg at vide. Jeg kunde godt krævet lovlig Skilsmisse, men det bryder jeg mig ikke om, da jeg ikke agter at gifte mig. Vil hun have

Skilsmisse, kan hun faa den, men ellers kan jo alt blive, som det er, og hun og jeg blive fremmede for hinanden som hidtil."

Karen naaede altsaa ikke at faa sin Søster fjærnet, og hun maatte finde sig i det, hun ikke kunde hindre. Peder Madsens Aftægt, der kun var beregnet for et Menneske, var utilstrækkelig til tre; men baade Fader og Datter stræbte at fortjene lidt ved deres Husflid, og saa fik de at suge paa Labben, naar det ikke slog til. Den gamle talte med de unge om, at det var Uret, at de havde faaet al hans Ejendom, og Kristine intet, og at de burde søge at bøde paa det, men sligt vilde Karen ikke høre Tale om. Hun holdt fast paa det, hun havde.

Der kan hændes meget i mange Dage, siger man, og i Løbet af de følgende ti Aar skete der da ogsaa adskilligt, som vedkom Folkene i Holmgaard. De fik snart at vide, at Povl Jakobsen endnu var levende, eftersom han ikke havde faaet hængt sig til Gavns. Men saa fik man ogsaa at vide, at han var kommen af Vejen paa anden Maade. Medens han strøg om og blev eftersat af Politiet, havde han sagtens svært ved at bjærge Føden, og saa slog han sig til Tyvehaandværket igjen, men var endnu uheldigere end forrige Gang, thi han blev greben i Indbrudstyveri og blev inddømt i Slaveriet i mange Aar. Derom blev man i Holmgaard underrettet af Hans Hovborg, som blev ved at komme der nu og da, ellers blev det ikke bekjendt i Egnen, og hele Familien var enig om

at dølge, hvad der vedrørte et Menneske, som det var Vanære at staa i Forhold til.

Haabede man aldrig mere at skulle høre noget om Povl, saa blev man dog skuffet. Det lader til, at han skikkede sig bedre i Slaveriet end uden for det, thi paa Grund af god Opførsel fik han en betydelig Del af Straffen eftergivet, og en smuk Dag lod han sig se i Nørre-Omme Sogn. Kristine, hvis Helbred længe havde været nedbrudt, laa den Gang i sin sidste Sygdom, da hendes næsten tiaarige Datter en Dag kom ind til hende med en meget betænkelig Mine og spurgte: „Moder, er min Fader ikke død?"

„Jo, det har jeg jo sagt dig."

„Men er du rigtig vis paa det?"

„Det maa jeg vel sagtens være. Hvordan kommer du paa det?"

„For der kom en Mand til mig ude i Mosen og sagde, at han var min Fader. — Og se, hvad han gav mig!" sagde hun og fremviste et Smykke af farvet Glas.

„Hvordan saa den Mand ud?" stammede Moderen.

„Du bliver saa underlig, Moder! Er det daarligere med dig? — Manden kom ovre fra Kjærgaard og gik syd paa, han var klædt i gult Læder, havde en sort Lap for det ene Øje og en rød Kasse paa Ryggen. Han spurgte først, hvad jeg hed, og hvad min Moder hed, og saa sagde han, at jeg var hans Datter."

„Saadan er der saa mange, der morer sig med at bilde et Barn noget ind."

„Ja, det ved jeg endelig nok, men siden kom jeg til at tænke paa, at du jo nok har sagt, at min Fader døde, før jeg blev født; men Moster kaldte mig en

Gang en Slaveunge og sagde, at min Fader endnu levede i Slaveriet. Har hun Ret?"

I Steden for Svar drog den syge Moder Barnet i sine Arme, kyssede hende under Taarer og bød hende derpaa at hidkalde Mosteren og dennes Mand. Hvad der saa blev talt imellem de trende, fik Marie ikke at høre.

Det blev paalagt Kristen Kodal at jage Povl bort, naar han kom igjen, og se at faa ham til at holde sig borte fra Egnen. Karen sagde, at han skulde være dygtig grov mod Kjæltringen; men det var han ikke anlagt til. Da den paagjældende lod sig til Syne igjen, gik han til ham og forestillede ham ret venligt, at de helst vilde være fri for hans Nærværelse, da han allerede havde bragt Skam og Sorg nok over deres Hus. Dette var dog nu ved at gaa i Glemme. Folk vidste jo vel, at Kristine var bleven bortført i sin Ungdom, men de vidste ikke, hvad Bortføreren ellers havde bedrevet, og de troede, at han var død. Kristen gik saa vidt, at han bød ham Penge, hvis han vilde forsvinde for bestandig fra Egnen.

„Jeg trænger ikke til dine Penge," sagde Manden; „men jeg kan godt lide denne her Egn, for den er saa dejlig øde. Jeg kan gjærne lade være at rende dig og dine paa Ærmet, men jeg vil have Lov til at holde af min Datter og mødes med hende en Gang ved Lejlighed."

„Men ved du, hvad jeg synes?" spurgte Kristen.

„Nej, for du synes vist saa mange Ting, som jeg ikke kan gætte."

„Naar du holder af Marie, saa — ja, du kan vel ikke lide, jeg siger det; men Sandhed er det — saa maatte du snarest ønske, at ingen skal vide, at du

er hendes Fader, for det kan hverken gjøre hende Gavn eller Ære."

„Noget er der jo om Sladderen," tilstod han, „og skade hende vil jeg ikke. Men jeg har sagt hende, at jeg er hendes Fader, jeg vil se hende en Gang imellem; dog ellers behøver der ingen at vide noget om den Ting, og kan I tie med det, saa kan jeg ogsaa."

Det blev da aftalt, at ingen udenforstaaende skulde indvies i Forholdet. Povl maatte aldrig komme i Gaarden eller dennes umiddelbare Nærhed. Derimod skulde det ikke formenes ham at træffe Pigebarnet ude i Marken, naar dette skete som tilfældigt og ikke gik for tit paa. Marie blev underrettet om denne Aftale og fik ogsaa ellers ret god Besked om det hele. Det samme var Tilfældet med Karens og Kristens Datter Johanne; men til fremmede maatte Sandheden ikke siges, da Maries Herkomst vilde være for stor en Vanære for hele Slægten.

Nordlig i Omme Bjærge, hvor de store og gjennemkløftede Hedebanker falder stejlt af mod Mosen, hvor en Taagesky næsten altid hænger over de høje Toppe og bølger gjennem de snævre, bugtede Dale, er der et særlig vildt Sted, som kaldes „Fandens Slot". Der skal i gamle Dage have været en Røverkule. En græsgroet Indskæring i en stejl Skrænt, som vender ud mod en skummel Bakkekløft, menes at betegne Stedet. Her siges alskens Spøgeri at have hjemme, og Børn — vel ogsaa voxne — holdt i en tidligere Tid ikke af at komme Stedet nær. En forvoven Hyrdedreng, som en Gang havde lagt sig til at sove der, skal være bleven lam i den ene Side og lam baade paa Mælet og Forstanden. Det var altsaa nok værd at tage sig

i Agt og holde sig borte der fra. Ved den her omhandlede Tid kom Fandens Slot igjen for Ord, thi i dens Omegn havde Folk baade ved Nat og ved Dag mødt en mistænkelig Skikkelse. En dristig Mand tog sig da en Gang for et undersøge Pladsen og fandt i Røverkulen en Smule Jordhytte, der var ny og saa ud til at være beboet eller til maaske at være en Slags Forhal til en Bolig, der var indhulet i selve Bakken.

Nu saa man ogsaa en fremmed Mand at strejfe om i Egnen, en Mand, der var klædt i gule Skindklæder, havde en sort Lap for det ene Øje og sædvanlig en rødmalet Kasse paa Ryggen. Man opdagede, at denne Mand havde sit Tilhold i Fandens Slot, men det vidstes ikke, hvorfra han var kommen, eller hvad han hed. Han gav sig forskjellige Navne paa de forskjellige Steder; dog blev han mest kjendt under Navnet „Gule Fanden", hvilket havde Hensyn til hans Klædedragt og hans Opholdssted og vel ogsaa til hans gaadefulde Væsen og lidet hyggelige Personlighed.

Gule Fanden — der i Virkeligheden hed Povl Jakobsen — vandrede om som Læge, Apotheker og Troldmand. I sin røde Kasse havde han Pulvere, Piller og Draaber, som han dels anvendte i sine Kure og dels solgte til lysthavende. Han var ikke dyr, men tjente alligevel godt paa sine Varer; thi han kom let til de fleste af disse. En ituplukket Edderkop og en Smule Mosevand i et Glas udgav han for Skorpionolje, hvormed Hugormbid og al Slags Forgiftelse kunde helbredes. Samme Slags Vædske, tilsat med lidt Tranebærsaft afgav et fortrinligt Sminkevand og var i al Hemmelighed meget søgt af Piger, der fandt det

fornødent, at hjælpe paa deres Skjønhed ved kunstige Midler. Han havde dog ogsaa mere virksomme Sager, og man vilde vide, at han i dyre Domme og under Tavshedsløfte solgte Giftstoffer, som kunde virke tilintetgjørende paa baade fødte og ufødte Skabninger. Han var ogsaa dygtig til at vise igjen og til andre Trolddomskunster, og han var i Virkeligheden et Stykke af en Taskenspiller, der benyttede sin Kunstfærdighed til at styrke Folks Tro paa hans hemmelighedsfulde Magt.

Han havde endnu den samme slebne Tunge og det indsmigrende Væsen, hvormed han havde forskruet Hovedet paa Kristine. Hendes og hans Datter, den lille Marie, hvem han stundum opsøgte, kom efterhaanden til at fatte Kjærlighed og Tillid til ham. Han holdt vist af hende paa sin Vis; men desuagtet paavirkede han hende ikke heldigt, da hans Tænkemaade var slet og samvittighedsløs. Dette kjendtes dog for det første ikke, thi hun var af Naturen et elskeligt Barn, var ligesom en Gjentagelse af sin for længst afdøde Mormoder, der i sin Tid var Slægtens ærligste og kjærligste Hjærte. Maries Opdragelse var heller ikke daarlig; thi hendes Moder var gjennem Sorg og Anger bleven en kristelig Kvinde, der søgte efter Evne at indpode Tro og Gudsfrygt i sit Barns Hjærte. Gamle Peder Madsens Stræben gik ad samme Vej, men han var med Tiden bleven mere aands- og legemssvag og var i mange Maader som et Barn.

Der forestod Tider, da Marie vilde faa Taalmodighed og Fromhed behov; thi hendes Moders langvarige Sygdom led mod Slutningen. Førend hun døde, bad hun Fader og Barn om, at de vilde holde sammen og være hinanden til Støtte og Hjælp saa

meget som muligt. De lovede det med Haand og Mund, og i ydmyg Tillid til Guds Naade forlod Kristine en Verden, der for hende havde været saa rig paa Sorg og Vildfarelse.

„Nu er det ikke Tid at flæbe! Nu vil der blive andet for dig at bestille.“ Med disse Ord kaldte Karen sin Søsterdatter bort fra Moderens Lig. Hun vilde maaske helst jaget Barnet ud af Huset, men Bedstefaderen havde endnu en Vilje, naar det gjaldt hans lille Yndling, og han vilde ikke af med hende. De to kunde dog ikke blive ved at føre deres egen Husholdning, ja, der var egentlig hørt op dermed, da Kristine helt blev sengeliggende; men nu kom Marie ganske under Mosterens Myndighed. Det var i sin Orden, at Barnet blev holdt til at gjøre Gavn, men næppe, at hun blev Husets Hadegaas, hvem enhver havde Ret til at plage og jage. Hun var endnu stedse sin Bedstefaders Øjesten; den godsindede Kristen Kodal gjorde hende ingen Fortræd; men Karen kunde ikke glemme, at hendes Tilværelse var en Vanære og Byrde, og hun lod hende tit nok høre og føle det. Værre end Karen var dog hendes og Kristens eneste Barn Johanne, der var en arrigsindet og forkjælet Unge. Hun var større og stærkere end den ligealdrende Marie, der skulde være hende hørig og lydig, taale Tugtelse af hende, spise hendes Levninger og slide hendes aflagte Klæder. Det blev for det forsvarsløse Barn en tung Vinter, der fulgte efter hendes Moders Død. Bedstefaderen var for sløv til at værne om hende, og hun fik daglig at høre, at hun maatte være glad, at hun fik Lov til at leve. Hun var jo en Datter af Gule Fanden, der havde været i Slaveriet for Tyveri, og af en ærløs Kvinde, som var løben bort fra sin Mand. Hun

burde være evig taknemmelig, fordi man oven i Kjøbet fortav hendes Skam.

Da Vaaren kom, tegnede det bedre, thi nu blev hun sendt ud at vogte Faarene i Mosen. Hun led vel en Del af det haarde Foraarsvejrligt, men her havde hun dog Fred, og hun blev tit opsøgt af sin Fader, der bragte hende Legetøj og tiltalte hende venligt. Det blev strængere, da Hornkvæget kom paa Græs, thi da fik hun foruden et halvt Hundrede Faar en halv Snes Stude og Ungkvæg at passe. Der var navnlig en stor graabroget Stud, der voldte hende megen Fortræd. Det var ikke saadan, at det kaade Dyr vilde tilføje hende ondt; men han vilde heller græsse i Kornet end i Mosen og opdagede snart, at han kunde løbe raskere end den lille Hyrdepige. Marie var nær ved at løbe sig ihjel, og naar Dyret alligevel gjorde Skade, fik hun Hug for det. Karen brugte den Skik at opsætte sin Tugtelse og tildele Pigebarnet den, naar hun den følgende Morgen kaldte hende op af Sengen. Den mellemliggende Nats Angest var da en Slags Tilgift til Straffen.

Da Gule Fanden en Gang kom til sin Datter ude i Mosen, klagede hun sig over, hvad hun maatte lide for den brogede Studs Skyld. Hun plejede ellers ikke at fortælle ham sine Gjenvordigheder; men den Dag var hun saa meget ulykkelig; thi hun havde faaet Bank om Morgenen, og nu havde Dyret atter været paa Spil, saa hun kunde vente næsten Morgen igjen.

„Men det er," saa bandede den gule, „Uret at slaa dig for det. Du kan jo ikke hindre, at saadant et stort Bæst render fra dig."

Pigen hængte med Hovedet og tørrede sine Øjne. Hun syntes det samme.

„Ved du hvad! Nu gaar jeg over til Karen og skjælder hende Huden fuld.“

„Ak nej, Fader. Det bliver hun vist værre af. I har jo ogsaa lovet, at I aldrig skulde komme i Gaarden.“

„Jeg giver hende Djævlen, den lede Kælling. Jeg plejer just ikke altid at holde mine Løfter.“

„Aa Gud, hun slaar mig vist ihjel, hvis I gaar derover.“

„Nu, er du saa ræd for det, saa vil jeg lade det være. Men en kunde kanske finde paa et Raad til at gjøre den Fandens Stud tam.“

„Ak ja! Gid I kunde det!“

„Se her!“ sagde han og aabnede sit røde Skrin. „Der har du en Flaske. Naar du giver Studen tre Draaber af dens Indhold paa et Stykke Brød, saa bliver den nok skikkelig de første Dage. Siden kan du gjentage det, hvis den igjen bliver ustyrlig.“

„Men kan det ingen Skade gjøre den?“

„Ikke videre. Du kan gjærne give Karen Holmgaard lidt med, hvis du kan se din Lejlighed og vil unde hende lidt Mavekneb; men hende maa du rigtignok ikke give mere end to Draaber.“

„Fader, jeg bliver saa ræd! Tag Flasken igjen.“

„Snak! Studen har ingen Skade af det. Den bliver bare lidt dorsk og doven et Par Dage. Det med din Moster mente jeg ikke.“ Dermed tog han Kassen paa Ryggen og gik sin Gang.

Pigen gjemte Flasken, i det hun sagde til sig selv, at hun ikke vilde bruge den, for hun havde nok hørt, at hendes Fader kunde Trolddom, og dermed

vilde hun ikke have noget at gjøre. Imidlertid blev det Aften, hun kom hjem og i Seng; men næste Morgen maatte hun smage Riset til megen Fornøjelse for Johanne, der sad i sin Seng og eftervrængede hendes Klynken og hendes Bønner om Naade. Marie klædte sig paa under vedvarende Hulken, derpaa fik hun sin Mad, men nød kun lidet deraf, thi hendes Sind var saa uroligt. Hun stak lønlig et Stykke Brød til sig, løb ud i Stalden og fremtog Flasken, men hun rystede saa stærkt paa Haanden, at der nok snarere kom tyve end tre Draaber paa Brødet. Det gav hun saa Studen, hvorefter hun lukkede Kvæget ud. Hendes Plejefader kom for at hjælpe hende Hjorden forbi Kornet; men inden han forlod hende, begyndte Studen at ryste og stønne, kastede sig ned paa Jorden og brølede af Smerte. Midlet til at tæmme Dyret var hverken mer eller mindre end en stærk Gift, hvoraf nogle faa Draaber kunde volde nogle Dages Sygdom, men som i større Indgifter var afgjort dødelig.

„Studen maa have faaet Kvolster eller Edder i sig," sagde Manden. „Driv du nu med den øvrige Hjord, saa skal jeg hente Skorpionolje." Kristen Kodals Skorpionolje var imidlertid af den gules Fabrik, og Studen døde.

Gule Fanden kom atter denne Dag ud i Mosen og fik at vide, hvad der var sket. Han dadlede hendes Uforsigtighed, men han syntes ikke at føle Samvittighedsnag over, at han havde givet sit elleve-aarige Barn et saa forfærdeligt Vaaben i Haanden. Han forlangte ikke Flasken tilbage, og hun sansede ikke at give ham den. Hun sansede næsten ingen Ting, saa bedrøvet var hun over det skete. Han formanede

hende blot til at tie dermed. Nu! Tie kunde hun; hendes hele Tilværelse var jo omgiven af Dølgsmaal og Usandhed.

Nogle Dage efter traf den gule til at møde Kristen Kodal ude paa Marken. „Du har nok haft Uheld med en Stud!“ sagde han.

„Jeg har saa,“ lød Svaret.

„Hvad fejlede den?“

„Den havde vel faaet Forgift i sig.“

„Saa det tror du?“

„Ja, det kan vel ikke godt være andet.“

„Bliv saa i Troen; men det var kanske bedst, at du sagde til Karen, at hun skal ikke være alt for slem mod Marie, for ellers kunde der træffe til at komme flere Uheld.“

Slynglen opnaaede sin Hensigt. Kristen kom strax i den Tro, at Povl havde forhexet Studen, og af Frygt for hans Troldkunster blev Marie fra den Tid af behandlet mere menneskeligt. Nu, da det ustyrlige Dyr var borte, var der heller ikke videre i Vejen med Vogtningen. Men hun indsaa, at det var en syndig Daad, hun havde øvet, og tidligt og sent bad hun til Gud om Forladelse for sin Synd. Flasken gjemte hun i sin Bedstefaders gamle Hængeskab, og i Aarenes Løb glemte hun den næsten, ja hun kom endog til at tænke, at den, ligesom der sagdes om hendes Faders andre Flasker, ikke indeholdt andet end Mosevand, saa Dyrets Død havde andre Grunde. Og dog havde hun fattet en ubestemt Rædsel for sin Fader, hun mødtes ikke saa gjærne med ham som før, ligesom han ogsaa opsøgte hende sjældnere; thi nu færdedes han mest i fjærnere Egne, hvor man endnu

ikke havde tabt Troen paa hans Mosevand som virksomme Lægemidler.

Efter nogle Aars Forløb blev Marie ogsaa fri for Vogtningen; thi Karen sagde en Dag til sin Mand: „Det er ingen Nytte til, at vi bliver ved at holde en Tjenestepige og lade vore egne lange Tøse gaa og drive. De er ikke voxne endnu; men de kan dele det imellem sig, saa jeg beholder Johanne hjemme, og du faar Marie til Hjælp i Marken.“

„Johanne er da størst og stærkest til Markarbejdet,“ sagde Kristen.

„Ja, hvad saa? Det vilde tage sig sært ud, om vi lod vor egen Datter gaa og slide og slæbe i Marken i Snavs og al Slags Vejr og holdt den fremmede som Perlehøne her hjemme. Synes du ikke?“

I al Fald modsagde han hende ikke, og hendes Vilje kom til at gjælde som sædvandligt. Marie, der i den Tid, hun havde været under Mosterens Myndighed, var bleven daarligt næret og tyndt klædt og havde lidt meget af Vejrligets Ublidhed i den vaade Mose og af andre Ulemper, var liden og spinkel for sin Alder og havde faa Kræfter. Desuagtet tabte hun intet ved Arbejdsdelingen, thi i Marken var hun under den godlidende Plejefaders Tilsyn. Han viste hende til rette med Mildhed, opmuntrede hende med venlige Ord og udførte selv, hvad hun ikke kunde magte. Naar Madkurven blev tagen frem, udsøgte han de bedste Stykker til hende og sagde: „Spis dygtigt, Marie, at du kan voxe og trives!“ Ogsaa ved Maaltiderne hjemme sagde han ofte: „Min lille Markpige skal have en god Føde, at hun kan blive stor og stærk,“ og skjønt Madmoderen ikke tog

synderligt Hensyn til hans Ord, faldt dog selve disse vederkvægende paa Pigebarnets Hjærte, og under hendes Samværen med den godsindede Mand fik det gode i hendes egen Natur Fremvæxt.

Nu fik hun tilstrækkelig Næring, og Arbejde fik hun ogsaa nok af. Naar hun kom hjem fra Marken, var der endda meget at bestille, thi Johanne havde Lov til at dovne og lade en god Del af sin Gjerning henligge til Plejesøsteren. Var hun saa endelig bleven fri, havde hun Lov til at bruge sin Hviletid til at hygge om sin Bedstefader. Hans Pleje og Oppasning betragtedes som helt paahvilende Marie, men kun Fritiden turde hun anvende dertil for ikke at forsømme noget af det, hun ellers skulde og kunde udrette. Hun knurrede dog ikke; thi at sysle om sin hjælpeløse Bedstefader var hende en kjær Pligt, og i hans ubegrænsede Kjærlighed til hende fandt hun sig rigelig lønnet. Hun var en flittig og from Pige og følte sig nu taalelig lykkelig. Nu udviklede hun sig ogsaa og fik Styrke og Udholdenhed. Med Tiden blev hun en ualmindelig smuk Pige, noget blegladen, men frisk og skjær som en Rosenknop, snarere lille end stor, men fint og smukt bygget. Hendes lille røde Mund var fast tilsluttet, som om den lukkede for de Hemmeligheder, hendes Sjæl gjemte. I Mundvigene bævede ligesom et svagt Minde om smertefuld Graad, men hendes dejlige blaa Øjne skuede livligt og fromt ud i Verden. Hun vedblev at være sin Bedstefaders Yndling og at yde ham Tilsyn og Pleje. Han blev heller aldrig træt af at gjentage, at hun var hans egen Marie, hans for længst afdøde Hustru op ad Dage; men Karen paastod, at den unge Marie lignede sin Fader i Sind og Skind.

I øvrigt var hun sky og tilbageholden og vilde nødig ses af fremmede, hvilket for en Del kunde komme af, at hun var saa ringe klædt, da hun endnu stedse maatte gaa i Plejesøsterens aflagte Klæder, som desuden passede hende daarligt, da Johanne var meget større og sværere end hun. Men det kom ogsaa af, at hun idelig havde maattet høre, at hun var et Syndens og Skjændselens Barn, der burde skamme sig ved at være til. Hun havde tidlig faaet en Fornemmelse af, at hun paa ubegribelig Maade var medskyldig i sine Forældres Brøde, og at enhver kunde læse den i hendes Ansigt. Hun var aldrig ret til Pas, undtagen naar hun var hos sin Bedstefader i dennes Stue eller med sin Plejefader ved Arbejdet i Marken.

Begge Pigerne kunde være ved nitten Aar gamle, da Kristen Kodal blev syg og døde, og nu havde Marie mistet sin sidste Beskytter, medens hendes aands- og legemssvage Bedstefader mere end før trængte til hende, da ogsaa han havde nydt godt af den Smule Indflydelse, hans skikkelige Svigersøn havde haft i Huset. Nu var Marie dog en voxen Pige, der kunde udrette. hvad hun skulde, og var øvet i Taalmod og Lydighed, og hun havde ogsaa lært at søge Trøst i Bønnen, naar hun enten paa egne eller paa Bedstefaderens Vegne havde Modgang. Karen og hendes Datter havde nu faaet andet at tænke paa, thi der manglede en Mand i Gaarden, og det agtedes rigtigt, at Johanne blev forsynet med en Ægtefælle. Det traf sig nu saadan, at Forældre og Datter havde været til Marked ovre i Hærborg og havde da overnattet i Kjelstrup i en Gaard, hvor Konen var i Slægt med Kristen Kodal. De var blevne vel mod-

tagne. Mændene og Konerne havde samtalet om deres Anliggender, og saa tilfaldt det Mandens unge Broder, Knud Svendsen, at underholde den unge Pige. Det gjorde han godt nok. Han var en smuk Ungersvend paa nogle og tyve Aar med et muntert Sind og et godt Snakketøj, mangt et Ord baade i Skjæmt og Alvor blev der skiftet imellem ham og den ganske tækkelige Pige, der jo her viste sin bedste Side frem. De var slet ikke glade ved det, da de Morgenen efter Markedet skulde skilles ad. Mellem Mændene og Konerne gik det da ogsaa varmt til ved Afskeden, og Kristen Kodal sagde: „Nu maa I gjengjælde Besøget og komme og se, hvordan vi bor."

De lovede det, og Karen sagde til Knud: „Du skal saa ogsaa komme med!"

„Tak, det vilde jeg gjærne, hvis min Broder tillader det!"

„Nu, han er vist stræng imod dig," lo Karen, som havde skjønnet, at der var god Forstaaelse imellem Brødrene.

„Ja, I kan tro det," svarede Karlen i samme Tone. „Han pisker mig altid til at blive hjemme, naar han er borte."

„Ja, jeg holder ikke af, at vi er borte begge paa samme Tid; men for en Gangs Skyld gjør det jo ikke stort."

„Du kan jo godt komme alene," hviskede Johanne, der stod og holdt Knud i Haanden. „Saa behøver du ikke at vente efter din Broders Lejlighed."

Hun fik et Haandtryk til Svar, og det blev ikke til videre for det første; men da hendes Fader var død, blev Folkene i Hærborg indbudne til Begravelsen. Knud kom ikke med, men Karen havde en hemmelig

Samtale med hans Broder og Svigerinde. Hun blev underrettet om Karlens Formuesvilkaar, og da hun fandt dem tilfredsstillende, foreslog hun et Giftermaal mellem ham og hendes Datter. Det var ikke passende, at Pigen holdt Bryllup strax efter sin Faders Død; men Knud kunde jo komme der i Gaarden som Tjenestekarl og Gaardstyrer, de kunde da lære hinanden at kjende. Iver og hans Kone saa sig om i Gaard og Mark; der var taalelig Velstand, saa de syntes meget godt om Sagen og lovede, at Knud skulde komme med det første og se sig for.

Han gik hjemme fra en Søndag Morgen, og da han kom til Ravnsborg Kro, gik han ind at spørge Vej og fik sig med det samme en Taar at drikke. I Kroen sad en Mand i gule Skindklæder og med en sort Lap for det ene Øje og drak Brændevin af et Ølglas; der var end videre en Husmandskone fra Sandbæk, hun kjendte Knud og vilde vide, hvad han drog efter. Han sagde, at han vilde nord paa og se paa et Par Stude, men for ikke at indlade sig paa videre Redegjørelse, spurgte han Konen, hvor hun vilde hen. Hun var ikke hemmelighedsfuld, men gav tilstrækkelig Besked: „Jeg har et Pigebarn," sagde hun, „der skal gaa til Præsten i Vinter, men hun er sygelig og tungnem og har lært for lidt, og nu har min Mand fanget en Urkok — han sætter Snarer i Heden somme Tider — og den vil jeg saamænd over til Præstegaarden med."

„Præsten gjør vist, hvad Ret er, uden at bryde sig om Gunst og Gave," sagde Krokonen.

„Ja, aa ja! Det siger man nok, men saadant noget gjør dog ingen Skade," mente Husmandskonen. „Og det er saamænd ingen Uret at bære lidt over

med Fattigfolks Børn, naar det ses, at Forældrene ikke er ligegyldige. Og det er vi ikke. Min Mand gik tidlig og sent paa Lur for at fange en rigtig god Urkok, og en større og federe end den, jeg har der henne i Kurven, har jeg aldrig set. Det var ogsaa en snu Karl, kan I tro; men den blev endda overlistet." Nu gav hun til bedste en lang Redegjørelse om Urhanens Fangenskab og Død. Imidlertid sad Manden i Skindklæderne afsides og tavs, tiltalte flittig sit Glas, og da han havde tømt det til sidste Draabe, lagde han Pengene paa Bordet, bød Farvel og gik.

Konen blev omsider færdig med sin Historie, og saa udbrød hun: „Men hvad mon jeg tænker paa, at jeg sidder her og snakker. Ja, saadan gaar det, naar man kommer sammen med Folk, der ikke holder sig for gode til at snakke med en fattig Kone; men jeg maa nu videre frem." Konen gik hen og tog Kurven.

„Mjav!" sagde det i denne.

„Hør!" udbrød hun. „Urkokken er kommen til Live og vil til at gale, tror jeg."

„Mja—av!" lød det tydeligere.

„Det er sært! Saadan en Lyd har jeg aldrig hørt af en Urkok. Vil du holde Næbbet i, min Dreng," sagde hun og aabnede Laaget; men i det samme tabte hun forskrækket Kurven, og en stor graa Kat sprang op af denne.

„I nej se! Det er jo vor Kat," sagde Krokonen.

„Det forbandede Asen! Saa har den ædt Fuglen," raabte den fremmede.

Krokonen kastede et Blik i den tomme Kurv. „Jeg ved da, en Kat kan ikke gaa i en lukket Kurv

og æde saa stor en Fugl baade med Fjer og Ben," sagde hun. „Det maa være gaaet til paa anden Maade. Kjendte du den Mand, som nys gik her fra?"

„Om jeg gjør? Ja, du siger noget. Det maa være den Helvedes Troldkarl, der har heret Katten i Kurven i Steden for Urkokken. Men mon det ikke skulde være Øjenforblændelse, saa at Katten kunde blive til en Fugl igjen, hvis man satte den i Kurven?"

„Du kan jo prøve paa det," sagde Krokonen leende. „Katten er her endnu."

Knud havde ondt ved at holde sig for at briste i Latter, skjønt han ikke gjærne vilde le af Konen, der var grædefærdig over sit Tab og lokkede for Katten for at faa den i Kurven, om den da maaske kunde forvandles. Karlen betalte sit Øl og gik og var snart efter i Holmgaard.

Johanne var tvættet og pudset, thi Dagen til Karlens Komme var aftalt. Hendes Moder var ogsaa flinket op, men Marie, der syslede i Køkken og Kostald, gik i sin daglige Dragt. Johanne var to Tommer højere end sædvanlig. Knud havde ikke været der ret længe, inden han fortalte dem Tildragelsen i Kroen.

„Det var Gule Fanden," sagde Karen, da hun hørte, hvordan den fremmede Mand saa ud. „Kjender du ikke ham?"

„Navnet har jeg nok hørt, men jeg ved ikke, jeg har set ham," sagde Karlen, der nu forklarede, at det hele vist var gaaet naturligt til, da hans og Krokonens Opmærksomhed havde været henvendt paa den mundrappe Kone, og dette havde Slynglen med lige

saa megen Frækhed som Tyvsbehændighed benyttet sig af til at ombytte Katten med Urhanen, hvilken sidste han saa rimeligvis havde skjult under sin vide Skindtrøje, i det han fjærnede sig. Johanne skyndte sig ud i Køkkenet til Marie. „Ved du, hvad din Fader nu har gjort?“ sagde hun. Derpaa fortalte hun Historien paa sin skadefro Maade og udbredte sig over det skjændige i, at bære sig saadan ad mod en fattig Kone. Det lød næsten, som hun betragtede Marie som medskyldig.

„Fik den fremmede Karl at vide, at Manden var min Fader?“ spurgte hun.

„Det siger vi jo ikke nogen, fordi vi skammer os ved at have en saadan Kjæltrings Datter i Huset. Hvad tror du ogsaa, Knud Kjelstrup bryder sig om dig?“

„Slet intet, tænker jeg.“

„Jeg tænker det samme, og du har heller ikke behov at lade dig se af ham. Du kan i Dag spise din Mad inde hos Bedstefader. Det er jo der, du helst vil være.“

Dette Paalæg holdt Marie sig efterrettelig, og hun troede, at det var, fordi Frænderne undsaa sig ved hende, hvorimod det ikke faldt hende ind, at Johanne ikke vilde lade sin Bejler se, at der var en smukkere Pige end hende selv der i Huset.

Knud saa sig om i Gaard og Mark, han saa ogsaa Marie i Frastand, og det blev ham sagt, at det var et forældreløst Barn, som af Barmhjærtighed og for Slægtskabs Skyld var opdraget der i Huset; han samtalede en Del med Moder og Datter, og denne blev mere og mere indtagen i ham, og havde gjærne set, at han uden videre var optraadt som Frier. Det gjorde han dog ikke. Han var tilbageholdende og

forsigtig, men var villig til at komme der i Gaarden som Avlsstyrer, og at han ikke betingede sig nogen Løn, var næsten det eneste Kjendemærke paa, at han tænkte paa en nøjere Forbindelse. Hen paa Eftermiddagen tog han Afsked, og Johanne fulgte ham paa Vej, da hun maaske nok vilde have et ømmere Forhold indledet, thi hun kunde ikke ganske istemme sin Moders Ros over den rolige og fornuftige Maade, hvorpaa han syntes at tage Sagen. Følgeskabet førte dog nok ikke til noget.

Faa Dage efter kom han til Holmgaard med sit Flyttegods og tog fat paa sin Gjerning, men om hans fremtidige Stilling i Gaarden blev der ikke talt for det første, skjønt adskilligt tydede paa, at denne Sag var paa det rene. Nu kunde man ikke længer skjule Marie for ham, og nu saa han nok, at Marie var udmærket smuk; men det brød han sig ikke videre om, thi det var allerede fortalt ham, at hun var en snavs Tøs, der ingenlunde var saa taknemmelig, som hun burde være, for den Godhed, der var vist hende. Om Bedstefaderen blev det sagt ham, at han tilbragte Tiden i sin Seng og Lænestol og var som et uformustigt og hjælpeløst Barn. Det syntes Knud, at han blev omtalt paa en udeltagende Maade, og den første Søndag, han var i Gaarden, gik han selv ind for at se til den gamle.

Den hvidhaarede Olding sad i en Halmstol med Hænderne hvilende paa Skjødet og Hovedet sunket ned paa Brystet. Karlen tog hans Haand, men den laa slap i hans og sank død ned, da han atter gav Slip paa den. Men inden Knud vidste, hvad han videre skulde sige eller gjøre, kom Marie farende ind og fløj hen til den gamle; hun aftørrede hans Ansigt,

ordnede lidt ved hans Haar og Klæder, kyssede ham paa Panden og sagde: „Det er den fremmede Karl, der skal være her i Gaarden."

„Han bryder sig ikke om mig," svarede den gamle.

„Jo, det gjør han vist. Han er kommen for at se til eder. Snak lidt med ham."

„Jeg er gammel," sagde Peder Madsen.

„Forstod I, hvad jeg sagde, Bedstefader! Det er en fremmed Karl, der skal være her i Gaarden og passe Kvæg og Avl og alting. Fortæl ham lidt om de gamle Dage, mens I var ung."

„Bliver du ikke hos mig, Marie?"

„Jeg kan ikke; men jeg kommer igjen, saa snart jeg kan."

„Ja, det gjør du. Gud velsigne dig!"

„Han husker bedst, hvad der er sket for længe siden, saasom den Gang han byggede Gaarden op, efter at den var brændt," sagde Pigen til Knud, da hun gik ud ad Døren.

„Hun kommer igjen, saa snart hun kan," sagde Oldingen halvt for sig selv og halvt henvendt til den fremmede.

„Det gjør hun vistnok," lød Svaret; „men hvordan var det, hun sagde? Er Gaarden ikke brændt en Gang?"

„Om den er?" sagde Peder Madsen. „Jo det er den rigtignok," og nu blev han ret livlig og begyndte at fortælle om sine Ungdomstildragelser, dog saa, at han tit tabte Traaden og tit forvexlede Marie, hans Ungdoms Hustru, med Marie, hans hjælpeløse Alderdoms Trøst og Støtte. Den unge hjalp ham paa Gled igjen, naar det løb surr for ham, saaledes

gik der en Times Tid, og den gamles Livlighed syntes at øges; men saa blev der kaldt paa Knud, og han forlod ham.

„Hvordan kunde du holde det ud at sidde saa længe og høre paa Bedstefaders Brøvl?“ spurgte Johanne. „Det er der da hverken Sans eller Mening i.“

„Aa jo, det synes jeg dog nok, der er, og i alt Fald er det vel Umagen værd at hjælpe til at fordrive en lille Stunds Kjedsomhed for en gammel Mand, der er saa hjælpeløs og ensom.“

„Ensomheden har ikke noget at betyde, for Marie hænger jo over ham til enhver Tid. Ja, hvad jeg værst kan lide hos den gamle er det ækle Kjæleri med Marie. Hendes Navn har han altid i Munden; det synes ordentlig, som han smager paa det, og man maa tro, at i hans Tanker er der slet ingen anden, der duer noget.“

„Sig mig,“ sagde Knud, „hvem er egentlig Marie, eftersom du og hun har Bedstefader til fælles og dog ikke er Søstre?“

„Ja, jeg kunde nok sige dig det, men vil du vide det, maa du dog helst spørge Marie selv. Hun er den bedste Kjender af hendes eget Slægtregister.“

Knud kom snart til at synes, at Marie var lige saa ydmyg og blid, som hun var skjøn, og at Johannes skarpe Ansigtstræk og bistre Øjne heller ikke syntes at lyve. Han havde dog hørt, at et heftigt og opfarende Sind tit kunde forenes med et varmt og godt Hjærte; men hvad der mishagede ham mest, var, at Johanne var haard og bitter mod Plejesøsteren, men kunde være sledsk mod dem, der ikke behøvede at være bange for hende. Enhver Sammenligning

mellem de to Piger faldt ud til Maries Fordel. Han kunde ikke altid lade være at tage hendes Parti mod Mosteren og hendes Datter, men det blev de værre af, og det regnede ned over hende med spydige Hentydninger.

En Dag kom det til et saadant uhyggeligt Optrin ved Middagsbordet, og da Marie strax efter var ude at malke, kom Knud ind i Kostalden og saa, at hun græd. „Du har det nok ikke godt?“ sagde han.

„Aa jo! jeg klager mig ikke til nogen.“

„Er der ikke noget, jeg kunde hjælpe dig med?“ spurgte han.

„Jo, du kunde lade være at holde med mig, naar jeg faar Ubehageligheder, for det bliver det ikke bedre af.“

„Ikke det! Men sig mig en Gang, er Karen virkelig din Moster?“

„Ja.“

„Men jeg hørte dog en Gang, der blev slaaet paa, at du var kommen langvejs fra og var kommen her til Gaarden som — som —“

„Som en Tiggerunge,“ fortsatte Pigen. „Ja, saadan er det!“

„Hvor boede dine Forældre?“

„I Ribe, tror jeg. I det mindste er jeg født der. Min Fader drev Handel, men han døde, mens jeg var lille, og min Moder, der ikke havde andet end Armod, kom her hjem med mig til hendes Fødegaard, hvor hun ogsaa døde, mens jeg endnu var Barn.“

„Er du saa altid bleven behandlet saa haardt som nu?“ spurgte han.

„Aa hvad haardt? Naar man er fattig og forsvarsløs maa man finde sig i meget, og jeg vilde taale

endnu mere for at være min Bedstefader nær i hans Skrøbelighed."

Da hun derefter kom ind i Køkkenet, var Johanne der, og det kunde ses, at hun var vred. „Gud bevares, hvor du kan lyve!" sagde hun.

„Hvad mener du?" spurgte Marie.

„Stil dig ikke saa fremmed an! Da du holdt Fadderfladder med Knud ude i Nødset, var jeg nærmere, end du troede. Jeg hørte hvert Ord, der faldt, og hvorledes du løj ham Ørene fulde."

„Ja, jeg sagde jo rigtignok, at min Fader var død, mens jeg var lille, men det er jo baade din Moders og din Vilje, at det skal hedde saadan."

„Naa, men saa at dine Forældre boede i Ribe som ærlige Ægtefolk!"

„Det sagde jeg ikke."

„Men du føjede dine Ord saadan, at han maatte tro det. Og din Fader drev Handel? Ser man det! Han skulde vel gives ud for en fornem Kjøbmand. Den Handel, han drev, var at kjøbe uden Sælgerens Vidende og at hitte, hvad der ikke var tabt. Ha ha ha!"

„Du vil vel ikke nægte, at han var Smugler og drev Handel paa den Maade."

„Nej, jeg vil ikke nægte noget slet og ulovligt for din Faders Vedkommende, men naar du siger, at du bliver behandlet haardt for din Fattigdoms Skyld, saa lyver du!"

„Det var Knud, der sagde, at jeg blev behandlet haardt."

„Men du glemte at sige ham, at om saa var, saa kom det af, at det er en Skjændsel og Vanære for os, at du er til, fordi du er født i Ægteskabsbrud

af en Kone, der løb bort fra sin Mand med en Tyveknægt, der siden kom i Slaveriet og nu stryger om i Landet som den værste Kjæltring! Du glemte at sige, at det var i Tyvehullet i Ribe, du blev født."

„Det maa jeg jo ikke sige," lød det sørgmodige Svar.

„Saa kunde du holde din Mund. Du kan tie, hvor du ikke tør tale. Jeg indser ikke, at du behøver at holde Faddersladder med Knud."

„Det gjør jeg heller ikke, og nu kan du jo fortælle ham, at jeg har løjet for ham. Du kan sige ham Sandheden, eller hvad du vil, det er mig noget nær ligegyldigt."

„Du kan lade være at snakke mere med ham end højst nødvendigt," sagde Plejesøsteren noget formildet. „Saa vil jeg ikke sige ham, at du har løjet, for da du er saa nær i Slægt med os, vilde det jo være Skam for mig selv."

„Ja, tag bare Hensyn til dig selv og ingen anden," knurrede Marie mellem Tænderne.

Hun prøvede ogsaa paa at være kold og ordknap mod Knud, men i Længden kunde hun ikke være ligegyldig ved den flinke Karls Venlighed og Deltagelse over for hende og Bedstefaderen. Hans smukke og tiltalende Ydre gjorde ogsaa sin Virkning, og han var paa sin Side aldeles indtaget i den smukke og elskværdige Pige. Der var nu gaaet saa lang Tid efter Kristen Kodals Død, at den værste Skumler ikke kunde finde noget usømmeligt i, at hans Datter holdt Bryllup, og dog syntes Brylluppet saa fjærnt som nogen Sinde, fordi den udkaarne Brudgom ikke gjorde noget Skridt i den Retning. Han gik i Gaarden som Avlsstyrer uden Løn, han var dygtig og

paapassende, høflig og føjelig. Baade Moder og Datter havde fattet Godhed før ham. Datteren elskede ham saa højt, som hun kunde elske, og hendes Kjærlighed blev baade forstærket og forbitret af Skinsyge, thi hun havde for længst opdaget, hvorhen hans Tanker og hans Blik søgte. Hun gik paa Lur og opdagede, at hans og Maries Kjærlighed var gjensidig, skjønt Marie ikke endnu havde villet give ham det Ord, han ønskede, og viste sig tilbageholden imod ham.

„Det gjør hun for at knytte ham fastere i sit Garn," sagde Johanne, „og det er Synd for en saadan Karl med saa mange Penge. Jeg synes, vi skulde jage hende ud af Gaarden."

„Det kan vi ikke," sagde Moderen, „for hun kan flytte ind til min Fader, og saa er det værre, end medens vi har hende under vore egne Øjne. Men hvad er det værd at lægge sig paa Sinde? Er han ikke klogere, end han vil have Marie, saa lad ham faa hende. Du har let ved at blive gift."

Men Datteren var anderledes til Sinds og begyndte at tænke paa andre Midler. En Dag traf hun Gule Janden. Han kom aldrig ind i Holmgaard, men kom dog stundum der forbi paa sine Vandringer. En Dag, da hun mødte ham ude paa Vejen, standsede hun og bød Goddag, og da han troede at skjønne, hun maaske havde et Ærende, standsede han ogsaa og sagde: „Skal vi gjøre en Handel, min lille Pige! Jeg har udmærket Skjønhedsvand. Naar man bare bruger det nogle Gange, bliver man saa hvid og rød som den dejligste Blomst. Ja, forstaa mig ret! Du er mere end smuk nok, men der kunde jo være en anden, du vilde have gjort kjønnere."

„Jeg vilde heller have en anden gjort grimmere," sagde hun.

„Det ved jeg ogsaa Raad for, min Glut. Jeg har Grimmenilledraaber, som man kan stænke en sovende i Ansigt eller blande dem i Vaskevandet, saa bliver Huden graa som en Tørv."

„Ja, for det er vel Tørvemosevand," spottede hun. „Jeg tænker, eders Skjønhedsvand og Grimhedsvand er af samme Tønde, men jeg har mere Tiltro til eders andre Kunster. I kan jo vise igjen?"

„Det kan jeg. Er der blevet noget borte for dig, saa gaar du ikke fejl ved at søge Raad hos mig."

„Kan I ogsaa kaste Lede mellem Kjærestefolk?"

„Vel kan jeg det! Det er svært, men jeg kan gjøre det."

„Hvad koster det?"

„Er det Ægtefolk, koster det en Specie, for det er sværest. Naar det er Kjærestefolk, koster det en Daler."

„Nu vel, det er mellem Kjærestefolk, og naar det lykkes, faar I Daleren."

„Jeg maa have tre Mark forud. — Det er ellers en Kunst, jeg har øvet for mange, og det er tit en god Gjerning, for der er mange, der faar sig en Kjæreste, som han eller hun ikke vilde blive heldig gift med."

„Saadan er det ogsaa her. Han vilde fortryde det haardt, hvis han blev gift med hende."

„Og der er kanske en anden, som vilde gjøre ham lykkelig og sig selv med. Hvem er ellers de unge Folk?"

„Det vil jeg ikke sige. I skal lære mig, hvordan det skal gjøres, og saa gjør jeg det selv."

„Ja saa! Ja, men saa maa du give mig to Daler for det.“

„Det gjør jeg ikke. En Daler er nok, og den faar I strax.“

„Jeg har aldrig haft Hjærte til at sige nej, naar en kjøn Pige bad mig om noget. Hør saa: Du skal tage en sort Hund og en sort Kat, der maa ikke være et hvidt Haar paa dem, og sætte dem sammen og lade dem rives og bides og slides i Djævelens Navn. Bag efter skal du samle de Haar, de faar revet af hinanden og kaste dem, ligeledes i Djævelens Navn, saadan, at de to, du vil sætte Splid imellem, kommer over dem.“

„Hu ha, det tør jeg ikke!“

„Der er ogsaa Fare ved det, min Snut, for dør du i den Tid, der forløber fra Dyrenes Slagsmaal og til Kjæresteparret kommer over Haarene, saa hører du den slemme til. Imidlertid, hvis du lader mig vide, naar det skal foregaa — du kan med det samme bringe mig en Ost af din Moders Forraadskammer — saa kan jeg tage det hele paa mig, saa du gjør Gjerningen, og jeg løber Faren.“

„Jeg ved ikke, om jeg tør alligevel. Hvor kan jeg træffe eder, om saa er?“

„I de første Uger vil jeg være at træffe hver Lørdag Aften oppe i Fandens Slot. — Du kunde dog komme meget lettere fra det hele, naar du vilde sige mig Navnene.“

„Det vil jeg ikke. Der har I Daleren, saa maaske vi siden tales ved.“

„Det tænker jeg. Farvel saa længe.“

Den overtroiske Pige tænkte paa at bruge dette Raad, men de sorte Dyr var ikke ved Haanden, da

man i Holmgaard kun havde en lille rødbroget Køterhund og en hvid Kat. Hun vidste heller intet Sted, hvor hun kunde faa saadanne Dyr, som udkrævedes til Hexeriet, og kunde altsaa ikke iværksætte dette.

Imidlertid faldt det hende ind, at hun vel ogsaa kunde naa sit Maal paa en anden Maade, thi hun behøvede ikke at bryde sig om Marie, naar bare Knud kunde blive forelsket i hende selv, og det maatte den gule vel ogsaa kunne gjøre ud. Det var nu i Høstens Tid, og om Lørdagen gik hun hjem af Marken noget før Aften. Hun sagde til sin Moder, at hun vilde over til Sypigen i Kjærdal og have lidt forandret ved sin Søndagsdragt, saa tog hun en Ost i Fadeburet og gik — ikke til Kjærdal, men op i Omme Bjærge — og naaede Fandens Slot lidt før Solnedgang.

Gule Fanden var hjemme, hun gav ham Osten og forebragte sit Ærende, i det hun føjede til, at hun ikke havde kunnet bruge det forrige Raad, han lærte hende.

„Jeg kunde maaske nok skaffe Dyrene," sagde han, „og jeg kunde nemt udrette det hele, naar du vilde sige mig Navnene. Naar begge fatter Lede til hinanden, er det heldigere, end naar den ene slaar op, og den anden sørger over det."

„Aa, pyt med det! Lad hende græmme sig, det har hun godt af," sagde Johanne.

„Ja, naar du synes det. Hør saa, hvad du skal gjøre. Du skal stikke Hul paa din venstre Ringfinger, og med det Blod, der kommer, skal du skrive dit Navn paa et Hønseæg. Det skal du koge, og naar det er haardkogt, saa skal du pille det saa forsigtigt, at det bliver aldeles glat, og derefter skal du brænde Skallerne. Siden skal du lade ham spise Ægget. Du skal gjøre det alt sammen i Fandens Navn; men der er slet ingen

Fare ved det, naar du ikke, fra du stikker Hul paa Fingeren, og til Æggeskallen er brændt i Aske, kommer til at spejle dig; thi saa indestaar jeg ikke for noget."

Johanne takkede for Raadet, lovede at forøge Betalingen, hvis hun fik Held af Foretagendet, og skyndte sig hjem for strax at gjøre Prøve paa Kunsten.

Der hang et lille Spejl i Køkkenet, det gjemte hun i Bordskuffen, at hun ikke tilfældigt skulde komme til at kaste et Blik i det; saa opsøgte hun et Æg, men da hun kom til Skorstenen, var der ingen Ild. Der var heller ingen Tørv inde; hun spurgte sin Moder, hvordan det kunde være, og fik til Svar: „Marie er gaaet ud at hente Tørv, men hun bliver noget længe borte." Johanne, der ikke vilde have Sagen opsat og syntes, det kunde være passende at have et kogt Æg at byde Karlen til hans Søndagsfrokost, løb nu selv ud at hente Brændsel.

Imidlertid havde Marie andet i sit Hoved end Tørv, thi ude ved Tørvestakken havde hun mødt Knud, og imellem ham og hende var det kommet til saa varmt et Ordskifte, at hun rent glemte, hvad hun gik efter. Da Johanne kom, stod de med hinanden omfavnede, Blik mod Blik, Bryst mod Bryst, og Marie henrykt lyttende til Vennens Kjærlighedsord. Johanne listede sig lydløst hen i deres Nærhed, hvor hun stod med bøjet Hoved og gjorde sine Ører lange. Da Kjæresteparret blev opmærksomt paa hende, slap de hinanden og gik hver til sin Side, og Marie saa frit paa hende; der blinkede kanske en overmodig lille Djævel i hendes skjønne Øjne, thi nu endelig havde hun vundet en Ven og Beskytter, til hvem hun hengav sit Hjærte med ubegrænset Tillid.

„Hvad talte du og Knud om for nylig?“ spurgte Johanne, da de kom ind.

„Aa, ingen Ting,“ lød Svaret.

„Du lyver! Det er skjændigt, at din frække og løgnagtige Tingest saaledes har spillet op for at — for at narre og forlokke ham, der er min Kjæreste og saa godt som min Mand.“

„Du er ikke Knuds Kjæreste, og han bliver aldrig din Mand.“

„Hvad gjør han ikke? Bilder du dig ind, at du kan hindre det?“

„Han vil selv hindre det, for han og jeg har lige nu lovet hinanden Ægteskab. Nu ved du det.“

„Virkelig! Han vil altsaa beskæmme sig selv og al sin Slægt ved at ægte Gule Fandens Datter, han vil ægte Ungen af en lumpen Tyv og Kjæltring, vil være en Slaves Svigersøn; han vil ægte den Tøs, som blev født i Tyvehullet af en Kvind, der løb bort fra sin Mand for at blive Moder til en uægte Landstrygerunge. — Ja, for du har naturligvis sagt ham det hele? Du har sagt ham, at det, du en Gang fortalte ham om Handelsmanden i Ribe, der døde fra dig, mens du var Barn, var bare en pæn lille Løgn, som du havde opspundet for at fange ham. Du har jo vel nok sagt ham det alt sammen, men han vil have dig alligevel. Velbekomme!“

Marie havde skjult sit Ansigt i sine Hænder og hulkede lydeligt, medens Taarerne piblede ud imellem hendes Fingre. Da rev Plejesøsteren hendes Hænder bort og raabte: „I, hvad er dette? Bærer en nys forlovet Pige sig saadan ad? Skulde du kanske allerede have fortrudt Handelen?“

„Johanne! Vær barmhjærtig, om du end aldrig før har været det," bad Pigen.

„Barmhjærtig? Ja, det skal jeg gjærne være. Hvad forlanger du af mig? Ønsker du kanske, jeg skal være Opvartningspige ved dit Bryllup? For jeg er vel for ringe til at være Brudepige?"

„Spot mig ikke! Jeg er saa ulykkelig."

„Hvad kan der da være i Vejen? Du skulde da vel aldrig have blevet ved at fordølge dine dejlige Slægthistorier, saa du endnu holder ham fangen i et Net af Løgn og er ræd for, det skal briste?"

„Gud naade mig! Jeg glemte det alt sammen i min Lykke. — Kjære, kjære Søster! Kan det ikke forties?"

„Er du gal? Hvordan skulde det forties? Vil ingen anden sige ham det, saa vil jeg! Du har ikke fortjent bedre, og du kan være vis paa, at han sparker dig bort som en Hund, naar han faar Rede paa, hvor skjændigt du har ført ham bag Lyset."

„O Gud! Hvad skal jeg gjøre?"

„Det kan jeg sige dig. Du skal lige strax gaa ud og søge ham op og sige, at du blev overrasket, du vilde sagt nej, men du sagde fejl i Forvirringen. Sig, at du aldrig kan blive hans Kone. Du kan ogsaa godt omtale, at han jo er kommen her for at ægte dit Søskendebarn, og hende vil du ikke for nogen Sag gaa i Vejen."

„Ak! Jeg kan ikke."

„Saa kan jeg. Jeg gaar strax hen og fortæller ham hele Historien."

„Aa, gjør det ikke! Lad mig i det mindste faa Betænkningstid. Jeg er syg og forvirret. Jeg tror, jeg dør."

„Det var maaske ogsaa det bedste; men er du syg, maa du helst gaa hen og lægge dig."

„Mon jeg tør for din Moder? Jeg har ingen Tørv inde."

„Ja, du tør. Jeg skal undskylde dig. Jeg ønsker dig en snarlig Bedring, skjønt for den, der er stillet som du, var Døden maaske det bedste."

Plejesøsteren hyklede megen Omhyggelighed for Marie, der nu snart kom til Hvile inde hos Bedstefaderen, hvor hun havde sin Seng. „Dør du," sagde Johanne, „saa skal vi nok være saa gode mod Bedstefader, at han ikke skal savne dig, og Knud vil aldrig faa at vide, at du har løjet for ham, men det skal han da heller ikke, hvis du frivillig frasiger dig ham." Marie havde dog ingen Dødsfagter, thi om Morgenen kom hun af Sengen igjen, men efter Johannes Raad blev hun inde hos Bedstefaderen, og det hed fremdeles, at hun var syg. „Og det," sagde Plejesøsteren til Knud, „kom aldeles pludselig, og det lader til, at hun har gjort eller sagt noget, som hun bittert har fortrudt."

„Marie er enfoldig," sagde Moderen. „I et bevæget Øjeblik kan man faa hende til at sige ja til, hvad det skal være, men naar hun saa faar sig betænkt, bliver hun let omsindet, og det maa en ikke regne saa nøje."

Men til Marie hed det: „Det er ikke værd, du mødes med Knud, inden du er betænkt paa, hvad du vil. Naar du, første Gang I mødes, siger ham kort og godt, at hvad I har aftalt, maa være dødt og magtesløst, saa er det ikke mere. Vil du ikke det, skal han uden Ophold faa at vide, hvor skjændigt du har ført ham bag Lyset."

„Jeg er fortabt, hvordan det end gaar," tænkte Marie ved sig selv, „og hvorfor skulde jeg saa ikke vælge det, mine Slægtninge synes bedst om. Maaske faar han Sammenhængen at vide alligevel; men saa vil han ikke foragte mig, thi han vil forstaa, at jeg har handlet, som jeg gjorde, for ikke at gjøre ham delagtig i min Vanære." Hun meddelte Søskendebarnet, hvilken Beslutning hun havde fattet, og denne var særdeles vel tilfreds dermed. „Det gik heller ikke an, at du var syg længer," sagde hun; „for det er en travl Tid, og i Morgen er det Søgnedag, men nu kan alt ordnes paa det bedste. I Morgen tidlig gaar min Moder og jeg ud og river Stubber, medens Knud bliver her hjemme og renser Kornladen. Der skal ogsaa kjærnes, men det kan du gjøre og endda faa Tid til at gaa ud og sige ham Besked. Jo kortere du gjør det, jo bedre. Du kan sige —" og hun foresagde hende Ordene, og Marie lærte dem udenad og syntes, hun følte sig lettere om Hjærtet ved at have fattet en Beslutning.

Næste Morgen gjentog Johanne Ordene for hende og lagde til: „Nu maa du gjøre Alvor af Sagen, for ellers kan du stole paa, at han skal faa fuld Besked, saa snart jeg kommer hjem."

Marie gav sig til at kjærne, men udsatte at gaa ud til Knud, og jo længer det varede, jo vanskeligere forekom det hende. Hun følte, at hun ikke havde Styrke til at træde ham under Øjne og fornægte sin dybe, stærke Elskov og derved volde ham og sig selv Sorg. Nej, det var umuligt, og umuligt vilde det være hende at leve i hans Nærhed i en saadan Løgn. Ja, saa kunde hun lade være, thi om faa Timer vilde

saa hendes Slægtninge afsløre ham alt paa den skaansel-løseste Maade, og hun vilde komme til at staa for ham som en løgnagtig og rænkefuld Kvinde.

Men var der da ikke en tredje Udvej mulig?

Der boede i hendes Sjæl et uhyggeligt Barndoms-minde, Mindet om den selvraadige Stud, der sank døende om for hendes Fødder ved hendes ikke fuldtud frivillige Brøde. Den skæbnesvangre Flaske havde hun endnu, og hvor tit hun end havde villet foresnakke sig selv, at den kun indeholdt Mosevand, og at Studens Død skyldtes andre Aarsager, havde den modsatte Tanke dog oftere Overhaand, og hun havde aldrig uden Rædsel kunnet se den lille Flaske, der skjulte en saa frygtelig Magt. Hun havde derfor ligesom gjemt den for sig selv, i aarevis aldrig tænkt paa den, men hun vidste dog, hvor den var. Hvorfor hun ikke til-intetgjorde en saa farlig Gjenstand, det vidste hun næppe selv, men kun det var vist, at hun siden hin første Gang aldrig havde haft Vilje til at bruge den. Nu kom hun den atter i Hu, og det faldt hende ind, at der var et Middel til at slippe ud af al Jordens Jammer, og det var jo saa tit sagt hende, at hun ingen Ret havde til Livet. Nu tog hun Flasken frem, og hendes Kinder og Læber var saa hvide, som om Giften allerede havde øvet sin Virkning paa hende. Hun rystede Flasken mod Lyset. Den tynde smudsiggule Vædske saa dog saa uskyldig ud, og Spørgsmaalet: „Vand eller Gift?“ stillede sig paa ny frem for hende. Men nu skulde Prøven ske, og Spørgsmaalet besvares. Hun fuldbragte den Gjerning, der var hende paalagt, og bragte alt dertil hørende i Orden, saa knælede hun ned paa Kampestensgulvet og bad Gud om Naade og Forladelse for det Skridt, hun nu agtede at gjøre, og

som syntes hende det eneste, der kunde føre hende ud af Ulykken. Og dog hængte hendes Hjærte endnu ved Livet, der havde bragt hende saa faa Glæder. Spørgsmaalet: „Vand eller Gift“ var endnu til i hendes Sjæl, og hun sukkede: „Barmhjærtige Gud! Lad mig dø, hvis der ikke for mig er noget godt at vente paa Jorden; men skulde der være endnu nogen Lykke at opnaa, saa vilde jeg saa gjærne leve.“ Derefter tømte hun Flaskens Indhold i en Skaal Kjærnemælk, som hun satte paa Køkkenbordet, og saa gik hun hen til Skorstenen og sønderslog Flasken og blandede dens Skaar i Asken. Hun vendte nu tilbage til Bordet, men inden hun naaede dette, fløj Døren op, og Karen og hendes Datter — den sidstnævnte forrest — kom ind. Johanne raabte: „Aa, jeg er saa tørstig, saa tørstig!“ Derpaa fløj hun hen til Bordet, hvor Skaalen stod, og sagde: „Er det Kjærnemælk?“

Marie var bleven staaende som forstenet. En djævelsk Tanke skød op i hende, da hendes Fjende udrakte Haanden efter den farlige Drik, men kun et Øjeblik gav hun Tanken Rum, og lige i det Plejesøsteren førte Skaalen til Munden, for Marie til og slog hende den ud af Haanden, saa Skaarene klirrede paa Gulvet.

„Er du da rent gal og bandsat,“ raabte Karen, „at du med Vilje slaar den gode, ny Lerskaal i Stykker! — For du gjorde det med Vilje! — Du kan ikke sige, du ikke gjorde det med Vilje! — Vil du ikke svare?“

Men nu stemte hendes Datter op: „Se, Moder! Uhu—hu, se!“ Den lille rødbrogede Hund, der havde været i Marken med Kvinderne og var fulgt med dem ind, havde strax givet sig til at opslikke den spildte Mælk, og nu laa den hylende mellem Lerskaarene og

vred sig i Krampetrækninger. Kvinderne stod tavse og saa paa det døende Dyr, indtil en Forstaaelse af Sagen glimtede frem for dem, og Datteren udbrød: „Det var mig tiltænkt!“

„Eller mig,“ sagde Moderen. „Eller os begge! Det maa ikke saadan gaa hen. Johanne! Hent Knud her ind, saa skal jeg imidlertid passe paa, at hun ikke undløber.“

Karlen kom ind. Han var tilbøjelig til at tvivle, men Hunden, som allerede var død, var et forfærdeligt Vidne, og saa fremførte de tungerappe og forbitrede Kvinder deres Beviser for Maries grænseløse Slethed. Det vægtigste Bevis var rigtignok, at hun var Gule Fandens Datter, og Frugten maatte jo ligne Træet. Efter hvad der nu var sket, kunde de ikke være sikre paa deres Liv, saa længe hun var paa fri Fod, hvorfor hun snarest muligt maatte bringes bort og sluttes i Bolt og Jærn.

Marie stod bleg og stum, støttet op mod Muren, og hørte paa den grulige Anklage, hørte sin Fortid og sin Herkomst paa den mest hensynsløse Maade blive afsløret for ham, som hun elskede, og som hun havde givet en usand Forklaring, saa det ikke var underligt, at der stod Foragt og Vrede at læse i det Blik, han tilkastede hende. En fremmed, der tilfældigvis kom til, maatte ogsaa have hele Historien og forbavsedes over at høre, at hun var Gule Fandens Datter, ikke at tale om hans Forfærdelse og Afsky, da Giftblanderiet omtaltes. Hyrdedrengen kom hjem af Marken, og han skulde sendes hen at hente Sognefogden og maatte da sættes i Stand til at fortælle det hele, for at Manden kunde vide, hvor vigtig og frygtelig Sagen var. Kvinderne havde i de mange Aar

holdt tæt for deres egen Skyld, angaaende Maries Forhold til den berygtede Kjæltring oppe i Omme Bjærge. Nu var der løst for Hemmeligheden, og de lod den strømme saa fyldig og frit som muligt.

Men under al den travle Snakken var Opmærksomheden bleven bortvendt fra Marie i et Øjeblik, som hun havde benyttet til lydløst at glide ud ad en Sidedør i Kokkenet. Da man saa efter hende, var hun borte. Moder og Datter stormede ind i gamle Peder Madsens Stue, hvor de mente, hun var tyet hen, men Oldingen modtog dem med de Ord: „Kommer Marie ikke snart?“ Karen gjorde sig nu Umage for at forklare ham, hvor grænseløs slet og forbryderisk hans Yndling var, men han syntes ikke at forstaa hende og sagde: „Det er min egen Marie, jeg spørger om. Kommer hun ikke snart?“ Karen blev utaalmodig og sagde, at han vrøvlede; men deri havde hun Uret, thi den Marie, Karen afmalede saa overnaturlig slet, var en ganske anden end den, der stod for Oldingens Tanke som hans gamle Dages gode og elskelige Engel. Fader og Datter overdrev hver paa sin Vis.

Marie var flygtet. Nu var alt bristet omkring hende, og de voldsomme Sjælsspændinger, de glødende Lidenskaber gjorde hende næsten vanvittig. Man vilde skille hende endog fra hendes Bedstefader, vilde fængsle og dømme og straffe hende, og hun havde i den vide Verden ingen, der vilde røre en Tunge eller en Haand til hendes Forsvar. Men hun havde endnu en Fader. Han var hendes Tilværelses Ulykke og havde aldrig gjort hende noget godt, og nu var han dog den eneste, hun i sin Nød havde at ty til. Det var ogsaa en tvivlsom Velgjerning, hun agtede at forlange af ham;

hun vilde kun bede ham om en Dødsdrik som den, der nys var bleven spildt, og om et Fristed til at dø i. Hun tvivlede ikke om, at hun jo nok skulde aftrygle eller fralistе ham, hvad hun ønskede, og hendes nærmeste Sorg var, om hun kunde naa op i Omme Bjærge uden at blive greben. Hun gjorde en stor Omvej over Kær og Mose og fulgte de dybe og dyndede Lavninger, for saa meget som muligt at være skjult, og naaede endelig op i Bjærgene, hvor hun nu skulde opsøge sin Faders Bopæl. Dette var dog ikke saa let, thi en høj og stejl Tinde var tit nok bleven hende betegnet som „Fandens Slot", men nu, hun var inde i den vilde Bakkeørken, syntes det ene fremspringende Højdepunkt hende at være som det andet. Endelig kom hun dog ad en Fodsti igjennem en skummel Kløft, hvor der højt oppe var en græsgroet Indskæring. Der var op mod den stejle Bakkevæg opført en Jordhytte, egentlig en Slags Portal foran den skjulte Bolig, der var inden for i selve Bakken. Hun slæbte sig møjsommelig op ad den stejle Skrænt og stod nu foran sin Faders Dør, men den var aflaaset udvendig. Den gule, der sin meste Tid var paa Vandring, var heller ikke hjemme den Dag, og det Fortvivlelsens Haab, hun havde sat til ham, var altsaa forgjæves. Hun satte sig foran Døren, om han maaske i Dagens Løb kunde komme, men saa randt det hende i Tanker, at hendes Forfølgere vist vilde søge hende her, og saa maatte hun bort her fra.

Nu opstod en anden Tanke hos hende. Hun havde aldrig set en Stad og gjorde sig æventyrlige Forestillinger om en saadan, men mest havde hun tænkt paa sin Fødeby, hvor hun var kommen til Verden i det skumle Fængsel og døbt i den mægtige skjønne Dom-

kirke. Hun vilde gaa til Ribe, og i Domkirken vilde hun knæle og bede og derefter angive sig selv, og saa vilde maaske hendes Livsbane blive afsluttet i det samme Fængsel, hvor hun var født. Al sin Tid havde hun levet under Trykket af en Usandhed, og det havde haft Indflydelse paa hendes egen Sanddruhed, men nu havde hun afsluttet med Løgnen. Hun vilde bekjende alt: at hun havde voldt Studens og Hundens Død, og at det ogsaa, om end kun et Øjeblik, havde været hendes Tanke at lade Plejesøsteren sluge den dødbringende Drik. Man fik saa at gjøre med hende, hvad man vilde. Hun vilde strax begynde sin Vandring og slog ind paa den første den bedste Vej, der førte syd paa, men nu mærkede hun snart, at hun, der i de sidste Døgn næsten hverken havde spist eller sovet, var mødig og afkræftet. Det straalende Solskin og den blomstrende Hedes røde Skjær skar hende i Øjnene, hun kom ind i en Hulvej, hvor der var Skygge, og der satte hun sig og vilde hvile et Øjeblik, men hun sank hen i en halvdrømmende Døs og blev liggende meget længere, end hun vidste eller vilde.

Der kom en Vogn langsomt savende op ad den sandede Hulvej, og paa Vognen sad en hvidhaaret Mand, der fik Øje paa den liggende Pige. „Prr!“ sagde han og standsede Hestene. „Vil du age med?“

Hun løftede Hovedet, og det lod til, hun prøvede paa at rejse sig, men kunde ikke.

„Er du syg?“ sagde Manden.

Svaret, hun gav, kunde han ikke høre. Han steg da af Vognen, bandt Tømmerne med stor Forsigtighed, skjønt der næppe var Fare for, at de dovne, fede Heste skulde røre sig mere, end der forlangtes af dem.

Manden kom hen til hende. „Jeg kjender ikke den her bitte Pige," sagde han. „Hvor har du hjemme?"

„Ingensteds," svarede hun.

„Det var sært," sagde han. „Jeg tykkes ikke, at du ser ud som en Omløbertøs. Hvor agter du dig hen?"

„Til Ribe."

„Naa da, det er en lang Vej. Hvad har du der at forrette?"

„O Gud! Jeg ved det ikke, men der er jeg født i Tyvehullet, og jeg har intet andet Sted at gaa hen."

„Hm.! Hm.! Siger du det? Du skulde vel ikke være fra Holmgaard?"

„Jo, men der kommer jeg aldrig mere."

„Ja, ser du, Marie — for jeg kan tænke, du hedder Marie, skjønt jeg kjender dig slet ikke — jeg kjører hverken helt eller halvt til Ribe, men et lille Stykke kan du dog age med mig, og det lider altid bedre ad Vejen end at ligge her."

Der var noget tillidsvækkende i den gamle Mands Væsen, som gjorde hende godt. Hun lod ham hjælpe sig op paa Vognen, han satte sig hos hende, og nu slæbte Kjøretøjet af igjen.

Manden var henimod de tresindstyve Aar, han var rundrygget og bredskuldret, og hans Ansigt var ikke smukt, men dog tiltalende, fordi det var præget af en mandig og trofast Sjæl, og fordi de kjønne Øjne lyste af Forstand og Godhed. Han viste Deltagelse for Pigen, men ingen paatrængende Nysgjerrighed. Efter en Times Forløb kjørte de ind i en anselig Bondegaard, hvor han overlod Heste og Vogn til en Karl og drog Marie med sig ind i

Stuen. Her sagde han nogle Ord til en aldrende Kvinde, som derpaa satte Mad og Drikke frem, men Manden holdt Øje med det hele, og i milde og deltagende Ord opfordrede han Pigen til at vederkvæge sig. Derefter sagde han: „Det lakker mod Aften, og da du agter dig saa langvejs bort, maa du helst blive her Natten over.“ Hun takkede for Tilbudet, da hun trængte til Hvile. Da hun ved den gamle Piges Hjælp var bragt til Sengs, kom Manden og satte sig hos hende. „Hvis du synes om det, lille Marie, kan du nu fortælle mig, hvad der er i Vejen med dig. Du skal ikke gjøre det, hvis du nødig vil, men det kan somme Tider lette Hjærtet at fortælle en anden sin Sorg, og du kan stole paa, at hvis jeg ikke kan gjøre dig godt, vil jeg ikke gjøre dig ondt.“

Mandens Venlighed og Deltagelse havde vundet hendes Hjærte, hun følte fuldstændig Tillid til ham, og hun havde jo ogsaa foresat sig at følge Sandheden i Fremtiden, enten det gik hende vel eller ilde. Hun begyndte at gjøre Rede for sine Sorger, og han hjalp hende ved deltagende Spørgsmaal og fik alt at vide.

„Ak ja,“ sukkede han. „Fædrene har spist sure Druer, deraf er Børnenes Tænder blevne ømme! Hvad jeg ellers vilde sige: har du aldrig hørt Tale om Søren Tiphede?“

„Jo.“ Det havde hun da.

„Det er mig,“ sagde han.

Hun for forfærdet op, thi hun vidste, at det var den Mand, hendes Forældre saa haardt havde forurettet; men han sagde: „Bliv ikke bange, mit Barn! Der staar skrevet, at Herren hjemsøger Fædrenes Synd paa Børnene, men det tør Mennesker ikke gjøre.

Jeg har kun godt i Sinde med dig. Læg dig nu til at sove. I Morgen tales vi videre ved."

„Jeg vilde gjærne tidlig afsted," sagde hun.

„Det kan du ogsaa komme, og maaske kan jeg kjøre dig et Stykke paa Vejen, hvis du endelig vil bort." Derpaa gjorde han Korsets Tegn over hende, dækkede til om hende som et lille Barn, saa forlod han hende.

Samme Aften sendte Søren Tiphede ridende Bud til Holmgaard, at de ikke skulde ængste sig for Marie, da hun var i gode Hænder. For Ængstelsens Skyld behøvede han nu vistnok ikke at have gjort sig Ulejlighed, men i øvrigt kom Budskabet vel til Pas, thi Karens og hendes Datters i saa lange Tider sammenkogte Had mod deres unge Slægtning havde nu faaet Luft, og de vilde ikke slippe Lejligheden til at afgjøre baade gamle og ny Regninger med hende. I den tidlige Morgenstund kom Karen selv og var ledsaget af Sognefogden for Nørre-Omme. Hun forlangte Marie udleveret øjeblikkelig.

„Aa, lad hende faa sig en Morgensøvn," sagde Søren. „Sid ned og lad os tale om det. Hun vil kanske helst være fri for at vende tilbage til Holmgaard."

„Det skal hun ogsaa nok blive. Hun har villet forgive mig og min Datter, og den Spøg skal hun ikke have fundet paa for ingen Ting. Jeg har taget Sognefogden med, at han kan føre hende til Øvrigheden. Du vil vel ikke holde hende tilbage, naar Sognefogden forlanger hende afleveret?"

„I, hvorfor ikke? Sognefogden fra Nørre-Omme har intet at bestille i vort Sogn paa den Maade. Ellers er han meget velkommen, og det er

du ogsaa, Karen! Men hvorfor vil du nu være saa haard mod et ungt Barn? Jeg forstod hende saadan, at det var til sig selv, hun lavede Giften."

„Ja, hun lyver!" udbrød Karen.

„Hvem har lært hende det?" spurgte Søren.

Konen skiftede Farve og sagde: „Lad hende saa bevise for Retten, at det var hende selv og ingen anden, hun vilde forgive."

„Det vil nok snarere blive dig, der skal bevise det modsatte, og det vil du ikke have godt ved, da det var hende, der slog Skaalen fra den anden."

„Det tykkes mig sært, at du vil tage hende i Forsvar."

„Hvem skulde ellers gjøre det?"

„I, hun har jo sin Fader, den gule. Ellers er det vel min Fader, der er hendes lovlige Formynder!"

„Ved du hvad, Karen! Jeg tror snarere, det er mig, der er det, hvis jeg vil gjøre min Ret gjældende. Det vil vi nu ikke strides om; men skal hun føres til Øvrigheden, saa tager jeg med, for hun skal ikke være uden Forsvar. Dog, nu ser jeg, at Bordet er dækket, og I er vel noget nær fastende lige saa vel som jeg. Lad os nu faa noget at leve af. Bag efter er det tids nok at kalde paa Marie."

Konen talte i Enrum med sin Medfølger og Raadgiver. Alt vel overvejet kunde der vel ikke komme stort ud af Sagen, og den vilde vel heller ikke blive hende selv til Ære. Det var jo nu ikke længer et forknyt og venneløst Pigebarn, den djærve Enke fik at gjøre med, men en findig og moden Mand, som hun godt vidste, at hun ikke kunde maale sig med hverken i Velstand eller Anseelse, om hun end mente,

at hun var ham og alle andre overlegen i Klogskab. Hun erklærede til sidst, at hun ikke vilde drive sin Anklage mod Marie videre, men hun vilde da heller ikke have hende i sit Brød.

Det fandt Søren rimeligt, og han føjede til, at gamle Peder Madsen ikke godt kunde undvære sin Plejerske, hvorimod han godt kunde ernære hende, naar han fik, hvad han skulde have. Men Oldingen var gammel og svækket. Søren vilde som hans Svigersøn og nærmeste mandlige Slægtning tage sig lidt af hans Sager herefter. Marie kunde bo hos ham og sørge for hans Velvære, og af Karen forlangtes der blot, at hun skulde yde sin Fader, hvad hun var lovlig forpligtet til.

Karen var bristefærdig af Harme, men hendes Raadgiver sagde, at hun helst maatte tage det taalmodigt, thi det vilde være let for Søren at faa sig selv udnævnt til Værge for den affældige Olding, og naar det blev vitterligt, at den gamle behøvede en Forsvarer mod sin egen Datter, saa vilde det blive til størst Skam for denne. Hun trøstede sig da med, at hun endnu kunde volde Marie mange sure Timer. Saa drog hun hjem, og det første, hun foretog sig, var at lade sin Faders Udgangsdør tilmure og aabne ham en anden paa Husets modsatte Side, at hun ikke alt for ofte skulde se Søsterdatteren, der nu vendte tilbage, og som sin Bedstefaders Plejerske maatte færdes i og uden for Huset. Marie traadte hende heller ikke drillende i Møde. Hun var mere frygtsom og menneskesky end nogen Sinde. Nu var jo hendes Slægts Skjændsel og hendes egen Daarskab bleven kundbart for alle. Hun var glad ved, at hun havde Lov til at leve og havde faaet et fredeligt Hjem, hvor

hun kunde være sin gamle Bedstefader til Nytte og eje hans Kjærlighed.

Johanne glemte ikke at tilberede Trolddomsægget, og hun fik ogsaa Knud til at nyde det. Da saa desuden Maries Slethed og Skam blev ham saa klart forestillet, ventede hun at se ham angrende for sine Fødder. Hun vilde saa heller ikke være ubarmhjærtig, men højmodig tage ham til Naade og gjøre ham lyksalig med sin egen Person. Men denne Person, som dog i sit Ydre ikke var særlig utækkelig, havde han faaet nok af, og han forsøgte ingen Tilnærmelse. Hun kunde ikke dy sig for, da hun igjen mødte Gule Fanden, at bebrejde ham, at hans Kunst ikke havde virket. Han sagde: „Passede du paa, at du ikke spejlede dig, mens du tilberedte Ægget?"

„Ja, jeg gjorde. Det eneste Spejl, der var ved Haanden, stak jeg til Side, inden jeg begyndte."

„Kom du heller ikke til at se et Glimt af dig selv i Vandet, som Ægget blev kogt i?"

Hun blev forbløffet og svarede, at det havde hun ikke tænkt paa, at vogte sig for.

„Ser du det," udbrød han. „Saadant noget maa udføres nøjagtigt efter Bogstaven. Nu er det hele forkludret; men du kan jo gjærne prøve det igjen."

Bag efter grinte han lønligt af hende, thi nu havde han endelig forstaaet, hvem det var, hun vilde bruge Kunster imod.

Om hun gav Knud flere kogte Æg, saa virkede det ikke. Derimod skete det utænkelige, at han atter nærmede sig Marie, mod hvem han dog i hin bevægede Stund havde følt Uvilje og Vrede. Han fandt nemlig senere, at han ogsaa burde høre, hvad hun selv havde at sige, inden han uigjenkaldelig brød Staven over hende. Han opsøgte hende, da hun atter kom i

Gaarden. Hun undskyldte sig ikke, men fortalte ham alt uden Omsvøb og Sminke. Han fandt, at der var meget, som talte til hendes Gunst, fordi hun havde været hildet i saa ulykkelige Forhold, men da hun nu fuldt ud havde brudt med Løgnen, og hun endnu stedse var den yndige Marie med det fromme og varme Hjærte, saa forlangte han, at deres tidligere Aftale skulde staa ved Magt. Det kostede ham Overvindelse, at naa dertil, thi ogsaa i hans Tanker var Æren det fagreste Træ i Skoven; men hun var jo uskyldig i Forældrenes Brøde, og — hvad der gav Udslaget — han følte sig forvisset om, at han aldrig kunde blive lykkelig uden i Samliv med hende.

Under disse Omstændigheder vilde Karen jo ikke beholde ham, og han var ogsaa tilfreds med at faa sin Afsked, men han vilde ikke gjærne lade sin frygtsomme Brud blive uden Forsvar, og Søren Tiphede syntes ikke videre at tage sig af hende, end at han fra Tid til anden lod spørge, om Karen ydede, hvad hun skulde. Knuds Broder blev vred, fordi han vilde gifte sig med Gule Fandens fattige Datter, og saa tog Karlen sig for at trodse alle og uden Opsættelse holde Bryllup med sin Veninde. Det blev en fattig Højtid at se til. Kun ledsaget af to Vidner gik Brudeparret til Kirke, siden nød de et beskedent Maaltid i Peder Madsens Stue, og der blev Marie ved at bo, medens Knud fik sig en Tjeneste i Omme Præstegaard og var altsaa i sin Hustrus Nærhed. Han havde nogen Formue, saa de godt kunde faaet sig et eget lille Hjem, men det var Aftalen, at den unge Kone skulde vedblive at pleje sin Bedstefader, saa længe han levede.

Noget nær til samme Tid holdtes der et anderledes stort og prægtigt Bryllup i Holmgaard, thi Karen fik atter opspurgt en Brudgom til sin

Datter, og denne Gang vilde hun ikke vide af Udsættelse, men fik Sagen i Orden, inden Johanne kunde faa Lejlighed til at vise den udkaarne sine mindre elskværdige Egenskaber.

Gule Fanden prøvede paa at gjøre sig kjendt med Knud, men da han kun mødte tilbagevisende Kulde, trak han Følehornene ind. Han holdt sig mere og mere borte fra Egnen, hvor det jo nu var bekjendt, at han var en gjentagne Gange straffet Tyv. Saa nægtede han det heller ikke. Men han paastod, at han altid var kommen galt fra sine Tyverier og havde aldrig kunnet stjæle uden at blive eftersat og straffet. — Saadanne Smaating som Urhanen, han stjal af den fattige Kones Kurv i Ravnsborg Kro, har han da sagtens ikke regnet med. — Som Følge af denne sørgelige Skæbne havde han erkjendt, at Tyveri var en meget daarlig Næringsvej, som det ikke betalte sig at drive, hvorimod det lønnede sig langt bedre at være omvankende Læge og Apotheker, hvilket efter hans Sigende var endog fordelagtigere end at være Smugler, ligesom det ogsaa krævede en mindre Driftskapital, thi Tørvemosevand var det ikke dyrt at forsyne sig med.

Og dog maa vel ogsaa den sidst omtalte Næringsvej have svigtet ham, thi han blev sine Grundsætninger utro og stjal paa ny. Han havde atter Uheld med sig og blev eftersat som Gjerningsmand, og da Sagen var af den Beskaffenhed, at han ikke kunde vente nogen Sinde at komme paa fri Fod, saa tyede han til sine Apothekersager, ikke dem, han havde hentet i Tørvegraven, men den Slags, hvoraf han i sin Tid havde givet sin Datter til at tæmme den ustyrlige Stud. Med en Slurk af disse Draaber tæmmede han nu sig selv og endte saaledes et Liv, der var misbrugt til

alskens Skjændsel og Slethed. Hans Forfølgere fandt ham kun for at se ham dø med den tømte Giftflaske ved Siden.

Marie græd over, at han fik en saadan Udgang af Verden, men i øvrigt følte hun sit Sind lettet ved, at han var borte. Det blev da ogsaa Indgangen for hende til ny Vilkaar, thi kort efter kom Søren Tiphede og tilbød hende et Hjem hos sig. „Dit Hjem vil jo ogsaa blive din Mands," sagde han, „og det kan tillige være din Bedstefaders, for I to vil vel nødig skilles, og Karen gaar nok ind paa at yde en lempelig Godtgjørelse for at blive fri for de tvungne Ydelser. Du er ilde paaset her, og hvis jeg ikke tager fejl, vil der snart komme en Tid — naa, bliv nu ikke rød! Det er jo en ærlig Sag — en Tid, da du kan trænge til Godhed og Omhu. — Nu, du svarer ikke?"

„Jeg undres," sagde hun. „Jeg undres over, at netop I gjør mig et saadant Tilbud."

„Det har sine gode Grunde," svarede han. „Din stakkels Moder var mig saa kjær som ingen anden, og jeg handlede dog meget urigtigt imod hende. Det har jeg altid følt Trang til at bøde lidt paa, hvis jeg kunde. Jeg kunde krævet Ægteskabet ophævet, men gjorde det ikke, for at jeg kunde have Ret til at hjælpe hende, hvis hun en Gang blev trængende og hjemløs. Hende har Vorherre forsørget, men du var tilbage. Jeg gad ikke se dig, men spurgte dog jævnlig ud om dig og havde den Glæde, at du blev bevaret ren og god, hvor meget der end var Anledning til, at du skulde blive anderledes. — Ti kun stille! Jeg ved nok, at du har noget at anklage dig selv for, men jeg er ikke din Dommer, og vi er alle skyldige over for Vorherre. Den Gang jeg fandt dig

oppe mellem Bakkerne, og du næsten var uden Vid og Sans, fik jeg jo al din Lejlighed at vide, og da lovede jeg mig selv, at du skulde være min Datter. Siden betænkte jeg mig. Det var mig saa meget imod, at du stod i Forhold til den gule. Jeg nøjedes da atter med at holde Øje med dig i Frastand og være din Bedstefader og altsaa ogsaa dig til Nytte. Jeg vilde ikke komme til dit Bryllup, skjønt Knud bad mig derom, for den gule kunde kanske komme og ville se din Brudefærd, og det kunde jeg ikke taale. Nu er han borte. Jeg er gammel og har ingen nære Slægtninge, og nu vil jeg gjærne efterlade dig og din Mand min Smule Ejendom, om dermed noget af min Synd mod din Moder kan være affonet."

„Fader! — Maa jeg kalde jer Fader?" sagde hun.

„Ja, gjør det, mit Barn."

„Min Moders Synd mod eder var uendelig større, og nu først indser jeg, hvor haardt hun er bleven straffet, og hvad det var for et Hjærte, hun forskød og saarede. Men tør jeg ogsaa tage imod, hvad I tilbyder mig?"

„Ja, hvorfor ikke? Mit Tilbud er slet ikke saa uegennyttigt. Jeg ved, hvorledes du i mange Aar har været din Bedstefaders eneste Trøst og Glæde, og jeg tænker, at du maaske ogsaa vil være god mod mig paa mine gamle Dage."

„Det skal jeg med Gud Faders Hjælp, og gid jeg maa faa Held til at udsone, hvad mine Forældre har forbrudt mod eder!"

Det unge Ægtepar og den gamle Mand fik nu et Hjem hos Søren Tiphede, og hans Haab om Marie gik i Opfyldelse, i det baade hun og hendes Mand gjorde alt for at forsøde hans Alderdoms Dage.

Gamle Peder Madsen levede endnu nogle Aar, og det var heldigt, at han var kommen bort fra Holmgaard, thi der blev det mindre og mindre godt at være. Johanne og hendes Ægtefælle havde ikke lært hinanden at kjende før Bryllupet; men de lærte det snart til deres gjensidige Misfornøjelse. Tirret i Hjemmet af de to bistre Kvinder, slog den unge Mand sig til Flasken. Han fik Bank af sin Kone, naar han var fuld, og pryglede hende til Gjengjæld, naar han var ædru. Moder og Datter kunde heller ikke enes, og Karen flyttede bort og lejede sig ind ovre i Klink, hvortil saa hendes Aftægt skulde bringes hende. Men det uforligelige Ægtepar blev fattigt og kunde ikke yde hende, hvad de skulde, og til sidst led den gamle Kone ligefrem Mangel. Da fandtes hun en Morgen død i sin Seng. Der fandtes ikke Spor af Fødemidler i Huset, men der var lagt Poser til rette, hvoraf det kunde skjønnes, at hun vilde været ud at tigge, for hvilken Udvej dog Døden forskaanede hende.

I et Nabosogn til Nørre-Omme lever endnu Folk, der paa Spindesiden nedstammer fra Gule Fanden. De undser sig dog ikke synderligt ved at fortælle om hans Gavtyvestreger, thi Æblet er faldet langt fra Stammen, og Sletheden er ikke nedarvet. De ved ogsaa at fortælle om det unge Barn, der arvede sin Mormoders Dyder og ikke sine Forældres Lyder, og som gik saa temmelig uskadt igjennem sine unge Dages onde Paavirkninger og blev en elsket og hædret Kvinde, hvem det er en Ære og Glæde at erkjende for Stammemoder.

Nat og Morgen.

En Digte

af

Zakarias Nielsen.

Ad F53

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

Zakarias Nielsen.

I. Mellem Gravene.

Der laa de nede i de sorte Kister,
omsluttet tæt af Gravens klamme Muld;
der laa de, unge, gamle, Kuld ved Kuld,
for længst udslettede af Livets Lister,
gjemt under sorte, sammensunkne Volde,
gjemt under Tavler, Kors og Vers i Guld,
men alle lige tavse, lige kolde. —

Med Kappen over Skuldren tavs jeg gik
omkring alene i de dødes Have,
og sære Tanker nu og da jeg fik,
— det faar man, naar man vandrer mellem Grave.
Jeg vidste paa mig selv knap rigtig Rede;
jeg satte mig paa Grønsværpuden træt
og lod min Tanke spinde sine Net
uhindret om mig selv og dem der nede.
Mens Skumringen sig sneg fra Vold til Vold
med denne tavse Fred, som Natten avler,

mens Maanen hævede sig bleg og kold
og kasted Strejflys paa de hvide Tavler,
mens Duggen hængte sine Perler i
den nys udsprungne Liljes hvide Krave,
sad jeg og stirred paa de sjunkne Grave,
fortabt i deres mørke Poesi.

Da lød der i de gamle Asketræer,
som højned sig om Kirkens hvide Vægge,
en Susen tyst som af en Aandehær,
der Vingerne til natlig Færd vil strække.
En Mylr af sagte Vindpust spredtes hen,
jeg hørte mellem Gravene dem danse,
snart veg de bort, og snart de kom igjen,
i evigt stundesløst, uroligt Rend.
Det rasled sælsomt i de visne Kranse,
de tørre Blade hopped om min Fod;
Vinrosen hvisked hemmelig til Lilje,
det var, som bølgede de dødes Tilje,
det sukked i de graa Lavendelhækker
og peb i Marmorkorsets snævre Sprækker,
mens Pil og Hængeask i Sitren stod.

Jeg hørte hver en Lyd, som gled forbi,
endnu jeg deres sagte Trin fornemmer.
Jeg hørte disse trindt om spredte Stemmer
lidt efter lidt i sælsom Harmoni
at glide sammen til en Melodi,
som aldrig jeg i Livet end forglemmer.
Jeg hørte — dybt hensunken — Ord for Ord,
der klaged i det sære Nattekor,
lig Veraab, der i Natten op sig hæve.

Jeg følte noget inden i mig bæve,
og mørke Tanker gjennem Sjælen fo'r,
al Livets Hulhed toned mig i Møde
i denne Nattens Hymne til de døde:

„I Menneskebørn, som sove
der nede i Gravens Alkove,
hvor fandt I vel før et Leje,
saa roligt, som det I nu eje?

I færdedes travle som Bier,
I mylred paa Veje og Stier,
I gransked, I roded i Muldet
og løb efter Glansen af Guldet.

I drømte og sukked og higed,
I spejded og knejste og kiged;
hvor blev Idealets Smykke
og al eders digtede Lykke?

Hvor blev vel de dristige Planer,
der steg lig vinkende Faner?
Blev Modet omsider ej knækket,
og Kraften, der svulmede, stækket?

I mente, at Verden sig drejed
om eder og alt, hvad I ejed;
I Daarer! hvad var I vel andet
end svindende Støvgran i Sandet?

Med Ildblik og Lidenskabsrødme
I sitred ved Nydelsens Sødme;
men Slapheds fortærende Timer
kom efter i mylrende Stimer.

Naar Smilet af Kinden var gledet,
kom hurtig en Taare i Stedet,
og blev I af Sandhed besvoret,
gik Løgnen bag efter i Sporet.

I saa den forgyldte Verden
og tænkte: Saaledes er den!
Men Væmmelsen tog eder fangen,
den Gang I fik set den paa Vrangen.

I saa det med egne Øjne,
at Livet er bygget paa Løgne,
og hvor I end kom paa Kloden,
det dundrede hult under Foden.

I søgte om Livets Have,
men fandt kun kalkede Grave!
Bedragerisk Spil det hele!
— kun Skuffelser fik I at dele.

Saa endte den hele Scene
her inde bag Ringmurens Stene;
— hvad vandt I saa, trætte Sjæle?
Et Lagen og fire Fjæle!

Men hvil jer nu stille paa Lejet,
et bedre I aldrig har ejet.
Til Gravens forstenede Hvile
ej rækker Skuffelsens Pile.

De andre, som larmer der ude,
snart ogsaa mod Gravene lude;
hvor meget de sprælle og buldre,
en Gang skal her inde de smulre.

Og nye Tider udfolde
sig over de sjunkne Volde,
og nye Slægter vil famle
paa Scenen efter de gamle.

Og Kredsløbet gaar sin Runde,
mens Slægterne tavse blunde.
Og Glemselens Taage trækker
hen over de sovende Rækker."

Det klang saa trøsteløst, saa tungt og træt,
jeg følte Døden paa mit Hjærte gnave.
Jeg svøbte Kappen om min Skulder tæt,
afrystede det tunge Tankenet
og listed bort mig fra de sorte Grave.

II. Morgenluftning.

Jeg stod paa Bakkens Top ved aarle Gry
— jeg har nu saadan mine egne Ture —,
end hvilte over Sindet Tvivlens Sky,
og Mishaab sad endnu i Pandens Furc;
det var, som sitrede den sidste Klang
i Luften end af Nattens hule Sang,
der nølende drog bort med Aandetoget.
Dog — dybest i mit Indre var der noget,
en Røst, der rejste sig som med Protest
mod Grav og Glemsel og mod Tvivlens Mørke,
og nu, mens Dagen meldte sig som Gjæst,
brød Modstandskraften frem i al sin Styrke.

Se, Solens første Straaler Skyen naar
med gyldne Varsler efter Dæmringsstunden,
en Krusning over Søens Flade gaar,
og Morgenvinden lufter mildt i Lunden.
Markblomsten hæver Hovedet paa ny
og nikker, smiler med sit vaade Øje,
og Lærken pusler glad sig i dens Ly
for snart at hæve Vingen mod det høje.
Det bliver lyst og levende paa Vang,
og hør! — det suser op i Lundens Kroner,
det bruser frem lig tusend Orgeltoner,
— o, det er Vindens glade Morgensang,
der stiger frigjort efter Nattens Tynge.
Nu tier jeg — lad Morgenvinden synge:

„Det dages i Østen, det gryr bag Sky,
nu er det ej Tid til at sove.
Se Nattens Aander for Dagslyset fly
og søger skjælvende Hvile og Ly
i Huler og slumrende Skove.

Ud maa jeg at løfte det døsige Spind,
der holdt Naturen i Dvale,
at vække Fuglen i løvklædte Lind,
at ryste Taaren af Liljens Kind
og kalde paa Krybet i Dale!

Ud maa jeg ogsaa paa Marken en Tur
at sprænge Taagernes Ringe,
at fløjte i Tørvenes hullede Mur,
at luste lidt ind i Sivenes Bur
og lette paa Vildandens Vinge.

Ud maa jeg at tage med Træerne Tag
og danse i Rugmarkens Vænge,
at aande med grødesvulmende Drag
hen over Vippernes gyngende Lag,
at tunge til Høst de kan hænge.

Ud maa jeg at farve Kinderne op
og styrke den slappe Sene,
at ruske i Drengens krøllede Top
og skyde den dovnes klodsede Krop
i Fart over Stokke og Stene.

Ud maa jeg at tørre de vaade Tegl
og feje de støvede Huse.
Ud maa jeg at snurre Vandværkets Snegl
og fylde Møllernes udspændte Sejl,
at Kværnene lystigt kan suse.

Ud maa jeg at bringe forfriskende Bud
til Vrimlen, som mylrer paa Gaden,
at luste de kvælende Gyder ud,
at lette paa Vimplens søvnige Klud
og bære lidt Høduft til Staden.

Ud maa jeg at puste til Livets Bavn,
saa frejdig den blusser mod Himlen,
at kryste Naturen i min Favn,
at vække, forfriske og gjøre Gavn
i Mark og i Menneskevrimlen.

Og har jeg saa virket Dagen lang,
jeg Hvilens Sødme tør kræve,

Jeg gyser ikke i Søvnens Fang,
jeg ved, at der kommer en Solopgang,
da atter jeg Vingen skal hæve.

Det Sprog forstod jeg! — Svulmende og glad
som Fuglesang i nyudsprungne Lunde!
For Sjælen syg og træt et Styrkningsbad
med Lægedom og Mod og Kræfter sunde!
Fra Livets Morgenkyst en kraftig Brise
med friske Vift, med Sjæletrøst og Lise!
Hvor blev I af, I Aander, som nys sad
og sang i Natten eders Dødningvise?
Kom frem af eders Kroge, mørke, kvalme!
Mon vel I taaler slig en Morgensalme?

Nu fik den Luft, den bundne Kraft her inde,
nu brast de Tvivlens Baand, der Hjærtet skar.
Nu højnes atter Livets Himmeltinde,
og Horisonten lyser vid og klar.
Nu tier Røsten fra de dødes Lejr,
nu er Protesten voxet til en Sejr!

Jeg vil ej sukke mellem sorte Kister,
ej stirre gysende paa Livets Spil,
ej for mit Livshaab skrue Laaget til,
mens Sjælen varmes end af Livets Gnister.
Jeg vil ej stønne med i Verdens Klage
om Jammerdalens jammerfulde Kryb,
ej hælde Hovedet med Suk tilbage
og glide længselsfuldt mod Intets Dyb.
Nej jeg vil ud, hvor stærke Aander mødes,
hvor Kraften sprudler frisk som Kildens Strøm,

hvor nye Haab og nye Længsler fødes,
hvor Øjet klares, og hvor Kinden glødes,
mens Sindet løftes skjønt af Storheds Drøm.
Jeg vil der ud, hvor Sandhedsordet rammer
som Øxehug i Løgnens Tornekrat,
hvor Aandens Sollys over Vangen flammer,
hvor ærlig Ild har Lumskhed Stævne sat.
Jeg vil der ud, hvor Skjønhedstrangen ranker
sig højt mod Idealets Bjærgetop,
hvor vaagne Øjne, lyse, klare Tanker
sig vender higende mod Højden op,
hvor Sjælens Blikke Himmeldybden maaler
i Lys af Skabertankens gyldne Straaler.

Og jeg vil ud, hvor Uskylds Rose dølger
sig skjønt bag Barnedrømmen dyb og sand,
hvor Kjærligheden skyder sine Bølger
i vide Kredse over Hjem og Land,
hvor Ordet klinger, og hvor Bønner stige,
mens Aanden løfter Tæppet for Guds Rige.

I Livets Aander, som omkring mig suse,
som tage mine Længsler med paa Flugt,
som bringer Aarens Strømme til at bruse,
som vinker mod et Livsmaal stort og smukt,
fra nu jeg lover eder Følgeskab,
jeg føler, I mig nye Ting bebude,
— o skriv mig ind i eders høje Stab,
o tag mig med og brug mig lidt der ude
— der ude paa de store, skjønne Vidder,
hvor Livet pulser varmt til sidste Tider!

Og hvis igjen min Tanke nogen Tid
forvilder sig i Mulmet mellem Grave,
da lad paa ny som nu fra Livets Have
en frejdig Morgenluftning suse hid,
saa ret det klares i min Sjæl, at Livet
kun for at leves, leves blev mig givet!

Og naar til sidst da slukkes Livets Flammer,
naar Øjet lukkes, Natten bliver lang,
da vil jeg ligge rolig i mit Kammer
og vente paa den store Solopgang.
Jeg ved, jeg bærer Evighedens Stempel
og gaar til Evighedens Paradis.
Naar Verdensaltet rystes til Forlis,
da rejser sig det sjunkne Sjæletempel,
som her blev givet Støv og Grav til Pris,
da skal mit Liv, mens Lovsangstoner stige,
udfolde sig i Solglans uden Lige!

Et Besøg i Jærnværket.

Rejseminde fra Nerike

af

A. C. Rom.

Nov. 9892

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

H. C. Rom.

„Dylta, fem minutter!“ lød Konduktørens monotone Stemme, i det han lukkede Vogndøren op.

Det var paa sidste Holdeplads fra Køping til Ørebro. Træt af Rejsen blev jeg siddende uden at stige ud, som de andre rejsende, lidt kjed ved Tanken om at tilbringe endnu to Dage paa de svenske Jærnskinner. Uventet vaktes jeg af min Døs, ved at mit Navn gjentagne Gange blev udraabt paa Perronen af en svensk Stemme, og nysgjerrig efter at se, hvem der skulde kjende mig her, sprang jeg ud. Det var en Dr. Øman, hvis vakre Bekjendtskab jeg havde gjort i Ørebro.

„Har De Lyst til at tage med mig ud i Nora Berglag?“ spurgte han.

„Ja vel, det var prægtigt!“ raabte jeg, glad over at træffe ham og faa en lille behagelig Afbrydelse paa den ensformige Jærnvejskjørsel, og jeg sprang strax ind i Jærnvejsvognen for at hente min Frakke og Rejsetaske.

„Ja, men vi kommer ikke tilbage før i Morgen,“ vedblev han.

Saa meget bedre, naar vi ikke havde for meget Hastværk, mente jeg, i det jeg sprang med ham over i Toget, som gik tilbage den Vej, vi kom fra, til Forundring for nogle danske Rejsefæller fra Stockholm, som, med mig, mente, at vi skulde have gjort Rejsen sammen hjem ad, og ikke rigtig kunde forstaa min saa pludselig ændrede Rejseplan.

Toget gaar. Farvel! vi har set hinanden for sidste Gang — i Sverige i det mindste. Bekjendtskabet var temmelig nyt, saa at Sorgen over Skilsmissen vel næppe var videre trykkende paa nogen af Siderne.

„Jeg tænkte nok, jeg skulde træffe Dem her paa Tilbagerejsen med dette Tog, der lige kommer fra Örebro, og vidste, at det vilde være Dem af Interesse at se Jærnværkerne," sagde min ny Rejsefælle, „saa bestemte jeg mig i en Fart til Udflugten, saa de hjemme knap vidste, jeg vilde rejse, førend jeg var væk."

Toget drejede ind paa en Sidevej til Nora mod Vest. Jeg saa ud ad Vinduet ned ad Krumningen med en vis Interesse, da jeg vidste, at denne Jærnvej var den første, der blev bygget i Sverige og aabnet i Foraaret 1856.

Gjennem en bakket, gruset Egn, prydet med aabne Fyrre- og Birkelunde, bruste det lille Tog frem; omsider glimter en lille venlig Sø frem mellem Birkestammerne; nu ser man Nora paa den anden Side ligge saa fredelig og beskeden. Vejen gjør en stor Svingning langs Søen, der snart fører os ind til den første By i Sverige, som hørte Lokomotivets travle Støn og Pust. Allerede ved Udstigningen har man Syn for Sagn om, at Nora er en „Bergstad", thi store Dynger Malm og »tackjärn» (Støbejærnsbarrer)

findes ophobede rundt omkring. Jeg mente, at dette tydede paa stor Omsætning, men min Fører indvendte smilende, at det netop var Tegn paa det modsatte, da Afsætningen i de senere Aar var trykket, fordi det billige engelske Jærn havde bedret sig saa meget, at baade Efterspørgslen og Priserne paa det fortrinlige svenske Jærn var blevne mindre. Tidligere, da Handelen var livlig, saa man sjælden større Oplag.

Vi spaserede nu op gjennem Byen. I Frastand lignede den en smilende Ungmø, men paa nær Haand gjorde den mere Indtryk af en gammel rynket Kærling. Gaden bred og græsgroet, Husene gamle, tømrede af rødbruntmalede Tømmerstokke. Raadhuset — for Nora har ogsaa et Raadhus — har med en værdig Mine draget sig tilbage til Kanten af et stort øde Torv, i Nærheden af hvilket den ærværdige gamle Kirke hæver sin Stenmasse over hele den mosgroede rødbrune Træby. Er det i det hele lidt underligt for os danske at se alle Bygninger paa Landet bestaa af disse fladtagede, rødbrune Bjælkehuse, hvor Tømmerstokkene lagvis lagte paa hinanden udgjør Væggene, ret paa amerikansk Blokhusvis, saa gjør det et endnu mere underligt Indtryk, at se en hel lille Kjøbstad (Nora har over 1000 Indbyggere) næsten udelukkende af Træhuse. Jeg kunde ikke lade være at tænke mig Virkningen af en Svovlstik i Vindhjørnet af Byen; et Strøg — og hele Byen vilde i en Time have „fløjet med Vildgæssene“.

Medens jeg endnu grundede over, hvorledes det egentlig hang sammen med, at saadan en Træby ikke brændte op hvert andet Aar, var vi komne til Gjæstgivergaarden for at faa „Skyds“ til vor Rejses Maal samme Aften. Jeg havde endnu kun lært de svenske

Færdselsmidler at kjende i de vel indrettede Jærnvejsvogne og de prægtige bekvemme Dampere paa Kanalerne og Søerne, saa at jeg ikke uden Nysgjerrighed ventede paa, at den ægte gamle svenske »skjutskärran» skulde kjøre for Døren. Efter en halv Times Forløb holdt den der, men jeg fandt mig lidt skuffet. »Kärran» var ikke af den ægte gamle rystende Slags, men en Art tohjulet Gig med Fjedre, lille og lav, med en munter svensk Hest for. Oman kjørte selv — der er lige Plads til to i Sædet. Pisk hører ikke med til »skjutset», den maa den rejsende selv være forsynet med, vil han have nogen.

„Er »pojken» oppe?" spørger han tilbage, og nu saa jeg, at en lille bitte gyselig pjaltet Pog skulde dingle bag paa noget bag ud staaende Pindeværk af Kærren. Altsaa faar vi endog Tjener bag paa, rigtignok lille og lurvet, men lige godt, saa kommer man jo helt standsmæssigt frem.

„Det er »skjutsgossen», som skal bringe Kjøretøjet tilbage igjen," forklarer Doktoren.

„Ja, jeg kan tænke det; men kan den Fyr ogsaa kjøre en Hest?"

„Ja Kors! det kan han nok; men kan Herren nu taale vor gamle nationale Kjørsel ved at skumples i en saadan Karriol flere Mil paa daarlige Veje?"

„Jo bevares!" det kunde jeg nok; vi kommer da heller ikke altid afsted paa Fjedre hjemme heller.

Snart er vi atter ude af Byen, og den lille Hest traver muntert hen ad den helt gode Landevej, som Doktoren havde kaldt saa daarlig. Det var et dejligt — nej, om Forladelse, et »vackert» — Eftermiddagsvejr, og jeg nyder ret i fulde Drag Glæden over at rulle frit hen ad Vejen gjennem det smukke Landskab. Det

er en sand Forfriskning efter at være slæbt flere Hundrede Mile omkring af de travlt pustende Dampmaskiner, efter Møder, Sexaer og Udstillinger, Gjennemsyn af Skoler, Museer, kongelige Slotte og — Gud ved hvilken Mængde Seværdigheder, den overordentlige svenske Forekommenhed og Gjæstfrihed næsten havde overvældet os med i Løbet af den sidste halve Snes Dage.

„Saadanne Egne har De vel ikke i Danmark?“ afbryder min Kusk den glade Tavshed, hvormed jeg nyder Udsigten, medens han peger ud over Egnen, hvor fyldige afrundede Bakker, overvoxede med spredte Fyrre- og Birkepartier, udbreder sig for Øjet, til de svinder i det fjærne blaa, hist og her afbrudt af Bækkenes Krumninger i den lange Dals Engstrøg og af Smaasøernes klare Vandspejl.

„Jo, vi har netop saa aldeles tilsvarende Egne i Danmark, at jeg halvvejs sad og drømte mig tilbage til Jyllands Skovegne, til Egnen omkring Himmelbjærget og Silkeborg, hvormed denne Egn har en paafaldende Lighed. Kun savner jeg Bøgens afrundede Bølger op ad Bakkerne og om Søerne. Naaletræerne, »Barrskogen«, som her er fremherskende, giver Landskabet et stivere og lidt strængere Præg. Hvad der desuden afgjort minder mig om, at jeg er i Sverige og ikke i Jylland, er den nøgne Graasten, som, set nær ved, hist og her stikker sin kullede Skaldepande nysgjerrig frem; men i Frastand er Landskabet fuldstændig dansk, da vi hjemme hverken savner Naaleskoven eller Birken.“

„Ja, bliv nu, til vi kommer ud i Berglagen,“ svarede min venlige Ledsager lidt skuffet. „Jeg havde ikke tænkt mig Naturen i Danmark saa storladen som

her i Hjærtet af Sverige — men der oppe er jeg vis paa, at den bliver overtruffen."

Nu er vi inde i Skoven igjen. Fra et brunrødt Bjælkehus, med Tørvtag og hvid Skorsten, springer en lille Dreng ud og piler forved os hen ad Vejen. Hvad vil han? Jo, han vil skynde sig med at oplukke »gränden», der spærrer Vejen for os et godt Stykke borte, for at tjene sig en lille »slant» (Skilling), der maaske kunde falde af fra Herskabet, og skynder han sig ikke, ved han, at vor lille Tjener paa Pindene bag omme vil komme ham i Forkjøbet.

Længere henne ser jeg en Del Birketræer fældede og afkvistede; ved Siden rejser sig en høj, bred Væg, dannet af Fyrrestager, tæt tilpakkede med Birkekviste, fulde af vissent tørt Løv. Hvad skal det betyde, at der saaledes har været pyntet op?

„Det er »hessjor» med Birkeløv og Kviste, der er samlet til Faarefoder i Vinter, Foderet er saa knapt i Aar."

Dette var det første Sted, jeg saa saadant Nødfoder indsamlet, men jeg erfarede, at det ikke skete saa sjældent, da man holdt saadant grønt, vel tørret Løv for et fortrinligt Foder at give Faar af imellem andet. Den Maade, hvorpaa det var opsat til Tørring, saa jeg ofte nyttet i denne Egn ogsaa til Korn, da det i almindelige Aar skal være vanskeligt at faa dette tørt, naar det staar paa Jorden som hos os. Stilladset indrettes saaledes, at man rammer stærke Pæle, 3 til 4 Alen lange, ned i Jorden 3—4 Alen fra hinanden; omtrent for hver Fod er der boret Hul i Pælen skraat ned ad, forsynet med en dygtig Træpløk, der rager et Kvarter opad og fremad, saa at der kan lægges en Række Rafter derpaa, hvorved det hele altsaa danner

et Rækværk med vide Tremmer. Naar den nederste Tremme er lagt paa, lægges derover et Lag Neg med Toppen til Solsiden; næste Raste lægges derover for at holde dem fast og bære et nyt Lag, og saaledes vedbliver man, til man har en høj bred Mur af Sæd, ligesom her af Kviste. — Længere nede i Småland bruges en anden Tørringsmaade, der ogsaa er temmelig iøjnefaldende for os danske. Man sætter glatte Fyrrestænger paa Mandshøjde godt fast i Jorden og stikker et Neg paa den øverste glatspidsede Ende, saa at det glider ned og staar med Roden paa Jorden, hvorefter man stikker saa mange Neg paa Stagen tværs gjennem Baandet, som der kan presses paa. Ved Indkjørselen tages Stagen op med Kornet paa og lægges paa Vognen.

Jeg kunde ikke lade være at udtale min Tvivl om Hensigtsmæssigheden af denne møjsommelige Høstmaade hvert Aar og paa alle Jorder. Heri gav min Ledsager mig Ret, men fortalte, at den Bonde, som afveg fra den gamle Høstskik, ikke blev regnet for noget af sine Standsfæller, men holdtes for en daarlig Makker.

Vi nærmede os nu Grubefeltet. Her maatte jeg tilstaa, at „saadanne Egne ikke fandtes i Danmark". Uden at være nogen egentlig Bjærgegn havde Landskabet dog en mere storslaaet Karakter end de før omtalte danske Strøg, som det hidtil havde haft en saa slaaende Lighed med. Paa en Maade var det endnu Silkeborg- og Himmelbjærgegnen, men i større Udgave, med kraftigere Træk; man følte næsten, at disse skovvoxede fyldige Højder bar den djærve Jærnmalm i sit trofaste Skjød — skjønt jeg endnu ikke havde set

noget til Malmen, siden jeg forlod Nora, saa lidt som til Bjærgværksvæsenet.

Dog stop! „Hvad er det for en Indretning?"

„Ja, saadan en har De nok heller ikke i Danmark," lo Doktoren, „det er en af »Konsterne», saa De nu kan se, at vi snart er ved Gruberne."

At „Livet er kort, men Kunsten lang", havde jeg nu hørt saa tit, men aldrig havde jeg tænkt at faa saa lange „Konster" at se, som de, der her vakte min Forundring; thi de strakte sig, saa langt jeg kunde øjne, op mellem Bakkerne, som to jævnsides og i Mandshøjde liggende tynde Bjælker eller Spær, den ene Længde føjet til den anden med Jærnbeslag, og holdt oppe af Tværtræer, der atter bares af en Stolpe paa Midten. Hele Indretningens Brug var mig en fuldstændig Gaade, indtil Øman forklarede mig, at den ene Ende fandtes ved et Vandhjul ved Aaen i Dalen, og den anden ved Gruben oppe i Skoven, medens det hele egentlig var to lange Led Stænger, der forplantede Bevægelsen fra Hjulets Krumtap til Pumpeværket, som tømte Gruberne for Vand. Nu stod det hele stille, men næste Morgen fik jeg det nok at se i fuld Gang.

I en venlig Dal laa nu vort Maal, »Ringshyttan», for os i den smukke Eftermiddagslysning. Jeg havde ventet at komme til at overnatte i et ægte Bjælkehus, men det blev der ikke noget af, da Skolen, som vi skulde til, var en grundmuret Stenbygning, der paafaldende lignede en rigtig dansk Landsbyskole med en frodig Have omkring. Da jeg vidste, at den svenske Landsbylærer i Reglen er meget daarlig lønnet, havde jeg ventet at komme i Besøg hos en temmelig tarvelig Familje, men blev ogsaa her behagelig skuffet ved i vor Vært at finde en vakker yngre Mand af et

dannet Væsen og en flink huslig Kone i et net udstyret Hjem, hvor snart et veldækket Bord indbød os paa en Hjærtestyrkning — en »smörgås med sup» — ovenpaa „Rejsens Møjsommeligheder“, og hvorved jeg snart følte mig helt som hjemme i en velstaaende dansk Skolelærers Hus. En Kasse gode Cigarer blev budt om efter Forfriskningen, og snart drev min Utaalmodighed os alle tre ind til den nærliggende Smeltehytte for at nytte det sidste Dagslys til at tage den flygtig i Øjesyn.

Skjønt jeg ikke var ukjendt med Indretningen og Størrelsen af en Højovn, overtraf den mægtige Indretning min Forventning, især da den i Frastand kun havde taget sig ud som et stort tilrøget Teglværk, overbygget, som den var, med Tegltag paa en lignende Maade, med et Røghul i Spidsen af Taget.

En Højovn til Jærnudsmeltning er, som omstaaende Tegning viser, en umaadelig taarnagtig Murmasse, indvendig bygget af ildfaste Sten (d, e), udvendig af almindelige Mursten (b, c, r), omsluttet af Bjælkeværk, bred for neden og smallere op ad. Denne var bygget saaledes ved Siden af en Bakke, at man for neden ved »forman» (til venstre ved p), hvor Udsmeltningen foregaar, var i Højde med en tæt ved liggende Eng, hvorfra en Kjørevej snoede sig sneglesformig op ad Bakken tæt omkring Ovnens Bygning, saa at man for oven kunde gaa lige fra Bakkekammen paa en Bro over til Ovnmundingen, (a) hvor Paafyldningen af Malm og Kul foregaar.

Her spaserede vi op ad den skraanende Bro. Midt under det spidse Tag, kun ubetydelig højere end Loftsgulvet, saa vi et kredsformigt Hul, 3—3½ Alen i Tværmaal, glødende og sydende, som en sand Helveds-

brønd, medens de blaalige Kulilteflammer dansede op ad som uhyggelige, lette, luftige Spøgelser. Tæt ved, støttet til en af Tagbjælkerne, stod en sort Skikkelse, som sandsynligvis maatte være lavet af et andet Æmne

end vi andre, da han syntes at føle sig i en meget behagelig Varme saa nær ved Ovnmundingen, medens jeg var ved at blive halvstegt i ærbødig Afstand fra det gloende Gab. Havde han ikke set saa skikkelig ud,

saa kunde man gjærne bildt sig ind, at det var den „bitte Mand", som Jyden siger, der lige havde staaet op af Indgangshullet til sit Palads.

„Varsko!" lød det bag ved os, og en anden, om muligt endnu mere kulsort Djævel kom trillende med en stor til en Hjulbør fastgjort Baandjærnskurv, fyldt med Kul fra det nærliggende Magasin. Inde paa Loftet til venstre lød nu en knasende Raslen; det er en mindre Kurv, som af sig selv er spaseret fra de nedre Lofter op ad en stejl skraa Glidebane og har væltet sit Indhold af Malmstumper, som slagne Landevejssten, af paa Gulvet; den synes et Øjeblik at betragte sin Gjerning med sit ned ad vendte Gab, men tager sig saa sammen, rejser sig og spaserer rolig ned i Dybet igjen til Mellemloftet, hvor Røstovnen, der foreløbig gløder Malmen, og Pukværket, der knuser den, findes. Nu kommer der Liv i vor sorte Svend. Malmen skuffes op i en Baandjærnskurv paa Enden af en umaadelig klodset Bismer, der ser ud til at være fra forrige Aarhundrede. Nu har han sin bestemte Vægt; Svingkranen, hvori det hele hænger, svinger han ind over Ovnranden, og staaende paa denne ryster han Kurvenes Indhold jævnt fordelt ud i Flammerne. Paa samme Maade afvejer han en vis Mængde smaahugget Kalksten, som, tillige med nogle Børe fulde af Kul, rystes ind i Ovnen; det spildte rages ned fra Kanten, og nu er han færdig med sit »tilslag». Pu! det var en varm Tur. Han sveder ikke — det vil da sige paa almindelig Vis — nej, Vandet løber ham ned over Pande og Aasyn, i det han udmattet træder tilbage igjen for at hvile sig til næste Pust, medens han lader Ærmet stryge hen over det marmorerede Aasyn.

„Er det ikke et usundt Arbejde?“ spørger jeg ham.

„Aa nej,“ mener han, „det er vel nok »helsosamt« at svede.“ Jeg erfarede ogsaa senere, at Hyttefolkene nød fortrinligt Helbred, trods den frygtelige Hede og den pludselige Overgang om Vinteren til den bidende Frostkulde.

Vor Mand styrker sig imidlertid ved en Pris Snustobak, som han dog ikke indkvarterer i Næsen, men bereder et sikkert Leje ved at trække Underlæben frem, og anbringe Snusen i Rummet mellem Underlæben og Fortænderne. Det er nu Bergfolkenes Maade at snuse — eller skraa — paa, og de skal paa denne Maade slikke en betydelig Del Snustobak op mellem Aar og Dag.

Paa Stiger krøb vi nu ned til Mellemloftet omkring Smelteovnen, hvor man gjennem en lille Aabning som en Blæsepibe udmundede i, kunde titte ind i Ovnens hvidglødende og flammende Masse, hvor Blæselusten sydende susede ind. Det var næsten et uhyggeligt Syn, og efter at have beset Knuseværket spaserede vi ned ad nok en Stige, sort af Kul- og Malmstøv, som alting her, og nu stod vi ved Foden af den mægtige Ovn, der havde en Bredde af omtrent 15 Alen udvendig. Svære Bjælker og Jærnstænger var overalt indbyggede i Ydervæggen for at holde den tykke Murmasse sammen. Jeg kunde ikke lade være at se lidt betænkelig opefter; Tanken om, at den kunde briste, paatrængte sig uvilkaarlig, og det var ikke lysteligt at tænke sig pludselig omgiven af dens temmelig varme Indmad. Saadanne Tanker var øjensynlig helt fremmede for Arbejderne, som rolig hvilede her nede, iførte tykke Vadmelsbenklæder til Trods for den stærke Varmeud-

straaling af en Mængde Jærnbarrer, der endnu ikke var flyttede siden sidste »utslag«. Udenfor laa en Mængde kageformede Slaggeklumper saa hede, at man ræd trak sig tilbage for deres ubehagelige Nærhed, naar man uforvarende kom hen imod dem. Luften dimrede over dem, naar man hen over dem saa paa den grønne Eng, bag ved hvilken „Brugspatronens" pyntelige Bopæl laa i den fredelige Aftenlysning. Til højre susede og brusede, under samme Tag som Ovnen, et stort Vandhjul, der drev tre mægtige Luftpumper, saa store som Oxehoveder, der pustede de fornødne Luftmasser ind i Ovnen. Nat og Dag gaar de saaledes Aaret rundt, Nat og Dag fyldes Malmen og Kullet i Ovnen for at udtappes for neden tre Gange i Døgnet, uophørlig gaar Udsmeltningen sin Gang, nogle faa Uger om Aaret undtagne, da Værket staar stille, for at de nødvendige Udbedringer kan foretages. Da der ikke fandt nogen Udsmeltning Sted mere den Dag, maatte vi vente til næste Morgen med at se, hvorledes dette gik til; vi gik altsaa hjem ad til Skolen, og dygtig træt af den lange Dagsrejse fra Stockholm, sov jeg snart paa mit grønne Øre under min gjæstevenlige Værts Tag.

Tidlig næste Morgen var vi paa Benene for at spasere op til Gruberne i Skoven paa Højderne.

Det tegnede atter til en smuk varm Dag, en let Taage laa endnu over Dalen. Først gik Turen ned til Bækken, hvor Vandhjulet drev en af „Konsterne". Det store Hjul var forsynet med en vældig Krumtap paa hver Ende af den svære støbte Axe, der ved sin Plumphed tydelig viste, at man her havde Jærnet fra „første Haand". Ved hver Krumtap var en af de lange sammenboltede Stangrækker fastgjort saaledes, at

naar den ene Række gik frem, gik den anden tilbage, omtrent et Par Alen for hver Omdrejning af Hjulet.

Vi fulgte nu „Konsten“ op ad Bjærgsti en jævn Stigning. Enkelte Indhegninger med frodige Kartoffelmarker og Kløverafgrøder fandtes endnu midt imellem den unge Fyrreskov, der som øjensynlige Levninger af tidligere mægtig Storskov dækkede det meste af Højderne, hist og her afbrudt af øde, lyngklædte Lysninger. Ved vor Side hvinede, knirkede og klynkede Konstens lange Arme i en baade komisk og vemodig Tone, under sin langsomme, træge Bevægelse frem og tilbage; det var, som sang Armene en jamrende Vise over sit uophørlige Trælleri. Solen glimrede nu frem over Taagen, efterhaanden som vi steg. Helt uventet havde Læreren ført os til en Lysning i Skoven paa Kanten af Bjærget, hvor vi pludselig i den herligste Udsigt saa Dalen, vi havde forladt, sagte rulle den lette Taagemasse af sig. Nu ser vi det lille Krudttaarn, vi kom forbi paa Vejen her op, nu de højere liggende Bøndergaarde med deres røde Vægge og hvide Skorstene, nu letter Taagesløret fra Dalens Bund, og vi ser den travle Smelteovn ved Engen, Brugspatronens hyggelige Bolig, Bygden med Møllerne og Markerne, alt smilende i Morgensolen som et vaagnende Barn, omgivet paa begge Sider af de mørke Højder med de tavse Skove.

Men vi maa atter forlade den dejlige Udsigt og videre opad, vadende i det vaade Lyng mellem de unge Træer med de glinsende og sitrende Taageperler paa Naalene. Jeg kan næsten atter tænke mig tilbage til de jyske Højskove, naar jeg ser mig om under Træerne, saaledes udbreder sig Masser af Blaabær for vor Fod, blandede med Tyttebær og andre hjemlige Bærsorter;

men Indbildningen er snart forbi, i det vi træder ind paa „Bergets“ højtliggende Flade. Man føler dog ikke, at man er saa højt til Vejrs, da Skoven til alle Sider omgiver os. Her er imidlertid Liv og Røre, hvoraf jeg mærker, at vi nu er ved Gruberne. En Række smaa firhjulede Karrer kommer løbende forbi os paa smalle Jærnskinner uden noget Forspand, de løber raskere og raskere med deres tunge Malmbyrde og forsvinder i Skoven, i det de ad den kun alenbrede Jærnvejs jævne Skraaning iler ned til Foden af „Berget“. Nu er vi paa Grubefeldtet. Fra Smedjerne, hvor Redskaberne forfærdiges og istandsættes, klinger Hammerslagene os i Møde, blandet med Malmens tunge Raslen, i det den styrter ud fra Kasserne efter at være vundet op af Gruberne.

Vi staar nu ved den første, og jeg ser nysgjerrig ned i det store sorte Hul, der er halv tildækket med Bjælker og Spær og kun aabent ved den ene Side. Mine Førere spørger en af Arbejderne, om vi kan komme der ned nu, men faar benægtende Svar, da Sprængningerne snart begynder i Gruben. Strax derefter stadfæstedes hans Udsagn ved Nitroglycerinens dumpe Drøn i Jordens Indvolde — Jærnmalmen giver Berget fast Liv, saa der skal en skarp Olje til for at give Aabning. Drønene vedbliver, medens vi vandrer videre til en anden Grube tæt ved, hvor Sprængningen skulde være forbi denne Morgenstund. Der kunde vi komme ned.

„Tror De ikke, De bliver ræd ved at kravle om saa dybt inde i den sorte Hule?“ spørger Doktoren spøgende, medens jeg i samme Tone beroliger ham med, at en „Kulsvier“ ikke har Lov til at være ræd, men kun til at „gaa paa“, hvor sort det saa ser ud.

Nedgangsaabningen til Gruberne gaar i meget stejl Skraaning nedad, som et uhyggeligt gabende Svælg; der skal vi klatre ned paa en plump tømret Stige, kold og klæbrig af det stadig neddrivende Vand. En Arbejder, som havde været oppe for at hente sig Borestaal, gaar forved med en osende Lampe, Læreren bærer en lignende, Doktoren og jeg har under Nedgangen nok at bruge Hænderne til med at holde os fast ved en tyk Rafte, som fortløbende er anbragt ved Siden af Stigerne. Det isner i Hænderne, da Pumperøret fra Gruberne ligger ved Siden af og stadig overdrypper Lægten med sit iskolde Vand.

Snart hvælver det sorte Bjærg sig skummelt omkring os, og trods min spøgende Pral blev jeg strax lidt alvorligere stemt. Dybt nede udvidede den store Aabning sig til en kæmpestor Hal, som visteformig udbredte sig til alle Sider, hvor man dybt i Baggrunden hører Bergmændenes klart rungende Slag og ser deres røde Grubeblus; selv forsvinder deres Skikkelser i Mørket. Det knudrede Klippeloft over vore Hoveder bæres af svære Piller, som hist og her er blevne tilbagestaaende ved Arbejdet. Længere frem har Sprængningen om Morgenen fundet Sted, og vi klatrer over de vildt ophobede, udsprængte Malmmasser, som nu bliver huggede mindre med Hammere, for at kunne blive vundne op af en anden Skakt, hvor en lille Vogn bliver trukken op ad en næsten lodret stejl Skraaning forsynet med Skinner til Hjulene paa Vognene. En Arbejder staar allerede et Stykke oppe paa Klippevæggen og hamrer løs paa Borestaalet for at danne et nyt Sprænghul; det er et møjsomt Arbejde, da Malmen er saa haard, at Ilden blinker fra Staalets Spidse. Luften var saa ren og frisk her nede, Om-

givelserne og det Liv, her rørte sig dybt under Jordens Overflade, saa nyt og interessant for mig, at jeg kun med Dvælen tiltraadte Tilbagetoget, da mine Venner mindede mig om, at Tiden rykkede frem. Snart havde vi atter naaet Stigerne, højt oppe skimtede vi det store Hul, vi var komne ned gjennem, som en blegblaa Taageplet i det sorte Klippeloft; men da jeg atter stod oven for i det smilende Solskin, syntes jeg, Luften var saa kvalm, lummer og ubehagelig her oppe, at jeg næsten ønskede mig ned i Gruben igjen; denne trykkende Følelse gik imidlertid snart over. Vi forlod nu Hullet med samt dets Pumpe, som vedblev sit langsomme savlende Arbejde, trukket af den ene Konstarm, hvis anden Ende Vandhjulet trak nede i Dalen henved en halv Mil her fra.

Forinden vi vandrede tilbage, maatte vi dog besøge „Spillemanden". Det er den Mand, der passer Spillet, hvormed Malmen vindes op af Gruberne. Han sad paa Lur oppe i en snæver 2 Etages Bygning, hvori „Spilleværket" fandtes. Dette dannedes af en liggende Axe med et Overfaldsvandhjul paa den ene Ende og en flere Alen tyk og bred Valse paa den anden, hvorom et fingertykt Staaltraadstov var fastgjort; det blev ledet paa Pæle over smaa Ruller et godt Stykke Vej til Grubemundingen, hvor det gik over en Trisse og med Enden var haget fast i Vognen, der trak Malmen op.

Det sparsomme Vand, der skulde drive Vandhjulet, var med stor Omkostning ledet en lang Vej fra en højere liggende Del af „Berget" og løb, saa langt jeg kunde se, i en Tømmerkanal, der hvilede højt paa Stolper. Medens mine Ledsagere forklarede mig dette, lød en Klokke, og „Spillemanden" trak Stigbordet.

„Spillet“ gik og vandt Tovet om Valsen. Nu lød Klokken igjen til Tegn paa, at Vognen var vunden op ad Skraaplanen, og Værket standsedes, indtil Signalet atter lød, og Spillemanden ved Hjælp af en Bremse-indretning lod Tovet glide af med jævn Hurtighed, til Vognen langt borte atter havde naaet Bunden af Gruben.

Da vi kom tilbage til Smeltehytten, var der endnu en Times Tid tilovers, forinden Udsmeltningen af Jærnet: »utslaget«, fandt Sted, hvilken Tid kom godt til Pas til et lille Besøg hos „Hr. Brugspatronen“, eller Jærnværksejeren, der boede tæt ved Masovnen i en Gaard, dannet af 3 pyntelige Træhuse og omgivne af en frodig og smuk vedligeholdt Frugthave med udsøgte Frugtsorter. Jeg vidste, at Hr. Brugspatron Svensson var en Bonde, men da jeg tillige var underrettet om, at „Bergbønderne“ i Reglen var anselige Pengemænd, overraskedes jeg ikke saa meget af den øjensynlige Velstand og det fine Bosæt, som fremlyste overalt. Det var et slaaende Modstykke til den Usselhed og Fortrykthed hos Bondestanden, som jeg havde lagt Mærke til paa Rejsen gjennem Småland, hvor Bygningernes og Omgivelsernes tarvelige Udseende røbede Indbyggernes nøjsomme og fattige Vilkaar og mindre fremskredne Stade i det hele.

Vi mødte Ejeren i Haven, en beleven Mand med et dannet Væsen. Jeg blev naturligvis strax „forestillet“ med ægte svensk Høflighed som en dansk rejsende Hrr. Rom, hvilket gav Anledning til en morsom Misforstaaelse, der strax bragte Munterheden i Gang, i det Brugspatronen begyndte Samtalen med at spørge mig, hvorledes Paven havde det nu. Da mine Tanker imidlertid var saare langt borte fra Paven, forstod jeg

ham ikke og saa spørgende paa ham, hvorfor han gjentog sit Spørgsmaal om Pavens Tilstand, da han af »tidningarne« havde set, at Paven havde været »illa«. Til min store Forundring for Brugspatronen gav mine Ledsagere sig nu til at slaa et »gapskrat« (Skogger-latter) op, og jeg maatte le med, da i det samme Misforstaaelsen gik op ogsaa for mig. Da endelig mine Ledsagere blev saa meget Herre over deres Latter-mildhed, at de kunde forklare vor Vært, der var højlig forundret over vor mærkelige Opførsel, at hans Gjæst hed Rom og senest kom fra Upsala, i Steden for fra Rom, maatte han med Latter indrømme, at jeg saa var lovlig undskyldt i ikke at kunne tilfredsstille hans Nysigenhed med Hensyn til Paven. Han bød nu „Herrerne" træde indenfor paa hans Kontor og faa en lille Hjærtestyrkning, i det han bød os vælge efter Behag mellem »sodavatten« og Kognak eller Portvin og Bajersk Øl osv. „Fruen" kom nu ogsaa til, og jeg maatte nu rundt i Husene — hvoraf de to udgjorde Boligen, og det tredje Køkken, Fadebur osv. — for at se Lejligheden, som jo ogsaa nok var værd at se paa, da der var som blæst alle Vegne, fint oljemalet i alle Rum baade for oven og for neden, rigt forsynet med kostbart Bohave overalt; det var tydeligt, at alt var lagt an paa, at der kunde være rigtig herskabeligt hos Hr. Brugspatronens. En Ting maa jeg da ikke glemme at nævne af Gaardens Tilbehør, da man vist skal lede længe efter det paa danske Gaarde, nemlig et stort Badekammer med Styrtebad osv., paa Gaardens Mølle lige tæt ved.

Efter at have hvilet en Timestid ud i det gjæstfri Hus, tog vi Afsked, for ikke at komme for sent til „Slutningsforestillingen" paa Besøget i Jærnværket

det „højtidelige“ Øjeblik, da Udsmeltningen skulde foregaa i Smeltehytten.

Vi vendte derfor tilbage til dette, bogstavelig ildfulde og glødende Hjærte for hele den store Virksomhed, der omgav os baade under og over Jorden. Det kolde Vand sjaskede og plaskede ufortrødent over det store Overfaldshjul, hvis Krumtappe uafladelig holdt Værkets Lunger, de store hvæsende Blæseredskaber, i Gang, for at de ustandselig kunde sende Luftens Iltmasser ind i Smeltehyttens Hjærte, saa at dette kunde holdes varmt. Det var, som om de store Tøndeblæsere ved deres afvexlende stødvise Hvæsen holdt en underlig Samtale med hinanden om at: gjør vi ikke vor Skyldighed, saa gaar hele Stadsen i Staa, alt bliver koldt og stivner. Og at det virkelig er en meget vigtig Sag, ja en Livssag, at gjøre Blæst her, derom vidner selve Navnet paa Udsmeltningen, i det Ovnens Gang Dag og Nat Aaret om, paa en eller to Sommermaaneder nær, kaldes »en blåsning«.

Hyttefolkene begyndte nu at lave til Udtapningen. Paa den ene Side i »dammen« eller den store Indhuling midt paa Masovnens Forside (til venstre paa Tegningen Side 142), dannede de i Gulvets Sand 5—6 bækkenformede, sammenhængende Fordybninger paa en god Alens Bredde. Med en lang Jærnstang stødte nu en Arbejder Hul gjennem en Del Sand eller Ler, der var ophobet forved »dammstenen« (p), der danner den ene Side af den Fordybning paa Ovnens Bund (t), hvor det smeltede Jærn samler sig underst. En glødende tykflydende Masse vælter ud gjennem Aabningen, lig en Lavastrøm fra Siden af et lille ildsprudende Bjærg, og fylder den ene Fordybning i Gulvet efter den anden. Jeg havde ventet at se

Jærnet komme, men det var den over Jærnet flydende »Slagge«, der først skulde tømmes.

Som allerede nævnt, maa der i Reglen en vis Tilsætning af andre Stensorter til Jærnmalmen for at gjøre den skikket til Jærnudsmeltningen. Jærnmalmen bestaar nemlig af Jærnilte (Jærn forbundet kemisk med Ilt, som t. Ex. i Smeddens Hammerskæl eller i Rust) indblandet med andre Bjærgarter. Dersom nu alene Jærnet smeltede i Ovnen, saa vilde jo denne snart være fyldt med de iblandede Bjærgarter, som usmeltede blev tilbage. Stundum er Malmen indblandet med fremmede Bjærgarter af et saadant Slags, at de smelte sammen til en tyk, flydende, glasagtig Masse, der er lettere end det smeltede Jærn, over hvilket det altsaa flyder paa Ovnens Bund, som Fløden paa Mælken i et Fad. Saadan Malm »engående malm«, der fuldstændig smeltet flyder ud for neden, dels som Jærn og dels som Slagge, efterlader altsaa ingen fast Rest i Ovnen, hvorfor det er gjørligt at fylde Ovnen Dag og Nat, efterhaanden som Indholdet udsmelter, saa længe Ovnen kan holde uden Udbedring, eller saa længe der haves Forraad paa Malm.

Som oftest er Malmen imidlertid ikke »engående«, men kræver, saaledes som her, en vis Mængde Kalksten tilsat, for at denne kan forene sig med Malmens Kvarts (en Stenart af samme Slags som Flint) til smeltelig Slagge. Denne Tilsætning: »beskickning«, kræver som oftest megen Erfaring og Dygtighed ved Jærnbruget, thi den mindste gjennemgaaende Fejl, der afstedkommes ved Blandingen af de forskjellige Malmarter, der bruges, og »beskickningen«, kan ødelægge hele Nedsmeltningen; man siger da, at »masugnsgången« ikke er god, og »blåsningen« maa da afbrydes. Man

kan nok tænke, at dette er en slem Historie, da en ny »blåsning« først kan begyndes igjen, naar Ovnen er afkølet og tom. Man forstaar saaledes, at det ingenlunde er saa let en Sag at passe en Masovn, som det ved første Øjekast ser ud til, det er ikke nok at fylde i og tappe ud, men at Smeltningen lykkes, afhænger væsentlig af, at det er saa erfarne og øvede Folk, der foretager Fyldningen og forestaar »blåsningen«, at de af Slaggens Udseende og Smeltningens Gang i det hele kan skjønne, om der haves mere eller mindre »beskickning« eller Kul nødig til den Malm, eller rettere Malmblanding, der bruges til enhver Tid, thi al Malmen, selv fra samme Grube, indeholder naturligvis ikke bestemt lige meget af fremmede Stenarter indblandet. Den rigere Malm blandes nemlig i Reglen med mindre righoldig, i saadant Forhold, som Erfaring og Forsøg har vist at være fordelagtigst.

Gangen i Jærnets Nedsmeltning er altsaa denne, at Malmen, som tidligere omtalt, først »røstas« eller glødes i en Ovn, efter at være fraskilt mulig indblandede eller rettere indsprængte unyttige Stenarter eller Svovlmetaller. Ved Glødningen bortgaar og fraskilles endnu indblandede Svovldele samt Kulsyre og Vanddampe, medens Malmen bliver løsere og skjørere, saa at den lettere knuses i Smaastykker eller »bokas«. Naar nu »blåsningen« skal begynde, ophedes Ovnen først godt og fyldes derpaa med Malm, Kul og »beskickning« lagvis i et saadant Forhold, at Nedsmeltningen kan ske; dette kaldes, at Ovnen »uppsättes«. Kulilden vedligeholdes nu ved den stærke Blæsning af frisk opvarmet Luft ind i Ovnen (Blæserørets Ydre se ved x til højre), hvorved Indholdet smelter sammen for neden

og synker for oven, for paa ny at indtage Paafyldning, »uppsättning«, til visse bestemte Tider.

Malmens Omdannelse til Jærn og Slagge sker saaledes, at ved Trækullenes Forbrænding i Masovnens nedre Del dannes en Luftart, Kulilte, en Forbindelse af Ilt og Kul, som stiger opad og højere oppe, omtrent midt i Ovnen, hvor Malmen har den rette Varmegrad, forbinder sig med den Ilt, som Jærniltet i Malmen indeholder. Kuliltet bliver derved til den velkjendte Luftart Kulsyre, der dannes ved enhver fri Forbrænding, medens Jærniltet, der er fraravet sin Ilt, altsaa bliver til rent Jærn, der, blandet med de medfølgende glødende Stenarter, synker længere ned i Ovnen, hvor Heden er stærkere (1000—1200 Gr. C). Her forbinder det rene Jærn (Smeddejærn, der er meget tungsmelteligt) sig med noget Kul, hvorved det forvandles til Støbejærn. Dette sker omtrent i Fjerdedelen af Ovnens Højde, hvor den indsnævrer sig tragtformig indad. Massen synker stadig længere ned mod Blæsepiberne, og her er Heden saa stærk — over 2000 Gr. —, at baade Jærn og Bjærgarter smelter sammen og synker flydende til Bunds i den indvendige snævreste Del af Ovnen: »stället« (ved i). Slaggen udtappes jævnlig paa den nævnte Maade, og Jærnet, som sagt, visse Gange, her tre Gange i Døgnet.

De glødende Slaggekager — der efter Afkølingen ser ud som blaagrønt Glas, isprængt med blærede Kalk- og Pimpsten lignende Dele –, blev nu væltede op med Jærnstænger og Kroge paa lave Jærnbøre og kjørte udenfor; det var et varmt Arbejde, da Kagerne knap var størknede indvendig, men Glasset endnu kunde lade sig trække ud i lange Traade. Stundum lader man Slaggen løbe ud i en Række Jærnforme, saa at den

danner klodsede firkantede Sten paa 1/2 Alens Længde, der bruges til Murværk — Skolen var netop grundmuret af saadanne Glassten —, og det var nok den eneste Anvendelse, der gjordes af denne Masse.

Nu blev Sandet jævnet og revet op, saa at der fra et dybere Sted end før inde ved Ovnen dannedes en 4—5 Alen lang Rende langs Overvæggen, ned paa Smeltehyttens Gulv, der paa sin ene Halvdel var dækket af nedgravede tykke, flade Jærnforme overalt, som Indersiden af et kæmpemæssigt Vaffeljærn. En stor Skjærm af Jærnplader blev stillet mellem Formen og os, og vi blev anmodede om at flytte os længere til Siden. Alt var nu klart til at kunne »göre utslag«. En Arbejder sprang til med en lang Jærnstang og stødte Hul paa det sammenblandede Sand og Ler ind til Beholderen for det smeltede Jærn paa Ovnens Bund. Jeg stod i spændt Forventning for ret at nyde dette for mig saa ny Skuespil, og nu kom den hvidglødende Jærnstrøm pludselig fossende frem, sydende og spruttende gjennem Sandrenden til Formhullerne, som i en Fart fyldtes, det ene efter det andet. Men i lige saa stor en Fart maatte vi Tilskuere, der troligvis ikke var af saa ildfast et Ler som Arbejderne, se at komme af Vejen, saa vidt Rummet tillod, en saa utrolig voldsom Hede udstraaledes af det blanktstraalende Jærnhav, der dækkede Formene. Jeg ynkede rigtignok den sølle Djævel, der med sin Jærnstang maatte rage i Hullet, indtil hele Udstrømningen var til Ende; thi endskjønt han jo, saa vel som de andre Hyttefolk, var hærdet mod Varmen, saa var det øjensynlig en meget pinlig Stund for ham, med Ovnens Varme foran og Jærnets Glohede bag ved, som Skjærmen kun slet beskyttede ham for.

Nu var Udslaget til Ende, og Masovnen atter firsindstyve Centner Jærn lettere. Trykket op mod Væggen stirrede jeg tavs paa Udbyttet af de sidste 8 Timers Arbejde; ja **Arbejde**! Hvilket Arbejde har ikke dette Jærn kostet? Hvilket Jætteværk af Huler har ikke Arbejderne dannet hist oppe i »berglagen« trindt om i Jordens flinthaarde Indre for at faa brudt Malmen, hvilke Vandledninger og Konstledninger for at lede Vandets Arbejdskraft hen til rette langtbortliggende Steder ved Gruberne; hvilket Arbejde trindt om i Skovene for at »kola« Træ til Kul til Nedsmeltningen, og endelig, hvilket møjsommeligt, kostbart og vanskeligt Arbejde udkræver ikke Smeltningen af Malmen her, og hvor mange Hundredaars Tusender af Arbejdere og Videnskabsmænd har ikke lagt deres Arbejde og Erfaring sammen, inden Værket kunde gaa saa storslaaet og saa fuldkomment, som det nu gaar — for at tilvejebringe hine glødende uformelige Jærnklodse!

Og hvilket Arbejde vil disse Jærnstumper ikke endnu koste, inden de har fuldbyrdet deres endelige Øjemed i Menneskelivets Tjeneste? Jeg kunde ikke lade være i Tanken at følge dem til Stangjærnssmedjen og se alt det Arbejde, det kostede, inden Støbejærnet blev forvandlet til smeddeligt Stangjærn eller stærke Staalplader, maaske en Del af dette vilde blive en Fod tyk Panserplade og en anden Del en af Nutidens store Staalkanoner, eller en mægtig Staalspidskugle til at ødelægge Pladen med. Eller maaske en Del under Landsbysmeddens Hammer vil forme sig til Plove og Hestesko, medens en anden Del vil dannes til Jærntraad, der leder Telegrafens lynsnare Budskab fra Sted til Sted, eller maaske i det

klangfulde Fortepiano som Strænge lader henrivende Melodier lyde under den øvede Kunstnerindes smidige Fingre. Skal maaske Jærnet, der her var født, smutte som en flittig Synaal frem og tilbage for den fattige Sypige eller som Staalpen male Sandhed eller Løgn med sort paa hvidt? Skal noget af det maaske maale os Tiden af, som fine Fjedre i Lommeurene, eller som Kompasnaal vise Sømanden Vej over det vide Hav — eller . . . .

„Men vil De da ikke med?“ raabte nu en af mine Ledsagere mig ind i Øret, „vi har flere Gange kaldt paa Dem, det er snart paa Tide at komme afsted igjen, og vi skal dog først hjem og spise til Middag.“

Jeg for op af mine vaagne Drømmerier, men kunde endnu ikke lade være at forfølge min Tankegang: hvilket Arbejde vil det endnu ikke koste, inden disse Jærnmasser, der her udsmeltes, naar deres Bestemmelse, og hvilken Værdi giver dog ikke Arbejdet til sidst disse Jærnstene!

Vi forlod nu Smeltehytten og vandrede tilbage til Skolen — jeg naturligvis slæbende paa opsamlede Prøver af de forskjellige Slags Malm-, Slagge- og Jærnstumper. Efter at den svenske »smørgås och sup« havde aabnet det velsmagende Middagsmaaltid, og »hallon med grädda« (Hindbær med Fløde) havde sluttet det, sad vi snart i Lærerens lille Fjedervogn med en munter lille Hest forved og en lille »pojke« bag ved os til at bringe Vognen tilbage. Det sidste venlige Farvel vexledes med den vakre Lærerfamilie, og snart laa den smukke Dal med sin ihærdige Virksomhed langt bag ved os.

I Tugthuset.

Fortælling

af

Knud Skytte.

Thi 4 m 220
Au 8535

Knud Skytte.

(J. Nielsen.)

Paa Lillehede Mark i det nordlige Jylland ligger en Udflyttergaard, som endnu, efter dens forrige Ejer, kaldes Mads Hybens Gaard. Det er „en gjæv bitte Gaard," „ret en lille Herlighedsgaard," siger Folk, og „Herlighederne" er: en god og frugtbar Kornmark, en lille Skov, der i en Halvcirkel omgiver Marken mod Nord og Vest, en fortrinlig Eng og Tørveskær i Overflødighed. En saadan Ejendom kan nok føde sin Mand, og det var ogsaa en bekjendt Sag, at Mads Hyben sad „som Blommen i et Æg," kunde svare enhver sit og endda aarlig sætte adskillige hundrede Kroner paa Rente.

Men hvor fed en Jordbund Mads Hyben end groede paa, kunde Personen selv dog paa en Maade ikke rigtig trives, jeg mener: han var en lille mager Splint, der aldrig blev tyk og fed, men saa saa slunken ud, som om han ikke fik mere end det halve af det, han kunde spise. Han led dog ellers ingen Mangel i saa Henseende, men Sagen var den, at Mads var en saa umanerlig Slider, en saa flittig og rastløs

Arbejder, „at han ikke undte sig Stunder til at samle Huld," bemærkede hans mere trivelige Naboer og Gjenboer om ham. Men skjønt han saa ud „som bare Skind og Ben," var han dog lige fuldt altid baade sund og frisk og stadig ved et godt Sind. Arbejde var hans Liv og Lyst, og han var aldrig bedre til Pas, end naar han f. Ex. om Vinteren svang Plejlen paa Loen, eller han om Høsten brugte Leen hen ad en Kornager. Trods det haarde Slid var han smidig i sine Bevægelser, og af Sindelag var han livlig, munter og oprømt og derfor let at omgaas og komme til rette med. Han gjorde Dagen saa lang og Natten saa kort som mulig, var altid den første paa Tæerne om Morgenen og purrede selv Folkene ud. Det første, han tog sig for, saa snart han var kommen op og i Klæderne, var at faa stoppet og tændt. Piben, han brugte, var kun en tre — fire Tommer lang; han bar den altid i venstre Mundvig, hvor den stak ud som en lille rygende Stump Pind, og den var aldrig af hans Mund, undtagen mens han sov og spiste; han røgte med den ene Mundkrog og spyttede ud af den anden, uden at tage Piben af Munden saa længe. Tobakspungen bar han i Hatten, og for det meste hang den store Messingtraads-Udkradser ned under Skyggen og dinglede ham om Ørene, naar han bevægede Hovedet. Saa snart Piben gik ud, hældte han først forsigtig Asken bort, hvorefter han bankede Tobaksresterne ud i den hule Haand og kom dem i Tobakspungen, inden han stoppede og tændte paa ny. Sikket Liv, der var i den lille seje, utrættelige, halvgamle Mand, og sikken Iver, der var over ham, baade naar han arbejdede, og naar han talte! Altid som Peber og Tobak, ret „en bitte Ilder" var han!

Men for at sige det onde med det gode om Mads Hyben: Manden havde en Skjødesynd, som han ikke modarbejdede, men snarere kjælede for — han var gjerrig. Penge, mange Penge, flere og flere Penge! Det var hans et og alt, hans Livs Maal, han kjendte vel næppe noget andet, og for at naa dette, i Grunden uopnaaelige Maal — thi for den Slags Mennesker voxer Begjærligheden jo stadig om Kap med Pengedyngen — derfor var det, han sled og stræbte, og derfor undte han sig hverken Hvile eller Ro. Hvad for øvrigt Mandens Gjerrighed angaar, er det unødvendigt at sige mere om den her — den skal nok komme frem i Fortællingen siden. — Men trods denne Skavank er der dog saa meget rart ved Mads, at han nok, naar alt kommer til alt, tør gjøre Krav paa at kaldes en nogenlunde elskværdig Udgave af en gjerrig Mand.

Hans Kone — Mette Marie hed hun — havde vistnok en Gang været smuk, og som ældre Kone kunde hun gjærne kaldes smuk endnu. Hun var høj og slank, og som Personlighed var hun langt betydeligere end Manden. Der var noget husmoderligt, værdigt og ikke saa lidt kvindelig Ynde udbredt over hendes Person. Hun havde kjønne Øjne, der udtrykte sindig Alvor og dyb Følelse, og den, der endog kun en Gang havde talt med hende og mødt det milde, rolige, alvorsfulde Blik fra disse kjønne brune Øjne, modtog derved et behageligt og velgjørende Indtryk, som han ikke glemte de første Dage. Det var en sjælden rar og elskværdig Hustru, Mads Hyben havde, og hans Uvenner var ikke fri for at sige, at hun var for god til ham. Det mener jeg dog ikke, hun var. De havde taget hinanden af gjensidig Tilbøjelighed,

de mellemliggende Aar havde ikke i mindste Maade løsnet Kjærlighedsbaandet, der sammenknyttede dem, og der var et rigtig smukt Forhold mellem Ægteparret. Medens Mads Hyben sled og arbejdede i Mark og Lade, gik hans Kone og syslede som en god og venlig Aand i deres pæne hyggelige Hjem og havde altid Maden til Rede, naar han kom hjem Middag og Aften. Hun modtog ham altid med et lyst og venligt Smil, og han hilste gjærne hende med et venligt: „Naa, min lille Pige!“ for saadan kaldte han hende — „hvordan har du det saa? Godt, kan jeg se, og Gud ske Lov for det!“ Somme Tider, naar han var i sit allerbedste Lune, kunde han endogsaa tage hende om Livet og give hende et Kys. Jo, Mads og Mette Marie kom rigtig godt ud af det sammen, og hvad kan man saa forlange mere?

Datteren Frederikke havde ikke fyldt sit syttende Aar endnu, „hun er ikke stort andet end en Tøs,“ siger Mads Hyben, saa hende er der for det første ikke stort at sige om. Men dog skal det bemærkes, at hun allerede var fuldt voxen og Moderens udtrykte Billede, baade i Henseende til Ansigt og Figur. Man behøvede kun at tænke sig Moderen tyve Aar yngre, saa maatte Moder og Datter ligne hinanden som to Draaber Vand. Dog var Datteren ikke fuldt saa alvorlig anlagt som Moderen, men slægtede ogsaa sin Fader paa og var fyrig, livsglad og munter.

Tjenestekarlen Lars var et Par Aar ældre end Rikke. De betragtede hinanden omtrent som Søskende og holdt meget af hinanden. De havde ogsaa fulgtes ad fra deres spæde Barndom af og kunde ikke godt undvære hinandens Selskab. Lars havde hverken Fader eller Moder; han mistede dem begge, medens

han laa i Vuggen, og da den lille forældreløse ogsaa var fuldstændig arveløs, fordi Forældrene, et Par fattige Indsidderfolk, ingen Arv havde efterladt sig, saa var der ingen anden Udvej, end at han maatte fødes op paa Kommunens Bekostning. Mads Hyben tog ham da ved „Licitation“ og fik Penge for at have ham, og Lars kom ikke til at skifte Opholdssted, men blev hos Mads Hybens og voxede op til en stærk, kjærnesund, rødmusset, flink og skikkelig Dreng. Han sagde „Fader“ og „Moder“ til Mads og Mette Marie, holdt ogsaa af dem som en god Søn af sine Forældre, og som Børn kunde han og hans Legesøster ikke forstaa Forholdet paa anden Maade, end at „Søster Rikke“ og „Broder Lars“ var kjødelige Søskende.

Da Lars var fjorten Aar og konfirmeret, sagde Mads Hyben en Dag til ham: „Naa, min Dreng, hvad skal vi saa? Du ved vel nok, at nu er Akkorden ude, nu skal du sørge for dig selv og har Lov til at tage Tjeneste hos hvem, du vil.“

Drengen var allerede paa Vej til at græde.

„Skal jeg her fra?“ sagde han dæmpet. „I har jo ingen anden Dreng fæstet endnu?“

„Nej, vi har ikke, lille Lars,“ sagde Konen og klappede ham venligt paa Kinden, og i hendes kjærlige, milde Øjne læste Drengen, at den Fare, han gruede for, slet ikke var til Stede; „men du forstaar jo nok, at nu, da Akkorden med Sogneraadet er ude, og der ikke mere skal ydes Hjælp til dig, nu maa der snakkes lidt om det, enten du . . .“

„Jeg vil helst blive,“ afbrød Drengen hurtigt og tørrede sine Øjne.

„Ja, for vi skulde jo vide din Mening," sagde Mads Hyben og pustede en Røgsky fra sig.

„Jeg bliver!" gjentog Lars ivrig. Frederikke havde halvt skjult sig nede i Kakkelovnskrogen; hun og Drengen skottede stadig til hinanden og førte en hel Samtale med Øjnene; den var i Førstningen bedrøvelig, men blev efterhaanden glad og munter og endte i et stormende Jubelraab, ikke højt, men tavst og hemmeligt, i Øjnenes stumme Sprog.

„Og saa skulde du vel have en lille Løn," vedblev Mads Hyben.

„Jeg bryder mig ingen Løn om, men er godt tilfreds med Føde og Klæder — jeg bliver!" svarede Lars og saa ned til Rikke, der var i et Smil over hele Ansigtet og gjorde Tegn med Hænderne, som om hun klappede i dem.

„Og for den Sag maa du ogsaa gjærne blive ved at sige Fader og Moder til os," sagde Mads; „men det skal ikke have mere at betyde end det samme — gaa ikke og bild dig noget ind."

„Nej, jeg bryder mig ikke om andet end at blive og bilder mig slet ingen Ting ind," svarede Drengen glad.

„Og Lønnen kommer vi nok overens om."

„Ja, jeg er fornøjet med, hvad I giver mig."

Dermed var dette Spørgsmaal afgjort, og Lars blev hos sin „Fader" og „Moder" og sin kjære Plejesøster. Nu var der gaaet fem Aar, siden hin Samtale fandt Sted, og Lars — nu en voxen, middelhøj, undersætsig og godt udseende Karl med Dun paa Hagen — hævdede fremdeles Stillingen, og intet tydede paa, at han eller nogen ønskede, at han skulde forlade den.

Efter at jeg saaledes har præsenteret Mads Hyben og hele hans Familie for Læseren, skal jeg kun tilføje, at Familien udgjorde hele Husstanden om Vinteren, medens der om Sommeren kom et femte Medlem til, nemlig en Tjenestedreng; men da han ingen Rolle spiller i efterfølgende Begivenheder, behøver han ikke yderligere at omtales.

— Vi vil nu se ind til Mads Hyben en skjøn Sommerdag og vælger dertil Morgenstunden. Men vi maa ikke sove for længe, thi Mads er en skrap Morgenmand.

„I Østen stiger Solen op,
den spreder Guld paa Sky."

Ja, den løfter just sin store brede Skive over de østlige Banker; men den tager ikke Mads Hyben paa Sengen, thi han er allerede oppe og i Klæderne og har faaet sin lille „Dampfløjte" i Munden. Lige som han vil til at aabne Døren og forlade Stuen, vaagner Mette Marie og siger:

„Er du allerede oppe, Mads?"

„Ja, jeg er, min lille Pige!"

„Det er da vist grov tidlig. Hvad er Klokken?"

„Tyve Minutter over tre."

„Ja, jeg kan ikke staa op endnu. Kald paa Rikke, saa bliver jeg liggende lidt."

„Ja, gjør du det, min lille Pige! Det haster saamænd ikke med dig. Op, lille Rikke!" raaber han derpaa ind i den anden Alkoveseng. „Op, min Pige, op, op! Lærken synger allerede, op!"

„Ja, nu kommer jeg," svarer den unge Pige søvndrukken og gnigger sig i Øjnene, og medens Faderen gaar ud for at kalde paa Lars og Drengen, der sover sammen i „Herberget," skynder Datteren sig

op og kommer i Klæderne, tænder Ilden op, hænger Davregryden over og gaar derpaa ud og malker Køerne. Mads Hyben sysler i Huggehuset, Lars sætter Hestene paa Græs, og Drengen gjør rent i Staldene og trækker Køerne ud. Saaledes gaar der en Times Tid, hvorefter hele Familien samles ved Davrebordet. Saa snart Maaltidet er endt, forlader Mand og Karl Gaarden, forsynede med Mellemmads-Skræppe og Øldunk samt Tørvespade og Trillebør, og begiver sig ned i Tørvemosen, thi der skal skæres Tørv i Dag. Mads staar selv i Tørvegraven med lange Træskostøvler paa, skærer Tørvene og lægger dem, en, to, tre, fire ad Gangen, op paa Brinken, hvor Plejesønnen saa tager dem med de bare Hænder, læsser dem paa Børen og triller dem ind paa en jævn Plads, hvor han lægger dem i lange Rader til Tørring. Naar Mads Hyben er nede paa Bunden af Graven, kan man i nogle Alens Frastand ikke se det mindste af ham; man ser kun en lille blaa Røg, der stiger op fra „Dampfløjten," samt de hyppige Blink af den blankslidte Spade, naar han lægger Tørvene op. Det er et Par flinke Arbejdere, han og Lars, ser man nok. Hver Gang Karlen kommer tilbage med sit tømte Kjøretøj, er „Bænken" fuld, men tømmes fuldstændig, inden han faar tillæsset og atter triller bort. Saadan gaar det den ene Time efter den anden; det gjælder om at holde hinanden Stangen, at den ene ikke skal sinke den anden.

Klokken ni er det Mellemmadstid; de sætter sig paa en gammel lynggroet Tue, faar fat i Skræppen og Dunken, og Maaltidet begynder.

Men hvad er det for en pæn lille Enspænder-befordring, der kommer kjørende hen ad Sognevejen

oppe paa Bakken, omtrent midtvejs mellem Mosen og Gaarden? Der er to Personer paa Vognen foruden Kusken. Nu standser Kjøretøjet, og de to Personer staar af og fjærner sig hver til sin Side, medens Kusken bliver holdende. Den ene kommer ned efter Mosen og stævner lige hen imod Tørveskærerne. Lars er allerede færdig med sin Mellemmad og er sysselsat med at afskrabe det Lag Tørvejord, der har samlet sig inden i Trillebøren, medens Mads Hyben, der har daarlige Tænder, bliver siddende og gjør sit bedste for at faa Bugt med den sidste Rundtenom. Han har slængt sin blankknappede Kofte over Skuldrene, hægtet den sammen lige under Hagen med den øverste Knap og ladet de tomme Ærmer hænge løst ned ad Ryggen. Mellemmaden skærer han i Smaabid og holder dem paa Spidsen af Lommekniven, indtil Munden bliver færdig til at tage imod dem; han og Karlen stirrer ufravendt paa den sig nærmende fremmede, der er klædt i en almindelig Bondedragt, har Stok i den ene Haand og i den anden et Lommetørklæde, med hvilket han uafladelig vifter sig for Ansigtet; thi det er varmt, og Myggene er temmelig nærgaaende.

„Goddag," siger den fremmede og standser foran Mads Hyben.

„Tak," svarer Mads Hyben, i det han afskærer sig nok en Bid — „og velkommen," føjer han derpaa til efter en lille Pause.

„Sikken Varme!" vedbliver den fremmede; han aftager Hatten og tørrer sin svedige Pande med Lommetørklædet.

„Hm, ja," svarer Mads; „men hvad siger du saa om os, der maa holde Persen ud, endda vi maa arbejde strængt?"

„Jeg forstaar heller ikke, hvordan I kan!"

„Aa, det gaar jo, vi er vante til Turen — men med Forlov at spørge: hvor er denne her Mand fra? Jeg synes næsten, jeg skulde kjende dig . . . og dog . . . du er klædt som en af mine Lige, endda dit Maal er saa kjøbstadagtigt . . . jeg fejler maaske . . ."

„Nej, vi to har vist næppe set hinanden før — jeg er Politibetjent."

„Politibetjent! Jeg synes dog ikke, at din . . . Deres Dragt . . ."

„Bryd Dem ikke om Dragten, min gode Mand," svarer Politibetjenten; „men vil De ikke tro mig paa Ordet, saa se her!" Og han fremtog og viste ham Politiskiltet, som havde været skjult under Vesten.

„Jo bevares, Hr. Politibetjent! Hvorfor skulde jeg tro, at De vilde binde mig noget paa Ærmet? Aha, nu forstaar jeg: Bondedragten er altsaa en Forklædning?"

„Ja vel saa. Vi er ude for at paagribe en Forbryder, der for en halv Snes Dage siden er undsluppen fra Viborg Tugthus, og i Lovens Navn fordrer jeg, at De og enhver, som vi henvender os til, er os behjælpelige med at paagribe ham, hvis De er i Stand til at yde os nogen Bistand."

„En undvegen Tugthusfange — Død og Pine! Men hvordan skal vi bære os ad med at hjælpe Dem, Hr. Betjent?"

„Vi er paa Spor efter Fyren og ved, at han i Gaar er bleven set her paa Egnen, og hvis De har

set ham, saa skal De sige mig det uden Forbehold, det er Deres Pligt."

„Ja, De kan stole paa, Hr. Betjent, at jeg ikke vilde hæle med saadan en Fyr — hvad ser De mig an for? Men jeg har ikke set noget til ham."

„Og heller ikke hørt omtale, at andre har set ham?"

„Ikke det bitterste af den Slags — har du, Lars?"

„Nej, jeg har hverken hørt eller set ham," svarede Karlen.

„Han er let at kjende paa den spraglede Fangedragt, der er syet af gule og graa Stykker Tøj — hvis han da ikke har smøget den af sig og faaet fat i en anden," sagde Betjenten; „men det maatte i saa Fald være sket siden i Gaar, for da havde han Fangedragten paa," føjede han til.

„Ja, det kan nok være — nej, vi har ingen Ting set og ingen Ting hørt, ellers kan De være vis paa, vi skulde nok komme frem med hvad vi vidste."

„Jeg tænkte, om han mulig kunde have Slægtninge her nede, og i saa Fald var det jo tænkeligt, at de vilde hjælpe ham med at forstikke sig."

„Hvor er han fra?"

„Ja, det er sørgeligt. Mennesket er kommet af skikkelige Folk. Det er en Karl fra Grenaaegnen."

„Grenaaegnen, siger De! Men er det saa ikke rimeligere, med Forlov, at han har søgt til sin Hjemstavn? Hvordan kan De saa vente at finde ham her i Aalborgegnen?"

„Ja, jeg hører nok, min gode Mand, at De ikke forstaar Dem paa slige Folks Kneb. De bærer sig ad ligesom Harerne, gjør mange og vidtløftige

Omveje, inden de gaar i Leje, for at narre Sporhundene, ha, ha, ha!"

„En Karl fra Grenaa-Egnen — Herre Gud! Hvad har han da gjort, siden han skulde i Viborghuset?"

„Aa, han har gjort sig vel fortjent til otte Aar i Kongens Tjeneste, han har nydt Gjæstfrihed i sex, har altsaa kun to tilbage, og saa stikker han af, den utaknemmelige Klør! Men bi lidt, vi skal s'gu nok faa Fingre i Fyren igjen, det er vist!"

„Men er De saa ogsaa sikker paa, at De kan kjende Krabaten, hvis De endelig træffer ham? De ved vel, hvordan han ser ud?"

„Jeg har s'gu aldrig set ham, det jeg ved. Jeg er Politibetjent og hverken Arrestforvarer eller Fangevogter; men han undveg i Fangedragten og desuden . . ."

„Aa pyt! Han kan have skiftet Dragt mange Gange — hvordan kan De nu vide, at det ikke er ham, der staar, Gud forlade mig?"

„Føj Fa'er! er det noget at sige!" sagde Lars i en noget fortrydelig Tone.

„Den unge Karl der — jo det er let at se," sagde Betjenten. „En undvegen Tugthusfange bærer ikke saadant et Skudsmaal i Ansigtet, naar han staar over for en Opdagelsesbetjent."

„Ha, det var naturligvis kun Spøg, og De kunde jo bare prøve paa at tage Hold i ham — De kan tro, vi har Ben i Næverne, Lars og jeg, ha, ha, ha!"

Denne Spøg syntes Lovens Haandlanger ikke om. „Desuden har jeg hans Signalement," vedblev han. „Alder: 20 Aar; Væxt: middelhøj, skulderbred,

undersætsig; Øjne: blaa; Ansigt: fyldigt; Næse: lige; Skjæg: sparsomt — og saa videre."

„I, men hille Død og Kritte! Det passer jo alt sammen paa Lars Hyben!" udbrød Mads og gned sig fornøjet i Armen.

„Det passer paa saa mange, min gode Mand, og Fangen hedder ikke Lars Hyben," svarede Betjenten overlegent, „og, som sagt, Skudsmaalet er alt for ærligt — jeg kjender en Forbryder paa en Prik, bare jeg kaster Øjet paa ham. Farvel!"

„Tak," svarede Mads Hyben. „Ja, vi maa nok have Spade og Trillebør i Gang igjen, Lars," vedblev han, da Betjenten var borte. „Det var en rigtig Snakkemand ligesom jeg selv, kan jeg tro. Men det kom mig s'gu ikke for, han var rigtig dreven i Forretningen, og han har næppe været med til at opspore og nappe ret mange undvegne Fanger — saa vidt jeg kunde forstaa."

„Aa, det var vist ikke for ingen Ting, han gav sig saa gode Stunder og snakkede saa længe," mente Lars. „Det kan nok hænde sig, han havde Øjnene med sig."

„Saa—aa! Det lagde jeg ikke Mærke til."

„Ja, men det passede jeg paa. Han gloede svært i alle Retninger, mens han lod Munden løbe, og kunde han med Øjnene have manet Fangen op af Jorden ensteds her i Nærheden, saa havde han gjort det."

„Ja, det kan s'gu være, han er snildere, end jeg saa ham an for. Men det er ellers kjedeligt nok, at en Tugthusfange gaar og lusker omkring her i Nærheden. Han kunde jo bryde ind og komme over os, naar vi ligger og sover."

„Aa, kan han bare hytte sit eget Skind, saa forlanger han vel ikke mere," mente Lars.

„Nej, det er jo da ogsaa sandt," indrømmede Mads Hyben.

Med disse Ord kravlede han atter ned i Graven og begyndte at lægge Tørv op, Lars spændte sig selv for Trillebøren igjen, og Arbejdet fortsattes uden Afbrydelse lige til Middag.

Saa længe Arbejdet stod paa, blev der ikke vexlet mange Ord, skjønt Tugthusfangen stadig spøgede i Hovedet baade paa Mads Hyben og hans Plejesøn, og de kunde ikke bare sig for nu og da at lade Blikket strejfe ud over Mosen og den tilgrænsende Del af Marken, som om de hvert Øjeblik ventede at faa Øje paa en Person i den graa- og gulspraglede Dragt; men da de gik hjem om Middagen, snakkede de ikke om andet end Politimanden og den undvegne Tugthusfange, og ved Middagsbordet underholdt Mads Hyben sin Kone og Datter med at give dem en udførlig Meddelelse om den Samtale, han havde haft med Betjenten, men var bag efter nær ved at fortryde sin Aabenmundethed, thi Meddelelsen satte en saadan Skræk i Kvindfolkene, at de næsten ikke turde være ene hjemme om Eftermiddagen.

Den følgende Morgen gik Lars til Søen med en Segl i Haanden; han skulde ned at skære Siv. Søen laa bag ved Skoven, Mads Hyben ejede hele dens nærmeste Bred, hvor der voxede frodige Rør- og Sivbuske, og han havde Ret til at fiske i Søen, saa meget han vilde — Fordele, som jeg glemte at medtage før i min Beskrivelse af Gaarden og dens „Herligheder".

Mads Hyben blev hjemme den Dag. Han satte Brandstigen til et af Udhusene, bar nogle Halmbundter

der op og gav sig til at efterse Mønningen. Fra dette sit ophøjede Sted havde han en vid Udsigt, og han glemte ikke at se sig om en Gang imellem for om muligt at faa Øje paa Tugthusfangen; men ihvor flittig han spejdede i alle Retninger, kunde han ikke faa Øje paa nogen Skikkelse, der svarede til det Billede, han i Tanken havde dannet sig af Flygtningen.

Derimod havde han den Fornøjelse atter at faa et Glimt at se af Politibetjentene. Da han havde været nede og spist sin Formiddags-Mellemmad og atter var kravlet op ad Stigen og havde sat sig skrævs over Husmønningen, forfærdede han pludselig Kvindfolkene ved at raabe ned til dem med sine Lungers fulde Kraft:

„Støj—halløj! Mette Marie! Frederikke!"

De kom hurtig ilende ud i Gangdøren.

„I, men hvad er der paa Færde, Mads?" sagde Konen med Hænderne trykkede mod Brystet. „Du havde nær kyst Livet af os."

„Begge Politibetjentene!" svarede Manden dæmpet og hemmelighedsfuldt. „Rend op paa Loftet og kig ud af Gavlvinduet, saa kan I se dem!"

De afsted op ad Trappen, hen ad Loftet, Vinduet op og Hovederne ud.

„Vi ser ingen Ting," sagde Konen.

„Se til højre," svarede Mads.

Stuehuset vendte i Øst og Vest. Ladelængen, paa hvis Mønning Mads Hyben befandt sig, var næsten sammenbygget med Stuelængens østre Gavl, saa at der kun var en lille snæver Gjennemgang mellem Hushjørnerne, og ved at krybe helt ud paa Enden af Mønningen mod Nord var der kun nogle faa Favnes Afstand mellem ham og det aabne Gavlvindue, ved

hvilket Moder og Datter havde taget Plads. Han kunde prægtig sidde og snakke med dem.

Alle tre holdt de nu ivrig Øje med en Enspænder-befordring — den samme som i Gaar —, der kom kjørende ad Sognevejen, ikke som i Gaar i vestlig, men i østlig Retning, ned efter Skoven, bag hvilken Søen laa.

„Er det Betjentene?" spurgte Konen i en noget skuffet Tone. „De ser jo ud som andre Folk."

„Ja, det er, min Pige," svarede Mads Hyben, „de to, der sidder paa Agtersædet bag ved Kusken; men de er forklædte i Bondedragt."

„Er Flygtningen ogsaa paa Vognen?" vedblev hun.

„Tugthusfangen? Nej, min lille Pige. Tror du kanske, han er usynlig?"

„Nej, det er jo da ogsaa sandt; saa skulde der jo have været fire."

„Akkurat s'gu! Der er kun tre paa Vognen, og en Fjerdemand kan vi ikke faa ud af det Tal, det Regnestykke er rigtigt, min lille Pige. Men du skal ikke være forknyt, de faar maaske nok Tag i ham, hvis han, som de tror, gaar og støvler omkring her paa Egnen, og er han smuttet fra dem og rejst ad Hjemmet til — hvilket jeg snarest vil tro — saa behøver vi jo ikke at bryde os om ham. Se saa! nu holder Vognen, og Sporhundene stiger af — hvad skal der nu ske? Naa, de vil nok ned i Skoven — nu skilles de fra hinanden og tager hver sin Kaas; den ene — jeg tror, det er ham, der snakkede med Lars Hyben og mig i Gaar — bliver ved ad Sognevejen, og den anden gaar ad Stien til venstre. Saa! nu forsvinder de mellem Træerne — ja, lad dem kun

lede der inde, om de kan hitte Krabaten. Jeg ser, Kusken har spændt fra og lader Hesten gaa og græsse i Vejgrøften, og den slikker naturligvis ogsaa ind paa Agrene — det kunde jeg forbyde, men det er vel aldrig værd. Politiet er ikke at spøge med, og jeg vil hellere lukke Øjnene og lade fem være lige."

„Herre Gud, jeg er saa angest," sagde Konen.

„Det er jeg ogsaa," istemmede Datteren.

„I, men hvad har I da at være rædde for?"

„Havde vi bare haft Lars Hyben hjemme," vedblev Mette Marie.

„Ham tænkte jeg ogsaa paa," sagde Rikke.

„Aa, den Karl hytter sig nok," trøstede Mads Hyben; „hvad skulde der være i Vejen med ham? Han gaar i sit lovlige Ærende, og ingen gjør ham noget."

„Ja, du siger det nok; men jeg er alligevel ikke glad, førend jeg ser ham," sagde Konen, i det hun og Datteren forlod Vinduet og gik ned.

„De Kvindfolk har nu altid fuldt op af Kyllingesorger," mumlede Mads og tog atter fat paa sit Arbejde, „og har de ingen, saa gjør de sig nogle selv — hvad skulde der være i Vejen med Lars Hyben? Brav Karl hytter sig nok."

En Times Tid før Middag lod Mads anden Gang sit „Støj—halløj!" høre, og Moder og Datter skyndte sig til Udkigsposten ved Gavlvinduet.

„Denne Gang lader det til, at der bliver mere Liv i Spillet," sagde Mads Hyben.

Der hørtes heftige Raab af flere Menneskerøster inde fra Skoven, og af og til kunde der skjelnes en Lyd, som om to eller flere kæmpede en fortvivlet Kamp og tildelte hinanden drøje Slag. Omsider saas

to Personer, med en tredje imellem sig, at komme ud af Skoven og nærmende sig det Sted, hvor Vognen holdt.

„Hurra! nu har de neglet Krabaten," raabte Mads Hyben fornøjet, „for det er naturligvis vore Venner, Politimændene, og den balstyrige Knægt, de kommer slæbende med, kan ikke være nogen anden end Tugthusfangen — sig saa, at de ikke havde Ret i, at han var her alligevel. Jo, den Slags har gode Næser. Men sikke da en bandsatisk Knægt, der langede han den ene Betjent en paa Kassen. Du maatte hellere lade være at stinde dig, bitte Ven, for du faar det betalt, du faar det betalt, siger jeg. Alle Ulykker, hvor de nu klistrer ham! Dygtig! Bedre endnu! Det var ret, omkuld med ham, op igjen! Se, nu gaar han mere manerlig, og det gjør han klogt i, for der hjælper nok ingen Modstand. En løjerlig Figur at se til for Resten, han ligner hverken Fugl eller Fisk, men skifter Farve, hver Gang han vender sig — den spraglede Dragt, kan jeg tænke."

Saadan blev Mads Hyben ved at lade Munden løbe og beskrive Optrinet Punkt for Punkt.

Mette Marie og Frederikke stod med skrækslagne Miner og fulgte Skuespillet med spændt Opmærksomhed.

„Herre Gud, det stakkels Menneske! Jeg ynkes inderlig over ham," hviskede Moderen.

„Jeg ogsaa — det er grusomt at slaa ham saadan!" svarede Datteren i samme Tone.

Ingen af dem hørte synderligt af Mads Hybens ustandselige Ordstrøm.

Kusken, der havde siddet og døset paa Vejkanten med Hestens Tømme i Haanden, blev endelig opmærk-

som paa Støjen. Han spidsede Øre, stod op og blev nu ogsaa Vidne til, hvad der gik for sig længere nede.

Da Betjentene fik Øje paa ham, vinkede de ad ham; han forstod Vinket, steg op i Vognen og syntes at aabne et Vognskrin, af hvilket han fremtog en Ting, som han beholdt i Haanden, sprang ned af Vognen igjen, lod Hesten skjøtte sig selv og ilede i hurtigt Løb ned ad Vejen.

„Han har noget i Haanden, der blinker som blankt Staal," bemærkede Rikke, „og jeg synes, jeg kan høre en Raslen."

„Aha, du ser godt og har gode Øren, lille Rikke," udbrød Mads Hyben, „det er altsaa en Lænke; han skal lænkebindes, have Haandjærn paa."

Denne Formodning lod til at være rigtig. Saa snart Kusken havde naaet de andre tre, opstod der atter en fortvivlet Kamp, der endte med, at den fangne blev kastet om, Betjentene og Kusken kastede sig oven paa ham, og saaledes blev de liggende en Stund. Da de atter kom op, gjorde Fangen ingen Modstand længere, og det gik nu hurtigere fremad end hidtil. Da de havde naaet Vognen, tvang de ham til at stige op i den, og Betjentene steg op bag efter. Kusken spændte for i en Fart, svang sig paa Bukken, vendte Vognen, og afsted gik det. Da den var kommen lige for Gaarden, løftede Fangen begge sine lænkede Hænder i Vejret, saa op efter Mads Hyben og blev ved at raabe til ham, indtil Vognen strax efter rullede ned i en Lavning og ikke mere var til at øjne.

„Hvad var det, han sagde, lille Rikke?" spurgte Mads Hyben og gav sig til at stoppe og tænde sin Pibe, der var gaaet ud.

„Jeg syntes, han sagde: „Fader! kom og hjælp mig.“ Men jeg er ikke vis paa det.“

„Sagde han Fader til mig? Den Kantøffel!“

„Ja, men jeg hørte vist fejl. Han var saa langt fra os, og Vinden var stik imod.“

„Aa, det kan saamænd godt være, du hørte rigtigt; for kunde han have bildt dem ind, at han var min Søn, saa havde han allerede vundet Galgenfrist, — jo, lur dem, saadanne Slyngler, der er gjærne Hoved paa dem. Naa, saa jeg skulde komme og hjælpe ham! Nej, min gode Lurendrejer, Mads Hyben er, Gud ske Lov, ikke smaatosset.“

„Gud naade ham, den Stakkel!“ sagde Mette Marie med foldede Hænder som i en Bøn, da hun vendte sig fra Vinduet og gik ned. „Jeg er saa altereret, at det ordentlig svimler for mig, og jeg faar næppe Søvn i mine Øjne i Nat. Gud fri os fra alt det, som ondt er!“

Det var nu blevet Middag, og Mand og Kone og Datter satte sig inde i Dagligstuen, thi de vilde vente med Spisningen, til Lars kom fra Søen. Æmnet for deres Samtale var naturligvis den paagrebne Forbryder.

„Han maa have opholdt sig her i Nabolavet, maaske i flere Dage,“ begyndte Mette Marie; „det er sært nok, at ingen har set det mindste til ham, og Betjentene havde endda faaet at vide, at han var her.“

„Ja, nogen maa der jo have været, som har set et Glimt af den spraglede Fyr,“ sagde Mads Hyben; „der er jo nok, der har Øjne i Hovedet foruden du og jeg, min lille Pige.“

„Men det er sært, vi slet ingen Snak har hørt om ham, førend i Gaar og i Dag.“

„Aa, vi bor jo saa ensomt og kommer sjælden til Folk, lille du; men du kan tro, der bliver en Byblæst her efter, naar det kommer ud, hvad vi har været Vidne til i Dag.“

„Og saa kan jeg heller ikke forstaa, hvad han har faaet at leve af,“ vedblev Konen; „for han har naturligvis holdt sig skjult i Skovene og saadanne Steder og aldrig vovet sig ind nogensteds, hvor der bor Mennesker.“

„Ja, det kan jo være, han har vovet sig baade ind og ud, naar det var mørkt, og andre Folk laa og sov,“ sagde Mads Hyben; „for den, der ikke er for god til saadanne Skarnsstykker, som straffes med Tugthus, er naturligvis heller ikke ræd for at gjøre sine Fingre for lange.“

„Aa, nu kommer jeg i Tanker om en Ting,“ tog Frederikke pludselig Ordet. „Kan du huske, Moder, at Lænkehunden forleden Nat gjorde saadan en Støj, og om Morgenen savnede vi fire Knaposte af dem, der stod paa Hylden ude over Bryggersdøren?“

„De er vandrede gjennem Halsen paa Tugthusmanden,“ forsikrede Mads Hyben. „Nej, sikken Æsel! Nej, sikken forbandet Tyveknægt!“

„Og jeg kommer i Tanker om en Ting til,“ vedblev Datteren. „Hvor blev Søren Lassens Madkurv og Øldunk af, der blev borte forleden? Drengen skulde gaa i Tørvemosen med Mellemmad og Øl til Folkene, som I jo ved. Han satte Madkurv og Dunk under en Busk i Siden af Skoven, mens han løb efter en Sværm Bier, og da han kom tilbage, var begge Dele forsvundne.“

„Ja vel, den Historie hørte vi nok, og nu er Sagen klar. Tyveknægten har naturligvis ligget og

gloet paa den anden Side af Busken og har annammet Varerne, mens Drengen løb Fastelavn efter Bierne — det forstaar sig."

„Ved I hvad, bitte Børn," sagde Mette Marie, „jeg tror, det er bedst, ikke at snakke mere om ham, for ellers bliver jeg rent fortumlet i Hovedet. Det er høj Middag, Lars Hyben bliver længe borte, og vi kan ikke godt vente længer med Maden; jeg kan gjemme lidt til ham, hvis han ikke kommer, inden vi gaar fra Bords."

De spiste altsaa deres Sødgrød og Æggekage og tænkte ikke videre paa Lars Hyben; for de mente jo, at han kom nok.

Men han kom netop ikke. Manden fik sin Middagslur og stod op igjen. Klokken var bleven to, og endnu ingen Lars Hyben. Da der var gaaet endnu en Times Tid, begyndte de der hjemme at blive urolige, og Mads tog omsider sin Knortekjæp i Haanden og gik ned til Søen for at komme efter, hvad der var i Vejen med ham.

Moder og Datter havde nu hverken Rist eller Ro; medens Manden var borte, gik de hele Tiden ude paa Agrene med Hænderne under Forklædet og saa ned efter Skoven.

Det varede syv lange og syv brede; men endelig fik de Øje paa en, der kom halende op ad Sognevejen; det var Mads Hyben. Han tog to Skridt, for hver Gang han flyttede Kjæppen, og han var saa langt oppe i Vadmelskaskjetten, at dens store Skygge næsten skjulte hans blussende Ansigt. Det var ogsaa et daarligt Tegn, at han ikke havde Piben i Munden.

„Herre Gud, bitte Mads! Du kommer ene tilbage — hvor er Lars?" spurgte Mette Marie; hun

og Datteren havde skyndt sig ned ad Vejen og mødtes nu med ham et godt Stykke neden for Gaarden.

„Ja, det maa vor Herre vide," svarede Mads Hyben, i det han lettede Kaskjetten og tørrede sig med Ærmet. „Han havde skaaret en dygtig Hoben Sivknipper, og de laa i god Behold. Seglen var der ogsaa; den laa paa en lille Knold et Par Alen fra Vandet — men Lars Hyben var hverken at høre eller se. Jeg raabte paa ham, saa det brølede i Skoven, men ingen svarede mig."

„Gud fri os, Mand! Hvor kan han da være bleven af?"

„Ja, det er mere, end jeg kan sige. Jeg tænkte, om han maaske havde været ude at svømme, for han har jo fra Barns Ben af haft en Fandens Lyst til at ligge og plaske i det Vand, og havde jeg fundet hans Klæder, vilde jeg strax have tænkt, at han var kommen snavs fra det — at Søen havde taget ham, mener jeg, men jeg fandt hverken Traad eller Trævl."

Frederikke stod og hørte til i Tavshed og var saa bleg som et Lig.

„Den arme Dreng! Vi ser ham maaske aldrig mere," klagede Konen grædende. „Nu føler jeg først, hvor kjær han var mig; jeg holdt af ham som mit eget Barn."

„Nu overdriver du, min lille Pige."

„Nej, jeg gjør ikke, Mads; hvis han ligger paa Bunden af Søen, og de kommer bærende med ham som Lig, saa forvinder jeg det aldrig. Jeg har været ham i Moders Sted, og han skjønnede paa det, den kjære, gode Dreng. Lars var en god Søn imod mig, og han havde et Hjærte, ægte som det rene Guld."

Mads Hyben syntes endnu, at hun overdrev; men da han saa sin Kones dybe Sorg, nænnede han ikke at modsige hende, men sagde trøstende: „Jeg tror slet ikke, han er druknet — hvordan skulde det gaa til? Han er maaske gaaet en Tur ind i Skoven, har lagt sig til Hvile og er falden i Søvn. Han kommer nok."

De fulgtes ad ind og sad en Stund og saa paa hinanden. Hvad skulde de gribe til? Den savnede udeblev stadig.

Omsider enedes man om, at Mads skulde gaa ind til Byen og forhøre, om ingen havde set noget til ham. Nej. Historien for som en Løbeild gjennem Landsbyen, og inden der var gaaet en halv Time, vidste alle, at Lars Hyben var forsvunden, men ingen havde set saa meget som et Glimt af ham, og ingen kunde give ringeste Oplysning om, hvor han var bleven af.

Alle og enhver tænkte paa „det lumske Vand", ved hvilket han jo havde arbejdet, og nogle Mænd og Karle begav sig strax til Søen med et Fiskervaad, skød en Baad i Vandet og gjennemsøgte Søen paa Kryds og tværs for at finde den savnedes Lig, men uden at faa andet i Vaaddet end Smaafisk og Søtang, hvilket for saa vidt glædede dem, som det jo bestyrkede dem i Haabet om, at han ikke var druknet, og altsaa dog maaske i Live. Men hvor var han? Det blev Aften, og endnu var han ikke funden.

Mads Hyben var vel bedrøvet ved Tanken om, at der rimeligvis var tilstødt hans Karl — ikke „Plejesøn", thi saadan kaldte Mads ham aldrig — et eller andet alvorligt Uheld, maaske endog en sørgelig Ulykke, men desuagtet gik han i Seng om Aftenen og sov de

retfærdiges Søvn til Klokken tre om Morgenen, hvorimod det blev en bedrøvelig Nat for Mette Marie og Frederikke. De fik ikke Søvn i deres Øjne den hele Nat, og paa den Maade gik den førstes Spaadom om, at det vilde gaa hende saaledes, jo i Opfyldelse, skjønt Aarsagen blev en anden, end hun den Gang havde tænkt. Den følgende Dag tog Sognefogden Sagen i Haand og sendte Mandskab „ud at lede". Skovene Bymarken, Kær og Enge blev gjennemstøvede, alle vejfarende, man traf, blev udspurgte — alt uden at give ringeste Oplysning, der kunde give Nøgle til Sporet.

Hele Dagen gik, og det blev Aften — Lars Hyben var og blev borte; han syntes forsvunden som ved en Troldom.

Klokken var bleven hen ad elleve, og hos Mads Hybens var de just i Færd med at ville gaa i Seng, da der pludselig lød Fodtrin ude i Gaarden. „Det er Lars Hyben', jeg kan kjende ham paa Gangen!" jublede Frederikke. Lænkehunden gøede ikke som ad en fremmed, men raslede fornøjet med Lænken og udstødte nogle enkelte Glædesbjæf. Yderdøren var aflaaset, men Frederikke var saa vis i sin Sag, at hun ilede ud og drejede Nøglen om, hvorpaa hun hurtig skyndte sig ind i Stuen igjen. Der stod et Lys og brændte midt paa Langbordet. Den kommende traadte ind og hilsede „Godaften", — det var virkelig Lars Hyben.

„Gud Fader være lovet og priset!" udbrød Mette Marie, og hun baade omfavnede og kyssede sin „kjære Dreng". „Saadan en Angest vi har været i for din Skyld, vi troede, at du laa paa Bunden af den slemme

Sø. Hvor har du været, og hvor kommer du fra?" Saadan blev hun ved i et væk, medens hun uophørlig kjærtegnede ham.

„Jeg kommer fra Viborg Tugthus, Mo'er," svarede Lars Hyben træt og modfalden og smed sig paa Bænken for Bordenden.

„Fra Viborg Tugthus?" udbrød de alle tre i Munden paa hverandre.

„Ja, men giv mig først noget at spise og drikke, for jeg er baade sulten og tørstig og saa træt som en Allike. Førend jeg har faaet noget at styrke mig paa, kan jeg ingen Ting, men saa skal jeg nok fortælle jer Historien — om den ellers er værd at høre paa," lagde han til i en modfalden Tone.

„Ja, sandelig skal du faa noget at styrke dig paa," svarede Plejemoderen. „Hurtig, Frederikke! gaa ud og tænd Ilden op og hæng Kaffekjedlen over; han skal have en rigtig god Kop Kaffe."

Selv dækkede hun op for ham med det bedste, Spisekammeret formaaede, og om det saa var Mads Hyben, var han saa glad over den fortabte Søns Hjemkomst, at han satte sig op til Bordet, fik sig en Bid med, skjænkede for Karlen og sagde: „Skaal, Lars Hyben! Vær saa god, tag dig en anden Dram; for du har gaaet en lang Vej, kan jeg tænke."

Saa længe der spistes, blev der ikke rørt ved „Historien"; der blev i det hele ikke vexlet mange Ord. Lars Hyben var umanerlig sulten, og hans Mund havde travlt med at tygge. Desuden var der en storslaaet, højtidelig Stemning over den lille gjenforenede Kreds, og den krævede, at der for det første ikke brugtes mange Ord.

Da Maaltidet var endt og sluttet med den be-

budede Kop Kaffe, satte Mads Hyben sig ned i sin Krog igjen og gav sig til at stoppe og tænde. Hans Kone tog Plads i sin Lænestol for ved Kakkelovnen, og Datteren rykkede sin Stol hen til Moderens, lagde sin Arm om hendes Liv og lænede sit Hoved til hendes Skulder — alles Øjne vogtede paa Lars Hyben.

Og Lars Hyben begyndte:

„Ja, det er en bedrøvelig Historie, og jeg skammer mig næsten ved at fortælle den.“

„Du har jo intet ondt bedrevet, Søn, — hvi skulde du da skamme dig?“ Mads Hyben var virkelig saa blødgjort, at han denne Gang kaldte ham „Søn“.

„Ja, men jeg har været der, siddet i Hullet hele Natten og haft Lænker om Hænder og Fødder — hvad om Folk faar i Sinde at give mig et Øgenavn og kalde mig Lars Tugthus. Det kreperer mig.“ Og han saa ud, som om han vilde slaa i Bordet.

„Nej, saamænd gjør Folk ikke,“ mente Mads Hyben; „de ved, du er skikkelig, og du har ingen Uvenner.“

„Ja, de gjør ogsaa klogest i at lade være, for jeg vil banke enhver, som prøver derpaa. Men nu skal I høre. Jeg var jo gaaet til Søen for at skære Siv, som I ved. Mit Arbejde blev jeg færdig med i god Tid, og der var endnu en Times Tid til Middag, saa jeg syntes, det var for tidligt at gaa hjem. Vandet var saa dejligt, og jeg fik i Sinde at tage mig en Svømmetur.“

„Det havde jo ingen bedt dig om,“ bemærkede Mads.

„Nej, men jeg gjorde det alligevel. Som jeg sad og klædte mig af, forekom det mig, at jeg hørte en knasende Lyd inde i Skoven, som om nogen listede

sig om der inde, og en enkelt Gang syntes jeg ogsaa at høre en dæmpet Hosten, men jeg tænkte ikke videre ved det, men sprang i Vandet og svømmede ud til den lille Holm, I ved, hvor jeg lagde mig i det varme Græs og solede mig. Medens jeg laa der, kom der pludselig en Mandsperson til Syne i Skovkanten. Han gik ned til Søen og standsede paa det Sted, hvor jeg havde lagt mit Tøj, og gav sig til at klæde sig af. — „Han vil ogsaa ud at bade," tænkte jeg. Men i Steden for at gaa i Vandet, gav han sig til at tage mine Klæder paa. Jeg raabte for at skræmme ham bort, men han vendte sig bare om og saa paa mig og blev ved at trække i mine Klæder. „Vil du lade mit Tøj ligge, din Tyveknægt!" raabte jeg, i det jeg nu sprang i Søen igjen og svømmede, hvad jeg orkede, ind efter. Da jeg naaede Land, havde han allerede faaet min Skjorte, mine Strømper og Buxer paa og stod med Vesten i Haanden. Jeg styrtede løs paa ham, men han satte sig til Modværge og slog fra sig som en øvet Slagsbroder. Vi saa hinanden stift i Øjnene, og jeg bed saa godt Mærke i Kjæltringens Ansigt, at jeg kan kjende ham blandt tusende, og saa meget er vist, at mødes vi nok en Gang, saa kan han gjøre Regning paa, at gjemt er ikke glemt. Jeg mærkede strax, at jeg vilde have ondt ved at staa mig, men pludselig kom jeg i Tanker om Seglen, som jeg havde lagt paa en Knold en tre, fire Skridt længere ude. Jeg sled mig løs for at snappe dette Vaaben, men havde aldrig saa snart vendt mig om, førend jeg fik et saa voldsomt Slag oven i Hovedet af Kjæltringens Knytnæve, at jeg tabte Bevidstheden, alt blev sort omkring mig, jeg tumlede omkuld og blev liggende. Da jeg igjen kom til mig selv, var Bæstet

borte, og alt mit Tøj var borte, og det havde han naturligvis taget, baade Kaskjet, Frakke og det hele — og mit gode Ur, der laa i Vestelommen. Jeg var bleven saa forfrossen, at Tænderne klaprede mig i Munden, og jeg syntes, det var koldt som midt om Vinteren, og Skoven var endda baade dejlig og grøn."

„Gjorde det ikke ondt i dit stakkels Hoved?" spurgte Mette Marie deltagende.

„Jeg husker det ikke, Mo'er, og jeg tror knap, jeg tænkte derpaa. Hvordan skulde jeg komme hjem uden Klæder? Først nu fik jeg Øje paa Kjæltringens Tøj, som han havde ladet ligge, og som han havde smøget af sig, førend han tog mit paa. Det var en aparte Dragt at se til, for alle Klædningsstykkerne var syede af to Slags Tøj, hvert andet Stykke graat og hvert andet gult."

„Fangedragten!" mumlede Mads Hyben og spyttede ud af højre Mundkrog.

„Ja, Fangedragten!" gjentog Lars, „jeg vidste nu ogsaa, at det var Fangedragten, og at Kjæltringen, der havde baaret den, var den undvegne Tugthus-fange. Jeg væmmedes ved at røre ved de Pjalter og kunde først ikke bekvemme mig til at tage dem paa. Men hvad skulde jeg gjøre? Jeg kunde da heller ikke, splitternøgen som jeg var, gaa hjem og ind i Gaarden, og desuden frøs jeg som en Hund. Der var ikke andet for end at iføre mig den grimme Dragt. Det gjorde jeg da og løb som en Stormvind op igjennem Skoven for at komme hjem og faa den af, jo før jo bedre. Midt i Skoven mødte jeg pludselig Politi-betjenten, der snakkede med os nede i Mosen. Saa snart han fik Øje paa mig, stødte han i en Fløjte, og et Øjeblik efter stod hans Kammerat ved Siden af

ham. Jeg tænkte slet ikke paa at flygte, men raabte til dem: „Tugthusfangen, som I leder om, maa være ensteds her i Skoven — han har taget mit Tøj!“ — „Ja vel, han er ikke langt borte,“ svarede de begge med et Grin; „gjør nu ingen Modstand, men kom med os.“ — „I tager fejl, jeg er ikke Tugthusfangen,“ sagde jeg, „og mig skal I lade gaa.“ — „Det er maaske bare en moderne Sommerdragt, du har kjøbt dig?“ svarede de grinende og greb mig hver i en Arm. „Kom nu og vær føjelig, det staar du dig bedst ved.“ Men saa blev jeg som rasende og slog fra mig i Blinde; de blev ogsaa hidsige og slog løs paa mig, saa det knagede i mine Sideben. Ja, jeg ved næsten ikke, hvorledes det alt gik til, for jeg var rent forstyrret og ude af mig selv. Op gjennem Skoven fik de mig da, vi sloges Skridt for Skridt, men jeg var jo ene mod to og kunde ikke slaa dem fra mig. Det var sært, at de ikke skamslog mig eller slog mig rent ihjel.“

Mette Marie sad med foldede Hænder og stirrede paa ham, Mads Hyben glemte at bakke paa Piben, og Rikke lod sine Taarer have frit Løb.

„Til sidst kom en tredje til; de gav mig Haandjærn paa, — jeg bærer tydelige Mærker deraf endnu.“

Han smøgede sine Ærmer op, tog Lyset og gik ned og viste dem sine saarede Haandled.

„Saa satte de mig paa en Vogn og kjørte bort med mig,“ vedblev Lars Hyben, i det han atter tog Plads paa Bænken. „Jeg havde hele Tiden roet mig med, at I, Fa'er, skulde komme ud, at vi kunde komme i Snak med jer, for saa havde de snarere troet, at jeg var jeres Søn . . .“

„Karl," rettede Mads Hyben, der nu atter begyndte at gjøre sig haard.

„At jeg var jeres Karl," vedblev Lars, „naar de hørte, at I sandede det af med mig. Jeg havde sagt dem det mange Gange, men de lo kun af mig og troede mig ikke. Dragten, jeg bar, var dem Bevis nok, og de var stokdøve for mine Ord og Forklaringer. I var oppe at mønne Hus, Fa'er, og I saa vist min Henfart. Hørte I ikke, at jeg raabte til jer?"

„Vist saa jeg Vogn og Betjente, dig og hele Brøvlet," svarede Mads Hyben, „og Kvindfolkene stod oppe ved Gavlvinduet og saa det ogsaa, men det kunde jo aldrig falde os ind, at det var dig."

„Jo, da tænkte jeg: mon det ikke er Lars Hyben?" sagde Mette Marie; „det kom mig grandgivelig for, at du ikke havde det godt, min Dreng, ihvor du var, jeg kunde føle det her." Og hun lagde Haanden paa Hjærtet.

„Det var sært, at ingen af jer hørte, hvordan jeg raabte," sagde Karlen. „Fra Gaarden og ned til Vejen er der jo da ikke saa forskrækkelig langt."

„Frederikke snakkede ogsaa om, at hun syntes, du kaldte paa Fa'er, han skulde komme og hjælpe dig," sagde Konen.

„Hørte Frederikke mig virkelig?" udbrød Knøsen med klaret Aasyn.

„Ja, jeg syntes, det var din Røst, men det var jo altfor urimeligt," svarede Pigen, „vi troede naturligvis alle tre, at det var den rigtige Fange, og derfor kom ingen af os og hjalp dig."

„Alt det Værkeri kjender vi," sagde Mads Hyben; „hæng i, Lars, og lad os faa Historien ud."

„De kjørte med mig, alt hvad Remmer og Tøj

kunde holde," tog Fortælleren fat igjen; „vi bedede kun et Par Steder undervejs, vi var i Viborg ved den Tid, Lygterne blev tændte, og der var mange spaserende paa Gaderne. Mængden overgloede mig, og Haandværksvendene gjorde sig vittige — jeg var til Pas, som om jeg skulde miste Forstanden. Hu ha, sikken Kjøretur, den glemmer jeg aldrig i mine Levedage! Betjentene afleverede mig i Tugthusgaarden, man slæbte mig ind i et snævert Lukaf og stængede Døren for mig; der kunde jeg saa sidde og more mig i min Ensomhed, saa godt jeg kunde."

„Og de gav dig hverken Nadver eller nogen Ting?"

„Jo, der blev sat noget ind til mig, hvad det var, men jeg smagte det ikke; jeg var ikke sulten, jeg var hverken det ene eller det andet, ja, jeg ved slet ikke, hvordan jeg var. At sove var ikke at tænke paa, og jeg tilbragte Natten i en underlig Døs; det var somme Tider knap, jeg vidste, om jeg var levende eller død, saa sær var jeg. Men saa om Morgenen, da Arrestforvareren, eller hvad han skulde kaldes, havde faaet udsovet og Brikkerne rigtig lukket op, saa kunde han se paa mit Ansigt, at jeg ikke var den rette, og nu blev Klør-Es nemmere at komme i Tale og laante mig villig Øre. Til sidst blev jeg lukket ud og ført ind til en Inspektør eller saadan noget — en grov flink Mand for Resten og den mest manerlige af dem, jeg endnu havde haft med at gjøre. Han hørte taalmodig paa min Forklaring, og da jeg var færdig, sagde han, at det gjorde ham ondt, at Betjentene havde baaret sig ad som nogle Bæster, nogle rene Asener — ja, han brugte maaske ikke de samme Udtryk, men han gjorde mig da en Undskyldning og gav mig fri. Og

han gjorde mere endnu, for han gav mig et godt Maaltid Mad, og saa forærede han mig det Sæt Klæder, jeg har paa, trykkede min Haand og bød mig Farvel. Dermed var jeg færdig med Tugthuset, og saa gik jeg. Men inden jeg forlod Byen, var jeg inde hos Byfogden og gav Betjentene deres Skudsmaal. Han sagde, at jeg maatte helst tie stille, eftersom jeg havde slaaet Politiet, men jeg blæste ham et Stykke, min Samvittighed var ren, og inden jeg gik, lovede jeg ham, at Betjentene skulde faa en Proces. Synes du ikke ogsaa, Fa'er, at de skulde have en Proces paa deres Hals, det Pak? Jeg synes, de har fortjent en Tøraf, især den ene, ham, der kom til os i Mosen og pralede af, at han paa en Prik kunde kjende en Gavtyv paa Fjæset — eller hvordan det var, han stod og bavlede."

„Hvem skulde betale den, mener du? For du taber naturligvis."

„Jeg tænkte, om I ikke vilde . . . Retten er paa min Side, og min Sag er jo ren og klar."

„Nej, Lars Hyben, jeg vil saamænd ikke spilde en Skilling paa en saadan Proces, Pengene sidder ikke saa løse paa mig. Og du kan pukke paa din Ret, saa meget du vil, du har endda Uret, for du har slaaet Politiet — husk paa det."

„Faar jeg da ingen Oprejsning?"

„Det vil vel falde dig vanskeligt, Lars. Hvad kan det nytte at rende Panden mod Væggen? Naa, du har da vel ikke gaaet hele den lange Vej?"

Mads Hyben vilde helst snakke om noget andet. Hvad der kunde føre Pengeudgifter med sig, holdt han ikke af at røre for meget ved.

„Nej, jeg kom til at kjøre med en skikkelig Vognmand til Hobro. Resten af Vejen har jeg gaaet — og her har I mig saa igjen. Jeg har rigtignok været i Tugthuset . . .“

„Snak nu ikke mere om, at du har været i Tugthuset, min Dreng,“ sagde Mette Marie — „du har jo ikke været der paa den Maade, og du er lige god for det. Vi har aldrig været gladere ved dig end i denne Stund.“

„Tak, Mo'er; det var et godt Ord!“

„Og nu synes jeg, du skulde gaa ud og komme i Seng,“ foreslog hun; „du har jo en hel Nats Søvn til gode, det har Rikke og jeg ogsaa; men i Nat kan jeg sove — aa, hvor vi skal sove godt i Nat!“

Lars Hyben sagde altsaa Godnat og gik ud i Staldkammeret; men Frederikke, der jo ikke havde faaet ham sagt, hvor glad hun var over hans Hjemkomst, tog Mod til sig og fulgte efter ham ud paa Stenbroen. Her slyngede hun sine Arme om hans Hals, trykkede ham et varmt Kys paa Munden og sagde: „Det er vist meget sært af mig, men jeg kan ikke lade være! Før du kom, havde jeg det saa tungt, som om jeg skulde dø — og nu er jeg saa mageløs glad! Godnat, kjære, søde Lars!“ Dermed smuttede hun fra ham og ind igjen.

Dette Kys og disse Ord havde en vidunderlig oplivende Virkning paa Lars: et lønligt Haab, som han knap havde turdet nære, var nu baade stadfæstet og beseglet — nu var han først rigtig kommen ud af Tugthuset, syntes han, og nu havde han faaet al den „Oprejsning“, hans Hjærte forlangte. Hurra! Det var noget andet end at klappes af Politiet. Nu var det ingen Sag for Lars Hyben.

Han gik ind i Staldkammeret eller „Herberget“ og puttede sig i Sengen til Hyrdedrengen, uden at denne mærkede det, men ihvor haardt han trængte til Søvn og Hvile, blev han dog liggende længe og havde mange vaagne Drømme, inden hans Øjne faldt til. Alt det stygge, han i det sidste Par Døgn havde oplevet og gjennemgaaet, var som vejret bort af hans elskede Piges Kys og favre Ord. Alt var skjønt og dejligt! Men hvad vilde de gamle, hvad vilde den pengekjære Mads Hyben sige? Aa, det gav sig nok; de havde Tid at vente, og de vilde være hinanden tro som Guld. I Løbet af en halv Snes Aar eller saa kunde meget føje sig, han naaede nok at blive gift med sin Rikke, at blive Gaardmand og . . . og . . .

Her brast endelig Taalmodigheden for Ole Lukøje; han tog Lars Hyben med Magt og førte ham bort, langt bort til Drømmenes dejlige Land.

Mads Hyben havde talt om „Byblæst“, men det blev næsten til Storm i de følgende Dage, da Folk fik at vide, at Lars Hyben var kommen hjem, og hvilket Æventyr han havde oplevet. Alle vilde se og snakke med Helten i Æventyret, og der blev et Rend der i Huset, saa Mads Hyben var nær ved at blive gnaven over den megen Tid, der spildtes, og alt det Arbejde, der blev forsømt.

Om Søndagen kom de unge for at hilse paa deres Kammerat og høre Historien af hans egen Mund, og der blev en Forsamling som til en Lege-stue; men ikke en eneste kaldte ham „Lars Tugthus“ hverken den Dag eller senere. Den Bekymring kunde han altsaa have sparet sig.

— Alt kom snart i den daglige Gænge som forhen, og da der var gaaet nogen Tid, var det kun

sjældent, at Tugthuset, Tugthusfangen eller Politiet blev omtalte. Kun i en Henseende var Forholdet anderledes end tidligere: Lars Hyben og Frederikke havde vel holdt af hinanden længe, saadan i al Stilhed, men nu var de hemmelig forlovede, rigtige Kjærestefolk, og en saadan Ild maatte der nødvendig gaa nogen Røg af, saa at baade Mads og hans Kone mærkede det. Hun havde intet derimod, var vel endogsaa i Stand til at glæde sig derover. Manden derimod huede det kun grumme ringe, men han tænkte som saa: et saa tosset og barnagtigt Kjæresteri kan jeg let faa forpurret, naar først jeg har fundet en passende Fæstemand til Frederikke. Han kunde have grebet til det Raad at give Karlen Afsked paa graat Papir og fjærne Parret fra hinanden ved at jage ham paa Porten, men dette var i Strid med hans Egennytte. Hvor skulde han faa saa dygtig og flink en Karl fra som Lars Hyben, der desuden var fornøjet med at gaa for Føde og Klæder og en saa billig Løn, som hans Plejefader — nej, hans Husbond vilde unde ham. Han fik saa at blive, og om han ogsaa gav Frederikke et Kys en Gang imellem, det døde hun vel ikke af. Naar Tiden kom, skulde Mads Hyben ellers nok sige dem, hvor Skabet skulde staa.

— Der gik en tre, fire Aar. Saa blev Lars Hyben tagen til Soldat — Konstabel — kom til Kjøbenhavn og skulde „ligge inde“ i sexten Maaneder.

Mads Hyben var lidt af en Handelsmand, og hvert Efteraar i den bedste Handelstid plejede han at tilbringe en otte Dage med at rejse omkring til „de gode“ Markeder og „slaa et Slag“ mellem Kreaturhandlerne, kjøbe og sælge — „for,“ som han sagde, „at tjene en Skilling til Udgifterne.“

Det var om Foraaret, Lars rejste til Kjøbenhavn for at gaa Rekrutskolen igjennem, og da det blev Efteraar, fik Mads Hyben som sædvanlig Bisselæder i Skoene og sagde til sin Kone, at om nogle Dage skulde der være stort Marked i Hobro, og saa maatte han afsted. Hun holdt ikke rigtig af det, for det var ikke saa rart for hende og Datteren, nu da der ikke var andre voxne Mandfolk i Gaarden end den fremmede Tjenestekarl, de havde faaet i Lars Hybens Sted. Saa længe han var hjemme, var de aldrig bange, men nu var det en anden Sag. Det ordnedes da saadan, at Mads fik sin Svoger, en gammel Ungkarl og Mette Maries Broder, til at komme og være der saa længe; han skulde saa „hytte Kvindfolkene", om der kom noget paa. Med denne Ordning var Konen tilfreds, og Mads Hyben rejste.

Medens han var borte, mærkedes der heldigvis hverken til udbrudte Tugthusfanger eller andre Skarnsmennesker hjemme i Gaarden, og da han kom hjem igjen, fandt han alt i god Behold.

„Jeg har været langt omkring, baade i Hobro, Randers, Mariager og Viborg," sagde han til sin Kone, da de om Aftenen var komne i Seng, „og jeg har tjent rare Penge, hele to Hundrede Daler, og dem kan jeg bruge."

„Hvad vil du saa bruge dem til?" spurgte Konen.

„Sætte dem paa Rente naturligvis. Og saa har jeg gjort Bekjendtskab med saadan en gjæv Mand — Gaardmand, stor Gaard, prægtig Besætning, Penge som Græs, er jeg vis paa — han bor ensteds mellem Mariager og Hobro; vi traf jævnlig sammen paa Markederne, smed et Par Handeler med hinanden,

og han bød mig hjem med sig om Aftenen. Jeg var der tre Nætter; om Dagen kjørte vi sammen til Marked, snakkede meget sammen og blev rigtig gode Venner. Og det bedste er, at han har en Søn, du, en ugift Søn, der gaar hjemme og styrer Gaarden, mens den gamle handler."

„Naa, har han det."

„Ja, og du og jeg har en Datter — der kunde maaske blive et Par af de to, vor Rikke og Kjeld Storbæks Søn — Manden kalder de Kjeld Storbæk og Sønnen Mikkel Storbæk —, jeg har allerede saa smaat slaaet paa den Stræng, en Gang jeg var ene med den gamle, og han laante mig villig Øre, lod det til. Jeg bød dem her ned i Besøg, og de kommer nok en Gang med det første — saa skal vi se, hvad det kan blive til."

Konen svarede ikke et Ord paa denne Meddelelse, men inden hun faldt i Søvn, bad hun til Gud, at hendes Mands og Kjeld Storbæks Anslag maatte blive til intet.

Hen sidst i November Maaned faldt det i med et usædvanlig smukt og mildt Frostvejr; Efteraarsarbejdet var besørget, Folk kjørte hyppig fra By og besøgte hinanden, og en skjøn Dag kom Storbækkerne da ogsaa kjørende og aflagde det lovede Besøg hos deres Ven Mads Hyben. Ved en saadan Lejlighed er jo „Bæsterne" det første, man skal se paa, og Storbækkens Skimler var et Par prægtige Dyr, ret ud af første Skuffe; den smukke lakerede Fjedervogn formelig skinnede, og Fader og Søn var saa velklædte og saa i det hele saa bovne ud, at man strax skjønnede, det maatte være Storbønder.

Da de kom og holdt paa Stenbroen uden for Døren, og Mads Hyben stod paa Spring og skulde ud og tage imod dem, gav han sig dog først Tid til at sige til sin Kone: „Naa, hvad siger du saa, min lille Pige? Er det ikke Stadsfolk? Det er Storbækken og hans Søn!“

„Aa, jeg siger ingen Ting, jeg bryder mig ikke om dem,“ svarede hun.

„Ja, men tag nu endelig pænt imod dem.“ Dermed ilede han ud.

De blev en hel Dag over, og hverken Frederikke eller hendes Moder kunde nægte, at det jo var „Stadsfolk“, som Mads Hyben havde sagt. Sønnen Mikkel var et net og pænt ungt Menneske af et sat og noget stille Væsen. Han svarede altid med et Smil, naar nogen snakkede til ham, og man kunde ikke undlade at lægge Mærke til hans sjælden smukke, hvide Tænder. I Ørerne havde han smaa Guldringe — „for Ørepine,“ forklarede den gamle Storbæk, da Mads Hyben gjorde sig saa nysgjerrig at spørge om Aarsagen. I det hele maatte det indrømmes, at Mikkel gjorde et godt og fordelagtigt Indtryk, og det var næppe enhver Pige, der vilde have kimset ad saadan en Frier, selv om han havde været en ringere Mands Søn, end han var.

Giftermaalsplanen blev der denne Gang ikke talt et Ord om fra Mikkels Side, men det slaar næppe fejl, at jo den gamle Storbæk og Mads Hyben havde den paa Bane, for de havde saa meget at tale om, som ingen andre maatte høre. Sønnen viste sig vel over for Frederikke fra sin kjønneste Side, vexlede nu og da nogle Ord med hende, men kun om Dit og Dat, og opførte sig i alle Maader saa pænt, at Pigen

ordentlig følte sig glad og taknemmelig, fordi han slet ikke slog paa den frygtede Stræng. Moderen havde naturligvis for længe siden meddelt hende, hvad hendes Fader havde besluttet med hende. Men da de skulde til at tage Afsked, sagde den gamle Storbæk til hende, inde i Stuen, saa at alle hørte derpaa: „Ja, nu har I jo set hinanden, du og min Søn, og jeg tror, han kan grov godt lide dig, saa det kan jo være, han kommer igjen — du slipper os ikke saa let, ha, ha, ha!“ Dermed klappede han hende paa Kinden, gav hende Haand og sagde Farvel, hvorpaa han og Sønnen gik ud og satte sig til Vogns og kjørte bort.

Disse den gamles Afskedsord til Pigen syntes hun ikke godt om, og navnlig var der noget i hans „ha, ha, ha!“ der saarede hende; hun ønskede, at hun aldrig maatte se ham eller Sønnen mere.

Men saaledes kom det ikke til at gaa. Mads Hyben sagde sin Karl Tjenesten op, og da Majdag kom, maatte han bort, og Mikkel Storbæk flyttede ind i hans Sted. Konen havde gjort hele sin Indflydelse gjældende for at forpurre Planen — thi de havde ikke det ringeste at udsætte paa Karlen, der maatte paa Porten —, men hun kunde lige saa godt have prøvet paa at bevæge en Sten. Mads Hyben havde rent forgabet sig i Storbækkerne, og han var saa egenraadig og stiv i alt, hvad der vedrørte denne Sag, at han ikke tog ringeste Hensyn til nogen anden Mening end sin egen.

„Gud give, vi havde haft Lars Hyben hjemme igjen!“ sagde Datteren.

„Ja, havde vi bare haft ham, saa var vi da en mere paa vor Side,“ istemmede Moderen; „men vi faar vel holde dem Stangen, saa godt vi kan, til han

kommer hjem — bare din Fader saa ikke giver ham Løbepas ogsaa. Men det sker da ellers ikke, for faar han det i Sinde, saa vil jeg snakke med, det kan han stole paa — om det ellers nytter noget," lagde hun til.

Frederikke var nu altsaa nødt til daglig at være sammen med Mikkel Storbæk, og hun vidste jo godt, hvorfor han var kommen — hun skulde vel sagtens gaa og forelske sig i ham. Hun hadede ham ikke derfor, men hun kunde heller ikke holde af ham, hun var sin Lars tro, og hun syntes, det var en ren Umulighed, at hun kunde ægte nogen anden.

Hvis det ogsaa var Mikkel Storbæks eget Ønske at blive gift med Frederikke, og han virkelig holdt af hende, saa maatte man lade ham, at han tog det med Ro og ikke skræmmede den elskede fra sig med en altfor hovedkulds eller paatrængende Bejlen. Han passede sit Arbejde, var pæn og ordentlig i sin Opførsel mod alle og enhver, havde altid Tankerne med sig og vidste, hvad hans Mund sagde. For Mads Hyben var han en ren Engel, Mette Marie havde ikke andet imod ham, end at han vilde gaa hendes „kjære Dreng" i Vejen, og Frederikke var stadig paa sin Post og rede til at slaa ham af Marken, hvis han skulde vove en Tilnærmelse. Men — mærkeligt nok — den ene Uge svandt efter den anden, og der viste sig endnu intet Tegn til, at han havde faaet Frierskoene paa. Det hændte sig baade nu og da, at han og Datteren var ene sammen, og han havde ofte den ønskeligste Lejlighed til at spørge hende, om hun vilde have ham, men han lod lige saa ofte Lejligheden gaa unyttet hen, var yderst venlig, men hensynsfuld imod hende, og snakkede med hende om ligegyldige Ting,

Kjærlighed og Ægteskab bragte han aldrig paa Bane. Dette havde til Følge, at Frederikke lidt efter lidt blev mindre aarvaagen, og til sidst var hun nær ved at slaa sig til Ro med, at der var Fred og ingen Fare.

En Søndag Eftermiddag var hun gaaet ud i Haven og sad og puslede med nogle Blomster, hun havde plantet og selv passede og plejede. Mikkel Storbæk kom ud til hende, og efter at have staaet og set lidt paa hende, sagde han med sit sædvanlige Smil:

„Du er nok ved at luge dine Blomster."

„Ja, det kan du da se." Men da hun maaske kom i Tanker om, at dette var noget stødende og uhøfligt, føjede hun til: „Naar man vil plante Blomster, er man ogsaa nødt til at luge og vande dem, ellers faar man ingen Fornøjelse af dem."

„Jeg kunde da gjærne hjælpe dig, hvis jeg maa," sagde Mikkel og lod atter se sine smukke hvide Tænder.

„Ja, det maa du gjærne," svarede hun, „hvis du kan kjende Blomster fra Ukrudt," lagde hun leende til.

„Jo, men jeg kan ikke kjende en Ko fra en Vejrmølle — kan du det?" spurgte han, i det han satte sig ned og begyndte at bortluge det sparsomme Ukrudt og løsne Mulden omkring Planterne.

„Nej, men jeg kan gjenne den der fra," svarede hun.

„Aa ja, den Spøg kjender vist alle. Holder du meget af Blomster, Frederikke?"

„Ja, det gjør jeg da rigtignok!"

„Jeg holder ogsaa meget af dem, det har jeg vist efter min Moder."

„Lever hun endnu?“

„Nej, hun er død for mange Aar siden,“ svarede han stille og med et Suk. „Jeg var ikke stort mere end et Barn den Gang, men jeg husker hende endnu saa tydelig, og at hun holdt saa meget af Blomster. Fader bryder sig ikke om dem, men jeg havde hver Sommer et Blomsterstykke i vor Have hjemme, og det gik jeg daglig og puslede med i min Fritid — Gud ved, hvordan mine stakkels Blomster staar og har det i Aar? Jeg er bange for, de gaar ud for mig.“

Dette var den længste Tale, Mikkel Storbæk endnu havde holdt i Frederikkes Paahør, og hun syntes, den var helt kjøn.

„Det kan jeg godt lide,“ svarede hun; „det er saa sjældent, at Karlfolk bryder sig om Blomster.“

Mikkel blev glad ved disse Ord, men han tav med hvad han tænkte.

Efter en lille Pavse spurgte han pludselig:

„Har du nogen Sinde haft en Kjæreste?“

„Vilde du kanske gjærne vide det?“ svarede hun haardt og var atter paa sin Post.

„Aa nej, det kan være det samme, men jeg kjender en Karl, en rig Gaardmandsson, der blev tvungen til at lade sin Kjæreste være, fordi hun ikke havde Penge nok.“

„Det er maaske dig selv?“

Det svarede han ikke paa, men i denne Tavshed laa der sikkert en Indrømmelse.

„Hans Fader havde set en anden ud til ham og vilde tvinge ham til at tage hende,“ sagde han.

„Lod han sig saa tvinge?“

„Han var vel nødt til,“ svarede Mikkel.

„Aa, saa ynker jeg ham saamænd ikke, naar han var saadan et sølle Fjols.“

„Ja, det siger du nok, Frederikke, men du ved ikke, hvor haard Faderen er, og hvorledes Sønnen fra Barns Ben af har maattet vænne sig til at lystre alle hans Vink og Befalinger.“

„Der kan være noget om det,“ sagde hun alvorlig og tænkte paa sin egen Faders Adfærd imod hende i den sidste Tid; den svarede fuldstændig til den rige Gaardmands imod Sønnen.

„Det er alligevel sørgeligt, Frederikke, at et Par unge Folk, der holder saa meget af hinanden, skal skilles ad med Tvang — for de lumpne Penges Skyld.“

Denne Samtale gav Frederikke meget at tænke paa. Mikkel var jo paa den Maade lige saa ilde stedt som hun; de var Lidelsesfæller, han og hun, og da jo fælles Modgang er fælles Trøst, var der fra nu af ligesom et Slags Baand imellem dem. Braadden var tagen af hendes Uvilje mod ham, hun nærede Deltagelse for ham og saa paa ham med venligere Øjne end hidtil. Hun var i Førstningen nær ved at gaa saa vidt at kaare ham til sin fortrolige og betro ham, at ogsaa hun havde Kjæresteforg. Men hun betænkte sig dog i Tide og lod det være.

Frederikke og Lars Hyben førte stadig en flittig Brevveksling med hinanden, og hun meddelte ham alle sine Sorger og Bekymringer. Ogsaa den oven for anførte Samtale meddelte hun ham Indholdet af, og Lars Hyben svarede: „Tag dig endelig i Agt og vær altid paa din Post, kjæreste Pige! Det bæres mig næsten for, at du er i Fare, men jeg stoler paa din Troskab, ligesom du kan stole paa min. Jeg kjender

ikke denne sukkermundede Mikkel, men der er noget inden i mig, der siger, at hans Venlighed og pæne Adfærd maaske alt sammen er uægte. Jeg er ræd for, at han er en Snog, en udspekuleret Gavtyv, der snakker med to Tunger og vil fange dig i sine Garn. Lyt ikke til hans pæne Talemaader, men lad ham være den, han er, og sejle sin egen Sø." Frederikkes Menneskekundskab og Verdenserfaring var, som man vel kan vide, ikke stor, men hun dristede sig dog til at formene, at Kjærestens Dom over Mikkel Storbæk var sejlagtig og alt for stræng — noget, hun dog saa let kunde bære over med; det var jo desuden naturligt nok, at Lars paa Afstand forestillede sig Faren større, end den virkelig var. For øvrigt kunde han stole paa, at hun ikke skulde lade Mikkel løbe af med sig — nej, nej! hun var ikke saa let at løbe med.

Paa samme Tid begyndte der at komme Breve til Lars fra en Brevskriver, der var ham ubekjendt, eller rettere: Haandskriften var ham ubekjendt, og hvem der afsendte dem, vidste han ikke, thi de var ikke underskrevne af nogen. De gik alle ud paa et og det samme: Frederikkes Utroskab mod hendes Kjæreste, for hvilket den hemmelige Brevskriver stadig fremførte ny Beviser. Hun havde rent og bar forskudt ham, forlovet sig med Mikkel Storbæk, om nogen Tid skulde de have Bryllup, og dersom Lars Hyben tog sig det meget nær, gjorde han klogest i aldrig at gjense sin Hjemstavn eller sin troløse Kjæreste mere, da han vel paa den Maade vilde have lettest ved at glemme hende og forvinde sin Sorg. Disse Breve havde dog ikke den tilsigtede Virkning, thi Lars Hyben bar sig fornuftigt ad, i det han sendte sin Pige de skammelige Breve, efterhaanden som de indløb, og

stolede paa de højtidelige Forsikringer om Kjærlighed og Troskab, som han modtog fra hende til Svar. Men hvem var den uforskammede Bagvasker? Frederikke kunde ikke udgrunde det, Lars troede, det maatte være Mikkel Storbæk eller hans Haandlanger, men da han lod et Vink falde derom i et af sine Breve til Kjæresten, var hun nær ved at skjænde paa ham, fordi han kunde tænke saa slet om et Menneske, han ikke kjendte og aldrig havde set.

Der var dog adskilligt ved Mikkel, som hun ikke kunde lide. Saaledes besad han f. Ex. den Egenskab, uforvarende at kunne overraske og komme bag paa hende, saa at han pludselig befandt sig i hendes Nærhed, naar hun troede ham langt borte. En Middagsstund var hun gaaet ud i Haven for at være ene og uforstyrret med et Brev, som hun den Dag havde modtaget fra sin Lars. Hun satte sig paa en Bænk, udfoldede Brevet og var snart fordybet i dets Indhold. I det hun tilfældig kom til at vende sig om, fik hun Øje paa et Par vadmelsklædte Ben — Mikkel Storbæk stod lige bag ved hende, uden at have forraadt sit Komme med saa meget som en Lyd. Først blev hun forskrækket, men næsten i samme Øjeblik smækvred. Hun rejste sig op, vendte sig om imod ham med flammende Øjne og blussende Kinder og udbrød: „Dersom du har læst mit Brev — stjaalet dig til at læse mit Brev . . .!“

„Dit Brev, Frederikke? Jeg saa ikke, at du havde noget Brev,“ svarede han og stirrede frem i Haven, som om han holdt Øje med et eller andet. Derpaa listede han sig paa Taaspidserne og med Kaskjetten i Haanden hen over Urtebedene, standsede, bukkede sig varsomt ned og lod til sidst Kaskjetten falde

midt i et Bed Gulerødder. „Nu har jeg den," sagde han og vendte tilbage til Frederikke med en stor spraglet Sommerfugl, som han viste hende. „Er den ikke prægtig?" sagde han. „Jeg har altid været en Nar efter kjønne Sommerfugle, og denne har jeg gaaet paa Jagt efter i et helt Kvarter, tror jeg, indtil den nu fløj over Hegnet og ind i Haven. Men det er vel bedst, jeg lader den flyve igjen, det stakkels Dyr; nu har vi jo set, hvor kjøn den er." Med disse Ord slap han Sommerfuglen og slentrede ligegyldig bort. Frederikke blev staaende og skammede sig nu over, at hun havde gjort ham Uret og tiltalt ham saa haardt. Og dog — hvis han alligevel havde læst Brevet eller nogle Linjer af det? Hun vidste ikke rigtig, hvad hun skulde tro. Han behøvede jo da heller ikke saadan at komme snigende lydløst som en Snog, og det gjorde han saa tit.

Hun havde ogsaa erfaret, at han, trods den ydre Ro og Stilfærdighed, der til daglig var over ham, kunde blive heftig og opfarende, saa han lod Hidsigheden løbe af med sig i en Grad, saa at han næppe vidste, hvad han gjorde. En Dag, da han pløjede i Brakmarken, og Frederikke kom gaaende ad en Sti gjennem Kornet, blev hun uset Vidne til, hvorledes han gjorde sig gal paa Hestene for en eller anden Forseelse, stødte dem i Munden med Tømmen og pryglede dem, saa de arme Dyr stejlede og vidste ikke, hvad Ben de turde staa paa. Frederikke var græde-færdig ved Synet af denne oprørende Mishandling og skyndte sig hjem at fortælle sin Moder det. „Ja, Mikkel Storbæk er ikke noget godt Menneske — det har jeg aldrig troet!" svarede Moderen og virrede med

Hovedet, „saa maa han smile og bruge saa pæne Ord, han vil."

En Søndag Eftermiddag og Aften var de med hinanden til Legestue inde i Landsbyen, og ved denne Lejlighed gik det rent uheldigt for Mikkel. I Førstningen opførte han sig pænt, opholdt sig stadig i Dansestuen og var „paa Gulvet" hele Tiden. Men ud paa Natten skulde der drikkes Punsch, og da han havde faaet nogle Glas til Livs, blev han vrøvlevorn, væltede sig ind paa de andre Karle og slog til sidst en af dem paa Øret. Dette var Signalet til Slagsmaal, i hvilket Mikkel, der havde Uret og desuden var fremmed, stod ganske ene, medens alle de øvrige holdt sammen om ham, gav ham en dygtig Dragt Prygl, smed ham ud og lukkede Døren for ham. Han blev staaende en Stund der ude, dundrede paa Døren og gjorde et farligt Spektakel, men da han mærkede, at ingen vilde lukke ham ind igjen, fandt han sig omsider i Skæbnen, drev af hjem og gik i Seng.

Næste Dag anstillede han sig yderst modfalden og skamfuld over for Frederikke, og saa snart han saa Lejlighed til at tale sammen med hende i Enrum, sagde han:

„Jeg forstaar ikke, hvad der stak mig i Aftes."

„Da forstaar jeg det, for du drak dig fuld og gjorde dig gal," svarede hun uden Skaansel.

„Ja, en Taar over Tørsten havde jeg jo faaet," indrømmede han, „og jeg maa da vist være et rent Kyllingehoved til at taale stærke Drikke, men det har gode Veje, for jeg kan lade være at nyde noget, nu jeg ved, at jeg ikke kan taale det."

„Det er altsaa første Gang i dit Liv, du har været fuld?" drillede hun.

„Jeg har aldrig været fuld, Frederikke," svarede han højtidelig, „med mindre du vil være saa ubarmhjærtig at paastaa, at jeg var det i Aftes. Men jeg var det ikke, det er sikkert; jeg fejlede ingen Ting, og jeg forstaar ikke, hvordan jeg lige med et kunde blive saa smaatosset. Jeg skulde næsten tro, at en maatte have stjaalet sig til at komme noget forgiftigt Tøjeri i mit Glas . . ."

„Aa, lad os nu være fri, Mikkel! Du maa hellere gaa til Bekjendelse og sige rent ud, at du er hidsig og krakilsk."

„Nej, det forsikrer jeg! Du kjender mig kun daarlig, naar du kan tro sligt om mig. Jeg er virkelig saa from som et Lam og nænner ikke at gjøre en Kat Fortræd, og derfor kan jeg ikke forstaa, hvad det var, der løb af med mig i Aftes."

Frederikke tænkte paa Scenen med Hestene og overvejede, om hun skulde fremføre ogsaa dette Bevis imod ham. Men hun lod det være; hun havde hørt sige, at det ikke var de værste Mennesker, der let blev hidsige, men strax gode igjen, og det lod jo til, at Mikkel Storbæk angrede. Tingen fik at staa ved sit Værd.

Mads Hyben og Mikkel vedblev at være de bedste Perlevenner, og Frederikke mærkede godt, at hendes Fader gjorde sig Flid for, at hun og Karlen kunde være ene sammen saa meget som muligt. Han lo og kaldte dem „Kjærestefolkene", lod udsprede det Rygte, at de var forlovede, og spurgte jævnlig Datteren, om han snart maatte gaa til Præsten og bestille Tillysningen, hvortil hun altid svarede, at Tillysning for hende og Mikkel Storbæk blev der ikke noget af, da hun ikke vilde have ham. „Ikke det?"

sagde saa Mads Hyben. „Aa jo, saamænd vil du saa, hellere end gjærne, det skal vi nok faa at se, naar Tiden kommer. Tingen er afgjort, jeg skal nok ordne det hele, og du behøver ingen Ting at bryde dig om."

En Dag sagde Mikkel til hende: „Jeg synes, at du og jeg skulde være ærlige imod hinanden."

„Er vi ikke det?" svarede hun.

„Jo, men nu har jeg været her saa længe, og vi har endda ikke snakket et Ord om, hvorfor jeg er kommen her."

Frederikke begyndte at blive forskrækket.

„For du ved vel nok," vedblev han, „hvad vore vise Fædre har i Sinde med os?"

„Ja, det ved jeg nok."

„Jeg for min Part følte mig helt ulykkelig," sagde Mikkel videre, „da min Fader sagde mig, at jeg skulde her hen, for at gaa og blive gode Venner med dig, for jeg kjendte dig jo ikke. Men da jeg fik dig at se, syntes jeg endda, at Ulykken kunde have været større," lagde han til med et meget sigende Smil.

„Ulykken var da saa stor, at du maatte slaa din egen Kjæreste fejl for at faa mig," svarede hun med Varme.

„Hende faar jeg aldrig!"

Med dette smertelige Udbrud paa Læben vendte Mikkel Storbæk sig bort og gik sin Vej.

„Han holder dog meget af hende," tænkte Frederikke og saa medlidende efter ham.

Nogle Dage senere bragte han atter Æmnet paa Bane.

„Hvad mener du, Frederikke?“ sagde han. „Tror du ikke, at du og jeg kunde komme godt ud af det med hinanden?“

„Jo saamænd; du passer dit, og jeg passer mit — det gaar jo saa meget godt.“

„Ja, men jeg mente, hvis vi blev gifte med hinanden.“

„Ja, men det bliver vi nu bare aldrig, bitte Mikkel!“

„Vilde det da være dig saa meget imod?“

„Du hører jo, at det kan aldrig ske!“

„Ja, da lader det til, at din Fader er lige saa forhippet paa at faa os smeddet sammen som min. Der gaar aldrig en Dag, uden at han jo taler med mig om det.“

„Det har du ikke sagt mig før — og vi skulde endda være ærlige imod hinanden!“

„Jo, nu har jeg sagt det.“

„Ja, men vi kan jo sige nej — vi kan jo rotte os sammen og gjøre dem det saa broget, at de maa give Kjøb.“

„Aa, du kjender ikke min Fader, hvor stræng han kan være! Jeg har ingen Vilje over for ham. Og saa tænkte jeg, det var dog nok saa godt for os, om vi blev enige og fandt os i det, i Steden for at lade os tvinge. Jeg kommer til at holde mere og mere af dig, og du maa da ogsaa huske paa, at da det ikke kan være anderledes . . .“

„End at jeg maa sige nej, fordi jeg nu en Gang ikke vil have dig!“ afbrød hun ham.

„Ja, men du raader dig jo ikke selv, kjære Pige! Vær nu fornuftig og se paa Sagen, som den er i Virkeligheden.“

„Jeg er ikke din kjære Pige, og jeg vil ikke høre længer paa din tossede Snak!“

Med den Besked maatte han lade sig nøje, og han fik stadig den samme, hvor tit han end prøvede paa at overtale hende. Hun skottede til ham en Gang imellem for at se, om han var forknyt og hang med Næbbet, men han tilsmilede hende lige saa sødt som altid og lod se sine Elfenbens Tænder. Hun var nær ved at blive syg af denne evige Smilen; for hun syntes omsider, at der skjulte sig noget undersundigt, noget lurende deri, og somme Tider indbildte hun sig endogsaa, at der spillede en kløftet Slangebraad mellem hans skinnende Tænder. Kom det kanske af, at Kjæresten havde karakteriseret ham som „en Snog“? Da hun første Gang læste denne Betegnelse, var hun nær ved at blive fortrydelig paa Lars derfor, men Udtrykkene „en Snog, en udspekuleret Gavtyv, der snakker med to Tunger“, bed sig alligevel fast og vilde ikke ud af hendes Hoved. Hvad om Lars Hyben den Gang havde skrevet sandere, end han vidste og selv fuldt ud troede? Jo længer hun omgikkes Mikkel Storbæk, des bedre passede Skudsmaalet, fandt hun, og nu var det kommet saa vidt, at hun aldrig saa ham uden at tænke paa „Snogen“. Hun begyndte at blive bange for ham, den Sikkerhed og Selvstændighed og den afgjorte Vished om en sejerrig Udgang, der havde ladet hende gaa i Kampen med løftet Hoved og frit Mod, som var det hele kun en Børneleg, forlod hende lidt efter lidt og gav Plads for lønlig Kvide og Uro.

En Dag havde Mikkel været kjørende til Aalborg i et Ærende for sin Husbond og vendte først tilbage ved Solnedgang. Ved Nadverbordet stod Munden

aldrig paa ham, og det forekom Frederikke, at han vist „snakkede af Drammen“, da hun ikke paa anden Maade kunde forstaa, at han imod Sædvane var saa mundrap. Saa snart de var færdige med at spise, skyndte hun sig ud med sit Strikketøj og gik ud paa Agrene nærmest ved Gaarden, for at være ene med sine Tanker og borte fra ham. Som hun saaledes allerbedst gik, kom han pludselig springende ud fra Havehegnet og gav sig i Følge med hende.

„Skal vi gaa en lille Tur sammen ned efter Skoven?“ foreslog Mikkel og glattede ved sit Halstørklæde, for han havde endnu Stadstøjet paa fra Aalborgrejsen.

„Du maa for mig gaa i Skoven, saa meget du vil,“ svarede hun, „men jeg gaar nu strax ind og i Seng.“

„Aa, vend dig nu kjønt til mig, bitte Rikke, lige saa godt først som sidst — for det bliver du jo omsider nødt til. Vi er Kjærestefolk, du og jeg, vi skal være det, og inden næste Fardag er vi Mand og Kone — se kun ad!“

„Er det, fordi du er fuld, at du taler mere rent ud i Aften end ellers?“ svarede hun, bestemt paa at holde sig kjæk til det sidste.

„Kommer du nu med den „Fuld“-Snak igjen!“ sagde han og kvalte det Udbrud af Heftighed, der allerede svævede ham paa Læberne. „Jeg er hverken fuld eller gal; men ved du, hvad jeg er, lille Rikke? Jeg er forelsket — rasende forelsket!“

„I den fattige Pige, du har fortalt mig om?“

„Aa nej, det har jeg svedt ud for længe siden — pyt med hende og alle de andre! Nej, det er dig, bitte Rikke, jeg er skudt i — du er den bedste af dem

alle, du skal holde af mig, og i Aften vil jeg have et Kys . . ."

Og inden hun vel fik fat i, hvor vidt han turde drive sin Paatrængenhed, havde han hende om Livet og vilde tvinge hende til at kysse sig.

Hun samlede alle sine Kræfter og brodes med ham, som var det paa Liv og Død. Mikkel var halvt beruset, derfor var han i Aften saa hensynsløs og lod helt Masken falde. Hvad Pigen ikke vilde give ham godvillig, fik han saa at tage med Magt, han var jo dog den stærkeste — og det lykkedes ham omsider at trykke hende et langt Kys paa Munden, hvorefter han endelig slap hende, og hun løb grædende ind. Mads Hyben stod paa Stenbroen uden for Døren, da hun kom ilende ind igjennem Porten; hun hulkede voldsomt, hendes Hue var under Brydningen gleden af, og det lange, fyldige Haar havde løsnet sig og hang i Urede ned ad hendes Skuldre. Hun skyndte sig forbi Faderen og ind. Mikkel Storbæk var lige i Hælene paa hende og syntes at have Mod paa nok en Omgang.

„Hvad gaar der for sig?" grinede Mads Hyben sin tilkommende Svigersøn i Møde. „Har Kjærestefolkene været oppe at nappes?"

„Ja vel saa, Mads Hyben," lo Storbækken muntert, „barestens en lille Konflikt, et Kys, en Smule Knipskhed og saadan noget af den Slags. Det gaar nok over."

„Ja, saa gu' gjør det saa, det har ingen Nød," svarede Mads. „Fruentimmernykker har ikke meget at sige. Godnat, Mikkel."

„Godnat, Mads Hyben!"

Den Aften græd Frederikke sig i Søvn. Hun havde aldrig følt sig saa ulykkelig som nu, og det, der egentlig smertede hende dybest, var Kysset, som hun nødtvungen havde maattet give, thi skjønt han havde taget det med Magt, syntes hun dog, at hun havde gjort sig skyldig i et Brud, en Utroskab mod sin kjære Lars. Nu maatte hun rigtignok give ham Ret i, at Mikkel Storbæk var „en Snog, en Gavtyv, en tvetunget Person", der havde begyndt med at gjøre hende tryg ved at lade som ingen Ting, for senere des lettere at kunne tilliste sig en Slags kammeratlig Fortrolighed fra hendes Side og hendes oprigtige Deltagelse, ved Hjælp af den forlorne Kjærestesorg, han havde baaret til Skue — alt sammen snedig beregnede Trin hen imod det endelige Maal: at tilsnige sig hendes Hjærte og hendes godvillige Samtykke til Forbindelsen. Hvor hun nu afskyede ham, den vænmelige Karl! Men ak, hvad skulde hun gribe til, for at blive ham kvit? Havde han været alene, vilde Sagen have været let at afgjøre, men han havde en stærk Forbundsfælle i hendes Fader, og det var denne Omstændighed, der gjorde hende Stillingen fortvivlet; thi det stod for hende, at hun vilde komme til at give efter og bøje sig for hans Vilje til sidst — trods alle hendes Taarer og Bønner, trods Moderens næsten daglige Forsøg paa at bevæge ham ved kjærlige og indtrængende Overtalelser. Hun tvang sig til sidst til ikke at tænke mere hverken paa Mikkel Storbæk eller den store Sorg og Modgang, han voldte hende, men udelukkende fæste Tanken paa Lars Hyben, og med hans Billede for Øje faldt hun endelig i Søvn.

Da hun næste Morgen kom ud og med Malkestrippen i Haanden gik hen over Stenbroen efter

Nødset, stod Mikkel i Porten og smurte en Arbejdsvogn. Han havde en angerfuld Mine paa i Dag, fulgte med hende ind i Nødset og sagde til hende med en Stemme, der skulde lyde bønlig:

„Du maa endelig bære over med mig, Rikke. Det var rent galt, saadan som jeg bar mig ad i Aftes, og jeg havde denne Gang, maa jeg tilstaa, faaet en lille Draabe mere, end jeg kunde taale, men dersom du vidste . . .“

„Jeg har vel egentlig Grund til at takke dig,“ afbrød hun ham, „fordi du endelig viste dig for mig, som du er, skjønt det paa en Maade skete imod din Vilje; nu ved jeg da, at du er en Hykler, en Drukkendidrik, en snavs Karl . . .“

„Nej, sødeste Rikke, dersom du vidste, hvilken Uret du gjør mig, og hvor bedrøvet jeg er . . .“

„Ti stille!“ raabte hun afbrydende, „jeg vil ikke mere høre paa din falske Snak — nu kjender jeg dig og ved, du er en Person, jeg skal vogte mig for.“

„Du er jo rent af Lave i Dag, bitte Rikke, og jeg maa nok helst gaa min Vej — men jeg faar dig vel i Tale en anden Gang,“ lagde han til i en Tone, der lød truende i hendes Øren.

Det var en stræng Tid for den stakkels Pige, og endda truede Fremtiden med at blive mørkere. Hendes bedste Trøst var Moderens milde, kjærlige Deltagelse og Brevvexlingen med Lars Hyben, thi den kunde heldigvis have sin Gang, uden at nogen tænkte paa at forstyrre eller afbryde den. Soldaten fik selvfølgelig stadig Underretning om alt vigtigt, der passerede i Hjemmet, og hans Trøstebreve mildnede Bitterheden noget, skjønt man nok kunde læse mellem Linjerne, at han selv trængte lige saa haardt til Trøst som hun.

Men han var jo da en Mand og havde stærkere Skuldre at bære Modgangen paa, tænkte hun, og det foresvævede hende altid, at havde Lars Hyben bare været hjemme, saa maatte han kunne hjælpe og redde hende. Han havde vel nu været borte over et Aar, og Frederikke kunde snart begynde at tælle Dagene til hans Hjemkomst, men Tiden gik med Sneglefjed, og hvad kunde ikke hænde inden Efteraaret — inden Lars kom hjem?

Mads Hyben, der var misfornøjet med de langsomme Fremskridt, Frieren gjorde med Hensyn til at sætte sig i Yndest hos Pigebarnet — for han gik jo ikke frem, men stærkt tilbage — var, trods denne Biomstændighed, fast besluttet paa, at Giftermaalsplanen skulde gjennemføres, inden Lars kom hjem af Tjenesten, for at han ikke skulde sætte Tøsen flere Nykker i Hovedet, end hun allerede havde, og derved gjøre Vanskelighederne større; de kunde være store nok endda. En skjøn Dag overraskede og forbavsede han altsaa sin Kone ved pludselig at meddele hende følgende Beslutning:

„Det er bedst, vi gjør Bryllup med dem en Gang mellem Hø og Korn, for nu skal der ikke kællinges længer om den Ting. Jagildet kan vi bestemme til i Dag otte Dage — saa har I da Tid nok til Forberedelserne, vi indbyder nogle af vore nærmeste, Mikkel og jeg tager en Mand med os og gaar til Præsten og faar Tillysningen bestilt, saa har vi da endelig faaet begyndt, og der skal jo da gjøres Alvor af det en Gang."

Konen foldede Hænderne over Brystet, hvilket var hendes Vane, naar noget gik hende nær; hun saa bønlig paa Stivnakken med sine milde Øjne og sagde:

„Jeg har rigtig meget imod dette Giftermaal, Mads. Pigen kan ikke lide Mikkel, og tvinger du hende til at tage ham, saa gjør du hende ulykkelig. Husk paa, hun er vort eneste Barn."

„Ja, min lille Pige, og derfor er den bedste Lod og Lykke ikke for god til hende. Børn vil altid være de klogeste, men de gamle er dog de ældste. Er du og jeg ikke komne godt ud af det sammen?"

„Jo, Gud ske Lov, men vi var ogsaa Kjærester og holdt af hinanden, førend vi giftede os. Rikke og Mikkel derimod . . ."

„Aa—, enten Kjæresteriet kommer før eller efter Bryllupet, det kan vel være et Fidt. Hun har da vel sin Forstand, og det vilde være Galskab at skyde et saadant Tilbud, en saadan Lykke fra sig. Hvordan vilde det gaa, hvis Børnene fik Lov at raade sig selv? Kan du huske, hvordan hun en Gang skabede sig, mens hun var lille, fordi hun ikke maatte faa min blanke Rageknив, som jeg sad og tog mit Skjæg af med? Havde jeg føjet hende og givet hende Kniven at lege med — hvad saa?"

„Ja, men din Lignelse passer ikke, og du vil da vel ikke ligne saadan en Barnegrille med det, som her er Tale om? Her gjælder det ikke et Stykke Legetøj, men hele hendes Lod og Lykke i denne Verden."

„Netop, og det er den, jeg har for Øje. Husk paa, min lille Pige, at jeg er klogere og mere erfaren end du. Som jeg har sagt, saadan bliver det og ikke anderledes."

Saa snart Datteren af sin Moder havde modtaget denne Jobspost, grebes hun af en unævnelig Uro og Angest. „Jeg maa tale med Mikkel," udbrød hun,

„og han maa være haardere end Sten, hvis han ikke lader sig bevæge.“ Dermed ilede hun ud.

Hun traf ham i Marken, hvor han var ved at hyppe Kartofler.

„Du har vel hørt det?“ begyndte hun.

„Hvad for noget har jeg hørt, lille Rikke?“ Han saa paa hende, hendes Ansigt var blegt som en Dødnings.

„At der skal være Jagilde paa Onsdag?“

„Ja, din Fader har sagt mig det, og jeg er glad til den Dag,“ svarede han.

„Nej, Mikkel, det kan du ikke være, siden du ved, hvordan jeg har det,“ vedblev hun i en indtrængende Tone og med Øjnene fulde af Taarer. „Jeg holder jo ikke det mindste af dig, og et Ægteskab uden Kjærlighed paa begge Sider er kun Elendighed og onde Dage. Du har jo selv en Kjæreste, har du sagt mig — jeg vil tro dig, hører du, Mikkel! jeg vil tro, at du har sagt Sandhed — hold dig da til hende, bliv hende tro, og lad mig være i Fred, saa gjør du en Velgjerning imod os alle tre.“

Mikkel stod med sit stadige Smil om Munden og støttede sig til Hyppejærnet.

„Det er for meget, du forlanger af mig,“ svarede han, „min første Kjæreste, som jeg har fortalt dig om, var mig ikke tro, hun har sendt mig et Opsigelsesbrev, siden jeg flyttede her til, og jeg glemte hende hurtig, saa jeg maa vel ikke have holdt rigtig af hende alligevel; men med dig, Frederikke, er det en anden Sag, dig kunde jeg aldrig glemme, og først da jeg lærte dig at kjende, fik jeg at vide, hvad Kjærlighed er. Nej, nej, min kjære Pige, det faar du mig ikke til at gaa ind paa.“

„Betænk dig vel," vedblev hun bønlig, uden, som det lod, at ænse hans snedige Udflugt og hans hyklede Paastand om den dybe Kjærlighed, hun havde vakt hos ham — „betænk dig vel, inden du rækker Haand til at gjøre os begge ulykkelige. Og hvad vil du trøste dig med, naar du daglig gaar og ser paa, hvorledes jeg græmmer mig til Døde — for din Skyld?"

„Aa nej, saadan kommer det slet ikke til at gaa, stol paa det. Jeg skal blive saa god ved dig, jeg skal staa paa Pinde for dig, glæde, trøste og opmuntre dig — og inden du ved det, vil du sige: Gud ske Lov, at jeg tog Mikkel Storbæk."

„Du vil altsaa ikke hjælpe mig med at faa Planen forpurret?"

„Jeg kan ikke, jeg kan ikke!"

„Du er et Afskum, Mikkel, og jeg vilde ti Gange hellere dø, end gifte mig med dig." Med disse Ord, der klang som et haabløst Hjærtes fortvivlede Skrig, vendte hun sig bort fra ham og gik langsomt tilbage til Gaarden.

I de følgende Dage gik hun stille og tavs omkring og passede sin Dont; hun klagede ikke, men Ansigtets blege, hartad forstenede Træk røbede kun alt for tydelig, i alt Fald for den deltagende Moder, hvad hun led.

Da den skæbnesvangre Jagildedag var oprunden, og Timen nærmede sig, da Gjæsterne vilde begynde at indfinde sig, vaagnede hun op som af en Døs, og som et sidste Forsøg vilde hun nu prøve paa at bevæge og overtale Faderen. Det traf sig, at de var ene i Dagligstuen; han stod ved Skatollet og talte nogle Penge. Hun satte sig paa en Stol og græd.

„Hvad græder du for, mit Lam?“ sagde han venlig og vendte sig om til hende.

„Fordi jeg er ulykkelig,“ hulkede hun.

„Hvad er nu det for Nykker!“ sagde han mildt bebrejdende — „ulykkelig, siger du, og du skal endda snart danse til Brudeskamlen.“

„Gid jeg var død!“

„Aa, sikke noget! Du har det alt for godt og ved ikke, hvad du vil — derfor flæber du. De fleste Piger vilde slikke deres Fingre efter Mikkel Storbæk, og du tuder og skaber dig. Skam dig dog! Du gjør jo en Lykke, der vil blive snakket om i Miles Omkreds. Mikkel er Mand for at lade dig kjøre i Karet, at klæde dig i Silke og Damask, om du faar Lyst dertil, og du faar en pæn og æstimeret Mand — hvad vil du begjære mere?“

„Fa'er, lad mig blive fri for Mikkel Storbæk! Jeg holder ikke det bitteste af ham.“

„Holder ikke af ham. Det er noget Snak, mit Lam, det er jo umuligt andet end at holde af ham og i hvert Fald noget, du let kan vænne dig til,“ svarede Mads Hyben i sin allerfaderligste Tone. „Jeg har lavet det godt for dig, om du ellers kan skjønne derpaa, men jeg er ræd for, at din Moder har forkjælet dig i Steden for at hjælpe dig med at faa Barnet rystet af Ærmet.“

Han gjorde Miner til at forlade Stuen, men hun stod op, greb ham i Armen og raabte: „Gaa ikke fra mig, Fa'er. Jeg vil ikke have Mikkel Storbæk — jeg kan ikke — jeg vil ikke! For Guds Skyld, lad mig blive fri for ham. Han er en Løgner, en Drukkenboldt, en Skurk —“

„Er Pigebarnet da blevet smaataabeligt,“ sagde

Faderen afbrydende og stirrede paa hende. „Lad mig sige dig en Ting, min Pige. Mads Hyben har givet sit Ord, og det plejer han at ville have i Behold — det faar du at rette dig efter. Og driv nu ikke Spillet videre, for jeg kan blive vred, husker du nok; der gaar Aar imellem, men jeg kan blive det, ikke sandt? Og tør saa dine Øjne og vær en gjæv Pige, saa er der jo ingen Verdens Ting i Vejen — ingen Verdens Ting, mit Lam. Se, der kommer Sognefogden og hans Kone ind ad Porten — vær nu flink og se fornøjet ud."

Dermed forlod han hende og gik ud for at tage imod de første Gjæster og byde dem indenfor.

„O Gud, hvad skal der blive af mig!" sukkede Pigen og tørrede sit forgrædte Ansigt.

Jagildet blev holdt, og ved Bordet sad Frederikke ved Mikkel Storbæks Side. Hun sagde næsten ikke et Ord, men saa bleg og lidende ud. Gjæsterne skjønnede nok, at hun ikke havde glemt Lars Hyben, og at det kun var nødtvungent, hun rakte Mikkel Storbæk sin Haand. De fleste ynkede hende og tænkte i deres stille Sind, at hun næppe blev lykkelig i sit tvungne Ægteskab. Efter Bordet, og da de „tre Mænd" gik til Præsten for at bestille Tillysningen, der skulde foregaa de tre nærmest efterfølgende Søndage, forsvandt hun rent for Gjæsterne og lod sig ikke mere se. Det hed sig, at hun var syg, og at Moderen havde hjulpet hende til Sengs inde i Gjæstekammeret. Der var en tung og trykket Stemning over Gildegjæsterne, og saa snart de havde faaet deres Kop Kaffe, tog de Afsked og forsvandt, den ene efter den anden.

Efter Egnens Skik og Brug skulde Brudeparret være til Stede i Kirken den Søndag, da der blev

„udlyst“. Mikkel Storbæk sad med løftet Pande og frejdigt Aasyn og hørte meget andægtig paa Prædikenen, men Frederikkes Ansigt var der ingen, der fik at se. Hun bøjede sit Hoved dybt ned i Kirkestolen, og under hele Gudstjenesten hulkede hun saa voldsomt, at de nærmest siddende Kvindfolk ikke kunde holde Tankerne samlede.

Paa Vejen hjem fra Kirken talte Kirkegængerne næsten ikke om andet end den grædende Fæstemø, og mange mente, at Mads Hyben gjorde Synd i at tvinge hende.

Der var nu ikke mere end tolv Dage, til Bryllupet skulde staa, og jo nærmere Dagen kom, des travlere blev der hos Mads Hybens; Folk var nær ved at glemme den sørgende Brud midt i al den Travlhed og Laven til, der blev. De fleste af Sognet skulde med, foruden Slægt og Venner fra andre Byer. Bryllupet skulde holdes i tre Dage og Nætterne med. Egnens to dygtigste Musikanter var hyrede, saa man var sikker paa en god Musik; der skulde kjøres til Kirke, og det blev vist en Brudefærd, som man længe ikke havde set Mage til, og kort sagt: Folk kunde næsten ikke tale om andet end det store Bryllup hos Mads Hybens.

Hvad Frederikke angaar, da havde hun siden sin bedrøvelige Kirkefærd hin omtalte Søndag sendt det ene fortvivlede Brev afsted til Lars efter det andet. Han maatte finde paa Raad og frelse hende, ellers var de for stedse tabte for hinanden. Men hun ventede forgjæves efter Svar fra ham, ikke heller kom han selv til Syne for at støtte hende ved sin Nærværelse. Havde han opgivet Tanken om at kunne afvende Ulykken fra hende? Hun maatte næsten tro det, og

med sløv Hengivelse i Skæbnen saa hun Bryllupsdagen rykke nærmere og nærmere.

Den store Dag oprandt. Gjæsterne havde begyndt at indfinde sig, og den ene Vogn efter den anden rullede ind i Gaarden. Musikanterne havde posteret sig en paa hver Side af Indgangsdøren, og efterhaanden som Gjæsterne ankom, blev de hilsede med et skingrende Klarinetstykke, medens Skafferne havde travlt med at hjælpe dem af Vognen, byde dem indenfor og skikke dem til Sæde ved det festligt dækkede Bord, hvor en solid Frokost maatte indtages, inden Toget til Kirken skulde foregaa. Paa Hæderspladsen sad Brud og Brudgom, han oprømt og godt til Pas, hun smykket med Myrtekransen og det hvide Brudeslør, men ikke glad, som en Brud jo burde være. Der var en stille resigneret Fred over hende, og hun gjorde ikke saa pinligt et Indtryk i Dag som paa Jagildedagen. Hun saa snarest ud, som om hun var træt, hendes Kinder var meget blege, og hun sad stille og saa hen for sig som en drømmende, uden at tage Del i Samtalen, der ellers lød højrøstet nok omkring hende.

Gjæsterne stod fra Bords og spredte sig samtalende, nogle inde, andre ude, thi der vilde endnu hengaa en Times Tid, inden Vogntoget kunde ordnes til Kirkefærden. I nogen Tid havde ingen flere Gjæster indfundet sig, men Musikanterne turde dog ikke forlade deres Post; de gik spankende frem og tilbage paa Stenbroen med Klarinetten under Armen for det Tilfælde, at der endnu kunde være nogle Efternølere tilbage.

Pludselig stemmede Klarinetterne op paa ny, denne Gang ikke for et nyt Læs fremmede, men for

en ensom Fodgænger, der med hurtige, taktrette Skridt og militær Holdning kom ind igjennem Porten og stævnede hen imod Indgangsdøren. Det var en ung, rask Knøs med Skjæg paa Overlæben og monderet som Artillerist. — Læseren har strax gættet, at denne kjønne, friske, mandige Skikkelse ikke var nogen anden end Lars Hyben, der saaledes helt uventet viste sig blandt Gjæsterne. Det var næsten lutter kjendte Ansigter, han saa omkring sig, og Gjæsterne flokkede sig om ham, trykkede hans Haand og bød ham hjærtelig velkommen.

„Lars Hyben er kommen hjem.“ Denne overraskende Nyhed forplantede sig hurtig over hele Huset, og navnlig de unge blandt Gjæsterne stævnede hid for at bevidne den hjemkomne deres store Glæde og Overraskelse. „Velkommen hjem! Goddag, Lars Hyben, og velkommen hjem!“ lød det fra alle Munde.

Lars Hyben selv saa ikke ud til at befinde sig saa vel som hans glade Kammerater. Der var en feberagtig Uro over ham, og han saa sig søgende om i Kredsen.

„Her er nok Gilde, mærker jeg — hvor . . . hvor er Frederikke?“ sagde han.

„Hun er vist gaaet op i Gjæstekammeret, hun er nok ikke rigtig rask, hendes Moder er der oppe hos hende,“ svaredes der.

Lars ventede ikke længer, men stormede op igjennem Overstestuen, ind i Gjæstekammeret og lukkede Døren efter sig.

Den blege Brud og hendes Moder sad paa Sengekanten og holdt hinanden fast omslyngede. Datteren hvilede sit Hoved paa Moderens Skulder, og den

gamle talte til hende i en dæmpet, hviskende Tone og gjorde sit bedste for at trøste og styrke hende.

Ved Synet af den indtrædende løftede Frederikke hurtig sit Hoved op og blev først til Mode, som om hun skulde falde om og besvime, men det sunde og friske i hendes Natur vandt strax Sejer over denne forbigaaende Svaghed, der kom Liv i hendes matte Øjne og Farve i de blege Kinder, og med et dæmpet Glædesskrig fløj hun Soldaten om Halsen og kyssede ham lige paa Munden. Ved denne heftige Bevægelse faldt Myrtekransen af, og Brudesløret løsnede sig nu ogsaa og gled til Gulvet; Moderen samlede Smykkerne op og lagde dem paa Sengen. Ogsaa hun lod i Øjeblikket Glæden raade og udbrød: „I, det var jo rigtig dejligt, at du endelig kom, lille Lars. Vi har ventet dig i flere Dage, og da det trak ud, begyndte vi at blive rædde for, at du enten var bleven syg, at du ikke havde faaet Frederikkes Breve, eller at du ikke kunde faa Hjemlov — der kan jo let komme noget i Vejen for Folk."

„Jeg ventede ham lige til i Aftes," sagde Datteren, „og jeg laa vaagen hele Natten og ventede paa, at Lænkehunden skulde tage til at gø, men der var saa skrækkeligt stille og lydløst over alt — og hvad nytter det nu ogsaa, at du er kommen?" lagde hun til under frembrydende Taarer, „om en lille Stund gaar Toget jo alligevel til Kirken."

„Nej, det gjør ikke!" svarede Lars bestemt. „Vær du kun rolig, Frederikke — jeg skal nok forhindre det."

„Ak, Lars, min kjære Dreng," udbrød Mette Marie bedrøvet, „det mægter du ikke, der er ingen Raad længer."

„Jeg tror det dog," sagde Lars, og nu gav han

sig til at fortælle Grunden til, at han først var kommen i det sidste Øjeblik. Medens han kort og ilsomt gjorde Rede for dette, klarede det op i Brudens og hendes Moders Ansigt, Frederikkes blege Kinder fik Rødme, og da Lars var færdig med sin Beretning, slog hun Armene om hans Hals og sagde halvt grædende:

„Lars, Lars! Og jeg, som mente, at du havde opgivet at tænke mere paa mig! Aa Gud, hvor var det dog en Lykke, at du kom tids nok!“

„Ja, Gud ske Tak!“ svarede Lars. „Men følg nu med og lad os gjøre en Ende paa Sagen. Jeg længes efter at komme til at staa Ansigt til Ansigt med den rare Brudgom. Jeg saa ham ikke før, da jeg var inde i Stuen.“

„Nej, han sidder nok ude i Haven endnu og snakker med Mads og sin Fader,“ mente Mette Marie. „Der saa jeg dem sidde før.“

De fulgtes ad ind i Stuen, og det kan nok være, at de derværende Gjæster fik Øjnene op. For det første var der nu dette, at Bruden havde aftaget baade Myrtekrans og Brudeslør — strax noget i høj Grad paafaldende. Og saa var hun jo bleven rent forvandlet. Hvor var Øjnenes matte, tungsindige Udtryk blevet af? De var jo nu saa klare og fulde af Liv, at de formelig straalede, medens de før saa blege Kinder nu var farvede med Sundhedens friske Rødme — besynderligt! Mette Marie saa mindst ti Aar yngre ud end før, og Troldmanden selv, den smukke Soldat — thi alle gættede strax, at det var ham, der havde hidført Forvandlingen — løftede Hovedet kjækt i Vejret og saa sig om i Kredsen med et noget spændt Udtryk i sit ellers faste og rolige Blik.

Samtalen der ude i Haven under Hyldebusken var omsider bleven endt, og Mads Hyben kom ind i Øverstestuen for at minde om, at det nu ikke var for tidligt at tænke paa at komme afsted til Kirken. Gjæsterne havde trængt sig sammen i Øverstestuen, Stemningen var forventningsfuld og spændt, alle havde en Anelse om, at „der vilde ske noget", det ligesom laa i Luften, derfor var Samtalen gaaet i Staa, og alles Øjne vogtede paa Soldaten.

„Nej, hør nu, Folkens!" sagde Mads Hyben muntert, „skal her være Gilde, saa maa I s'gu ikke sidde og falde i Søvn over det. Hid, Skaffere, giv en Omgang, lad mig endelig se, I ikke sparer paa Mosten. Hej, Musikantere!" raabte han ud af det aabne Vindue — „spil op der ude og lad os endelig tage det med lidt Humør."

Skafferne fik nu travlt med Flaske og Ølkrus, og der ude spillede Musikanterne op, saa det svarede igjen i Gaardens fire Længer.

Nu traadte Lars Hyben ud af Kredsen, der hidtil havde skjult ham, gav sin Plejefader Haand og bød ham Goddag.

Mads blev højlig overrasket, men ikke det mindste glad.

„Goddag!" sagde han og stirrede paa Karlen. — „Du her! Hvorfor bliver du ikke i Kjøbenhavn og passer din Embedsforretning, eller hvad det hedder?"

„Aa, jeg længtes efter at se Hjemmet igjen, og saa fik jeg en Uges Hjemlov," svarede Karlen.

Manden saa paa Ungersvenden med et mørkt Blik og vendte sig derpaa fra ham. „Jeg tør bande paa, der har været Bud efter Fyren," tænkte han;

„men det skal ikke hjælpe dem stort — om en Time er hun og Mikkel Mand og Kone.“

Kort efter traadte Mikkel Storbæk ind i Stuen. Han saa nok, at der stod en Soldat blandt de andre Gjæster, men hvem han var, eller hvorfra han var kommen, brød han sig ikke om; for han kjendte ham ikke. Med sit allersødeste Smil om Munden gik han hen til Frederikke og hviskede hende nogle Ord i Øret.

Men hvad gik der af Lars Hyben? Han saa paa Mikkel Storbæk med et Udtryk af den største Forbitrelse, hans Ansigt var blevet ligblegt, og han rystede som en, der havde Kolden.

Mikkel Storbæk havde taget Frederikke ved Haanden og vilde føre hende ud af Stuen; hun vilde ikke med ham, men holdt igjen.

Lars gik i det samme ind paa Storbækken og raabte højt:

„Slip Pigen, siger jeg!“

Alle stirrede forbavset paa ham — var han pludselig bleven gal?

„Hvad er det for en Snyltegjæst, der har sneget sig her ind og opfører sig som en Dreng?“ raabte Mikkel med gnistrende Øjne — „gaa til Side, eller jeg lader dig smide ud!“ Han holdt fast ved Pigens Haand og prøvede atter paa at drage hende med sig.

Men Lars greb ham med kraftig Arm i Brystet og stødte ham tilbage, saa han nær var tumlet over Ende.

„Rør hende ikke, siger jeg nok en Gang!“ raabte han, medens Ansigtets Bleghed afløstes af en mørk Rødme. „Hun er altfor god, til at hun skulde følge dig. Har du maaske glemt Tugthuset i Viborg eller

mine Klæder og mit Ur, som du stjal der nede ved Søen, den Gang du var brudt ud, og Politiet var efter dig?"

Brudgommens Ansigt blev hvidt som en kalket Væg; han forsøgte at fremstamme et Par Ord, men Mælet svigtede ham, og han mægtede kun truende at hæve de krampagtig knyttede Hænder mod sin Modstander.

„Ja, tru du kun, din luskende Hund," vedblev Lars, „du, som har sneget dig ind i en hæderlig Familie og vilde have bragt Sorg og Vanære over den — i Fald dit Forehavende var lykkedes. Jeg ler af dine Trusler. Kald paa Sognefogden, en af jer," vedblev han, i det han vendte sig til de omstaaende bestyrtede Bryllupsgjæster. „Han er en undvegen Tugthusfange og en Tyv, det kan jeg bevise. Jeg kommer lige fra hans Hjemstavn, hvor Folk ved, hvad Karl han er."

„Aa, Herre Gud, der staar hans gamle Fader," hviskede Kvinderne til hverandre; „det maa være tungt for ham, den gamle Mand."

Den gamle Storbæk var nemlig under det foresaldne Optrin traadt ind i Stuen og var bleven staaende inden for Døren. Alle vendte nu Blikket mod ham, og Mads Hyben traadte frem og sagde:

„Er det sandt, hvad han siger, Kjeld? Saa forstaar du nok — har din Søn været i Tugthuset, kan han ikke blive min Svigersøn."

Storbækken anstrængte sig til det yderste for at ride Stormen af paa den værdigste Maade, men det lykkedes ham kun slet, og enhver kunde se, at han var sønderknust, ydmyget og færdig at synke i Jorden under Vægten af den Skam, der overgik ham. Hans Læber skjælvede, og med brudt Stemme svarede han:

„Du vil ikke have min Søn til Svigersøn, Mads Hyben, siger du, og det maa vi jo saa finde os i. Ja . . . det havde maaske været bedre, at jeg havde sagt dig dette . . . om Tugthuset, det indser jeg nu godt . . . bag efter, men ser du, Mads, ser I, Folkens, jeg vilde jo gjærne have ham gift ind i en skikkelig Familie — vi er selv komne af Godtfolk, og ingen Plet hvilede paa vort Navn, det forsikrer jeg, højtideligt!“ raabte han med hævet Røst — „førend Knægten der . . . kom galt afsted — det skete i en Legestue, i Hidsighed, de havde faaet for meget i Hovedet, kom op at skjændes, slaas, brugte Knive til hinanden, en af dem blev paa Pletten, min Søn fik Skylden . . . havde den maaske ogsaa — og derfor blev han dømt. Men ingen har Ret til at tyvte ham, for var det dine Klæder, han, hm! . . . laante, da han blev forfulgt,“ vedblev han, henvendt til Lars Hyben — „saa ved du vel nok, at han ikke tog dem for at beholde dem, og jeg antager da ogsaa, at Øvrigheden har sendt dig dem tilbage — for han blev greben igjen og har udstaaet sin fulde Straf — og Uret var han saa uheldig at tabe, men det kan du jo faa Penge for . . .“

„Jeg vil ikke have dem,“ svarede Lars Hyben koldt.

„Ja, saa faar vi at sige kvit,“ sluttede den gamle Storbæk mere fattet. „Har vort Forhold ikke været, som det burde, saa har Soldaten der jo ogsaa gjort min Søn Uret, som I har hørt . . . og set, og det ene faar at gaa op imod det andet. Og nu, Mikkel, gjør dig færdig til Afrejsen — Vognen holder forspændt ude i Gaarden — vi vil afsted strax, for her er ikke vort blivende Sted.“

Inden der var gaaet en Time efter dette Optrin, var begge Storbækkerne borte og paa Vejen hjem, og ingen af dem lod sig oftere se der paa Egnen.

Bryllupsgjæsterne tog bort, den ene efter den anden, og Mads Hyben var saa fortumlet, at han ikke vidste, om han skulde holde paa dem eller ej, og førend han vidste af det, var de borte alle sammen, og Huset tomt. En Stund blev han gaaende hjemme og rumsterede i Gaarden, som om han hverken vidste ud eller ind, men endelig kom han i Tanker om, at Præsten ventede. Hvem skulde han sende med Afbud?

Der var ingen anden end Lars at faa fat paa, ham kunde han ikke forlange det af, og saa gik han selv. Hvad der forefaldt mellem ham og Præsten, fik ingen rigtig Rede paa, men da han kom tilbage, sagde han til sin Kone, at han var syg. „Gud ved, om jeg bliver Menneske mere," mumlede han og gik til Sengs med Klæderne paa — „det var en skrækkelig Historie, hvad vil Folk sige?" Han blev liggende til næste Dags Middag. Saa stod han op igjen og tog fat paa sin vante Dont. Men i mange Dage derefter listede han sig modfalden omkring, vilde helst være ene og skjøttede ikke om at snakke med nogen.

„Men jeg forstaar ikke, hvordan Mikkel Storbæk turde vove det," sagde Frederikke til Lars, mens Faderen var oppe hos Præsten — „komme her og bejle, hvor han den Gang gik og sneg sig omkring i Fangedragt og tog dine Klæder!"

„Aa, han har vel gjennemstrejfet saa mange Egne," mente Lars, „men det er rimeligt, at jeg var den eneste, der saa ham nær ved og bed rigtig Mærke i ham."

„Og det faldt os jo aldrig ind, at det kunde være ham; vi havde ikke tænkt os, at en Tugthusfange saa saadan ud."

„Aa, lille Ven, der er saamænd flere Tugthusfanger, der ser bedre og frommere ud end Mikkel Storbæk. Men havde min Slof ikke ved en Guds Lykke for en halv Snes Dage siden tilfældig nævnet hans Navn, vilde det have set galt ud for os nu. Han er der nede fra Mariagerkanten og kjendte noget til Historien, og jeg fik jo snart alt ud af ham, som du nok kan tænke. Men da det jo godt kunde være Folkesnak det meste af det, var det, at jeg rejste baade til Mariager og til Grenaa og der blev klog paa, at det var den samme, som forgangen Aar spillede mig det slemme Puds med Klæderne, og som nu var flyttet med Faderen til Mariagerkanten. At han havde udstaaet sin fulde Straf, fik jeg dog ikke fat paa. Det lettede paa mig at faa Rede paa Sagen, maa du tro, men det kneb jo med at naa hjem i rette Tid."

„Men Gud ske Tak, at det dog lykkedes," sagde Frederikke.

Et Par Dage efter rejste Lars atter til Kjøbenhavn; men denne Gang skiltes de unge med godt Haab til Fremtiden.

Det passerede havde gjort et saa dybt og varigt Indtryk paa Mads Hyben, at han rent opgav, „at se en ud“ til Frederikke. Hun fik i Guds Navn tage, hvem hun vilde.

Efter endt Soldatertjeneste kom Lars Hyben hjem igjen, og der gik paa ny nogle Aar. Da det saa kom paa, at der skulde anlægges en Jærnbane fra Randers forbi Hobro og videre nord paa til Aalborg, og Linjen blev afstukken over Mads Hybens Ejendom, gik det op for ham, at han i sin store Tørvemose havde „en sand Guldgrube“, og han gik daglig der nede og regnede over paa, hvor mange hundrede Kroner han aarlig kunde faa ind for Tørv, naar Banen kom i Stand. Ved en saadan Lejlighed traadte han fejl og gled i en dyb Tørvegrav, hvor han sikkert havde mistet Livet, hvis ikke Lars Hyben heldigvis var kommen til og havde hivet ham op. Han kom gjennemvaad og forfrossen hjem og maatte i flere Dage holde Sengen. Fra nu af var han altid saa forskrækkelig plaget af Gigt, at han ikke kunde udholde at slide som forhen. Det varede derfor ikke længe, inden han gav Styret fra sig, lod Lars og Frederikke gifte sig med hinanden og overtage Gaarden, imod en rigelig Aftægt til de gamle.

Og saaledes gik det da til, at Lars Hyben fik sin Hjærtenskjær og blev Gaardmand, uagtet han var en fattig Karl og havde været i Tugthuset.

Et Barndomsminde.

Fortælling

af

Emanuel Henningsen.

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

Emanuel Henningsen.

Hvor underlig betagende er det dog ikke at gjense Barndomshjemmet og dets Omgivelser efter Aaringer, i hvilke man har tumlet sig viden om i Verden, har prøvet Kræfter med dens Modgang og Gjenvordigheder og efterhaanden er bleven modnet til Mand! Med drømmende Vemod glider Blikket hen over Barndomshjemmets mosgroede Tag, under hvilket Spurvene, som før, bygger deres Reder. Det synes nu saa lavt og lille og var dog fordum saa imponerende stort. Men stort vedbliver det alligevel, trods sin uanselige Skikkelse endnu at være ved alle de mylrende Minder, som det rummer, og som træder levendegjort frem for Sjælen fra hver Krog i den snævne græsovergroede Gaard. Og Blikket glider hen over den gamle Kirke, som ligger stille i Solskinnet mellem de blomster-smykkede Grave. Et Par af de mægtige Asketræer, hvis løvrige Top rager op over Taarnets Spir, staar endnu tilbage, de øvrige gamle Kæmper er faldne for Øxen. Men Gravhøjene, mellem hvilke vor Barndoms Lege gik sin Gang, Trækorsene med deres Ind-

skrifter, som vi atter og atter læste, indtil vi kunde dem udenad, Buxbomhækkerne om Gravstederne, Syrenerne ved Kirkegaardsdiget og Haven, der breder sig neden for dette med sit Buskads, sine Blomsterpartier og sin grønne Plæne med den hvidmalede Flagstang i Midten — alt dette ligger endnu næsten uforandret for vort Øje og taler til os med tusende vemodige Røster. Og saa Lejestedet der henne under Asketræet, de fire vedbenddækkede Grave med den gamle kjendte Slyngrose, som en kjærlig Moder plantede paa en elskelig, aldrig glemt Datters Grav; hvor taler de ikke mildt og vemodigt til den efterlevende Søn og Broder, som langvejs fra er dragen hid for en kort Stund at dvæle i Mindet om henrundne lyse Dage! Skjærm dem venlig med din svale Skygge, du ranke Kæmpe, som for Aarsnese siden plantedes som en ringe Kvist af ham, der for længst blev stedet til Hvile ved din Fod, drys dine hvide, duftende Blade blidt ned over dem, du frodige, grønne Slyngrose; aldrig har der i et Menneskebryst banket kjærligere og mere trofaste Hjærter end dem, der er blevne til Støv under eders Rødder!

Og Blikket følger den snævre Gyde langs Kirkegaardsdiget, forbi Skolen hen til den grønnende Plads foran „Byssjøvlen" (Gadekæret), bag hvilken Smedjen endnu hæver sin sværtede Skorsten. Hvilken Mylr af Minder dukker ikke frem ved Synet af Parken, hvor vi tumlede os Sommer og Vinter; om Sommeren i Adams nøgne Skikkelse, dragende Høkurven gjennem det lave Vand for mellem Dynd og Vandplanter at opsnappe de faa Karusser og andre Smaafisk, der fandtes i Dammens Skjød, om Vinteren paa Skøjter eller sejlende om paa Isflager, opførende ikke altid

fareløse Søslag. Og Smedjen med dens drønende Hammerslag og den gamle brave Smed, der med Beundring fortalte os om Napoleon den stores Heltegjerninger og, uden at ane, at denne hans Helt for længst var gangen til Hvile, med Haand og Mund lovede os, at vi skulde komme til at tjene i hans uovervindelige Hær, naar vi var blevne voxne og egnede os til tapre Krigskarle. Den gamle selv stod for os som en uovervindelig Kæmpe, og da han til sidst laa der inde i Storstuen, død og stille med den læderindbundne Salmebog under den graaskjæggede Hage, følte vi os midt i Sorgen over hans Bortgang betagne af stille Undren over, at Døden havde kunnet faa Bugt med ham.

End et Blik lader vi glide hen over det lille Hus, som ligger nær ud til Byssjøvlen, mellem Skolens Frugthave og dens Gymnastikplads, og Billedet af en gammel Mand, vor Barndoms Eventyrfortæller, stiger frem for vort Minde. Hvor ofte sad vi ikke inde i hans lille Hummer, naar Vinden ved Aftens Tid trommede paa Ruden, og Ilden knitrede i hans Pindekakkelovn, og lyttede med Gysen til de sælsomme Sagn og Eventyr, hans vilde Fantasi oprullede for os, mangen Gang i grusulde Billeder, som gjorde det haardt for os siden efter at vinde hjem i det mørke Efteraarsvejr! Hvert Vindstød gjennem Piletræerne var os et Suk af henfarne Aander, hvert vissent Blad, der hvirvlede gjennem Luften og slog os i Ansigtet, en Aabenbaring fra en Verden, vi baade frygtede og hendroges til. I over en Snes Aar har vor gamle Ven nu hvilet her oppe paa Kirkegaarden; intet Minde er sat over hans Grav, ingen kan give os Oplysning om, under hvilken Tue han har fundet sit Hvilested.

Og Blikket glider ud over den omgivende By, hvis pyntelige Huse og Gaarde ligger halvskjult mellem frodige Haver og grønne Piletræer, der som en Række Soldater garnerer hver Mark og Eng og i Synskredsen smelter sammen til en eneste Skovrunding, i hvis Midtpunkt vi har Stade — og der er ikke et af Husene eller en af Gaardene, uden at de jo i vort Minde har sin egen Historie, der dukker frem for Erindringen, efterhaanden som Øjet paa sin Vandring optager Spejlbilledet af de kjendte Omrids. Og som vi saaledes staar, fordybede i de Billeder, Mindet opruller for os, staar ogsaa det, vi her vil fortælle vore Læsere, med klare og bestemte Omrids tydelig for vor Erindring.

Det var en mørk Efteraarsdag, at et Ligtog med et anseligt Følge langsomt drog hen gjennem Byens sølede Gade og nærmede sig Kirkegaarden. De drivende Skyer, som dækkede Himlen med et blygraat Overtræk, sendte en fin Støvregn ned over den opblødte Jord. Dens Draaber gled ned over Piletræernes nøgne Grene, samlede sig i større, tunge Draaber, for derefter med en dæmpet Plasken at dryppe ned i den af Regnvandet opfyldte Grøft langs med Gærdet. Lyden af Kirkeklokkerne svang sig ud fra Glamhullerne i Kirketaarnet, skræmmede Kragerne bort fra de bladløse, mørke Asketræer paa Kirkegaarden og harmonerede godt med den triste Stemning, der hvilede over Naturen. Deres Malmtungers rungende Klang, der snart brusede frem i mægtig Fylde, snart lød afdæmpet

og fjærn gjennem den regnfulde Luft, efter som Tonebølgerne forstærkede eller modarbejdede hinanden, var fuld af klagende og højtidelig Alvor. „I Dag rød — i Morgen død," syntes vi, de tilraabte os, og uvilkaarlig holdt vi op med Legen og lyttede tavs til de alvorsfulde Røster, der bragte Luften til at vibrere.

Vi stod lænede op til et Hjørne af Kirkegaardsmuren og saa Toget passere tæt forbi os. Den blomstersmykkede Kiste blev baaren af sex Mænd, alle kjendte Skikkelser, alle i Højtidsdragter og med høje sorte Hatte paa Hovedet, men Blikket forlod dem strax for at fæste sig paa den ranke, sortklædte Kvindeskikkelse, som med en lille Dreng ved hver Haand fulgte umiddelbart efter Kisten. Hun var meget bleg, men tilsyneladende rolig og fattet; uden at se til nogen af Siderne fulgte hun høj og stille bag efter Baaren, førende Børnene med sig.

Den yngste af Drengene saa sig nysgjerrig om og syntes at have ondt ved at finde sig i den langsomme Gang; hans kjønne, velformede Ansigt var frisk og sundt, og han rystede med en halv utaalmodig Bevægelse Regnen af sin Hue. Paa den ældstes Ansigt stod der derimod præget et umiskjendeligt Udtryk af dyb Sorg, hans Underlæbe bævede af tilbagetrængt Graad, og Taarerne rullede, den ene efter den anden, ned ad hans Kinder, uden at han gjorde en Bevægelse for at tørre dem bort. Hans Klæder var aabenbart syede til „at voxe i" og var alt for fuldkommelige til ham. Trøjens Ærmer naaede langt ud over hans Hænder, og Buxerne var for lange, skjønt de var smøgede et godt Stykke op for neden. Under andre Omstændigheder vilde vi maaske have moret os over hans Udseende og ytret Formodning om, at Klæderne

var syede til „at staa paa Kirkegulvet“ i; nu forøgede hans kluntede Dragt vor Medfølelse med hans Sorg.

„Stakkels Baltser, hvor han var bedrøvet,“ sagde en af os stille, da de var komne os forbi.

„Ja, og saa fin han var,“ bemærkede Jens Hare med et svagt Tilløb til en Fnisen, der dog strax forstummede ved Synet af de indignerede Blik, der rettedes imod ham. Jens saa op mod Klokketaarnet, fra hvis Glamhul en af Ringerne holdt Øje med Ligtoget, og spidsede Munden til en lydløs Fløjten.

„Det er hans Fader, der bliver begravet,“ sagde en anden af Drengene. Det klang som en Bebrejdelse mod Jens og hans Skjæmt, og vi vendte atter vort Øje mod Toget.

Der kom vor gamle Ven, Smedden. Han havde rettet sin sværе, kraftige Skikkelse og gik med afmaalte og taktfaste Skridt som til en Parade. Hans Blik strejfede os i Forbigangen, uden at hans Ansigt oplystes af det barske, men velvillige Smil, hvormed han ellers plejede at hilse os. Vi fik en bestemt Følelse af, at Anstanden ved denne Lejlighed forbød ham at vedkjende sig vort nøje Bekjendtskab med ham, og at det ligefrem vilde have været højst upassende handlet af os at sende ham et Nik til Hilsen.

Anderledes forholdt det sig med Murer Grauer, som ved sin lille godhjærtige Kones Side fulgte strax efter. Denne vindige Person, hvis hvide Krave stak fordringsfuldt frem fra den aabne Vest, medens Hatten sad paa Snur paa det mørktlokkede Hoved, indskrænkede sig end ikke til at nikke til os, men slog i Forbigangen ud med den højre Haand og truede venskabelig ad os med den knyttede, kjødfulde Næve.

„Hurra for Grauer!“ sagde Jens Hare med

dæmpet Lystighed. „Han er en Karl, han! Det er ikke længer siden end i Forgaars, da ryddede han hele Bulen henne hos Skovløberens og knækkede alle Stolebenene. Og i Gaar gav han mig en Portnøgle til en Nøglebøsse.“

„Hold Kjæft!“ sagde en af de større Drenge, og Jens, der saaledes paa ny saa sig stoppet, tog atter sin Tilflugt til Glamhullet og sin lydløse Fløjten.

Alt imens passerede Ligfølget os forbi, Mænd og Kvinder mellem hverandre. Salmesangen klang, alt som Toget fjærnede sig, mere og mere dæmpet, indtil den hendøde i Klokkeklangen, og Følget forsvandt bag Kirkehjørnet. Vi stod i Tavshed og saa paa hinanden. „I Dag rød — i Morgen død,“ sang Klokkerne over vort Hoved, en Følelse af højtideligt Alvor trængte sig ind i vort barnlige Sind. Regnen dryssede ned over os, samlede sig i Haaret ved Tindingerne og gled ned over vore Kinder i store Draaber; vi var bange for at viske dem bort, at ikke de andre skulde tro, vi var umandige nok til at græde.

Nu tav Klokkerne, til Tegn paa, at Kisten var sænket i Graven, og Ligtalen tog sin Begyndelse. Ringerne fyldte Glamhullerne oppe i Taarnet under Bestræbelserne af at høre noget af det, som Præsten sagde, og langs med Kirkegaardsdiget hævede der sig en Række Ansigter, som i samme Hensigt anstrængte deres Øren til det yderste. Jordfæstelsen, som denne Dag gik for sig, var ogsaa vel egnet til at vække mere end almindelig Deltagelse i Byen, thi den afdøde var død pludselig i sin kraftigste Alder. En Uge forud kom hans Heste og Vogn ved Aftens Tid jagende hjem til Gaarden uden Kusk, og da man med Lygte og Lys gik ud for at søge efter ham, fandt man ham

liggende død midt paa den stenede Møllevej med knust Hoved. Hvorledes Ulykken var sket, kunde ingen opklare; Hestene var kjendte som taalige Dyr, der aldrig havde løbet løbsk, og da Manden, en halv Times Tid før han blev funden som Lig, havde forladt Møllen, hvor han havde afhentet et Par Tønder malet Sæd, havde han været fuldstændig frisk og rask. Man formodede da, at han undervejs var bleven greben af et pludseligt Ildebefindende, under hvilket han var styrtet ned af Vognen og havde knust sit Hoved mod Stenene paa den daarlige Vej. Ulykken havde givet Byen Stof til Samtale hele Ugen igjennem, og der var vel ogsaa de, som havde ymtet noget om, at det Ulykkestilfælde nok ikke var gaaet for sig, uden at anden Mand havde hjulpet til, men denne Tale trængte dog ikke igjennem, og i Almindelighed var man enig i at forklare Tildragelsen som ovenfor nævnt.

Begivenheden havde ogsaa gjort et stærkt Indtryk paa os Drenge; vi havde jo alle kjendt den afdøde som en rask og livskraftig Mand, og den bratte Omskiften af Liv og Død, som her havde fundet Sted, havde en egen betagende Indflydelse paa os. Vi steg over Muren og sneg os langs Bagsiden af Kirken hen til en Krog, hvorfra vi, uden at gjøre os bemærkede, kunde overse Graven og dens Omgivelser og opfange enkelte Brudstykker af Talen.

Den afdødes Enke og Børn stod med Ansigtet vendt imod os, og jeg kunde ikke vende Øjet bort fra dem. I den høje, blege, endnu ungdommelige Kvindes Aasyn laa der et Udtryk af knugende, taareløs Smerte, og jeg saa hende krampagtig presse Hænderne om det hvide Tørklæde, som hun holdt imellem dem. Fortrød hun maaske nu, at hun ikke havde været den afdøde

saa god og kjærlig en Hustru, som hun maaske kunde have været, og at hun ikke havde været hans Børn saa fuldgod en Moder, som hun havde burdet? Børn lægger Mærke til mere, end den voxne mangen Gang aner, og ved at lytte efter andres Tale var jeg for længst bleven kjendt med hendes Historie og vidste, at det ikke var med hendes gode Vilje, at hun, to Aar før det her fortalte, var bleven Anders Lunds Hustru og Moder for hans to Drenge. Jeg vidste endogsaa at nævne Navnet paa den Karl, hun havde holdt af, og som hun ikke havde maattet faa. Han hed Povl Klitgaard og tjente hos en af Udflytterne i Sognet; jeg vidste ogsaa, at han var bleven slem til at svire og sværme, efter at Ingeborg havde svigtet ham og ægtet Anders Lund, og at han var kommen under Paavirkning af den forsorne Bødkersvend, Sjællænder-Klavs og andre lignende Kumpaner. Jeg var saaledes godt underrettet i enhver Henseende, og Synet af den unge Enkes vaandefulde Aasyn, som hun stod der ved Graven og knugede det hvide Tørklæde mellem sine Hænder, vakte Spørgsmaal paa Spørgsmaal til Live i mit Sind. Hvad var hun saa bedrøvet for, da hun dog ikke havde elsket den afdøde? Var det Anger, eller var det Sorg over at have mistet ham? Var hun maaste kommen til at holde af ham nu, da han for stedse var borte?

Jeg kaldte Billedet af den afdøde frem for min Tanke: en stærk, rubust Skikkelse, der styrede Hjemmet med stramme Tøjler, undertiden selvbevidst indtil Latterlighed, men praktisk dygtig og utrættelig flittig. At hun havde maattet bøje sig under hans Vilje, var indlysende, men havde vel denne Mand mægtet at bøje hendes modvillige Hjærte til sig?

Jeg opgav Løsningen paa disse Spørgsmaal og vendte Blikket mod Baltser — Baltasar hed han egentlig. Han saa ikke synderlig tiltalende ud i sine Hverdagsklæder til daglig Brug; hans Ansigt var for kantet, hans Kindben for fremstaaende, hans Hud for fregnet, til at han paa nogen Maade kunde kaldes kjøn — men endnu mindre tiltalende saa han ud, som han stod der i Regnen i sin alt for store Højtidsklædning, grædende og opløst i Sorg. Ikke des mindre saa vi alle paa ham med hjærtelig Medlidenhed, og der var jo ikke en af os, som ikke gjærne havde taget hans Haand med et trøstende: „Ti nu stille, du; det bliver nok godt igjen!“ om det ellers kunde have ladet sig gjøre. Thi Baltser var en god Dreng. Som jeg stod der, mindedes jeg en Dag i Skolen, da Jens Hare, som saa ofte før, havde forsynet sin Skrivebog med en aldeles overflødig Blækklat, hvis Omrids han havde udvidet anseligt ved at slikke den over med Tungen. Det trak op med Skyer i Lærerens Ansigt, og Jens begyndte at føle sig meget ilde til Mode. Da rejste Baltser sig op og sagde stilfærdig:

„Jeg er bange for, at det er min Skyld, for jeg hældede mig tilbage paa Bænken og kom til at støde til Bordet.“

„Ja netop . . . den Gang var det,“ skyndte Jens Hare sig at sige, og dermed slap han for den Gang. „Gu' var det ikke dig,“ sagde han bag efter til Baltser, „for da du stødte til Bordet, sad jeg og snittede mit Navn i Bænken. Men det er lige meget, du er lige godt en Knop alligevel!“

Præsten endte sin Tale, og Jordpaakastelsen fulgte efter. Da den drønende Lyd af Jordens Fald

mod Kisten første Gang lod sig høre, vældede Taarerne som en ustandselig Strøm ud af Enkens Øjne, og hun skjælvede saa stærkt, at en nærstaaende Slægtning traadte hen til hende, lagde Armen om hendes Liv og støttede hende. Hendes Ansigtstræk kom i en krampagtig Bevægelse, og hun førte Haanden med Tørklædet op for sin Mund som for at standse et frembrydende Skrig, der allerede laa hende paa Læberne.

Først da endnu et Par Salmevers var sungne, og Klokkerne atter begyndte deres afbrudte Sang: „I Dag rød . . . i Morgen død," fattede hun sig saa vidt, at hun kunde tage Afsked med det talrige Følge. I Modsætning til, hvad der ellers var Skik og Brug, skulde der nemlig ikke være Gilde i Gaarden efter Begravelsen, men hver gik til sit, og kun et Par nære Slægtninge af Enken fulgte hjem med hende fra Kirkegaarden.

Henne bag Kirkegaardsmuren stod Murer Grauer og talte sammen med en anden Mand der fra Byen. Han var utilfreds med, at der intet Gilde skulde være i Gaarden.

„Det ligner, Gott fordam mig, da ingen Ting at sende os hjem med tørre Halse og tomme Maver," sagde han.

„Ja, men vi fik da en god Frokost," indvendte den anden.

„Da er jeg, Gott fordam mig, saa sulten som en Ulv," paastod Grauer. „Men Bryllupet kan jo blive bedre, og det venter vel inte længe, det."

„Tror du det?"

„Om jeg tror det! Hvad er Tro, Hans Jeppesen? Troen er noget, som man tænker sig til. Men jeg tænker mig, Gott fordam mig, inte til det;

nej, om jeg gjør! Jeg ved, at om tre Maaneder eller senest om sex er Povl Klitgaard Mand i Anders Lunds Gaard. Ellers maatte Povl jo være gal . . . han har Trumferne paa Haanden!"

Dermed nikkede Grauer til Hans Jeppesen og gav sig paa Vej hjem efter. Jeg følte den største Lyst til at sende en Sten efter ham for at faa hans bulede Hat til at rulle hen ad den sølede Vej, men Hensynet til mulige Følger for min egen dyrebare Person holdt heldigvis min Indignation saa vidt i Tømme, at jeg opgav at prøve paa dette Experiment, der vilde have gjort den let opblussende Tysker ude af sig selv af Vrede.

Klare, sollyse og milde Efteraarsdage fulgte efter den mørke og regnfulde Jordfæstelsesdag. Vi havde hver Dag siden spejdet efter et Glimt af Baltser, men han havde holdt sig hjemme og ikke ladet sig til Syne. Vor Deltagelse bragte vore venskabelige Følelser for ham op til en hidtil ukjendt Højde, og at vi ikke fandt Lejlighed til strax at lægge dem for Dagen, tjente ikke til at bringe dem ned til det sædvanlige Lavmaal af Varme.

En Eftermiddag færdedes vi omkring Byssøvlen, ivrig sysselsatte med at lade en Damper prøve Farten over dens Vande om Kap med Byens eneste Sejlskib, en Træsko, der var forsynet med Mast og Sejl. Damperen selv var Halvdelen af et udhulet Græskar, og den bevægende Kraft var en Visk Halm, der kun ventede paa en brændende Svovlstik for at løse det Spørgsmaal, der flere Dage igjennem havde delt os

Drenge i to Partier: om Græskarret vilde bevæge sig eller ej. Kristian Ryde, som i sin Tid havde set et rigtigt Dampskib, holdt med Bestemthed fast paa sin Mening, at Græskarret nødvendig maatte gjennemfare Dammen som en Pil, medens Tønnes med samme Paastaaelighed forsikrede, at det ikke vilde gaa ud af „Flækken". Nu skulde Tvisten afgjøres, Kristian Ryde stod med Svovlstikken i Haanden og strammede sit ene Buxelaar ned for at rive den af.

„Stop lidt," sagde han og lod den hævede Fod synke ned til Jorden igjen, „man kan aldrig være forsigtig nok. En af jer skal rende over paa den anden Side og stoppe imod ved Smeddens Mødding, for det er slet ikke umuligt, at Skibet faar saadan en Fart, at det vil ryge lige op i Møddingen og stikke Ild i den, hvis det ikke bliver stoppet."

„Aa Sludder," svarede Tønnes, „lad du det blot „luske"; Skibet rører sig ikke, det svarer jeg for."

Kristian Ryde gjorde sig rede til at tænde Blusset an, da Opmærksomheden pludselig blev henvendt paa en ny Person, som med paatagen Ligegyldighed kom slentrende hen imod os. Det var Jens Hare. Han havde hængt et af de Trægeværer, som Skolen ejede en rigelig Mængde af til Brug ved Exersitsen, i et Baand over Skulderen og bundet et spraglet Tørklæde om Livet; under Tørklædet stak Skæftet og Mundingen af en Pistol frem.

Vi omringede ham og spurgte ham, hvad det Optog skulde betyde.

„Aa, jeg har jagtet lidt omkring nede i Engene og skudt en Skade eller to," svarede Jens Hare ligegyldigt.

„Skød du ingen Hare?“ spurgte Tønnes spydigt.

Jens lod sig dog ikke forbløffe, men ragede ned i sin ene Buxelomme og tog et afskaaret Skadenæb frem.

„Hvad siger du til det da?“ spurgte han. „Ser du, saadant et betaler Ditlev Skovfoged med to Skilling, som han faar af Greven . . . Og kjender du dette „Agemel“, min Dreng? Hvis ikke, saa kan du jo lugte til det.“

Han ragede med den anden Haand ned i den anden Buxelomme og tog en Haandfuld sort Støv frem. Vi undersøgte det nøje og fandt, at det var ægte fint, knust Stenkrudt. Bøssen blev nu ogsaa efterset og fandtes at være forsynet med et Hul gjennem Løbet og et tilsvarende Fænghul. En af Drengene greb fat i Pistolskæftet og trak Mordvaabnet frem. Det var lavet af en Portnøgle, som Kammen og Haandtaget var brækket af, men manglede endnu det nødvendige Hul til Fængkrudtet.

„Grauer gav mig Nøglen forleden Dag,“ sagde Jens Hare, „men jeg har endnu ikke faaet Fænghul i hende. Det skal jeg have filet ovre i Smedjen.“

Medens vi saaledes var sysselsatte, havde Kristian Ryde tændt Damperens Halmvisk i Brand, men da han saa, at hans Forudsætning om Farten ikke holdt Stik, tog han Fartøjet og hev det midt ud i Dammen.

„Det var for stærkt ladet, det sprang i Luften,“ sagde han og stak Hænderne i Lommen.

Vor Interesse for Dampskibsfarten var imidlertid forsvunden ved Synet af Jens Hares drabelige Skydevaaben, og i samlet Klynge gav vi os paa Vej til

Smedjen. Tæt foran denne stødte vi paa Baltser og hans Broder Anton.

„Den Pistol maa du have, Baltser," sagde Jens Hare med en storslaaet Gavmildhed, der imponerede os alle, og stak ham den omtalte Gjenstand i Haanden. „Du kan tro, hun kan dundre, naar først hun faar et ordentligt Fænghul. Det maa vi have filet inde hos Smedden."

Baltser vendte og drejede Pistolen i Haanden og besaa den fra alle Kanter, medens et Smil lyste op i hans Ansigt.

„Hun er ellers pæn," sagde han.

„Det er hun," forsikrede Jens, „og saadan hun kan dundre! Naa da! . . . Men der skal et Fænghul i hende; Krudt har jeg i Lommen . . . ægte Stenkrudt. Lad os nu gaa hen og se at faa fat i en Fil."

Henne i Smedjen stod Mesteren og hamrede af al Magt, medens hans Dreng trak i Blæsebælgen. Ved Synet af vor Trop, standsede den gamle sit Arbejde, tørrede Sveden af sit sodede Ansigt med det opsmøgede Skjorteærme og traadte hen i Døren.

„Ret jer, Karle!" raabte han. „Hvad er det for skruttede Rygge, I sætter op? Brystet frem, saa man kan se, at I har Hjærtet i Livet og ikke nede i Træskoene! Hvad tror I, Napoleon vilde sige til saadan nogle kalveknæene Køtere? Fem og tyve af Stokken, og halvtreds for den, der klynker . . . Saadan, op med Hovedet, du Gravso der paa venstre Fløj! Saa den gamle Kejser dig, kom du til at løbe Spidsrod mellem 100 Mand, fem og tyve Gange frem og fem og tyve Gange tilbage . . . Se saa,

nu ser det bedre ud . . . Hvad er saa jert Ærend, siden I kommer saa mandstærke?"

„Det var ikke, uden vi vilde laane en Fil," tog Jens Hare til Orde.

„Ja, du trænger s'gu til Grovfilen, dit Spøgelse! Hvad er det for Albuer, du laver? Ret Skroget, og staa ikke og dingl der som et Fugleskræmsel i en Hvedemark! . . . Hvad vil I ellers med den Fil, Drenge?" lagde han til, i det han maalte vor Trop med et godmodigt Smil og gav Læredrengen et Vink om at bringe det forlangte Redskab.

Det varede en Stund, inden der kom Svar paa hans Spørgsmaal. Vi havde en Fornemmelse af, at skjønt den gamle stadig indprentede os en Krigskarls Pligter, vilde han dog næppe billige, at vi nemmede hans Lærdom saa godt, at vi indlod os paa Skydeøvelser paa egen Haand. Endelig tog Jens Hare til Orde:

„Vi vilde have filet et Hul," sagde han diplomatisk.

„Ja saa, bare et Hul," gjentog Smedden og vejede Filen i Haanden. Han saa paa Jens med et Blik, der fik Synderen til at rødme lige op til Haarrødderne. „Hvor skal da det Hul sidde?"

Spørgsmaalet var henvendt til os alle, men Jens havde nu en Gang udnævnt sig selv til Ordfører, og vi overlod det til ham at rede for os alle.

Det skal bare være saadan et lille Hul," sagde han.

„Naa, saa det skal det!" raabte Smedden pludselig med sin vældige Røst. „Baltser, træd frem!"

Baltser adlød, trods Jens Hares let forstaaelige Vink om, at han hurtigst muligt skulde tage til Skrædderens Gevær.

„Ret dig, din Tamp!"

Baltser rettede sig.

„Ud med Sproget, Knægt!" sagde Smedden. „Hvor skal det Hul files?"

Baltser rakte det før omtalte Haandvaaben frem og viste paa Stedet, hvor Fænghullet skulde anbringes. Smedden tog Tingesten fra ham, besaa den fra alle Sider og stak den derefter i Lommen.

„Ret!" kommanderede han derpaa. Vi rettede os uvilkaarlig, og han vedblev: „Hvor tør I Marodører og Stratenrøvere prøve paa slige Kunster! Ved I ikke, at de, der antræffes med Skydevaaben bliver stillede op til en Mur og skudt uden Naade og Barmhjærtighed, naar det da ellers ikke er ordentlige Krigskarle . . . Saadan nogle Trolde, kommer I her og vil have Fil! Gjorde jeg ret, gav jeg jer alle til Hobe af Grovfilen og lod jer løbe Spidsrod mellem Søren og mig, saa det knagede i jere Rygben. Forstaar I det, I Tampe? Giv Agt . . . omkring . . . Marsch!"

Vi adlød hurtigst mulig og stak i Rend bort fra Smedjen. I sikker Afstand fra denne samlede vi os i en Klynge og forhandlede ivrig om det passerede.

„Du er et Fæ!" sagde Jens Hare til Baltser, og skjønt vi andre ikke stemmede i med, var vi dog under de forhaandenværende Omstændigheder ikke utilbøjelige til at billige denne Udtalelse. „Hvad behøvede du at give den tykke Smed Pistolen; du kunde jo have stukket a', kunde du! Men du er en rigtig Tørvetriller, er du!"

„Jeg havde ikke givet ham hende, hvis det havde været min," sagde Anton. „Jeg havde rendt min Vej."

„Ja, du er en anderledes Karl," indrømmede Jens Hare. „Du skal ogsaa have Lov til at fyre min Træbøsse af første Gang; ellers skulde Baltser have faaet Lov til det. Du kan tro, hun kan dundre!"

Sandt at sige havde Æren af at maatte være den, der løsnede det første Skud, kun megen liden Tiltrækning for nogen af os. Vi havde alle mere eller mindre en Forestilling om, at det kunde have ubehagelige Følger for den, der havde Vaabnet i Hænde i det Øjeblik, da det fyredes af for første Gang, thi Jens Hares Fortælling om hans Skadejagt havde vi kun godkjendt som et Foster af hans mere end almindelige Opfindelsesevne. Anton følte sig imidlertid smigret ved Tilbudet og greb strax til med begge Hænder.

En Pilehave bag Anders Lunds Gaard blev udset til Skydebane, et Bræt oprejst til Skive, og Bøssen forsvarlig ladet med en lille Sten som Kugle. Men i dette Øjeblik indtraadte der en uventet Forhindring for Bøssens Affyring: Baltser nedlagde bestemt Indsigelse mod, at Anton fik noget at gjøre med denne Bestilling.

„Hun kan let sprænges," sagde han.

„Aa, Gu' bevar's, sikken Krypster!" udbrød Jens Hare midt i den almindelige Tavshed, som opstod i Klyngen. „Og jeg, som har skudt en tre, fire Skader med hende! Naa da, sikken en Redelighed!"

„Jeg er ingen Krypster," svarede Baltser rødmende, „det skal jeg vise dig. Laan mig Bøssen, saa skal jeg fyre hende af."

Jens rakte den til ham tillige med det brændende Trøske — „Tønder," som vi kaldte det —, der skulde

bruges som Lunte, og Baltser traadte et Par Skridt frem, lagde koldsindig Bøssen til Kinden, tog Sigte efter Brættet og trykkede den rygende Trøske til Krudtet paa Fænghullet. Vi afventede Resultatet i stærk Spænding, vi kunde høre vore Hjærter banke.

„Den vil ikke gaa af," sagde Baltser og vendte sit Ansigt om mod os, medens han blæste paa Trøsken. I samme Nu rystedes Luften af et bragende Knald, Træstumper og Splinter slyngedes ind mellem de omstaaende Piletræers Grene, og vi saa med Rædsel Baltser styrte til Jorden og blive liggende uden Bevægelse. Bøssen var sprængt.

„Han er slaaet ihjel!" skreg Jens Hare, sprang ud over Gærdet og løb ned ad Gaden, saa hurtig hans Ben kunde bære ham.

Vi andre skyndte os hen til den faldne og løftede ham i Vejret. En Flænge ret oven for den højre Tinding viste os, hvor han var ramt; Blodet løb i Strømme ned ad hans Ansigt og Hals, og han hang i vore Arme som død. Med en unævnelig Skræk stirrede vi paa hinanden.

„Vi maa have ham ind i Gaarden," sagde Tønnes til sidst, „det er rent galt, dette her."

Men som vi tog fat for at bære ham ind, blev Døren til Baghaven reven op, og Ingeborg kom i fuldt Løb ud ad den, efterfulgt af Anton og Tjenestepigen.

„Aa, Drenge . . . Drenge, hvad har I dog gjort!" jamrede Ingeborg og løftede Baltser op i sine Arme. „Baltser . . . tal til mig . . . Hører du, min egen Dreng . . . blot et eneste Ord . . . Aa, Gud, nej!" afbrød hun sig selv med et Skrig af

Sorg og Rædsel, „han vaagner aldig mere . . . han er død!“

Hun bar ham ind i Gaarden, og vi fulgte efter med en Følelse af, at vi var hans Mordere. Vi stod i en Krog af Gaarden og holdt Øje med Karlen, der spændte Hestene for Vognen, som skulde hente Lægen, og det syntes os, han var en forfærdelig lang Tid om at blive færdig. Endelig sprang han op i Agestolen og jagede i flyvende Fart ud af Gaarden.

Strax efter kigede en lille Pige ud ad Stuedøren. Det var Murer Grauers Gunde, og hun saa helt forgrædt ud. Vi vinkede til hende, at hun skulde komme hen til os, og hun nærmede sig os langsomt og modstræbende.

„Er han levende, Gunde?“ spurgte Tønnes.

„Ja, nu er han kommen til Live igjen,“ sagde hun, „men Blodet løber ned ad ham, og hvis han dør, er det jer Skyld . . . Gud ske Lov, der er Sokke-Lene!“

En gammel Kone, der støttede sig til en tyk Krykkestok, kom rokkende ind ad Porten, ledsaget af Anton, som havde hentet hende fra hendes nærliggende Hjem. Hendes krogede Skikkelse med det i et stort sort Uldtørklæde indbundne Hoved, hvoraf et blegt, rynket og ualmindelig grimt gammelt Ansigt stak frem, var en vel kjendt Fremtoning for os Drenge. Vi levede ikke til daglig Brug i god Forstaaelse med Sokke-Lene, hvis Professjon som „klog Kone“ ikke indgød vore vantroende Sjæle synderlig Respekt; vi lagde Kors over Vejen for hende, naar vi saa hende komme os i Møde, og nødte hende derved til at gaa ned i Grøften for at slippe forbi — thi over Korsets Tegn løftede hun ikke Foden. Men denne Dag satte

vi al vor Lid til „Torsdagskonen“ — hun kaldtes saaledes, fordi hun kun om Torsdagen lod sig hente fra Hjemmet til Udøvelse af sine Kunster: Signen, Maalen, Visen igjen, Manen og Besværgen —, og Tønnes sagde:

„Nu bliver det nok godt igjen, for hun er farlig skrap til at stille Blod.“

„Ja, det kan hun som ingen anden,“ ytrede Kristian Ryde, „det er vist.“

Ved disse og lignende Udtalelser søgte vi at holde Modet oppe paa os selv og Kammeraterne. Men vi holdt os ikke des mindre paa vor Post i Gaardens Hjørne, indtil Lægen var kommen og tagen bort igjen, og vi gjennem Gunde — Adelgunde hed hun ellers — havde faaet Forsikring om, at Baltsers Liv var uden Fare.

Saa kom vi i Tanke om, hvilke Følger Tildragelsen vel vilde drage efter sig for os, naar den blev bekjendt i vore respektive Hjem, og i en lidet lystig Sindsstemning spredtes vi til alle Sider og søgte hver til sit.

Baltser laa et Par Dage efter det her fortalte inde i sin Seng med indbundet Hoved og med Saarfeber i Blodet, men tilfreds og lykkelig. Det havde været betydningsfulde Dage for ham, disse sidste.

Han havde lige siden Moderens Død — og det var nu syv Aar siden, thi hun døde, da Anton blev født — lidt under et stort Savn: Savnet af Kjærlighed. Faderen havde ikke forstaaet at omgaas Drengen

med det stilfærdige drømmende Væsen og det bløde Sind, der ligesom en Mimose lukkede sig sammen ved enhver ublid Berøring, og mange Gange havde han med sit haarde Væsen skrænmet ham fra sig, naar Barnets Hjærte allerstærkest droges til ham. Efter Moderens Død var Faderen bleven et og alt for ham; han kunde timevis sidde tavs og stille med sine store drømmende Øjne fæstede paa hans Ansigt og kun ønskende sig et mildt Blik eller et venligt Ord af ham for at føle sig fuldkommen lykkelig, men det fik han kun sjælden. Faderen forstod ikke, hvad der foregik i det lille indesluttede Barnehjærte; det forknytte Væsen, de stammende Svar, Rødmen, der kom og veg ved ethvert ublidt Ord, Graaden, der pludselig kunde bryde frem — alt dette, der var en naturlig Følge af Drengens særegne Sindsretning, stod som en Gaade for den livskraftige viljestærke Fader og irriterede ham den ene Gang efter den anden. Anton, der var frittalende og frejdig, men rigtignok tillige meget flygtig anlagt, blev gjennem Aarene mere og mere Faderens Yndling, medens Baltser var nær ved at spille Skumpelskuds Rolle hjemme i Gaarden.

Saa kom der en ny Moder til Hjemmet, og Drengens Hjærte droges strax til hende, men ogsaa her fik den livlige Broder med det kjønne Udseende og indsmigrende Væsen snart Fortrinet. Ingeborg forstod lige saa lidt som Faderen at finde den gode Kjærne under den ru Skal; hun havde vel ogsaa Læs nok med at gruble over sine egne Forhold og sit eget Hjærtes Tilstand, til at hun kunde faa Tid til at grunde over, hvad der foregik i Stiffønnens Indre.

Baltser følte dette Forhold som en Lidelse, men tillige som noget, der nu en Gang ikke kunde være

anderledes, og hvor mangen Tilsidesættelse han end var Gjenstand for, gjorde det dog ingen Forandring i hans Følelser for Faderen, Stifmoderen eller Broderen, Der var noget af en tro Hunds Natur i ham, men den eneste, der ret havde Øje derfor, var Anton, og han var ikke altid fri for at misbruge sin Magt over den ældre Broder, hvad der dog ikke i mindste Maade svækkede den Inderlighed, hvormed Baltser omfattede ham og hans Anliggender.

Men var Baltser en inderlig Natur, saa var Stifmoderen det ikke mindre, og i det Øjeblik, hun bar Drengen tilsyneladende død ind i Huset, stod det for hende som en forfærdelig Anklage, at hun havde været ham en daarlig Moder, der kun havde givet ham, hvad han legemlig trængte til, men aldrig havde skjænket ham sin Kjærlighed. Og i Angest for, at han skulde dø, bad hun Gud om at opholde hans Liv, at hun dog kunde oprette det, hun havde forsømt.

Da Baltser vaagnede til Bevidsthed, fandt han hendes blege bekymrede Ansigt bøjet over sig, og da han blev klar paa, hvad der var hændet, gjaldt hans første Tanke Broderen.

„Anton . . . Hvor er Anton?"

„Han er henne efter Lene, min stakkels Dreng. Der var ingen, der kom til Skade, uden du . . . Gjør det meget ondt, Baltser?"

„Nej, ikke saa meget."

Han følte sig dog noget mat af Blodtabet og sagde ikke stort, medens først Sokke-Lene og derefter Lægen forbandt hans Saar. Strax efter, at Lægen var tagen afsted, faldt han i Søvn og vaagnede først igjen langt ud paa Natten.

Der stod et Lys paa Bordet og brændte, og Ingeborg sad ved Siden og strikkede. Da hun hørte, at han rørte sig, kom hun hen og bøjede sig over ham.

„Hvordan har du det nu, Baltser?"

„Jeg har det godt, Moder."

„Er der ikke noget, du vil have?"

„Jo, lidt at drikke; jeg er saa tørstig."

Ingeborg hentede Vand ude fra Køkkenet, og han drak begjærlig Koppen ud.

„Er du ikke sulten? Skal jeg ikke smide dig en Bitte Hvedekage?"

„Nej Tak; jeg er slet ikke sulten."

Hun lagde Hovedpuden til rette under ham og satte sig saa ved Siden af Sengen og saa paa ham. Baltser laa og halvblundede, men hver Gang han vaagnede, fandt han hendes bekymrede Blik fæstet paa sig. Til sidst spurgte han:

„Hvad er Klokken nu, Moder?"

Ingeborg saa hen paa Uret og sagde saa:

„Den er snart tre, min Dreng."

„Tre? Men har du da slet ikke været i Seng?"

„Nej, min Dreng; jeg vil vaage hos dig i Nat."

Baltser tav og lukkede igjen Øjnene. Der henrandt en halv Times Tid, og Ingeborg troede, at han paa ny var falden i Søvn. Da saa han med et op paa hende og sagde med rødmende Kinder:

„Moder, du holder da vist af mig alligevel?"

„Aa Gud, min lille Dreng, at du skal gjøre mig saadant et Spørgsmaal," svarede Ingeborg med

Taarer i Øjnene og lagde sin Arm om hans Hals. „Ja, jeg holder af dig, saa inderlig . . . saa inderlig!“

Hun bøjede sig ned og kyssede ham, og med dette Kys drog Glæden ind i Drengens Hjærte. Med Moderens Haand i sin faldt han atter i Søvn og vaagnede først, da det var højt op paa Dagen.

Hans Sygedage blev nogle af de bedste i hans Liv. Trods Feberen og Smerterne i Hovedet fandt han sig dog overordentlig vel til Pas, og fuldendt lykkelig var han, naar Moderen om Eftermiddagen efter endt Husgjerning tog Plads ved Siden af hans Seng og talte mildt og kjærligt med ham. Han modtog ogsaa andre Besøg i de Dage; vi Drenge fik, efterhaanden som han bedredes, og Faren forsvandt, Lov til at smutte et Øjeblik ind til ham og spørge til hans Befindende, men den, der holdt ham mest tro med Selskab, var dog Naboens lille Pige, Murer Grauers Gunde. Hun bragte ham sit sparsomme Legetøj, legede med ham og spillede Kort med ham Dagen lang. Anton fandt derimod Opholdet i Sygeværelset for kjedeligt og søgte helst sin Underholdning andensteds, saa vidt det stod til ham.

I disse Dage fandt Ingeborg Lejlighed til ret at kaste Blikket ind i Drengens Indre, og Inderligheden i deres Forhold vandt Styrke derved, alt som det gik op for hende, hvorledes han havde higet efter at vinde en Plads i hendes Hjærte. I disse Dage var det ogsaa, at hun for sig selv aflagde det Løfte, aldrig at give Drengene en Stiffader, men at forblive ugift hele sit følgende Liv og ofre sig for deres Opdragelse og Fremtidsvel.

Baltser blev snart fuldkommen rask igjen og deltog med os andre Drenge i Legene med en hidtil hos

ham ukjendt Livlighed og Munterhed, der gjorde ham end mere afholdt blandt os, end han før havde været. Men det var kun en stakket Stund, han skulde føle sig saa lykkelig og tilfreds.

En Aftenstund i Mørkningen gik han ind i et af Gaardens to smaa Gjæstkamre for at søge efter en Bog, Anton havde forlagt for ham, og som ingensteds var at finde. Medens han gjennemsøgte Skufferne i en Kommode, som stod der inde, hørte han Døren til det forreste Gjæstkammer blive aabnet og lukket igjen, og strax efter lød Ingeborgs Røst, halvkvalt af Graad:

„Det maa saa være, Povl . . . Vidste jeg dig nær, da vilde jeg forgaa af Angest for, at det forfærdelige blev opdaget . . . Vent lidt; jeg vil give dig alle de Penge, jeg har liggende . . . men du maa rejse med det første Skib, hvis du ikke vil have, at jeg skal forgaa af Angest . . . Aa Gud, aa Gud, sæt nu, at nogen vidste det . . .“

„Ingen ved det, uden vi to,“ sagde en skjælvende Mandsrøst, som Baltser ikke kjendte, „og det vil aldrig blive opdaget, naar vi tier stille.“

Drengen hørte, at Skatollet blev aabnet, og Skuffer trukne ud.

„Der . . . tag dem,“ sagde Moderen, „og skynd dig nu bort, at ingen skal se dig her . . . Tjenestefolkene og Drengene kommer vist strax.“

„Ingeborg!“

„Nej, rør mig ikke!“ brød Ingeborg angestfuldt ud. „Brøden vil tynge mig Livet igjennem . . . vil du da gjøre det endnu bitrere for mig?“

Atter aabnedes Døren der inde, og de talende fjærnede sig, uden at opdage Drengen, som urolig og

forvirret blev tilbage. Ængstelige Tanker for igjennem hans Hoved; han havde en Følelse af, at en stor Ulykke truede ham, men i hvad Form den vilde komme, havde han ingen Mening om. Hvad var det for noget forfærdeligt, som Moderen var bange for skulde blive opdaget? Hvad var det for en Brøde, der vilde tynge paa hende hele Livet igjennem? Og i hvad Forbindelse dermed stod den Mand, som Moderen havde kaldt Povl og givet Penge til at rejse sin Vej for? Disse Spørgsmaal, som han uvilkaarlig forelagde sig selv, uden at kunne give Svar paa dem, gjorde ham ængstelig og bekymret. Han blev en Stund staaende og lyttede, men da alt forblev stille, gik han ud af Gjæstkammeret, gjennem den lille Mellemstue og ind i Dagligstuen.

Moderen stod i Vinduet og saa ud i Gaarden. Ved Lyden af Døren vendte hun sig om, og det syntes Baltser, at det gav et Sæt i hende, som om hun blev greben af en pludselig Skræk ved Synet af ham.

„Baltser, hvor har du været?“ spurgte hun i aandeløs Spænding.

„Jeg var oppe i det bageste Gjæstkammer for at lede efter en Bog,“ svarede Drengen. Han havde en Fornemmelse i Halsen, som sad der noget, der var ved at kvæle ham.

„Og du hørte mig tale med den fremmede Mand?“

„Jeg hørte, du græd, Moder . . . og at du sagde, du vilde give ham Penge til at rejse for.“

Ingeborg tav lidt; hun kæmpede for at vinde Kraft til at sige, hvad hun følte maatte siges; hun gjennemgik vel ogsaa i Tankerne, hvilke Ord der var

faldne under Opholdet i Gjæstværelset. Til sidst trak hun Drengen hen til sig og lagde Armen om ham.

„Baltser," sagde hun bevæget, „du holder jo af mig?"

„Aa, Moder, ja, det gjør jeg rigtignok!"

„Saa nævn aldrig det, du hørte, for nogen, min egen Dreng, og heller ikke for mig . . . det vilde gjøre mig evig ulykkelig. Jeg tror, jeg kan stole paa dig; vil du love mig at tie?"

„Ja, det vil jeg, Moder . . . Men hvorfor var du saa bedrøvet, Moder?"

„Det er du for lille til at forstaa, Baltser, det maa du lade mig bære alene . . . Og saa vil vi glemme det som en ond Drøm; hører du det, min Dreng. Vi vil aldrig mere snakke derom, hverken du eller jeg."

Der blev heller ikke talt mere om den Sag, da Anton og Tjenestepigen kom ind; men Mindet om hvad han havde hørt blev som en Kilde til stadig Uro og Bekymring tilbage i Drengens Sind. Han holdt Øje med Moderens Ansigt, og naar han troede at se, at hun sørgede hemmelig, kom Angesten for en kommende Ulykke atter over ham, og han gik hen og omslyngede hende med sine Arme, som om han vilde værne hende for det, han syntes truede dem begge.

En fem, sex Aar forud havde en Mand der fra Byen taget sig for at rejse til Amerika. Han hed Ludvig Behm, havde med en stor Familie siddet ved en lille Halvgaard og med Møje hugget sig igjennem, skjønt han var stræbsom nok og af og til tjente lidt

ved Hestehandel. Ludvig Behm blev til sidst kjed af det møjsommelige Slid og vandrede ud med hele Familien, hvad der den Gang for Folks Bevidsthed stod som et ganske anderledes æventyrligt Foretagende end nu om Stunder. I de Dage laa Amerika endnu som det umaadelig fjærne af Hemmelighedens Taage omgivne Trylleland, hvor alle blev rige, men hvorfra ingen vendte tilbage. Nu er Æventyrlandet rykket os nær og viser sig for os i sin virkelige Skikkelse; Rejsen dertil er, om end lang nok, ikke længer ensbetydende med et evigt Farvel. I de Dage derimod stod en Amerikarejse for den almene Bevidsthed som et fortvivlet Foretagende, der vel nok kunde lykkes, men som dog havde størst Udsigt til at ende med Død og Undergang.

Ludvig Behm var imidlertid lykkelig og vel kommen tilbage fra Amerika, og oven i Kjøbet kun for at aflægge et Besøg i det gamle Hjem. Han vandrede fra Hus til Hus og fra Gaard til Gaard, og hele Sognet kom i Oprør ved hans Fortællinger fra hine hemmelighedsfulde Egne. Det Sted, hvor han havde nedsat sig, og som han kaldte „det ny Danmark“, var dejligt og frugtbart og trængte kun til kraftige Arme for at forvandles til et Paradis. Jorden fik man gratis eller for en fabelagtig billig Betaling, og Rejsen dertil var for intet at regne.

En umaadelig Udvandringsfeber pulserede gjennem Byens Aarer; hvor man kom, hørte man kun Tale om „det ny Danmark“ og alle dets Herligheder.

„Her er kun Sorg og Savn i alle Hytter,
her man ved Slid knap Brødet skaffe kan,
men hist er Guld, som Flid mod Nød beskytter;
sving da din Hat for Lykkens nye Land.“

Dette var Omkvædet paa alle Samtaler, og hvis man havde kjendt den her anførte Udvandrersang, vilde den have lydt fra alles Læber.

Resultatet blev da, at Ludvig Behm efter et to Maaneders Besøg i Hjemmet som Fører stod i Spidsen for en anselig Trop Udvandrere, der omfattede baade gamle og unge, gifte og ugifte, velhavende og fattige. Blandt disse sidste maatte vel ogsaa Povl Klitgaard regnes, thi jeg husker endnu, at Folk undrede sig over, at han mægtede at skaffe Penge til Rejsen. De undrede sig ogsaa over, at han i det hele taget vilde rejse, nu da Ingeborg var bleven Enke og sad med en god Gaard, men andre forsikrede for vist, at hun havde slaaet ham af Sind og givet ham Afslag paa hans Frieri. Hun var vel bange for, at han igjen skulde give sig til at svire og sværme, naar han først blev Gaardens Ejer, og man billigede fuldstændig hendes Handlemaade og fandt, at hun havde baaret sig meget fornuftigt ad, om det var hende, der havde hjulpet Povl til Rejsepenge. Men der gik ogsaa andre og mere mørke Rygter omkring, og om de end ikke udad til fik nogen Betydning, saa var der dog en, som i Aaringer vaandede sig under dem, og det var Baltser.

I et lille Hus, der laa tæt ud til „Byssjøvlen," boede vor Barndoms Eventyrfortæller Anders Lergaard. Han var en lavstammet bred Skikkelse, meget gammel og meget heftig af Naturen, og da Ane Jeps, som boede i Lejligheden ved Siden af og ligesom han nød Pensjon af Sognet, d. v. s. var Fattiglem, heller ikke var af den blideste Sindsretning, var Følgen den, at det tit kom til Rivninger mellem dem. Et jævnligt Æmne til Strid var Anders Ler-

gaars Yndling, en rakket sort Kat, som lød Navnet „Pirres", og som idelig forulempede Ane med Rapserier i hendes Køkken. For at gjøre en Ende paa disse listede hun sig en Dag bag paa Mis og sænkede den med en Sten om Halsen ned i Dammen. „Pirres" kom dog paa en eller anden Maade op af Dybet igjen og reddede Livet for denne Gang, og da den skumle Mordakt havde haft Vidner, fik Anders ogsaa Kjendskab til den.

Nogle Dage efter, at Udvandrertoget til Amerika var afgaaet fra Byen med mange varme Ønsker om en lykkelig Rejse, var en Flok Drenge og nogle Smaapiger forsamlede nede ved Dammen; deriblandt var Baltser. Da lød der med et Strid og Spektakel oppe fra Huset, hvor Anders Lergaard boede, og alle skyndte sig hen til Forstuen, hvorfra en Stige førte op til en Lem i Loftet. Her oppe var det, at Slaget leveredes.

„Dersom du slaar mig en eneste Gang, saa siger jeg det til Præsten," hvinede Ane; „det kan du „dage" paa . . . Av . . . av, er du da rent forrykt!"

„Klask . . . Svip . . . Klask", lød det der oppe tillige med Hvin, Skjældsord fra Ane og Trampen af Fødder paa Loftet.

„Jeg vil betale, siger Herren," udbrød Anders pustende. „Jeg vil (Svip) betale (Klask)! Det er for „Pirres" (Svip), og det er for mig (Klask)! Jeg vil be= (Svip) =tale, siger (Klask) Herren den Ze= (Svip) =baoth! Hvad, tør du sparke, dit gamle Dejtrug!"

Nu fulgte en vild Omtumlen oppe paa Loftet, hvor Hvin og Skjældsord afløste hinanden. Derefter kom Anders stolpende med en Stok i Haanden hen til

Lemmen, hvor et Kastevaaben, der udslyngedes af Ane, imidlertid bragte ham til at tabe Ligevægten, og med et Brøl af Rædsel styrtede han ned gjennem Aabningen. Dog heldigvis for hans Liv og Lemmer ikke langt. I Forstuen var der nemlig oppe paa Væggen tæt ved Lemmen en stor Jærnkrog, paa hvilken Stigen plejede at hænge, naar den ikke brugtes; denne Krog greb fat i hans Buxelinning, og nu hang han paa Væggen, sægtende om sig med Arme og Ben, ikke ulig en kæmpemæssig Sprællemand i en Legetøjsbutik.

„Jeg vil lægge dine Fodder for din Fjendes Fodskammel," stønnede Anders purpurrød i Ansigtet.

„Ja, bi nu lidt, saa skal jeg fodskamle dig, dit gamle Asen!" hylede Ane Jeps og klatrede behændig ned ad Stigen. Hun tog Stokken op, som Anders havde tabt og begyndte at slaa løs paa ham af al Magt. „Du tror kanske, at du skal have Lov til at slaa Folk ihjel ligesom Povl Klitgaard og saa bag efter faa Penge til at rejse til Amerika for. Nej, jeg er ingen Ingeborg Lund, jeg . . . og jeg skal tærske dig, saa længe jeg kan orke!"

Brølet og Spektaklet blev nu saa overvældende, at der kom Folk til, som skilte de stridende ad og hjalp Anders ned og ind i sin Stue. Her sad han hele Dagen paa sin trebenede Stol, gned sine smertefulde Lemmer og mumlede for sig selv:

„Salige er de fredsommelige, thi de skal . . . de skal . . . ja, det er vist, det skal de!"

Men der var en, hvem Slagsmaalet havde ramt lige i Hjærtet, og det var Baltser. Længe før Spektaklet var til Ende, havde han fjærnet sig i det vildeste Løb, forfærdet, skrækslagen og rystende paa alle

Lemmer. Han løb hjem til Pilehaven, krøb over Gærdet og rullede sig sammen i en Krog bag nogle Buske. Han trykkede Hænderne om sit Hoved, Blodet bankede i hans Tindinger, som skulde de sprænges, medens Tankerne rastløs surrede om i hans Hjærne.

Hvad var det, han havde hørt? Hvad var det for en forfærdelig Anklage, der laa gjemt mod Stifmoderen i Ane Jeps Ord? Scenen i Gjæstkamret, de Ord, der var blevne vexlede, Pengene, der var blevne givne til den fremmede, dennes Navn — alt dette stod med en forfærdende Klarhed for Drengens Erindring; halv forblommede Udtalelser fra Kammeraternes Side om Faderens Død, Mindet om Tjenestefolkenes Tale om, at Faderen havde skilt Stifmoderen og Povl Klitgaard fra hinanden, Erindringen om det mangen Gang bitre Forhold, der havde herskat mellem hende og Faderen — alt sammensvor sig om at rejse en grusuld Anklage mod Ingeborg og den nu bortrejste Karl.

„Vidste jeg dig nær, da vilde jeg forgaa af Angest for, at det forfærdelige blev opdaget . . . Brøden vil tynge mig Livet igjennem . . . Nævn aldrig det, du hørte . . . det vilde gjøre mig evig ulykkelig . . .“

Disse Stifmoderens Ord klang i dette Øjeblik for ham med tusende anklagende Røster og fyldte ham med en Kval, der bragte en vaandefuld Jamren til at trænge sig frem af hans Bryst. Han lagde ikke Mærke til, at Dagen svandt og gav Plads for Tusmørket, eller at en isnende kold Novemberregn faldt ned fra den overtrukne Himmel og gjennemblødte ham lige til Skindet; han følte kun, at det vilde være en Velgjerning, om han maatte dø og kaldes bort fra

den aldrig før kjendte knugende Smerte, der ligesom lagde sig paa hans Bryst og forhindrede ham i at aande.

Ud paa Aftenen fandt Ingeborg ham liggende vaad og iskold ude i Pilehaven, og ligesom hin Dag, da han affyrede Jens Hares Bøsse, bar hun ham paa sine Arme ind paa hans Seng og sendte Bud efter Lægen.

En heftig Sygdom, der lænkede ham til Sengen Maaneder igjennem og mere end en Gang bragte ham til Gravens Rand, var en af de Følger, som denne Dag bragte med sig, men den bragte ogsaa andet med sig af mere Varighed. Da Baltser blev rask igjen, var han bleven tavs og indesluttet som aldrig tilforn; han deltog ikke mere i Kammeraternes Lege, men passede sig selv baade hjemme og ude. Ingeborg forstod ikke, hvad der foregik i Drengen; han undgik næsten med Angest hendes Kjærtegn, og til andre Tider kunde hun gribe ham i at betragte hende med et Blik, hvori Længsel, Kjærlighed, Frygt og Modvilje var blandede paa den sælsomste Maade. Hun forsøgte den ene Gang efter den anden at vinde hans Fortrolighed og trænge ind i det, han øjensynlig gik og rugede over, men da saa han paa hende med et saadant Udtryk af Angest, at hun selv forfærdedes og tav. Hun fik en Følelse af, at der var rejst en Skillemur mellem ham og hende, og hun gøs ved Tanken om, hvad der vel kunde have baaret Stenene til den.

Adskillige Aar var henrundne siden, Kirkeklokkerne havde mangen Gang efter den Tid sunget deres

alvorsfulde „I Dag rød . . . i Morgen død“, Anders Lergaard og Murer Grauer var gangne til Hvile, den gamle brave Smed ligeledes, og de Drenge, som før færdedes legende om mellem Gravene eller ved Byssjøvlen, var spredte viden om i Verden og blevne til voxne Mennesker. Men med Hensyn til Byens Udseende var Aarene saa godt som gledne sporløst hen. Huse og Gaarde laa som før hyggelig bag Haver og Pilehegn, og ved Dammen færdedes endnu en rask opvoxende Slægt, som afgjorde sine private Tvistigheder med haandgribelige Argumenter og var lige saa vel bevandret i Skydevaabnenes og Søfartens Mysterier, som den nu voxne Slægt havde været det i sin Barndom.

Det var en solvarm Eftermiddag i Juli Maaned, at en kjøn ung Pige, som bar en lille i Papir indsvøbt Pakke i Haanden, rask gik hen ad Vejen, der førte forbi Ingeborg Lunds Gaard. Hendes middelhøje Skikkelse var vel formet og kraftig bygget, uden derfor at være plump, hendes Gang var let og elastisk. Under den lyse Straahat, som dækkede hendes Hoved, glimtede der to nøddebrune Øjne frem, fulde af Skjælmeri og godt Lune. Hendes Hud var mørkladen, men den glødende Rødme, som Gangen i det varme Vejr havde kaldt frem paa hendes blødt rundede Kinder, gav hendes Ansigt et eget frisk og tillokkende Præg, der end mere traadte frem, naar hun smilede, og de hvide velformede Tænder skinnede frem bag de fyldige røde Læber.

Efterhaanden som hun nærmede sig til Bondegaardens Have, der vendte ud til Vejen og kun ved et Risgærde var adskilt fra denne, sagtnede hun sin Gang, og hendes Blik søgte af og til ind mellem

Frugttræerne der inde, som om hun ventede at finde en i Haven, hun nok kunde lide at vexle et Ord med i Forbigangen.

Der sprang da ogsaa en ung Karl op paa Diget inden for Gærdet og hilste paa hende. Riven, han havde i Haanden, satte han fra sig og lænede Albuerne magelig paa Kanten af Gærdet.

„Naa, Gunde," sagde han, „du har vel hørt Nyheden, siden du kommer fra Byen?"

„Hvad for en Nyhed?"

„Om Folkefesten naturligvis! Har du ikke hørt, der skal være Folkefest i Vaarskov paa Søndag? Det er i Anledning af Istedslagets Aarsdag, og der skal være Taler og Sang, Dans og Fyrværkeri og meget andet . . . Naa da, hvor vi skal muntre os; hvad, Gunde?"

„Ja, det var morsomt at komme der til," sagde den unge Pige. „Tager din Moder og Baltser med, Anton?"

„Moder? Nej, det gjør hun vist ikke, men Baltser tager vel nok med . . . Ikke sandt, Baltser," raabte han ind i Haven, „du tager da med til Folkefesten paa Søndag?"

„Det ved jeg ikke," lød Svaret tilbage inde fra Træerne, hvor den ældre Broder var i Færd med at skuffe Havegangene, „men det kan gjærne være, at jeg følger med dig."

„Han tager nok med, naar det kommer til Stykket," mente Anton, „han holder kun af at gjøre sig lidt kostbar. Saa følger du med os, Gunde."

„Jeg ved ikke, om jeg faar Lov af Moder," sagde den unge Pige og bankede lidt utaalmodig i Jorden med Spidsen af sin ene Fod, medens hendes Blik gled

forbi Anton og forvildede sig ind mellem Træerne, „hun er altid saa bange for at lade mig gaa alene, hvor der er saa mange Folk.“

„Aa, sikke noget! Hvad skulde du vel komme til, naar jeg er med dig? Se nu blot at faa Lov, ellers vil der slet ikke være nogen Morskab ved . . . Eller stop lidt, jeg skal selv i Aften komme ind til jer og bede om Lov for dig.“

„Det kan vist ikke nytte noget,“ mente Gunde, „men dersom . . .“

„Naa?“

„Dersom du kunde faa Baltser til at spørge, om jeg maatte følge med jer . . .“

„Baltser!“ sagde Anton, medens et let Udtryk af Ærgrelse gled over hans Ansigt. „Jeg gad egentlig vidst, hvorfor man ikke har lige saa god Tiltro til mig som til ham! Skal der tages Bestemmelse om et eller andet, er det altid Baltser, som skal have det afgjørende Ord, enten det saa er her hjemme eller andensteds.“

„Han er jo den ældste af jer, Anton.“

„Ja, pyt med det; jeg er da intet Barn længer, ved jeg . . . Men siden han ogsaa er uundværlig i dette Kapitel, saa lad os høre, hvad han siger dertil . . . Baltser!“ raabte han, „kom lidt her hen; vi vil snakke med dig!“

Som Følge af denne Opfordring kom den ældre Broder gaaende med Skuffejærnet paa Skulderen. Han var bleven høj og velvoxen i Aarenes Løb, men lignede ellers meget Baltser fra de forrige Dage. Fregnerne havde dog nu taget Afsked fra hans Ansigt og veget Pladsen for en Solbrændthed, der ikke klædte ham ilde, ligesom ogsaa et kraftigt blondt Skjæg, som

dækkede hans Underansigt, gav ham et mandigt og støt Udseende. Han hilste venlig paa den unge Pige og spurgte;

„Vil I mig noget?“

„Det er Gunde, som tror, du er uundværlig, hvis hun ellers skal faa Lov til at gaa med til Folkefesten. Hun mener, at kun du kan overtale hendes Moder til at lade hende gaa med os paa Søndag.“

„Ja, naar du siger det til hende, faar jeg vel nok Lov, tænker jeg,“ sagde Gunde. „Men du holder kanske ikke af det?“

„Jo, jeg skal nok bede hende om det,“ svarede Baltser venlig. „Det var Synd, om du ikke skulde have den lille Fornøjelse, naar du ellers har Lyst.“

„Tak, saa faar jeg nok Lov . . . at sige, hvis du gaar med.“

„Ja, det gjør jeg saa naturligvis.“

Anton og Gunde stod endnu en Stund og talte sammen om den paatænkte Fornøjelse, medens Baltser, støttende sig til Skuffejærnet, tavs lyttede til. Derefter bød den unge Pige Farvel og fortsatte sin Vej mod det nærliggende Hjem, der laa kort fra Gaarden et Stykke inde paa Marken.

Som det allerede er blevet fortalt, var Murer Grauer gaaet til sine Fædre. Han havde i mange Aar „drukket til den store Guldmedaille“, som man siger, og hans lille godhjærtede Kone havde haft haardt ved at holde Fattigdom og Nød ude fra Hjemmet, indtil der kort før Grauers Død kom en uventet Arv til Huset og bragte det paa Fode igjen. Det var Grauers Broder, „Grossereren i Kjøbenhavn“, som Grauer kaldte ham, der saa betimelig omskiftede det timelige med det evige.

„Min Broder, Grossereren i Kjøbenhavn, var, Gott fordam mig, Mand for en halv Tønde Guld," sagde Grauer, „og han har efterladt mig og mine nok for vor Levetid."

Sandheden var, at „Grossereren" eller Spækhøkeren, som han egentlig var, havde efterladt sig henved en halv Snes Tusend Kroner, og at Grauer var hans eneste Arving. Det vilde uden Tvivl have lykkedes den sangvinske Murer at destillere hele Arven efter et Par Aars Forløb, men heldigvis for hans efterladte, drak han saa mange Mindebægere for den afdøde, at han i Løbet af nogle faa Maaneder forlod denne Verden for at samles med den forudgangne Grauer, efterladende sin Kone og Datter nogenlunde betryggede for Fremtiden. Moder og Datter levede nu af Rentepengene af deres lille Kapital og fortjente det manglende ved alle Slags Haandarbejder, som blev dem leverede af en Modehandler i den nærmeste Kjøbstad.

Anton saa saa længe efter den unge Piges Skikkelse, indtil hun kom ham af Syne, da hun drejede ind paa Markstien, der førte fra Vejen til hendes Hjem. Derefter gav han sig igjen til at rive, medens han fløjtede halvhøjt mellem Tænderne. Lidt efter, da Brødrene under Arbejdet var komne hinanden nær, sagde Anton:

„Hør du, Baltser, Gunde er egentlig en rigtig kjøn Pige."

„Det er hun, og hvad mere er, hun er ogsaa en god Pige," svarede Baltser.

Anton nikkede billigende og tav en Stund, som om han grundede over noget; derpaa sagde han:

„Tror du, Baltser, Moder vilde synes om hende som Svigerdatter?"

Baltser blev blodrød og bøjede sig ned for at ruske en Tot Græs op fra Siden af Gangen.

„Som Svigerdatter?" gjentog han.

„Ja, for jeg holder af hende, du, og jeg tror ogsaa nok, at hun holder af mig igjen . . . Jeg har tit tænkt paa at sige det til dig; men jeg ved ikke, hvordan det er, jeg har ikke rigtig kunnet faa mig til at tale om det til dig . . . Hvad mener du om et Parti mellem hende og mig? Moder kunde jo nok hjælpe mig til nogle Skillinger og sammen med dem, Gundes Moder har, kunde det vel strække til, saa der kunde blive kjøbt en Gaard til hende og mig. Du kunde saa faa Gaarden her hjemme; det ved jeg, Moder helst vil have . . . Tror du ikke, det kunde gaa?"

Det var en vanskelig Tot Græs at faa rykket op; Baltser laa endnu bøjet over den og rev i dens Rødder, men hans dybe Rødme havde veget Pladsen for en paafaldende Bleghed, og hans Haand rystede. Ved Broderens Spørgsmaal saa han halv sky i Vejret og sagde langsomt:

„Er du nu ogsaa vis paa, at du holder rigtig af hende, Anton?"

„Om jeg gjør!" udbrød Anton ivrig. „Jo, du kan være mukken om, at det denne Gang er fuldt Alvor; det kan jeg mærke paa mig selv! De andre Gange, naar der har været noget i Stykker hos mig, saa har jeg været nok saa frejdig og frisk paa det, naar jeg traf sammen med min udvalgte, men denne Gang er det helt anderledes med mig . . . Det er ligefrem grinagtigt, du," sagde han med en alt andet

end lystig Mine, „naar hun er borte fra mig, lover jeg mig selv, at jeg skal tage hende med en Trumf, næste Gang vi mødes; men naar vi saa ses igjen, bliver jeg helt benavet og ængstelig og snakker om alt andet, kun ikke om det, der ligger mig paa Hjærte . . . Og dog kan jeg ikke tænke mig andet, end at hun holder af mig. Havde hun en anden kjær, saa til Helvede med hele Mollevitten . . . jeg tror aldrig, jeg blev til Menneske mer . . .“

„Saadan maa du ikke sige,“ sagde Baltser og rejste sig langsomt op fra sin knælende Stilling.

„Ja, men det er nu lige godt vist og sandt,“ paastod Broderen, „jeg vilde aldrig forvinde det i mit Liv . . . Hør, Baltser, du gamle, du har jo lige fra vor Barndom været min Formynder og mit Forsyn, naar det kneb for mig . . . . snak med Moder om den Ting og faa alt paa det rene med hende . . . Ikke for det, jeg vilde give baade hende og dig og hele Verden med en god Dag, hvis I satte jer derimod, men jeg vil da naturligvis helst have jer med mig; det forstaar sig. Vil du det, Baltser? Jeg forsikrer dig for, at det er alvorlig ment fra min Side, og at der aldrig er kommet et mere alvorligt Ord ud af min Mund. Vil du saa tro mig?“

Han lagde den ene Haand paa Broderens Skulder og saa lidt ængstelig paa Baltsers alvorlige Ansigt. Da han sagde, at denne havde været hans Formynder og Forsyn siden deres Barndom, ytrede han kun noget, der var i fuld Overensstemmelse med Sandheden; Baltser havde altid været den, der uden at trættes dækkede over Broderens Svagheder og hjalp ham til rette, hvor han ved sin Letsindighed havde bragt sig i

Betryk. Baltser havde derfor hans fulde Tillid, om han end, naar alt gik godt og vel, helst unddrog sig hans Formynderskab og gik paa egen Haand.

„Jeg tror dig, Anton," svarede Baltser paa hans Spørgsmaal, „og jeg vil gjærne gjøre for dig, hvad jeg kan. Moder vil næppe gjøre Indvendinger af nogen Betydning. Men holder hun ogsaa af dig, Anton?"

„Det gjør hun . . . det maa hun!" sagde Broderen ivrig. „En Dag jeg mødte hende, og hun havde hentet nogle Billeder af sig hos Fotografen, gav hun mig et af dem og saa saa mildt paa mig, at jeg gjærne kunde have spist hende; og husker du ved Barselgildet hos Jens Ibs forleden, hvor tit hun dansede med mig, og hvor fornøjet hun var ved det? Og saa Lommetørklæderne med mit Navn i Hjørnet, som hun forærede mig til min Fødselsdag! Har hun maaske nogen Sinde foræret dig saadant noget?"

„Nej," sagde Baltser og sukkede uvilkaarlig.

„Der ser du selv! Nej, hun holder af mig; det er nu vist nok. Gjorde hun ikke det, saa til Helvede med hele Grejen! Men nu paa Søndag skal jeg nok faa det paa det rene med hende . . . Du maa gaa der hen i Aften, Baltser, og se at faa Lov for hende af hendes Moder. Det lovede du jo. Ikke sandt?"

„Jo," svarede Baltser. „Men skal vi nu ikke se at blive færdig med Haven?"

„Ja, du har godt ved at snakke om Haven og sligt, du gaar ikke og længes og tænker paa, hvad Søndagen skal bringe . . . Men lad gaa; naar du føjer mig, faar jeg vel gjøre Gjengjæld."

Han gik om i en af de andre Gange og begyndte paa ny at rive, medens han sang:

„Paa Søndag, paa Søndag
saa henter jeg min Brud!“

Da Buskadset skjulte ham for Baltser, slap denne Skuffejærnet ud af Haanden og lænede sig op mod et af Træerne. Hans Ansigt var med et blevet graablegt, og der perlede Draaber af Sved frem paa hans Pande. Broderens Fortælling om sin Kjærlighed havde ramt ham lige i Hjærtet, thi var der nogen, som i Aaringer havde elsket den unge Pige inderlig og trofast, saa var det Baltser selv. Han havde for længst i sit stille Sind bestemt, at han, naar Forholdene tillod ham at føre en Hustru hjem, vilde spørge hende, om hun vilde være hans, og nu hørte han, at Anton og hun holdt af hinanden! Det var et Slag, der ramte saa meget haardere, som det kom aldeles uventet og derfor traf ham fuldstændig uforberedt. Anton havde allerede flere Gange betroet ham sine Kjærlighedssorger, naar et smukt Ansigt havde stukket hans let fængelige Hjærte i Brand, dog denne Gang mente Baltser at kunne mærke, at det ikke var en af Broderens flygtige Forelskelser, men at der laa noget til Grund derfor, og det var for Baltser, som om han var vaagnet op af en dejlig Drøm til den nøgne, triste og kolde Virkelighed.

Han havde kjendt saa grummé lidt til Lykke, havde Baltser. Det grufulde Barndomsminde med al dets Angest og alle dets Tvivl havde hvilet som en kold og klam Skygge over hans Liv og modnet ham langt før Tiden. Han havde i sin Barndom gaaet om med en idelig Anklage mod sig selv, fordi han lod Faderen ligge uhævnet i sin Grav, thi han vidste jo,

at han var myrdet. Og han vidste, at Moderen havde Kjendskab dertil, og at hun havde hjulpet Morderen med at undfly til Amerika. Vilde han anklage den flygtede Forbryder, var det jo det samme som at anklage hende og drage Straffen ned over hendes Hoved; Forbryderen kunde Loven vel næppe ramme i det fjærne ukjendte Land. Kunde han have bragt det over sine Læber og spurgt Moderen, hvad Del hun havde i det, der var udøvet mod Faderen, da vilde det maaske have lettet ham Byrden af den tunge Hemmelighed og givet hans Forhold til hende et bestemt Præg, men han turde ikke spørge, han turde ikke udsætte sig for Visheden om, at hun var en Morderske. Derfor tav han gjennem Aarene, men han led haardt derunder.

Alt som han voxede til, blev han Ingeborgs Støtte hjemme i Gaarden; han var paalidelig, arbejdsom og findig i sin Omgang med Tyendet, og Ingeborg lagde tidlig Tøjlerne i hans Hænder, hvad Gaardens Drift og det daglige Arbejde angik. Det var derfor naturligt, at Folk i Almindelighed ansaa det for givet, at Ingeborg kun ventede paa, at han skulde vælge sig en Hustru, for at afstaa Gaarden til ham, thi skjønt hun var en Kone i sin bedste Alder, var man dog nu kommen ind paa, at hun aldrig vilde omskifte sin Enkestand. Friere havde hun haft nok af; men hun havde givet dem alle Afslag.

At det ogsaa var hendes Mening, at Baltser skulde have Gaarden mod at svare hende en rimelig Aftægt og udbetale Anton en passende Sum Penge, var Baltser selv ikke uvidende om. Men det var aldrig kommet i hans Tanke at overtage Gaarden. Til denne knyttede der sig alt for mange tunge

Minder, og det daglige Samliv med Moderen, den idelige Angest for, at hun skulde komme til at forraade sig for ham, vilde, naar han blev gift, ødelægge hans Lykke. Han maatte bort, maatte grunde sig selv et Hjem, hvor han ved en elsket Hustrus Side kunde glemme, hvad der nu i saa mange Aar havde hvilet som en tung Byrde paa hans Bryst. Og han havde drømt om, at denne elskede Hustru skulde være Gunde.

Nu var Drømmen forbi, og som han stod der i Haven, lænet op til Træet, følte han med Bitterhed, at hver Gang Lykkens Bæger nærmede sig til hans Mund, fandt han det fyldt med Forsagelsens bedske Drik. Han tænkte ikke paa, at Anton mulig kunde have været lidt vel sangvinsk, da denne forudsatte, at Gunde holdt af ham. Hvor kunde vel Baltser tænke paa at vinde en Pige, hvis Besiddelse var en Betingelse for Broderens Lykke! Han havde saa ofte ofret sine Interesser for Antons, at det aldrig faldt ham ind at værne for sine egne, naar de var i Modstrid med Broderens. Han kaldte sig kun selv en Taabe, fordi han nogen Sinde havde drømt, saaledes som han havde. Saa drog han paa ny et Suk og optog igjen det afbrudte Arbejde.

Da det blev Aftensmadstid, var Haven i Orden, og Brødrene gik ind i Gaarden.

Medens Baltser tvættede sine Hænder ved Vandposten, sagde Anton:

„Husk saa at sige det, du ved nok, Baltser. Du kan bedre tale med Moder derom, end jeg.“

„Det skal jeg nok,“ lovede Baltser.

„Men lad mig slippe af Vejen, før du omtaler det.“

Baltser nikkede, og Brødrene fulgtes ad ind i Dagligstuen, hvor Aftensmaden ventede dem. Henne ved Bordenden sad Ingeborg. Aarene var ikke gledne sporløst gen over hende, hendes Haar var graanet, og Rynker var der kommet i hendes Ansigt; men hun var endnu en kjøn Kone, og hendes stilfærdige Væsen og milde Smil havde ikke saa lidt tiltrækkende ved sig.

Brødrene nød deres Mad i Tavshed, efter at de havde besvaret Moderens Spørgsmaal om Haven; derefter rejste Anton sig, puffede hemmelig til Baltser og gik ud. Den ældre Broder sad en Tid lang fordybet i sine Tanker, uden at lægge Mærke til, at Stifmoderen hyppig saa hen paa ham med et undersøgende Blik.

„Er du syg, Baltser?“ spurgte hun til sidst og lod sit Sytøj synke ned i Skjødet. „Jeg synes, du ser ikke rigtig rask ud.“

Baltser vaagnede op af sine Tanker og lod Haanden glide hen over sit Ansigt, der ganske vist var blegere, end det plejede at være.

„Nej, jeg fejler ingen Ting,“ svarede han. „Jeg sad blot og tænkte paa, hvorledes vi bedst kan stille vore Sager herefter. Anton fortalte mig i Dag, at han holdt af Gunde, og at han gjærne vilde gifte sig med hende.

„Anton og Gunde!“ udbrød Ingeborg næsten forskrækket og rejste sig halvt op fra sit Sæde. „Men hvordan hænger det sammen, Baltser? Jeg troede jo, at du . . . at det var dig, som havde Godhed for hende. Og det var min Mening, at I skulde have Gaarden.“

„Nej,“ sagde Baltser, i det en mørk Rødme et Øjeblik for hen over hans Ansigt, „det er Anton, der

holder af hende, og hun holder vist ogsaa af ham. Jeg mente nu, at det var bedst, han blev her hjemme, og at det blev ham, der fik Gaarden."

„Men saa du da, Baltser?" spurgte Moderen. „Det har altid været mit Ønske, at du skulde blive den styrende her, og jeg vilde nødig have det ordnet anderledes. Anton kan jo faa en anden passende Ejendom."

„Ja, men jeg kan ikke blive her hjemme, Moder," sagde Baltser og vendte Ansigtet bort fra hende, „jeg har tænkt paa at udvandre til Efteraaret."

Ingeborg sank bleg tilbage paa Bænken; det Blik, hun holdt hæftet paa Sønnen, var fuldt af Angest, og hendes Røst klang tvungen i hendes egne Øren, da hun endelig sagde:

„Udvandre! Det kan da ikke være din Mening, Baltser?"

„Jo, det er . . . . det vil være det bedste for mig."

Han saa i dette Øjeblik saa træt og modløs ud, at Ingeborgs Ængstelse gav Plads for medlidende Bekymring. Hun gik hen til ham og lagde blidt sin Haand paa hans Skulder.

„Du holder selv af Gunde, Baltser," sagde hun, „jeg har set det for længe siden, maaske før du selv vidste af det, og det er det, der har bragt dig til den Beslutning. Men ved du ogsaa, om hun holder af Anton? Jeg tror snarere, det er dig, som er i hendes Tanke . . ."

„Nej, nej!" afbrød Baltser hende næsten haardt og rejste sig op, „du tager fejl . . . Der kan være meget andet, som gjør, at det vil være bedst for mig at komme langt her fra, og rejse maa jeg."

Atter for Angesten igjennem Ingeborg, og med rystende Haand greb hun om Sønnens Arm og holdt ham tilbage, da han vilde gaa.

„Baltser," sagde hun, medens hun stirrede ham ind i Ansigtet, „saa sig mig da for Himlens Skyld, hvad det er, som driver dig bort fra Hjemmet. Sig mig det, Baltser, min Ven? Du ved ikke, hvor tit jeg har grublet over, hvad det vel kunde være, som har hvilet saa tungt paa dig her hjemme siden din Barndom . . . jeg har jo mærket det paa dig den ene Gang efter den anden. Baltser . . . hvad er det, der har stillet sig mellem dig og mig?"

Han vendte sig om imod hende og saa hendes Øje fæstet paa sig i vaandefuld Angest; han saa hendes Læber skjælve i krampagtige Trækninger og hele hendes Legeme gjennemrystes af Gysninger, hun ikke kunde beherske, og i samme Nu saa han hende staa som en anklaget Forbryderske for Retten, anklaget af sin egen Søn. Med en uhyre Anstrængelse smilede han tvungent og sagde roligt:

„Men hvad tænker du paa, Moder? Har der vel nogen Sinde været et ondt Ord mellem os, eller havde jeg kunnet faa nogen bedre Moder, end du har været mig? Kom til dig selv, Moder, der er jo intet at tage saa stærkt paa Vej for."

Han førte hende tilbage til hendes Sæde, hvor hun brast i Graad og sad og jamrede for sig selv og vred sine Hænder, længe efter at han havde forladt hende. Hun havde gjort et sidste fortvivlet Forsøg paa at rydde Skillemuren bort mellem sig og Sønnen, og hun følte, at Forsøget var glippet.

Aftenen var sommerlig mild og stille. Solen var gaaet ned bag mørke Skyrande, der endnu var farvede med et dæmpet, rosenrødt Skjær som længere oppe paa Himlen ændrede sig i en dyb violet Farvetone. Nede over Engene kom Taagerne svævende i bølgende Strimer, der idelig skiftede Form og undertiden spaltedes, naar en svag Aftenluftning listede sig over Pilehegnet og strøg ind mellem dem for strax efter kraftesløs at lægge sig til Ro igjen. Frøerne kvækkede nede ved Dammen, først en enkelt, derefter flere og til sidst et helt Kor, hvis Røster pavserede, faldt ind, hævede og sænkede sig, alt som Korets enkelte Medlemmer fandt det mest passende. „Aftenbakkerne" gled med lydløse Vingeslag gjennem Luften, udstødende deres skarpe Knitren, naar de i Flugten greb den letsindige Myg, der i sin ubetænksomme Dans kom dem for nær. Fra en Ende af Byen lød en Hunds Gøen dæmpet gjennem Luften, medens en enlig Ko, som ude paa Markerne stod og længtes efter Malkepigen, af og til lod høre et langtrukkent Brøl. Alle disse Naturens Røster smeltede sammen til et harmonisk Hele, der aandede Fred og Hvile.

Men var der Fred rundt om Baltser, medens han den Aften tilbagelagde den korte Strækning, der var mellem Gaarden og Murer Grauers lille Hus, saa var der saa meget mere Uro inde i hans eget Bryst. Der stormede og brusede det inde som under et mægtigt Uvejr, og kun en Tanke mægtede at stille Oprøret: Tanken om at udvandre.

„Ja, jeg maa bort fra det hele," mumlede han for sig selv, „at blive her gaar over mine Kræfter."

Han standsede et Øjeblik uden for Døren til det

lille Hus og drog Vejret tungt et Par Gange; derefter traadte han ind i Stuen.

Gunde og hendes Moder sad der inde og besvarede venlig hans Hilsen. Moderen bad ham sidde ned og trak en Stol frem til ham.

„Tak," sagde Baltser, „men jeg har kun lidt Tid i Aften . . . Jeg kom kun her ind for at spørge, om Gunde ikke maatte følge med Anton og mig til Folkefest i Vaarskov paa Søndag. Det maa hun vel nok?"

„Du gaar altsaa med?" spurgte Moderen.

„Ja!"

„Ja, saa har jeg ikke noget imod det, om hun ellers har Lyst, og det har du vel nok, Gunde?"

Jo, det havde Gunde da, og saaledes var den Sag afgjort. Da Baltser kort efter gik, fulgte den unge Pige ham op ad Gangstien til Vejen. Hun gik og talte om al den Fornøjelse, hun ventede sig af Folkefesten, og kunde ikke forstaa, at han tog det saa roligt.

„Glæder du dig da slet ikke til Søndag?"

„Nej," sagde han ærlig, „jeg vilde heller blive hjemme."

„Men hvorfor vil du da gaa alligevel?"

„For Antons og din Skyld, Gunde."

„Nej, Tak, Baltser," udbrød den unge Pige fortrydelig, „paa den Maade følger jeg ikke med . . . saa bliver jeg ogsaa hjemme."

Baltser rødmede og tav lidt; han følte, han havde opført sig temmelig klodset.

„Det var ikke saaledes at forstaa," sagde han. „Jeg vil gjærne være sammen med dig og Anton; kanske har jeg ikke saa lang Tid tilbage at være sammen

med jer. Lad os derfor kun gaa sammen der ud paa Søndag."

Hans Tone slog hende, og hun spurgte, greben af en pludselig Ængstelse:

„Hvad mener du med, at du kanske ikke har lang Tid tilbage? Du er da ikke syg eller saadan noget?"

„Syg, nej! Men jeg tænker paa at rejse til Amerika, saa snart jeg kan se Sagerne i Orden her hjemme."

„Til Amerika!" gjentog Gunde med et Udbrud af Skræk. „Men, Baltser, hvad vil du dog der?"

„Arbejde og vinde mig en Stilling, tænker jeg. Her er der intet mere nu, som holder mig tilbage."

Disse Ord klang sørgmodig og forsagende, men ikke des mindre ramte de den unge Piges Bryst som et tveægget Sværd og betog hende Aandedrættet. Havde det været lyst nok, vilde Baltser have set hende blegne og hendes Øjne fyldes med Taarer. Hun bed sig i Underlæben og tvang sig til at tale rolig:

„Tror du da ikke, Baltser, at mange vil savne dig, naar du rejser?"

„Jeg ved det ikke," svarede han næsten haardt; „men om saa er, faar de finde sig deri; jeg har selv maattet savne adskilligt i min Levetid."

„Moder venter vist paa mig . . . jeg maa hjem. Godnat, Baltser!"

Hun vendte sig bort fra ham og løb ned ad Gangstien mod Huset, hvor hun blev borte for hans Blik i Tusmørket.

Næste Dag fortalte Baltser Broderen om sin Beslutning om at udvandre, og det nyttede ikke, hvor mange Indvendinger Anton fremkom med, Baltser blev ved sit.

„Men lad os nu lade den Sag hvile," sagde den ældre Broder til sidst, „det er kun spildt Ulejlighed. Naar du kommer paa det rene med Gunde, skal jeg nok gjøre det ud hos Moder, at du faar Gaarden, og saa kan vi altid tale om Rejsen."

Det blev da saaledes, som han vilde have det, og da Ingeborg havde det lønlige Haab, at hans Beslutning om Udvandring kun skrev sig fra et Øjebliks Stemning, som mulig allerede var fortrudt, talte hun foreløbig heller ikke mere om Sagen, lige saa lidt som hun over for Anton indlod sig paa Forhandling om hans Giftermaalsprojekt. Hun kjendte for godt den yngste Søns flygtige Natur til ubetinget at stole paa Varigheden af hans pludselige Kjærlighed.

Saa kom Søndagen og med den Folkefesten. Da vore Venner kom dertil om Eftermiddagen, var den „alvorlige" Del af Festen allerede forbi, og den mindre alvorlige havde taget sin Begyndelse. Paa den grøntklædte Talerstol, som var omgiven af et Par Hundrede leende Festdeltagere, havde en fordrukken Snedkersvend taget Plads og holdt nu, opmuntret af livlige Tilraab fra Tilhørernes Side og sekunderet af Lirekassens Toner fra Karusselbanen samt af Musikken fra Dansepladsen, en højrøstet Tale til de omstaaende:

„Ja, mine ærede Herrer og Damer, jeg staar her som en ulykkelig . . . som en Talsmand for de ulykkelige brandlidte Aaldenborger (Hurra for Oldenborrerne!) . . . De er brandlidte, er de, for jeg kommer lige fra Nørre-Sundby . . . og det var den, der brændte. Det var det, brandstable mig, og dem, der ikke vil tro det, kan se Ildebranden i Avisen . . ."

„Ja, men det var jo Oldenborrerne, der var brandlidte!" indvendtes der.

„Vist var det Aaldenborgerne," vedblev Taleren og slog ud med Armen, „hvem siger andet? Men I gode Dannemænd og Vaabenbrødre og ærede Medborgere ... Nøden er stor, for de har ikke det, de kan bide og brænde ... for det er brændt alt sammen for dem ... Og nu vil jeg tillade mig ... hvad griner du af, din fladmavede Spegesild der henne? Skal du ha' poleret dine Lygter, saa kom barestens lidt nærmere ... Ja, Nøden er stor blandt de brandlidte Aaldenborgere, mine Herrer og Bundsforvandte, og derfor vil jeg nu lade min Hat gaa rundt ... Hvert Bidrag skal prompte blive indrykket i Avisen ..."

Dermed sænkede Taleren sin bulede Hat saa langt ned, som han kunde række, og det omstaaende Publikum kastede under Latter og Tilraab Kobberpenge, Smaasten og Grenestumper i den. Endelig slog Taleren atter ud med Haanden og raabte:

„Mine ærede Herrer og Damer! Jeg takker Dem alle i de brandlidte Aaldenborgeres Navn ... Og nu vil jeg bede Dem med mig udbringe et Leve for Grundlovens Giver, Kong Kristian den syvende!"

Lystige Hurra'er, blandet med tordnende Latter, fulgte Opfordringen, og Taleren, som øjensynlig var sig bevidst at have skilt sig godt fra sine Sager, steg med gravitetiske Trin ned fra Talerstolen.

Da dette lille Optrin var endt, saa Gunde, at Baltser var forsvunden fra hendes Side, og hun kunde ingensteds faa Øje paa ham i Vrimlen. Hun bed sig utaalmodig i den fyldige Underlæbe og spurgte:

„Hvor blev Baltser af, Anton?"

„Han gik sin Vej før. Lad ham bare passe sig selv; det vil han helst. Desuden kan vi saa more os bedre."

Det lod dog ikke til, at Gunde ret samstemmede med ham deri; hun saa forstemt ud og blev ved at spejde om til alle Sider.

„Skal vi ikke gaa en Gang rundt paa Festpladsen?“ spurgte hun.

„Skal vi ikke hellere ind og danse . . . Naa, som du vil da; lad os saa gaa.“

„Er det virkelig sandt, at Baltser vil rejse til Amerika?“ spurgte hun, medens de gik hen mellem Beværtningsteltene, hvor Selskaber af snakkende og drikkende Gjæster allerede havde bænket sig.

„Naa, saa du har hørt det? Ja, vist er det sandt, og det bliver ogsaa nok til Alvor, for hvad Baltser en Gang har sat sig i Hovedet, det udfører han ogsaa.“

„Men hvad kan da bevæge ham til det?“

„Ja, hvad ved jeg derom! Baltser siger ikke saadan alt, hvad han ved . . . Men jeg skal for Resten sige dig en Ting, som jeg er kommen til at tænke paa. Da Rasmus Jensens Kristine blev gift for en Maaneds Tid siden, gik han i nogle Dage og saa ud, som han havde spist Faarekyllinger. Gud ved, om der ikke havde været mere mellem ham og hende, end nogen vidste.“

Taarerne traadte Gunde i Øjnene, og hun vendte sig bort fra sin Ledsager for at skjule dem for ham. Siden blev der ikke talt mere om Baltser mellem dem. De dansede og morede sig sammen, men med Antons Frieri blev det til intet, thi Gunde havde en egen Evne til at afværge alt, hvad der gik uden for Venskabets Grænser. Desuden havde Anton gjort Bekjendtskab med Jens Voldborgs Datter fra Tirslev, et rigtigt Livstykke af en ung Pige og tilmed Arving

til en stor Bondegaard, og han greb sig i at spørge sig selv, om Mine Voldberg i Grunden ikke vilde passe bedre for ham end Gunde Grauer.

Da Fyrværkeriet var til Ende, traf de Baltser ved Indgangen til Skoven, og de fulgtes nu alle tre hjem efter. Da Brødrene havde budt hende Godnat, og de styrede tilbage til Gaarden, spurgte Baltser:

„Hvad blev det saa til, Anton?"

„Med Gunde, mener du? Aa, ikke til noget endnu; men hun er mig sikker nok. Det haster jo heller ikke saa meget, kan jeg tro."

„Nej," sagde Baltser. „Men du fortæller mig det vel, naar det sker?"

„Ja, maaske," svarede Anton leende, „skjønt hvem ved! Du fortæller aldrig mig dine Hemmeligheder."

„Du vilde maaske ikke blive glad ved at høre dem."

Den følgende Aften smuttede Anton bort i Mørkningen og kom først sent hjem. Baltser lod, som han sov, da Broderen kom ind i deres fælles Værelse; han mente at vide, hvorfra han kom, og længe efter at Anton var falden i en tryg Søvn, laa han vaagen i sin Seng, sysselsat med sine sørgmodige Tanker.

Fordum gav Gunde sig tit et Svinkeærende ind til Gaarden, hvor hun altid havde været en velkommen Gjæst, baade for Brødrene og for Ingeborg, men nu efter Folkefesten blev hun rent borte, og Baltser mente at kunne sige sig selv Grunden dertil: nu søgte Anton hendes Selskab, saa tit det lod sig gjøre, og hvem brød hun sig vel om der i Gaarden, uden ham?

Saa kom de travle Høstdage, da der var fuldt op at gjøre for alle Hænder og kun lidt Tid til Grublerier, men da Kornet var ført i Hus, og der kom en Pause

i Arbejdet, begyndte Baltser paa ny at give sig hen til sine mørke Tanker, og han længtes efter, at Forholdet mellem Anton og Gunde kunde blive klaret, saa at han kunde gjøre sig færdig til Rejsen. Han mærkede, at Moderen og Anton havde slaaet sig til Ro med den Forestilling, at Rejsen, naar alt kom til alt, blev til intet, og han var halvvejs bange for en ny Scene med Moderen, naar han sagde hende, at han fastholdt sin Hensigt.

En Dag spurgte han derfor igjen Anton, hvorledes Sagen stod mellem Gunde og ham.

Anton blev rød og forlegen.

„Den staar udmærket, du," sagde han imidlertid. „Alt er paa det rene mellem os . . . men vi vil helst holde det hemmeligt lidt endnu."

„Jeg ser ingen Grund dertil," svarede Baltser, „men det maa I nu selv om. Jeg bliver nu kun en Maaned hjemme, saa rejser jeg, enten I saa har haft Bryllup eller ej."

„Det er da ikke din Mening, Baltser," sagde Anton og saa usikkert paa ham. „Hvad vil dog du i Amerika?"

„Det er alligevel min bestemte Mening; jeg har jo sagt dig det før. Men hvis du vil have mig til at hjælpe dig med Hensyn til det om Overdragelse af Gaarden, saa maa du sige til, mens det er Tid."

„Aa, Gaarden! Jeg bryder mig ikke om at faa den; jeg vil helst andensteds hen."

„Ja, men en af os skulde da gjærne blive hjemme hos Moder, Anton."

„Saa bliv du her," sagde Anton utaalmodig. „Det har jo altid været Moders Mening, at du skulde have Gaarden."

Det nyttede ikke noget, hvad Baltser sagde, Anton blev ved sit med en ham aldeles uvant Stædighed, og til sidst gik han ind til Moderen og fortalte hende det hele.

I den følgende Tid lod Ingeborg ingen Lejlighed gaa hen, uden at hun jo trængte ind paa Baltser for at faa ham til at forandre sin Beslutning. Hun tilbød at overdrage ham Gaarden strax, om han ønskede det, naar blot han vilde blive hjemme. Men Sønnen lod sig ikke rokke fra sit Forsæt, og til sidst opgav hun Øvret og sad nu hver Dag og græd over hans Tøj, medens hun saa det efter i alle Sømme og udbedrede det, hvor det trængte dertil. Dagen til Afrejsen nærmede sig nu med raske Skridt.

Saa var det en Aftenstund, da Baltser kom gaaende ad Gangstien ude fra en af Udflyttergaardene, at han fandt sig staaende lige over for Gunde, netop som han steg over Stænten mellem to af Markerne, Det var første Gang, han havde været ene med hende efter Folkefesten, og han syntes, at hun var kommen til at se sygelig og forknyt ud. Hun vilde gaa ham forbi med en Hilsen, men han greb hendes Haand og sagde:

„Det lader næsten til, at du er bange for mig, Gunde, og dog er jeg maaske den, der ønsker dig det bedst.“

„Bange, nej! . . . Men jeg har Hastværk,“ svarede den unge Pige.

„Aa,“ sagde Baltser med et lidt bittert Anstrøg, „enten du møder ham fem Minutter før eller senere, kan vel ikke gjøre saa stort. Vi to mødes kanske aldrig mere, for om nogle Dage er jeg paa Vejen til Amerika.“

„Ja, jeg har hørt det; Anton har fortalt mig det.“

„Jeg kan tænke det. Jeg havde ønsket saa meget, at Bryllupet kunde have staaet, inden jeg rejste, og at Gaarden kunde have bleven ham overdraget, men det lader sig nu ikke gjøre.“

„Bryllupet?“ gjentog Gunde. „Hvad for et Bryllup mener du?“

„Dit og Antons, naturligvis,“ sagde Baltser og forsøgte at smile. „Jeg er jo underrettet om det hele, Gunde; det kan du jo da nok forstaa.“

„Jeg ved ikke, hvad du er underrettet om, Baltser,“ udbrød den unge Pige heftigt, „men holder jeg nogen Sinde Bryllup, saa bliver det i hvert Fald ikke med Anton.“

„Hvad skal det sige?“ spurgte Baltser, medens et Stik for ham gjennem Brystet. „Er I blevne uenige, saa er det vel ikke værre, end at det kan blive godt igjen . . . Lad os tale roligt om Sagen, Gunde. Hvad er der kommet imellem jer?“

„Jeg forstaar dig slet ikke, Baltser,“ svarede den unge Pige. „Tror du maaske, at Anton og jeg . . .“

„Han har jo selv sagt mig det, Gunde.“

„Saa har han løjet!“ raabte Gunde grædefærdig. „Jeg har aldrig brudt mig anderledes om ham end som om en god Ven. Hvor har han dog kunnet sige sligt . . . Det er stygt og løgnagtigt af ham!“

Og dermed stak Gunde i at græde langt heftigere, end Omstændighederne syntes at udfordre det. „Det er afskyligt,“ hulkede hun. Baltser havde en Fornemmelse, som om Jorden gyngede under ham, og Piletræerne ved Siden af Stænten syntes ham at svaje frem og tilbage som bøjelige Rør. Han lod

Haanden glide hen over Panden og gjorde sig Møje for at samle sine Tanker.

„Græd ikke, Gunde," sagde han med en Røst, der skjalv af Bevægelse, „der maa ligge en Misforstaaelse til Grund fra hans Side for dette her. Anton holder af dig; jeg troede, han for længe siden havde sagt dig det, da han dog saa hyppig har været henne hos jer om Aftenen . . ."

„Hos os! Hvor kan du dog sige det? Han har ikke været hos os en eneste Gang i de sidste Maaneder . . . Han har løjet om mig for dig, Baltser, og det paa den nedrigste Maade . . . og det er skammeligt gjort af ham. Jeg har aldrig, aldrig i mit Liv tænkt paa at blive andet for ham, end hvad jeg altid har været. Hvor kan han da falde paa at sige sligt?"

Den unge Pige blev ved at græde, og Baltser var saa fortumlet ved det, han havde hørt, at han hverken vidste ud eller ind. Til sidst lagde han sin Haand paa hendes Arm og sagde:

„Tag det ikke saa heftigt, Gunde; han har jo kun fortalt det til mig. Men Gud ved, han har gjort mig det tungt nok med det . . . Der var en Tid, Gunde, da jeg havde det Haab, at det var mig, du holdt af; du var saa venlig mod mig og saa saa mildt til mig, men saa fortalte han mig, at han holdt af dig, og du af ham."

„Aa, Baltser . . . Baltser," hviskede Gunde og strakte sine Hænder imod ham, „hvor kunde du dog tvivle om, at det var dig, jeg holdt af? . . . Jeg har jo holdt af dig hele Livet igjennem."

Baltser saa paa hende, overrasket, forbavset og tvivlende, som vilde han ikke tro sine egne Øren. Der-

efter greb han hendes Hænder og trak hende heftig til sig.

„Gunde, ved du ogsaa, hvad du siger?“

„Aa, Baltser, jeg var jo ved at blive syg af Sorg, fordi du ikke brød dig om mig.“

Han bøjede sig ned over hende og kyssede hende atter og atter, voldsomt, stormfuldt og opfyldt af berusende Lykke.

Da de, efter at Sindene nogenlunde var komne til Ro, gik Side om Side hen ad den smalle Gangsti, han med Armen om hendes Liv, som vilde han forvisse sig om, at det ikke alt sammen var en Drøm, sagde Gunde:

„Han fortalte mig, at du vist havde holdt af Rasmus Jensens Kristine. Er det sandt, Baltser?“

„Nej,“ sagde Baltser med et Smil, „men det kan gjærne være, han selv troede paa noget saadant, for jeg husker godt, at han i sin Tid flere Gange slog paa den Streng, og jeg brød mig ikke om at fortælle ham, at det var dig, jeg gik og tænkte paa.“

„Jeg blev saa ulykkelig over det,“ vedblev Gunde med et Suk, „for jeg kom til at huske paa, at du sagde, nu var der intet mere, som holdt dig tilbage . . . og saa troede jeg, det var hende, du havde ment. Da havde hun jo netop haft Bryllup.“

„Stakkels Gunde, det var jo dig, jeg tænkte paa,“ sagde han og trykkede hende tættere op til sig.

De gik en Stund i Tavshed ved hinandens Side, saa spurgte Gunde frygtsomt:

„Vil du saa rejse til Amerika?“

„Holder du nok af mig til at rejse med mig, Gunde?“

„Aa, Baltser, ja, det gjør jeg.“

„Ja, for det er bedst for mig at komme bort her fra. . . . Der er noget andet, som har tynget paa mig her hjemme . . . jeg skal fortælle dig det, naar vi er gifte og langt borte her fra . . . Jeg tror, vi vil blive langt lykkeligere der ovre, end vi kan blive det her hjemme.“

„Men Moder?“ sagde Gunde tøvende.

„Hun rejser naturligvis med os, det faar vi hende nok overtalt til, skal du se.“

„Ja, naar det ikke kan være anderledes, saa gjør hun det jo nok,“ sagde Gunde med et Suk. „Men det vil holde haardt for hende at forlade det Sted, hvor hun har levet saa længe.“

„Det kan være bittert nok,“ svarede Baltser, „men jeg kan ikke blive her, Gunde.“

„Saa rejser vi, Baltser.“

De talte endnu meget sammen, medens de med hinanden gik ned ad Stien mod Byen. Nu havde Gunde ikke længer Hastværk med at komme bort; tvært imod glemte hun rent det Ærende, der havde givet Anledning til hendes Møde med Baltser, og først da Mørket var brudt fuldstændig frem, skiltes de og gik hver til sit.

„Altsaa kommer du i Morgen og taler med Moder?“ var det sidste, Gunde tilraabte ham.

„I Morgen, ja.“

Det var længe, siden Baltser havde følt sig saa glad i Sind. Han tænkte ikke en Gang paa at vredes paa Broderen, fordi denne havde ført ham bag Lyset og gjort hver Dag i de sidste Maaneder til en Pinsel for ham. Han kunde kun tænke paa den Lykke, der i denne Aften saa uventet var falden i hans Lod, og

hans Hjærte var fuldt af Kjærlighed og Tak til den, som havde skjænket ham denne Lykke.

Men det var, som om Skæbnen selv ikke undte ham at nyde den. Da han var i Færd med at gaa ind ad Porten, saa han Havestuevinduerne oplyste; strax efter aabnedes Døren til Haven, og en Mandsskikkelse traadte langsomt ud, medens Ingeborg blev staaende i Døren med den brændende Lampe i Haanden. Men da Manden vendte sig om til hende, og Skjæret af Lampen faldt klart paa hans Ansigt, for der en gysende Skræk gjennem Baltser, thi han kjendte dette Ansigt, hvor udtæret og gammelt det end var kommet til at se ud — der var ikke Spor af Tvivl i ham om, at det jo var Povl Klitgaard, som stod der inde i Haven og trykkede Moderens Haand til Afsked.

Han følte sig som lammet paa alle sine Lemmer, og en iskold Sved brød frem paa hans Pande, medens han saa Døren blive lukket og hørte Manden fjærne sig langsomt gjennem Haven og skyde Laagen til bag efter sig. Derefter følte han sig greben af et vildt Raseri, en Tørsten efter Hævn over ham, som havde myrdet Faderen og ødelagt hans Barndoms Glæde og Lykke, og som nu i vanvittig Sikkerhed var vendt tilbage til Skuepladsen for sin Forbrydelse. Han ilede i Løb ned mod Vejen, sprang med et Sæt over Leddet, som førte ud til denne, — og blev saa staaende svag og kraftesløs med gispende Bryst og pibende Aandedrag.

Moderen? Hvad vilde der blive af Moderen?

Denne Tanke fik ham til at stønne i smertefuld Vaande. Han greb krampagtig fat i Leddets Tremmer og knugede Panden imod dem med en Fornemmelse, som om han skulde blive vanvittig, saaledes jog Tankerne

i vild Tumlen gjennem hans Hoved, medens hans Lemmer rystede som i Feber.

„O, min Gud!“ jamrede han, „vis mig den Vej, jeg har at vandre.“

Da rettede han sig med et i Vejret, greben af en Tanke. Uslingen skulde bekjende sin Brøde for ham, og var han alene skyldig, da skulde intet i Verden fri ham fra hans fortjente Straf, men var Moderen delagtig i det forfærdelige, som var øvet mod hans Fader, da fik Gud alene dømme hende. Det anklagende Ord skulde da aldrig komme over hans Læber, men han vilde tvinge Morderen til i hans Selskab at fly der hen, hvorfra han aldrig burde have vendt tilbage.

Baltser gik hurtig et Par Skridt fremad, men standsede paa ny ved Tanken om Gunde. Kunde han føre hende med sig i Selskab med en Morder, hvem han maatte vogte paa tidlig eller sent, og hvem han maaske blev nødt til at løfte sin Haand imod som mod en gal Hund, der vilde dræbe, hvis den ikke selv blev dræbt? Endnu en Gang kæmpede han en haard Kamp med sig selv, delt mellem sin Kjærlighed og sin Pligt, derefter skyndte han sig atter hen ad Vejen i den Retning, han forudsatte, at Morderen havde taget.

Han spejdede rundt om sig til alle Sider i Mørket og lyttede efter Lyden af den bortgangnes Trin, men han kunde ikke faa Øje paa hans Skikkelse, ikke heller hørte han nogen Lyd af Skridt paa Vejen, kun Vindens Raslen i Pilene ved Siden af Vejen og hans eget Hjærtes heftige Banken naaede hans Øre. Han gik hurtigere og hurtigere fremad, indtil han naaede Enden af Byen, derefter vendte han samme Vej tilbage igjen, uden paa sin Vandring at møde et eneste Menneske.

Morderen var sporløs forsvunden. Han maatte vel være gaaet ind i et af Byens Huse; men i hvilket? Han frygtede for at vække Opmærksomhed ved at spørge og vedblev i det Sted at gaa op og ned ad Gaden i Timevis, uden at ænse, at en iskold Regn begyndte at falde ned fra den mørke Himmel. Først da han var gjennemblødt ind til Skindet og blev gjennemrystet af den ene Kuldegysning efter den anden, søgte han hjem til Gaarden og sneg sig ubemærket i Seng. Da var det allerede langt ud paa Natten.

Han laa og lyttede til Broderens regelmæssige Aandedrag og til Regnen, som plaskede mod Ruderne, og den nagende Pine, som fyldte hans Bryst, jog Søvnen fra hans Øjne. Ved Daggry stod han igjen op, klædte sig paa og forlod Gaarden, uden at nogen saa ham; han skjælvede ved Tanken om at møde Moderen, før han havde aftvunget Morderen den Tilstaaelse, han baade frygtede for og længtes efter.

Tæt uden for Gaarden mødte han en Husmand, som nylig var flyttet til Sognet og boede kort der fra inde paa Marken. Han hilste Baltser Godmorgen og spurgte:

„Tror du, jeg kan faa Præsten i Tale saa tidlig paa Morgenen? Der er hændet en underlig Ting. Da jeg kom ud for lidt siden, laa der en fremmed Mand paa Gangstien tæt ved Huset og saa ud, som han var død. Min Kone og jeg har nu faaet ham i Seng og bragt til Live igjen, men jeg tror, han er ved at dø, og han forlanger at blive berettet forinden. Han har ligget der ude i det Guds Vejr siden i Aftes og har ikke kunnet hjælpe sig selv. . . . Jeg vil nu alligevel høre hen i Præstegaarden, skjønt det jo nok er lovlig tidlig paa Morgenen.“

„Ja, gjør det," svarede Baltser, uden ret at vide, hvad han sagde. En sikker Anelse sagde ham, at det var Povl Klitgaard, der her var Tale om, og næppe havde Husmanden forladt ham, før han ilede ned til Huset og traadte ind.

Konen stod ude i Køkkenet og havde sat en Kjedel med Vand over Ilden for at lave den syge en Kop Te. Hun blev glad ved at se Baltser og bad ham blive hos den fremmede, til hendes Mand kom tilbage.

Med heftigt bankende Hjærte gik Baltser ind i Stuen og nærmede sig Sengen. Hans Anelse havde ikke bedraget ham; det var Povl Klitgaard, som laa der med Dødens Bleghed udbredt over det udtærede Ansigt.

„I er Povl Klitgaard," sagde Baltser i en dæmpet Tone, hvorigjennem Oprøret i hans Sjæl skinnede frem.

Den syge slog Øjnene op og saa paa ham.

„Ja, saaledes hed jeg en Gang," svarede han langsomt.

„Har I glemt Anders Lund? Jeg er hans ældste Søn."

En Skjælven gjennemfor den syge, og han mumlede for sig selv:

„Hans Søn . . . hans Søn!"

„Har I intet at sige mig, før I dør? Jeg ved, at I myrdede min Fader, og foruden mig er der en til, der ved det."

„Nej . . . nej," udbrød den syge med pludselig Kraft, „saa sandt hjælpe mig Gud, jeg myrdede ham ikke . . . Agebrættet gled, da jeg slog efter ham . . . og han styrtede ned fra Vognen . . . og var

død ... Jeg rørte ham ikke med en Haand ... aldrig i mit Liv kunde jeg have myrdet ham ..."

Baltser lyttede efter i aandeløs Spænding. Da den døende tav, bøjede han sig langt ned over ham og sagde ængstelig:

„Fortæl mig det hele. Jeg har lidt under en forfærdelig Mistanke mod min Moder fra Barndommen af. Tag den fra mig ... for Himlens Skyld, tag den fra mig, før I dør! Jeg hørte jer tale sammen inde i Gjæsteværelset, da hun gav jer Penge til Rejsen ... Hvad var det da, hun talte om Brøde?"

Den syge drog Vejret dybt et Par Gange som for at samle Kraft, derefter hviskede han langsomt og afbrudt:

„Mistanke mod Ingeborg! ... O, nej, nej, aldrig var nogen mere fri for Skyld end hun. ... Din Fader skilte os ad, og vi taltes aldrig ved siden ... før den Aften i Gjæstestuen ... Jeg drak og sværmede ... for at glemme hende; det var min Synd og Ulykke ... En Aften gik jeg paa Møllevejen ... og han kom kjørende ... Jeg kjendte ham ikke i Mørket ... og han ikke mig ... og jeg vilde kjøre med ... Men da han holdt ... og jeg vilde stige op ... saa kjendte han mig ... og slog mig over Ansigtet med Pisken og skjældte mig ud ... Han led mig ikke, fordi han havde gjort mig ondt ... og jeg slog i Vrede efter ham med Stokken ... og Agebrættet gled, da han bøjede sig til Siden, og han styrtede ned ... men Hestene gav sig til at løbe ..."

Den syge tav udmattet og sukkede dybt et Par Gange. Saa vedblev han:

„Jeg har ingen Grund til at lyve, inden Morgen vil jeg være død ... saa sandt, jeg haaber, Gud vil

være mig naadig, jeg dræbte ham ikke ... han laa død paa Vejen ... og jeg flygtede bort ... jeg vidste jo, alle vilde holde mig for en Morder, hvis jeg blev. ... Men min Hue var borte ... den var falden af i Vognen, da han slog mig ... og Ingeborg fandt den der og gjemte den ... Hun vidste, det var min ... men hun kunde ikke bringe det over sit Hjærte at anklage mig ... og det var Brøden, som tyngede hende ... at hun ikke aabenbarede, hvad hun troede at vide ... at jeg havde slaaet din Fader ihjel ... Saa sandt hjælpe mig Gud, det er Sandheden ... Og hun bebrejdede sig, at hun hjalp mig bort ... selv da hun havde faaet at vide, hvordan det var gaaet til ... men hun holdt af mig endnu ... og hun var bange, jeg skulde blive dømt for det, som jeg aldrig, aldrig havde tænkt paa at gjøre ... Det er Sandheden ... Jeg staar ved Dødens Port ... men jeg vil sværge dig det endnu en Gang ... hvis du ikke tror det."

„Jeg tror det, hvert Ord," sagde Baltser og aandede dybt. „Og Gud være lovet, at det faldt i min Lod at møde jer. Dette har hvilet tungt paa mig i mange, mange Aar."

„Ogsaa paa mig," hviskede den døende næppe hørligt. „Jeg fandt aldrig Fred eller Lykke, hvor jeg færdedes ... jeg anklagede mig selv tusende Gange for at have været Skyld i hans Død ... Aa, det hvilede saa tungt paa mig, at jeg vidste ... jeg vidste ... at Ingeborg aldrig ... aldrig vilde glemme det ... Det drev mig hjem, da jeg mærkede, at jeg ikke havde langt tilbage ... jeg maatte se hende endnu en Gang, inden jeg døde."

I dette Øjeblik kom Konen ind med Teen, men

den syge kunde intet nyde. Lidt efter kom Præsten, og et Par Timer efter var Povl Klitgaard død.

Da Baltser atter forlod Huset, ilede han hjem med et Hjærte, der var saa let og glad, at han ikke kunde huske den Tid, da han sidste Gang havde været saa fornøjet. Barndomsmindets mørke Skygger var vegne tilbage og havde givet Plads for Lykkens klare Solskin. Inde i Dagligstuen traf han Moderen siddende bøjet over en af hans Frakker, hvis Undersor var itu. Hun saa op paa ham med et sørgmodigt Smil, men han rev Frakken fra hende og kastede den hen i en Krog af Stuen; saa lagde han sig paa Knæ foran hende og slyngede sine Arme om hende.

„Moder," sagde han inderligt, „jeg har en stor Synd at skrifte for dig ... Kan du tilgive mig den?"

Og førend Ingeborg kunde svare, fortalte han hende alt, hvad der fra hans Barndom af havde ligget ham paa Hjærte, og hvorledes han nu følte sig brødetynget over for hende, men usigelig glad og lykkelig. Om hun kunde tilgive ham det alt sammen?

„Aa, Baltser ... Baltser, min egen Dreng," svarede hun, medens hendes Taarer faldt ned paa ham, „det var jo mig, som burde have talt til dig, da jeg mærkede, der var kommet noget imellem os, og anede, hvad det var ... Men jeg frygtede idelig for, at jeg tog fejl, og jeg turde ikke lægge den tunge Byrde paa dine unge Skuldre ... Aa, Baltser, nu faldt da endelig Skillemuren mellem os!"

„Ja, kjære Moder, og aldrig skal der rejse sig nogen ny igjen," svarede Baltser bevæget. Han aabenbarede hende nu ogsaa, hvad der var sket Aftenen forud og vedblev: „Maa Gunde og jeg blive hos dig alle Dage, saa forlanger vi det ikke bedre."

„Gud velsigne dig, Baltser, min Dreng. Det var jo min Bøn tidlig og sent. . . . Saa er han da nu død," tilføjede hun stille for sig selv. „Gud skjænke ham sin Fred, den stakkels ulykkelige Povl."

I dette Øjeblik traadte Anton ind og saa med Forbavselse paa Broderens knælende Stilling og de bevægede Ansigter, der vendtes imod ham.

„Hvad er der nu paa Færde?" spurgte han.

„Der er det, Anton," svarede Ingeborg, „at Baltser nu bliver hos os og gifter sig med Gunde."

„Hurra!" raabte Anton og svingede Huen over sit Hoved, „saa bliver der to Bryllupper, for jeg fik i Aftes Jens Voldborgs Ja og gifter mig med Mine."

„Med Mine Voldborg fra Tirslev!" sagde Ingeborg. „Hvordan er det gaaet til? Det har du jo aldrig talt om?"

„Det er gaaet meget ligefrem til; hun og jeg har været forlovet et Par Maaneder, og i Aftes fik vi den gamles Minde. Og nu holder vi Bryllup med det allerførste . . . at sige, hvis Moder da ikke har noget derimod."

„Et Par Maaneder!" sagde Baltser og rejste sig. „Hør, Anton, du er egentlig en stor Æsel!"

„Jeg? Nej, det maa du vist have faaet fejl fat paa."

„Husker du da ikke, du sagde, at du og Gunde var paa det rene med hinanden?"

„Det var vi saagu' ogsaa, du, for jeg mærkede strax, at hun ikke vilde have mig."

„Anton!"

„Ja, men Herre Gud, gamle Baltser, hvorfor var du altid saa forbandet hemmelighedsfuld? Havde jeg vidst, at du holdt saa meget af Gunde, saa havde jeg

ikke lagt dig to Straa i Vejen . . . Aa, lad nu være at se mukken ud; jeg er saa glad i Dag, at jeg gjærne kunde omfavne hele Verden."

Han lod Gjerningen følge paa sine Ord og slyngede den ene Arm om Baltsers Skulder og den anden om Moderen. Baltser var alt for let om Hjærtet til at give Vreden Rum, og saa stod de da der og smilede til hinanden med Følelsen af, at de gik ny og bedre Tider i Møde.

Povl Klitgaards Tilbagekomst og Død gav naturligvis Anledning til en Del Snak rundt om i Byen. Man grov gamle Rygter op af Jorden igjen, men de fik endnu mindre Væxt end for Aaringer siden, thi Ingeborg besad nu i fuldt Maal alles Agtelse og næppe var den døde bleven jordet paa Kirkegaarden, før Rygterne for stedse jordedes med ham.

Men den Anelse, som hin Morgen rørte sig i Ingeborg og hendes Sønners Hjærter, bedrog ingen af dem. Aar, fulde af fredelig Lykke, er henrundne siden den Gang for dem alle. Baltser raader nu for Fædrenegaarden og bor der med Gunde og Moderen i lykkelig Besiddelse af Livets bedste Goder, og lige saa lykkelig er Anton, som nu er eneraadende i Jens Voldborgs Gaard i Tirslev, og som gjennem Aarene efterhaanden er kommen mere i Besiddelse af den Støthed i Karakteren, som han savnede i sine yngre Dage.

Carl Petersen, Kgl. Hof-Bogbinder.